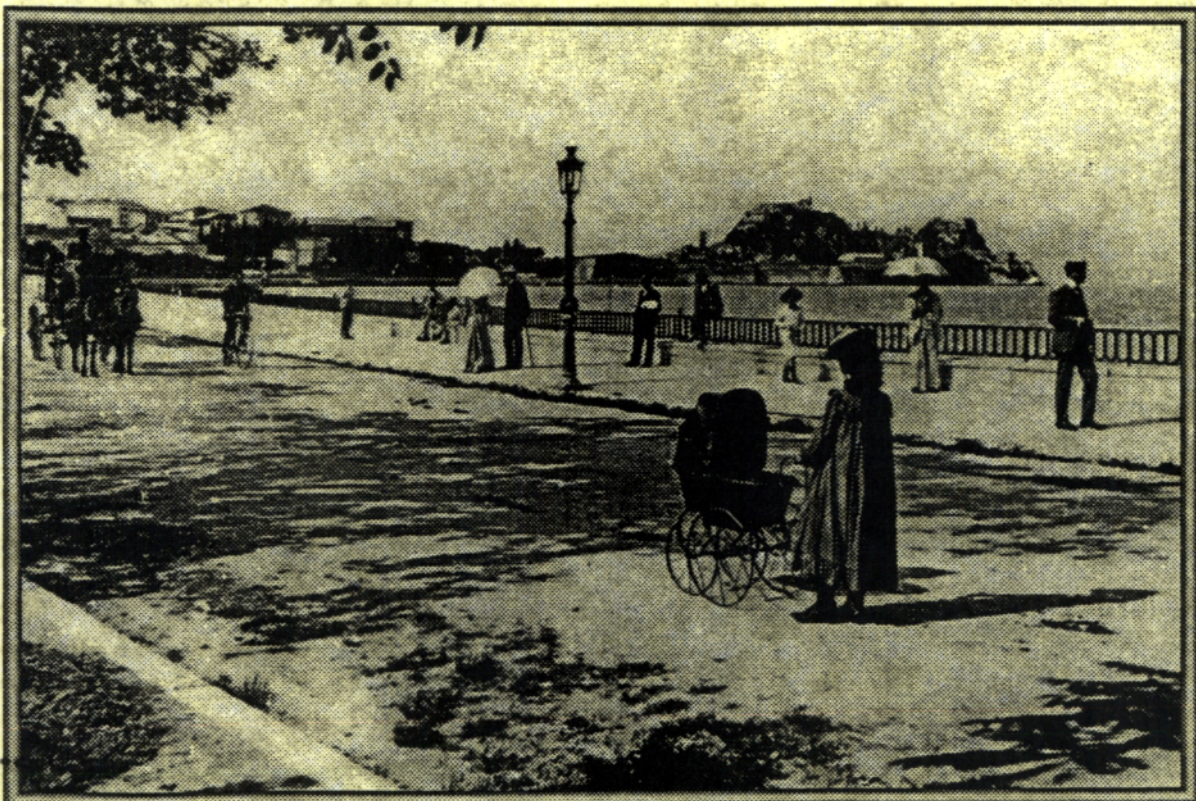

Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

***Η πολιτισμική ανάπτυξη της Κέρκυρας
και ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης***

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:
ΕΥΓΕΝΙΑ ΜΠΙΤΣΑΝΗ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΛΕΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΝΙΚΟΜΑΝΗ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ,
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2000

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τ Ε Ι Κ Α Λ Α Μ Α Τ Α Σ
Τ Μ Η Μ Α
Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ω Ν & Β Ι Β Λ Ι Ο Θ Η Κ Η Σ

ΜΕΡΟΣ 1^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ -
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

1.1. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

1.2. ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

1.3. ΔΙΑΠΟΝΤΙΑ ΝΗΣΙΑ

1.4. Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ
ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΥΔΟΥΣ

1.5. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.5.1. Ο ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

1.5.2. Ο ΠΡΟΣΩΡΙΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

2.1. Η ΚΕΡΚΥΡΑ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

2.2. ΚΙΝΗΤΡΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ

2.3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

2.3.1. ΠΑΡΟΧΗ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

2.3. 2.1. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ - ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

2.3. 2.2. ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ - ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

2.4. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.

2.5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ - ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

3.1. ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

- 3.2. ΚΤΙΡΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ
- 3.3. ΦΡΟΥΡΙΑ
- 3.4. ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΧΩΡΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
- 3.5. ΝΗΣΑΚΙ ΛΑΖΑΡΕΤΟ
  - 3.5.1. (ΜΑΡΤΥΡΙΑ) ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ
  - 3.5.2. (ΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ) ΤΟ ΛΑΖΑΡΕΤΟ
  - 3.5.3. Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ
  - 3.5.4. «ΑΧΙΛΛΕΑΣ»
- 3.6. ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΟΝΗΣΙ
- 3.7. ΤΟ ΑΧΙΛΛΕΙΟ
- 3.8. Η ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ
- 3.9. ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
- 3.10. ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
- 3.11. ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ, ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ
- 3.12. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

- 4.1. Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΣΗΜΕΡΑ
- 4.2. Η ΥΠΑΡΞΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ
- 4.3. ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ
- 4.4. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟ κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΓΚΟΓΚΑ
- 4.5. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
- 4.6. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΑΠΟ ΧΟΤΗΓΙΕΣ
- 4.7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

- 5.1. ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΘΕΑΤΡΟ (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.) ΚΕΡΚΥΡΑΣ
- 5.2. ΤΟ ΥΠΑΙΘΡΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΟΠΟΛΗΣ
- 5.3. 'ΦΟΙΝΙΚΑΣ'
- 5.4. ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΗ ΣΚΗΝΗ
- 5.5. ΑΔΕΛΦΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

- 5.6. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
- 5.7. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
- 5.8. ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
- 5.9. ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ
- 5.10. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ
  - 5.10.1. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ
  - 5.10.2. ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
  - 5.10.3. ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ
  - 5.10.4. ΔΗΜΟΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ
- 5.11. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
  - 5.11.1. ΜΟΥΣΙΚΗ
  - 5.11.2. ΘΕΑΤΡΟ
  - 5.11.3. ΧΟΡΟΣ
  - 5.11.4. ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ
  - 5.11.5. ΛΟΓΟΣ - ΠΟΙΗΣΗ

ΜΕΡΟΣ 2^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

Η ΚΕΡΚΥΡΑ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- 6.1. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
- 6.2. ΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ
- 6.3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ
- 6.4. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ
- 6.5. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ
  - 6.5.1. ΜΟΝΙΜΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ
  - 6.5.2. ΕΠΟΧΙΑΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
  - 6.5.3. ΣΧΕΣΗ ΜΟΝΙΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΟΧΙΑΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
  - 6.5.4. ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ
  - 6.5.5. ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΣΥΝΔΕΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ - ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

- 7.1. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

7.2. ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

7.3. Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

7.4. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ κ. ΣΠΥΡΟ ΔΕΝΔΙΑ

7.5. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

7.6. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ

7.7. ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΙΣΧΥΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

7.8. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΑΡΧΟΝΤΩ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΑΖΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

7.8.1. Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΟΠΟΛΗΣ

7.8.2. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΟΠΟΛΗΣ

7.8.3. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

8.1. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΟ 'ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΓΓ'ΝΕΣΘΑΙ'

8.2. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

8.3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΙΚΟΣΑΕΤΙΑ

8.4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πανέμορφη Κέρκυρα, το καταπράσινο και ηλιόλουστο νησί με τους δαντελωτούς κόρφους, τόπος μυθικός, πολύπαθος εμφανίζεται στο προσκήνιο από τα πανάρχαια χρόνια, όταν προσέφερε καταφύγιο στον Ιάσονα και τους Αργοναύτες κατά την επιστροφή τους από την Αργοναυτική εκστρατεία.

Το απαράμιλλο κάλλος του νησιού που εμφανίζεται κατά καιρούς με άλλο όνομα, έθελξε αρκετούς επίδοξους κατακτητές και ενέπνευσε κάθε είδους καλλιτέχνες που ύμνησαν τις ομορφιές του σε λογοτεχνικά ή μουσικά έργα και τις αποτύπωσαν σε ζωγραφικούς πίνακες, γλυπτά ή χαλκογραφίες κάνοντάς το τους τελευταίους αιώνες γνωστό στο ευρύ κοινό.

Εδώ η ευαίσθητη αυστριακή πριγκίπισσα Ελισάβετ (Σίσυ) έχτισε το καταφύγιο της ψυχής της, το Αχίλλειο. Μια άλλη μορφή της παγκόσμιας λογοτεχνίας ο Σαίξπηρ επέλεξε, σύμφωνα με τον Lawrence Durrell, την Κέρκυρα σαν πλαίσιο για το αριστούργημά του 'τρικυμία'.

Γενέτειρα του πρώτου κυβερνήτη της Ελλάδας Ιωάννη Καποδίστρια, του μουσικοσυνθέτη Νικόλαου Μάντζαρου (εμελοποίησε τον 'Ύμνο εις την Ελευθερία' του Δ. Σολωμού, που έγινε ο Εθνικός Ύμνος της Ελλάδας), του Πολυλά, του Μαρκορά, του Μαβίλη, του Κωνσταντίνου Θεοτόκη και πηγή έμπνευσης του εθνικού μας ποιητή Διονύσιου Σολωμού, εξακολουθεί και στις μέρες μας να προσελκύει και να μαγεύει τους αμέτρητους επισκέπτες της.

Σ' αυτό το νησί συναντήθηκαν πολιτισμοί και γεννήθηκαν ιδέες, έθρεψε και ενέπνευσε δημιουργούς και απλούς ανθρώπους, μάγεψε τους επισκέπτες και κατέκτησε τους κατακτητές, την Κέρκυρα, με τα μνημεία της, της πορεία της μέσα στο χρόνο και τους ευγενικούς και πρόσχαρους ανθρώπους της.

Η Κέρκυρα κατόρθωσε στο πέρασμα των αιώνων να παραμείνει ζωντανή και δραστήρια πολιτιστικά, να αναπτύξει τις τέχνες, να ζήσει με την παράδοσή της και να επενδύσει στο μέλλον της. Άλλωστε, σε αυτόν ακριβώς τον χώρο, στο σταυροδρόμι των Πολιτισμών της Δύσης και της Ανατολής η τέχνη είναι που θα βρει το πιο γόνιμο έδαφος, η αρχιτεκτονική θα αποκτήσει την δική της ιδιομορφία, η μουσική θα κατακτήσει τις ψυχές, η ποίηση θα καταγράψει τις ανησυχίες και προσδοκίες και το λυρικό θέατρο θα γίνει τρόπος ζωής για τους κατοίκους.

Θεωρώντας λοιπόν τον πολιτισμό της Κέρκυρας και την ιστορική της παράδοση, ιδιαίτερη από την υπόλοιπη Ελλάδα ζωντανά στοιχεία στο πέρασμα του χρόνου, με την ταυτόχρονη συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην πολιτισμική ανάπτυξη του νησιού, καλείται η παρούσα μελέτη να καλύψει τα εξής ερωτήματα :

Στο πρώτο μέρος της,

- Ποια η υφή του τοπικού πολιτισμού της Κέρκυρας.
- Ποιες ιδιαίτερες ιστορικές και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες τη δημιούργησαν.
- Ποιος ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη διαμόρφωση της πολιτιστικής εικόνας της Κέρκυρας και με ποια μέσα εκφράστηκε.
- Ποια η σημερινή πολιτιστική πολιτική του Δήμου Κερκυραίων.

Στο δεύτερο μέρος,

- Ποιος ο ρόλος του πολιτισμού στην κοινωνική συνοχή του τόπου σήμερα, κατά πόσο έχει επιτευχθεί πολιτιστική ανάπτυξη στο νησί και με ποια κριτήρια.
- Ποιος ο ρόλος της τοπικής κοινωνίας στο 'Πολιτιστικό Γίγνεσθαι' του τόπου και με ποιο τρόπο εκφράστηκε.
- Ποιος ο ρόλος της πολιτιστικής δραστηριότητας του τόπου στη συνολική του αναπτυξιακή διαδικασία.

Παρά ταύτα και τις όποιες απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα, ευχή όλων είναι η Κέρκυρα να συνεχίσει και στο μέλλον την πλούσια πολιτιστική της δραστηριότητα, να συνεχίσουν και στο μέλλον ζωγράφοι, ποιητές, γλύπτες να εμπνέονται από αυτήν και να τις χαρίζουν τα έργα τους.

θα πρέπει να γίνει σαφές από την αρχή της μελέτης, το αρνητικό κλίμα για την συγκέντρωση υλικού, η προσωπική επικοινωνία η οποία σε ορισμένες περιπτώσεις στάθηκε αδύνατη, καθώς παρατηρήθηκε έντονα το φαινόμενο οι πλέον αρμόδιοι να μην δέχονται καμία ερώτηση και να είναι συνεχώς απώντες. Το υλικό έχει συγκεντρωθεί κατά ένα μεγάλο μέρος από έντυπο υλικό, χάρτες, βιβλία και έχει τεκμηριωθεί βασίζόμενο στην επιτόπια έρευνα και συμμετοχική παρατήρηση καθ' όλη τη διάρκεια της παρούσας μελέτης.

ΜΕΡΟΣ 1^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

1.1. Γενικά για την Κέρκυρα

Κέρκυρα, το νησί της ομορφιάς και της παράδοσης, του έρωτα και του πολιτισμού. Χωνευτήρι πολιτισμών, μα πότερο απ' όλα νησί της μουσικής και της τέχνης. Το ύμνησον δικοί και ξένοι, το ζήλεσαν εχθροί και φίλοι. Πέρασαν από πάνω του λαοί και πολιτισμοί μα τούτο, γιατί σε τούτο έλαχε, έχτιζε τη δική τους συμμετοχή, μαγιά, στην αναγέννηση της Ελλάδας, τη γνώση και το Πανεπιστήμιο, τους δασκάλους και τους πολιτικούς.

Είναι στ' αλήθεια άξιο να λέγεται πως σε τούτο τον τόπο που απαγορεύτηκε για αιώνες η χρήση της Ελληνικής γλώσσας έμελλε να συσταθεί το πρώτο Ελληνικό Πανεπιστήμιο κι ακόμα η πρώτη Ελληνική Σχολή Καλών Τεχνών, το πρώτο Ελληνικό Πολιτιστικό Σωματείο.

Η Κέρκυρα, βρίσκεται στο σταυροδρόμι των εμπορικών οδών της Μεσογείου. Επειδή το νησί είναι ευλογημένο με ένα μεσογειακό κλίμα, βρέθηκε πολλές φορές στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος διαφόρων κατακτητών. Στη μυθολογία ήταν το νησί των Φαιάκων, όπου ο Οδυσσέας συνάντησε τη Ναυσικά. Στους ιστορικούς χρόνους αποτελούσε μέρος του πολιτισμού της Αρχαίας Ελλάδος και κατακτήθηκε κι αυτή από τους Ρωμαίους όπως και η υπόλοιπη Ελλάδα. Στη συνέχεια αποτέλεσε τμήμα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας ενώ μετά την πρώτη πτώση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους το 1204 από το νησί πέρασαν διάφοροι κατακτητές : Νορμανδοί, Ανδηγαυοί, Βενετοί, Γάλλοι, Ρώσοι και Βρετανοί. Δεν κατακτήθηκε ποτέ όμως από τους Τούρκους ώσπου στις 21 Μαΐου 1864 η Κέρκυρα και όλα τα Επτάνησα ενώθηκαν με την Ελλάδα.

Η πόλη της Κέρκυρας, με αριθμό κατοίκων πάνω από 30.000, είναι ένας χώρος ζωντανός όπου το διεθνές αεροδρόμιο, το λιμάνι και το σύγχρονο οδικό δίκτυο έχουν δημιουργήσει μια θαυμάσια υποδομή. Σε κάθε γωνιά της πόλης ξεδιπλώνεται και κάτι καινούργιο. Ιστορικά μνημεία και τα δύο μεγαλόπρεπα Ενετικά Κάστρα που έρχονται σε αντίθεση με τα στενά χαρακτηριστικά της δρομάκια (Καντούνια) και το πολύβουο λιμάνι. Περισσότερα από 12 Μουσεία και πινακοθήκες καθώς επίσης κι ένα σημαντικός αριθμός γραφικών εκκλησιών προσφέρονται, ενώ οι τρεις Φιλαρμονικές της πόλης, η Συμφωνική Ορχήστρα, η Χορωδία,

καθώς και τα συγκροτήματα παραδοσιακών και σύγχρονων χορών εγγυώνται για ένα πλήρες πρόγραμμα θεατρικών και μουσικών εκδηλώσεων.

Το νησί πήρε το όνομά του από την νύμφη Κόρκυρα, κόρη του ποταμού Ασωπού, την οποία αγάπησε ο Ποσειδώνας, την έκλεψε και την έφερε σ' αυτό εδώ το νησί δίνοντάς του το όνομά της. Από την ένωσή τους γεννήθηκε ο Φαίακας, ο πρώτος βασιλιάς του νησιού. Τον διαδέχτηκε ο αδερφός του Ναυσίθοος που ήταν πατέρας του γνωστό από την Οδύσσεια Αλκινόου.

Μια άλλη ονομασία της Κέρκυρας είναι Άρπη – Δρεπάνη, λόγω του σχήματός της. Όπως επίσης και Σχερία η οποία ήταν Ομηρικό νησί το οποίο κατοίκησαν οι Φαίακες, που κατάγονταν από το γόνου του Ποσειδώνα Ναυσίθοο, όταν εγκατέλειψαν την προηγούμενη πατρίδα τους την Υπερεία, εξαιτίας των επιδρομών των Κυκλώπων. Το νησί που ο Οδυσσεύς βρέθηκε μετά την καταστροφή της σχεδίας του. Τοπογραφικές διαμορφώσεις της Κέρκυρας, συνηγορούν στο ότι πρόκειται για το ίδιο νησί με τη Σχερία.

Το ξενικό όνομα Corfu προήλθε από την νέα πόλη που δημιουργήθηκε μέσα στο παλιό φρούριο των δύο κορυφών, την πόλη των Κορφών.

Σαν έμβλημα της Κέρκυρας, έχει καθιερωθεί η 'απήδαυλος ναύς' για να αποδοθεί η ναυτική ικανότητα των Φαίακων, που ήταν τόσο εξαιρετική ώστε μπορούσαν να ταξιδεύουν με τα καράβια τους ακόμη και χωρίς πηδάλιο.

1.2. Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Κέρκυρας

➤ Η οχύρωση της πόλης της Κέρκυρας

Για να κατανοήσει κάποιος τη μορφή και τη δομή της πόλης της Κέρκυρας είναι απαραίτητο να έχει υπόψη του ότι επρόκειτο για μια οχυρωμένη πόλη. Έτσι, έχει αναπτυχθεί σε ύψος και όχι σε πλάτος, με αποτέλεσμα να παρουσιάζει ορισμένες ιδιομορφίες.

Η οχύρωση της πόλης της Κέρκυρας ξεκίνησε στις αρχές του 15^{ου} αιώνα, αλλά τα εντυπωσιακότερα έργα έγιναν στο διάστημα μεταξύ των δύο μεγάλων πολιορκιών της από τους Τούρκους (1537 – 1571), όταν έγινε πιο φανερό πόσο απαραίτητη ήταν η οχύρωση για την επιβίωση της πόλης. Η οχύρωση σύνδεσε μεταξύ τους τα δύο Φρούρια (Παλαιό και Νέο), με δύο σειρές τεχνών και ανάμεσά τους δημιουργήθηκε ο χώρος στον οποίο αναπτύχθηκε η πόλη.

➤ Σύσταση του Νομού της Κέρκυρας

Ο Νομός της Κέρκυρας συνεστήθη με το από 17.12.1964 Β. Διάταγμα και αποτελέστηκε από τις επαρχίες της Κέρκυρας και των Παξών με πρωτεύουσα την Κέρκυρα.

Αργότερα με άλλο διάταγμα που εξεδόθη την 05.03.1865 και αφορούσε την διαίρεση των επαρχιών της Κέρκυρας και της Κεφαλληνίας, η επαρχία της Κέρκυρας χωρίστηκε σε τρία κομμάτια και δημιουργήθηκαν η επαρχία της Κέρκυρας, η επαρχία Μέσης και η επαρχία του Όρους. Η επαρχία της Κέρκυρας περιελάμβανε τον Δήμο Κερκυραίων και τους δήμους της νήσου των Παξών 'Λακιωτών και Γαϊάνων'. Η επαρχία Μέσης περιελάμβανε πέντε δήμους 'Μεσοχωριτών – Ποταμογειτόνων – Λευκιμμαίων – Παρελείων και Μελιτειέων'. Η επαρχία του Όρους περιελάμβανε έξι δήμους 'Αψηλιωτών – Ακρολοφιδίων – Ιστωναίων – Αμφιταγιτών – Κασσωπαίων και Διαποντίων'. Με άλλο νόμο του ΡΜΙ της 19.01.1866 ο νομός Κερκύρας αποτελέσθη από τις επαρχίες 'Κερκύρας – Μέσης - Όρους και Λευκάδας' καταργηθέντος του Νομού Λευκάδος.

Στη συνέχεια το Β. Διάταγμα της 19.01.1866 όριζε την Κέρκυρα ως έδρα του Νομάρχου, την Λευκάδα ως έδρα του Επάρχου Παξών.

Αργότερα με το νόμο της 01.05.1891 οι επαρχίες Κέρκυρας, Μέσης και Όρους συνεχωνεύθησαν πάλι σε μία, της Κέρκυρας,

Με το νόμο ΒΧΔ της 06.07.1899 αποσπάσθη από το νομό της Κέρκυρας η επαρχία Λευκάδος και μαζί με την Ιθάκη που απεσπάσθη από το νομό Κεφαλληνίας συγκρότησαν το νομό Λευκάδος.

Με άλλο νόμο τον ΓΥΛΔ της 16.11.1909 επανήλθε η Λευκάδα σαν επαρχία στο νομό της Κέρκυρας και η Ιθάκη ξαναπήγε στον νομό Κεφαλληνίας, όπου με το νόμο της 15.08.1925 η Λευκάδα πήγε στο νομό Πρεβέζης και ο νομός της Κέρκυρας πήρε την σημερινή μορφή αποτελούμενος από την επαρχία της Κέρκυρας με έδρα την Κέρκυρα και την επαρχία Παξών με έδρα τους Παξούς.

Ο Δήμος Κερκυραίων ιδρύθηκε την 6^η Ιανουαρίου 1866 και ήταν Α' τάξεως και περιελάμβανε την πόλη της Κέρκυρας με πληθυσμό 18.784 κατοίκους. Στο Δήμο ανήκαν τα προάστια Σαρόκο, Ανάληψη, Ανεμόμυλος, Γαρίτσα, Μαντούκι, Στρατιά και το Φιγαρέτο. Επίσης στο Δήμο ανήκαν και οι Μονές Βλαχερνών, Αγίων Θεοδώρων και Πλατυτέρας¹.

---

1. Γεώργιο Ν. Σπίγγος, *Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Κέρκυρα, 1864 - 1998*, εκδόσεις Απόστροφος.

Οι συνοικισμοί που αποτελούσαν το Δήμο Κερκυραίων τον Αύγουστο του 1912 ήταν Κέρκυρα, Ανάληψη και Στρατιά, αργότερα προστέθηκαν στο Δήμο, τα Γουβιά, το Κοντόκαλι,, ο Ποταμός, το Βίδο και το Ποντικονήσι. Κατά την απογραφή του 1940, οι θέσεις Άγιος Σπυρίδων, Ανάληψη, Ανεμόμυλος, Γαρίτσα Μαντούκι, Μονή Αγίας Ευφημίας, Πλατυτέρα, Στρατιά και Φιγαρέτο απογράφησαν χωριστά σαν συνοικισμοί και έπαυσαν να θεωρούνται έτσι από την απογραφή του 1951.

Ο συνολικός αριθμός των κατοίκων του Νομού σύμφωνα με την απογραφή του 1991 είναι 107.592.

➤ Η μοναδικότητα στην Κέρκυρα

Στο Αρχαιολογικό Μουσείο βρίσκεται το αρχαιότερο μεγάλο λίθινο αέτωμα που έχει σωθεί. Είναι το αέτωμα της Γοργούς από το ναό της Αρτέμιδος (590 – 580 π.χ.), το οποίο έχει σωζόμενο μήκος 15,52 μέτρα και ύψος 3,16 μέτρα και αποτελεί θαυμάσιο δείγμα κορινθιακής αρχαϊκής τέχνης.

Χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα το σύστημα της οριζόντιας ιδιοκτησίας. Γι' αυτό και εμφανίζονται οι πρώτες πολυκατοικίες. Στην εποχή της Ενετοκρατίας (1386 – 1797) συχνά συναντάμε τετραώροφα κτίρια, ενώ στην περίοδο της Αγγλοκρατίας (1814 – 1864) το ύψος των κτιρίων φθάνει τους επτά ορόφους. Πρέπει να σημειωθεί ότι στην Αθήνα οι πρώτες πολυκατοικίες κτίσθηκαν στις αρχές του 20ου αιώνα.

Το Παλαιό Βενετσιάνικο Φρούριο της Κέρκυρας, του οποίου οι οχυρώσεις έγιναν το 15^ο και 16^ο αιώνα, αποτελεί σήμερα το σπουδαιότερο μνημείο οχυρωματικής τέχνης της Βενετοκρατίας στην Ελλάδα και ένα από τα σημαντικότερα της Ευρώπης.

Λειτουργεί το μεγαλύτερο και πλουσιότερο ιστορικό Αρχείο της Ελλάδας, του οποίου ο πρώτος πυρήνας σχηματίστηκε το 1443 με απόφαση της Ενετικής Συγκλήτου.

Ιδρύθηκε το 1656 το πρώτο φιλολογικό φροντιστήριο και λειτούργησε με τη επωνυμία 'Ακαδημία των Εξησφαλισμένων'. Πρόεδρος της Ακαδημίας ήταν ο ιερέυς Γρηγόριος Γρίδης.

Λειτούργησε το πρώτο θέατρο της νεότερης Ελλάδας το 1720 στο κτίριο του σημερινού Δημαρχείου με την ονομασία SAN – GIACOMO.

Κατασκευάστηκε το 1753 το τέμπλο της εκκλησίας του Αγίου Αντωνίου από μάρμαρο Καρράρας. Είναι το ωραιότερο μαρμάρινο τέμπλο όλων των εκκλησιών της Ελλάδας και αποτελεί μοναδικό καλλιτέχνημα.

Διοργανώθηκαν τα πρώτα τακτικά δικαστήρια (Ειρηνοδικεία και Εφετεία) την εποχή των Δημοκρατικών Γάλλων (1797 – 1799).

Ιδρύθηκε από το Γάλλο Παρί το 1797 η πρώτη Δημόσια Βιβλιοθήκη, της οποίας έφορος διορίστηκε ο Ιωάννης Μάρμορας.

Λειτουργήσε το 1798 το πρώτο τυπογραφείο της Ελλάδας με την επωνυμία 'Δημόσιος Τυπογραφία' υπό τη διεύθυνση του Γάλλου Ζουβέν. Τον ίδιο χρόνο λειτουργήσε κι άλλο τυπογραφείο ονομαζόμενο 'Τυπογραφία του Γένους' υπό τη διεύθυνση του Διονυσίου Σαραντόπουλου, όπου τυπώθηκε ο Θούριος του Ρήγα Φεραίου και άλλα εθνικά κείμενα.

Λειτουργήσε μεταξύ 1805 – 1824, η πρώτη Δημόσια Ελληνική Σχολή, με ιδρυτή τον Ιωάννη Καποδίστρια.

Ιδρύθηκε το 1811 από τον Παύλο Προσαλέντη η πρώτη σχολή 'Καλών Τεχνών'.

Λειτουργήσε το 1822 ο πρώτος φάρος των Ελληνικών θαλασσών και είναι ο φάρος του Παλαιού Φρουρίου.

Παίχτηκε για πρώτη φορά το άθλημα κρίκετ την περίοδο της Αγγλοκρατίας. Ο πρώτος διασυλλογικός αγώνας έγινε το 1823 μεταξύ ομάδων Άγγλων αξιωματικών, ενώ ο πρώτος μεταξύ Κερκυραϊκών ομάδων το 1835. Στην Αγγλία το κρίκετ παιζόταν από το 14^ο αιώνα.

Βρίσκεται το μοναδικό στη Μεσόγειο κτίριο Γεωργιανού ρυθμού. Είναι τ' ανάκτορα της πόλης, που κτίστηκαν το 1824 με πέτρα Μάλτας από τον Άγγλο αρμοστή Μαίτλανδ.

Ιδρύθηκε το 1824 από τον Γκίλφορντ η 'Ιόνιος Ακαδημία', το πρώτο Πανεπιστήμιο της Ελλάδας.

Λειτουργήσε το 1825 το πρώτο караβοφάναρο της Ελλάδας στην περιοχή της Λευκίμμης.

Το Δεκέμβρη του 1832, οι κερκυραίες Ακριβούλα Σταύρου και Αικατερίνη Καμπατσίνη ανεβαίνουν στη σκηνή του θεάτρου SAN GIACOMO και για πρώτη φορά ερμηνεύουν ρόλους, που μέχρι τότε ερμήνευαν μόνο άνδρες υποδουόμενοι τις γυναίκες. Ήταν μια πρωτοπορία στα θεατρικά χρονικά της Ελλάδας.

Ιδρύθηκε το 1836 από τον Πέτρο Βράιλα Αρμένη η 'Αναγνωστική Εταιρεία', το πρώτο πνευματικό σωματείο του είδους του στην Ελλάδα.

Λειτουργήσε το 1838 το πρώτο ψυχοθεραπευτήριο της Ελλάδας και των Βαλκανίων.

Λειτουργήσε το 1839 η πρώτη Τράπεζα της Ελλάδας. Ήταν η Ιονική Τράπεζα, η οποία έλαβε το αποκλειστικό προνόμιο εκδόσεως τραπεζογραμμάτων για 20 χρόνια.

Ιδρύθηκε το 1840 από μια ομάδα νέων Κερκυραίων η πρώτη φιλαρμονική της Ελλάδας, η 'Φιλαρμονική Εταιρεία Κερκύρας'. Την οργάνωση του μουσικού τμήματος ανέλαβε ο Νικόλαος Μάντζαρος.

Καθιερώθηκε το 1849 για πρώτη φορά το ψηφοδέλτιο για τις Δημαρχιακές και Κοινοτικές εκλογές. Η εκλογή πρώτα γινόταν με καθολική ψηφοφορία και με σφαιρίδια φτιαγμένα από μολύβι.

Κυκλοφόρησαν το 1859 τα πρώτα γραμματόσημα σε ελληνικό χώρο.

Ακούστηκε για πρώτη φορά το 1864, όταν αποβιβαζόταν στο λιμάνι ο βασιλιάς Γεώργιος Α΄, η μουσική του Νίκου Μάντζαρου, η οποία τον επόμενο χρόνο καθιερώθηκε ως ο επίσημος Εθνικός μας Ύμνος.

Λειτουργήσε το 1869 στο τυπογραφείο ο 'Κοραΐς' του Ιωσήφ Ναχαμούλη, επιτρόπου της Ισραηλιτικής Κοινότητας Κερκύρας, το πρώτο ταχυπιεστήριο συστήματος Μαρινόνι.

Λειτουργήσε το 1871 η πρώτη μεγάλη και σύγχρονη βιομηχανία στην Ελλάδα παραγωγής σχοινιών και σάκων του Αλέξανδρου Δεσύλλα.

Λειτουργήσε το 1895 το πρώτο θέατρο με την πρωτοτυπία να έχει κοινό παρκοσένικο χειμώνα και καλοκαίρι, ο σημερινός κινηματογράφος Φοίνικας.

Ιδρύθηκε το 1897 η πρώτη Ιατροχειρουργική Εταιρεία, σ' εποχή που καμία επιστημονική οργάνωση δεν υπήρχε σ' ολόκληρη την Ελλάδα, εκτός από μια των Αθηνών.

Λειτουργήσε το 1901 η πρώτη βιομηχανία κατεργασίας γάλακτος του Μιλτιάδη Μαργαρίτη, ο οποίος είναι ο πρώτος που παρουσίασε στην Ελλάδα νωπό αγελαδινό βούτυρο, το 'Κερκυραϊκό', φημισμένο τότε στην ελληνική αγορά, καθώς και το πρώτο εμφιαλωμένο γάλα.

Καθιερώθηκε για πρώτη φορά η Κυριακή ως αργία το 1903, κατόπιν αιτήσεως του Κερκυραϊκού Εμπορικού Συλλόγου.

Λειτουργήσε στις αρχές του αιώνα μας από το Δονάτο Δημουλίτσα το πρώτο παγοποιείο της Ελλάδας.

Ιδρύθηκε το 1911 ο πρώτος συνδικαλιστικός σύνδεσμος, με την επωνυμία 'Αλληλοβοηθητικός Εργατικός Σύνδεσμος Κερκύρας'.

Εκδηλώθηκε η πρώτη οργανωμένη εργατική απεργία το Μάιο του 1911, η οποία κράτησε επτά μέρες, με σκοπό την επαναπρόσληψη τριών απολυθέντων εργατών του εργοστασίου Δεσύλλα και τη μείωση των ωρών εργασίας από 14 σε 12 ημερησίως.

Λειτουργήσαν το 1911 τα πρώτα εκτυπωτικά μηχανήματα OFFSET στο εργοστάσιο Ασπιώτη ΕΛΚΑ.

Λειτουργήσε για πρώτη φορά το 1921 ο θεσμός της αστυνομίας πόλεων.

Ιδρύθηκε το 1923 ο πρώτος σκακιστικός σύνδεσμος της Ελλάδας με την ονομασία 'Σύνδεσμος Παικτών Ζατρικίου Κερκύρας'.

Καλλιεργήθηκε για πρώτη φορά το 1926 η περίφημη ποικιλία ομφαλοφόρων πορτοκαλιών Μέρλιν από το γαιοκτήμονα και γεωπόνο Σίδνεϊ Μέρλιν, ο οποίος λίγο αργότερα πρωτοκαλλιέργησε και τα κουμ – κουάτ (Ιαπωνικά πορτοκαλάκια).

Εκδηλώθηκε η πρώτη αντιστασιακή εκδήλωση το Νοέμβρη του 1941 εναντίον των Ιταλών.

Λειτουργήσε μέχρι το 1943 το ωραιότερο θέατρο της Ελλάδας και ένα από τα πιο σύγχρονα των Βαλκανίων. Ήταν το παλιό Δημοτικό Θέατρο, που εγκαινίασε τη λειτουργία του το 1903, κατά το πρότυπο του θεάτρου της Σκάλας του Μιλάνου.

Εμφανίστηκαν οι πρώτες γυναίκες σε φιλαρμονική το 1953.

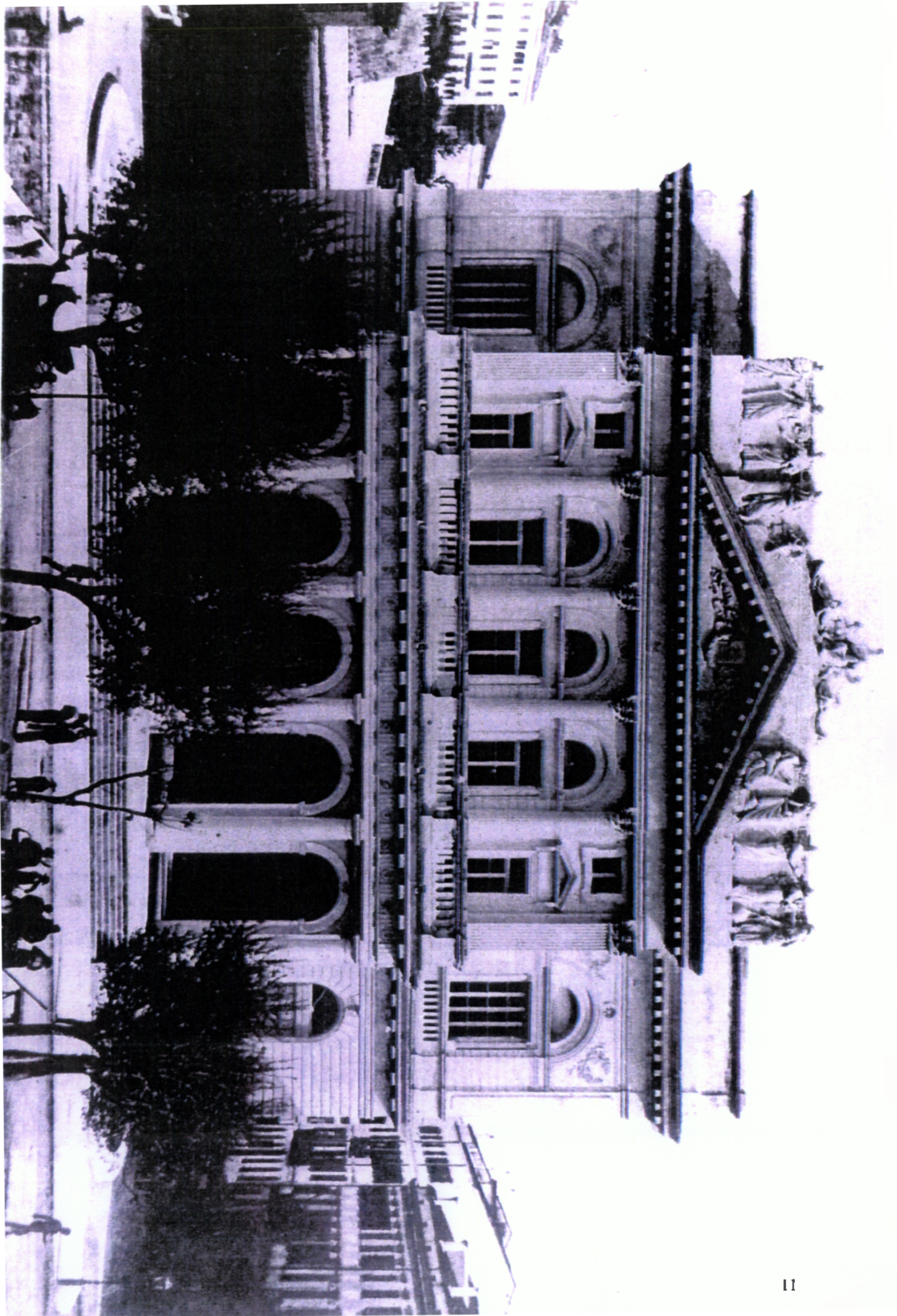
Έγινε το 1994 η Σύνοδος Κορυφής των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στ' ανάκτορα των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου.

Υπάρχει η μεγαλύτερη και ωραιότερη πλατεία της Ελλάδας και μάλιστα μια από τις μεγαλύτερες της Ευρώπης.

Υπάρχει το μοναδικό Μουσείο Ασιατικής Τέχνης στα Βαλκάνια.

Λειτουργεί το μοναδικό Μουσείο Χαρτονομισμάτων στην Ελλάδα.

Υπάρχουν οι περισσότερες φιλαρμονικές απ' όλους τους νομούς της Ελλάδας. Σήμερα λειτουργούν 16 φιλαρμονικές (3 στην πόλη και 13 στην ύπαιθρο) και 2 υπό ίδρυση.

1.3. Διαπόντια νησιά

❖ Παξοί

Οι Παξοί, λείπει η παράδοση, ήταν κάποτε ενωμένοι με την Κέρκυρα. Οι συχνές τρικυμίες που ο Ποσειδώνας και ο Αίολος προκάλεσαν έκαναν τη γη να υποχωρήσει και από τότε οι Παξοί απομακρύνονται συνεχώς προς νότο.

Κατά μια άλλη πιο ρομαντική εκδοχή, ο Ποσειδώνας ρίχνοντας την τριάινά του χώρισε τους Παξούς από την Κέρκυρα, για να δημιουργήσει μια ήσυχη γωνιά όπου θα χαιρόταν τον έρωτά του με την Αμφιτρήτη. Από τότε έμβλημα των Παξών καθιερώθηκε η τριάινα.

Στα ιστορικά χρόνια πρώτες αναφορές για το νησί γίνονται από τον Ηρόδοτο, τον Πολύβιο και τον Πλούταρχο. Το 229 π.χ., έξω από τους Παξούς έγινε η ναυμαχία μεταξύ Κερκυραίων και Ιλλυριών που οδήγησε στην Ρωμαϊκή κατοχή. Το 960 μ.χ. ο επίσκοπος Λιουπράνδος επισκέφθηκε το νησί και έγραψε εδώ το τρίτο βιβλίο της ιστορίας του.

Μέχρι το 1380 μ.χ. (εποχή των Ανδεγαυών) οι Παξοί ακολουθούν την ιστορική πορεία της Κέρκυρας. Τότε παραχωρούνται στο βαρόνο Αδάμ Σαν Ιππόλυτο και όταν έξι χρόνια αργότερα οι Ενετοί καταλαμβάνουν την Κέρκυρα, ο βαρόνος διατηρεί την κυριότητά τους ως τιμάριο πλέον. Το 1423 χτίζεται το φρούριο στο νησάκι του Αγίου Νικολάου του Γάη για την προστασία της περιοχής από τους Τούρκους και τους πειρατές. Μετά το θάνατο του Σαν Ιππόλυτο η αδελφή και κληρονόμος του Λουκεντία παντρεύεται τον Σικελό Ριχάρδο Αλταβίλλα παραχωρώντας του την ιδιοκτησία του νησιού. Από το 1484 και για 30 χρόνια οι Παξοί περιέχονται στη δικαιοδοσία της Ενετικής Δημοκρατίας και στην οικογένεια των αριστοκρατών Αβράμη. Η βαριά φορολογία των αρχόντων και οι πειρατικές επιδρομές που λεηλατούν το νησί και σκλαβώνουν τους κατοίκους, φέρνουν τους Παξινοί στα όρια της εξαθλίωσης. Η ενετική περίοδος χαρακτηρίζεται ακόμα από τη μονοκαλλιέργεια της ελιάς και την οργάνωση διαμετακομιστικού εμπορίου μέσω της ανάπτυξης της ναυτιλίας. Η ιστορία συνεχίζεται με τους Γάλλους Δημοκρατικούς, τη Ρωσοτουρκική Συμμαχία, την Επανάσταση Πολιτεία και πάλι τους Γάλλους - αυτοκρατορικούς αυτή τη φορά. Το 1810 ο αγγλικός στόλος εμφανίζεται στο Ιόνιο, καταλαμβάνει τη Λευκάδα και απειλεί τα άλλα γαλλοκρατούμενα νησιά. Οι Παξοί αναταράζονται. Πεινασμένοι από την έλλειψη σιτηρών και βαριά καταπιεσμένοι από τους αυταρχικούς κυβερνήτες, οι Παξινοί, με αρχηγό τον πειρατή καπετάν Κεφαλά, επαναστατούν. Υψώνουν την αγγλική σημαία, σφάζουν τους γαλλόφιλους αριστοκράτες, λεηλατούν και καίνε τα σπίτια τους. Οι Γάλλοι στέλνουν στρατό για να καταστείλει την εξέγερση και περνούν από στρατοδικείο τους στασιαστές. Επτά από αυτούς εκτελούνται στην

Κέρκυρα το 1811 και οι περιουσίες τους δημεύονται. Τρία χρόνια αργότερα οι Άγγλοι, με ταγματάρχη τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, αποβιβάζονται στο νησί και το καταλαμβάνουν. Στα χρόνια τους φτιάχνονται υδραγωγεία, δρόμοι, λιμάνια και λειτουργούν σχολεία. Από το 1864 που τα Επτάνησα ενώνονται με την υπόλοιπη Ελλάδα, οι Παξοί ακολουθούν την κοινή ελληνική πορεία.

❖ Οθωνοί

Το δυτικότερο σημείο της Ελλάδας. Έχουν έκταση 9,5 τετραγωνικά χιλιόμετρα και 150 κατοίκους. Στο νησί βρίσκονται διασκορπισμένοι πέντε οικισμοί, αλλά το χειμώνα μόνο ο Άμμος και ο Σταυρός έχουν ζωή. Πρόκειται για ένα θαυμάσιο τουριστικό τόπο. Η οικονομία του νησιού είναι φτωχή και όσοι Οθωνιώτες δεν έφυγαν μετανάστες ασχολούνται με το ψάρεμα και τους λιγοστούς ελαιώνες.

Η σημερινή μορφή του νησιού δεν είναι ενδεικτική της ιστορίας του. Εδώ κάποτε σταματούσαν τα πλοία προς και από την Αδριατική και το λιμάνι του Άμμου ήταν πολυσύχναστο. Κάποια ερείπια στην κορυφή του λόφου Καστρί (μάλλον ενετικό οχυρό) και η παλιά ιταλική ονομασία του νησιού Fanos οδηγούν στο συμπέρασμα πως εδώ υπήρχε σημαντικός για τη ναυσιπλοΐα φάρος. Οι Οθωνιώτες ήταν καλοί θαλασσοπόροι κι έφτιαχναν δικά τους καΐκια. Επιπλέον το νησί φημιζόταν για το ωραίο του κλίμα. Λέγεται ότι οι Εγγλέζοι έστελναν εδώ τους άρρωστους στρατιώτες για να αναρρώσουν.

❖ Ερείκουσα

Ένα ολοστρόγγυλο νησί με διάμετρο 2 χιλιόμετρα και περίπου 90 κατοίκους. Η μορφολογία του εδάφους μοιάζει με αυτή της απέναντι ακτής του Σιδαριού. Η νότια παραλία, όπου βρίσκεται και ο μοναδικός οικισμός το Πόρτο, είναι μια τεράστια ρηχή αμμουδιά που έλκει πολύ κόσμο από την Κέρκυρα.

❖ Μαθράκι

Το μικρότερο νησάκι των Διαποντίων βρίσκεται μόλις 4 ναυτικά μίλια από το ακρωτήριο του Αρίλα. Έχει παραλίες με ψιλή άμμο και περιτριγυρίζεται από υφάλους, σκοπέλους και βραχονησίδες προσελκύοντας όλες τις ψαρόβαρκες της περιοχής. Στα δύο άκρα του νησιού είναι χτισμένα τα δύο χωριά του το Άνω και το Κάτω Μαθράκι.

❖ Αντίπαξοι

Οι Αντίπαξοι είναι αραιοκατοικημένοι (είκοσι κατοίκους περίπου), παρ' όλα αυτά έχουν δύο - τρία ταβερνάκια. Το νησί είναι κατάφυτο από αμπέλια από όπου παράγεται ποιοτικό, υψηλόβαθμο κρασί. Οι πανέμορφες ανατολικές παραλίες με χρυσή άμμο και πρασινογάλαζη θάλασσα φημίζονται σε όλο το Ιόνιο.

❖ Βίδο

Το νησάκι του Βίδο στην αρχαιότητα ονομαζόταν Πτυχία και Νησί της Ηρας όπως αναφέρεται στο Θουκυδίδη, τον Πτολεμαίο και άλλους συγγραφείς. Βρίσκεται ακριβώς απέναντι από το λιμάνι της πόλης απ' όπου απέχει μόλις 1.200 μέτρα. Στα χρόνια των Ενετών έμεινε μόνο και ανοχύρωτο - αν και πιθανολογείται ότι τότε δημιουργήθηκαν μίνες που το συνδέουν με τα φρούρια της Κέρκυρας. Οχυρώθηκε αρχικά από τους Δημοκρατικούς Γάλλους, στους οποίους οφείλει και το σημερινό του όνομα ενώ στη συνέχεια οι Άγγλοι το μετέτρεψαν σε ένα πραγματικά απόρθητο φρούριο το οποίο όμως ανατίναξαν φεύγοντας 50 χρόνια αργότερα. Μαζί ανατινάχτηκε και ο ναός του Αγίου Στεφάνου, χτισμένος από τους Αγίους Ιάσονα και Σωσίπατρο. Το Σερβικό Μουσολείο έγινε σε ανάμνηση του Σερβικού στρατού που στο νησάκι αυτό αποδεκατίστηκε από λοιμούς και κακουχίες, στο τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Παρουσιάζει αρκετά έντονο ανάγλυφο με δύο λόφους όπου βρίσκονται οι κύριες οχυρώσεις. Ήταν πάντα ο αγαπητός χώρος αναψυχής των Κερκυραίων, αφού συνδυάζει ωραία φύση και θάλασσα σε τόσο μικρή απόσταση από την πόλη. Από το 1985 είναι στη δικαιοδοσία του Δήμου Κερκυραίων και την αξιοποίηση του χώρου έχει αναλάβει η Αναπτυξιακή Επιχείρηση του Δήμου Κερκυραίων (ΑΝ.Ε.Δ.Κ.).

Το Βίδο από τον προμαχώνα Martinengo του Παλαιού Φρουρίου

❖ Λαζαρέτο

Τα παλιά χρόνια ήταν το λοιμοκαθακτήριο της Κέρκυρας. Εδώ σταματούσαν οι γαλέρες της θαλασσοκράτειρας Βενετίας για καραντίνα. Κατά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο οι Γερμανοί εκτέλεσαν στο νησάκι αυτό Κερκυραίους αντιστασιακούς κι από τότε θεωρείται Εθνικό Μνημείο.

1.4. Η Εικόνα της πολιτιστικής ανάπτυξης σε διάφορες ιστορικές περιόδους

Η Κέρκυρα στην διάρκεια του 18^{ου} αιώνα είχε ήδη πολλές διαφορές στην κοινωνική της ζωή και την πνευματική της ανάπτυξη από την τότε μικρή ελεύθερη Ελλάδα.

Όπως η ορθοδοξία είχε υποστεί την επίδραση της Ανατολής, αναχωνευμένη στα κοινωνικά και πνευματικά της καλούπια, σε άλλους τομείς είχε διαμορφώσει ιδίως στα μεγάλα νησιά μια κατάσταση που ήταν βασικά δυτικής επιδράσεως. Μια περίπτωση τέτοιας ιδιορρυθμίας της Κερκυραϊκής ζωής ήταν το τιμαριωτικό σύστημα που άρχισε να επιβάλλεται από τους Ανδηγαυούς. Με την επιδρομή των λεγόμενων Σταυροφόρων στην Ανατολή και την Ενετική κατάκτηση που ενοποίησε πολιτικά την Επύνησο, το τιμαριωτικό σύστημα άρχισε να παίρνει μορφή συγγενική στη δυτική. Εξελίχθηκε στη δημιουργία δουλοπαροικίας, που ελλείπει γαιών,

που δεν είχε η Βενετία, την εξήγαγε ως αντάλλαγμα στους αριστοκράτες που η ίδια έδωχνε σαν επικίνδυνους για την Γαληνότητα στην Κρήτη, την Κύπρο και τα Επτάνησα.

Οι ασθενέστεροι που ήταν πάντα οι αγροτικοί πληθυσμοί χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ο άλλος πληθυσμός δεν είχε διαφοροποιημένα συμφέροντα, εξεγείρονταν σταδιακά και διακρίνουμε τα λεγόμενα 'ρεμπελιά', που ήταν συγκρούσεις ευγενών με αστούς και αγροτών με αστούς και ευγενείς, συγκρούσεις ταξικές και όχι εθνικοαπελευθερωτικές (όπως στους άλλους Έλληνες).

Ένα άλλο σημείο που τα Επτάνησα και η Κέρκυρα είχαν άλλη πολιτική μορφή από την ελεύθερη Ελλάδα, ήταν η πνευματική της ακμή που είχε για αφετηρία την Δύση, αλλά δημιούργησε αργότερα μια εγχώρια πνευματική ζωή. Αυτή η πνευματική ζωή είχε ένα περίεργο σύνδρομο συνθέσεως που ξεχώριζε όμως και από την υπόλοιπη Ελλάδα ακριβώς γιατί αρδευόταν από τη Δύση. Με την τελευταία ένωσε την τοπική κοινωνία ένας άλλος δεσμός, σκέπαζε κάθε διαφοροποίηση. Ήταν αυτός ο ελληνικός πατριωτισμός των ντόπιων που πριν ακόμα το 1921, είχαν συνειδητοποιήσει την συνέχεια του ελληνικού έθνους από την Αρχαιότητα.

Η συνέχεια αυτή δεν πέρασε από το Βυζάντιο αλλά ήρθε από τη Δύση που εκτίμησε μέσα από την Αναγέννηση περισσότερο τον Αρχαίο Κόσμο. Θετικό επίσης ήταν ότι η Βενετία δεν βοήθησε τον Παπισμό να επιβάλλει την εξουσία του και την παράλληλη διοικητική επικράτηση στα Επτάνησα γιατί είχε ανταγωνιστική σχέση με αυτήν. Γι' αυτό είχαμε μείωση της διοικητικής σημασίας της εκκλησίας και της καθολικής και της ορθόδοξης, πράγμα που δεν εκτόνωσε την ορθόδοξη πίστη, αλλά άφησε ελεύθερη την εξέλιξη προς την πλευρά της Αναγέννησης, δηλαδή προς την αρχαιοελληνική λατρεία.

Με τη συνδρομή - επίδραση των διδασκάλων του Γένους ύστερα από την Γαλλική Επανάσταση, ορίστηκε και εξαπλώθηκε στην Ελλάδα η συνείδηση της αδιάκοπης συνέχειας του ελληνισμού από την Αρχαιότητα. Σ' αυτό συνίσταται η μεγαλύτερη συμβολή της Κέρκυρας και της Επτανήσου στην καθυστερημένη νεοελληνική Αναγέννηση.

Το δεύτερο στοιχείο της 'ιδιομορφίας' της πνευματικής ανάπτυξης ήταν η διαμόρφωση στην Κέρκυρα μόνιμης εγχώριας ηγέτιδας τάξης. Αυτή οικοδόμησε μια κοινωνική ζωή γύρω από αρχές και εξουσίες που πήρε γρήγορα ένα ξεχωριστό αριστοκρατισμό και κατοχύρωνε πνεύμα ελευθερίας στη σκέψη και την συμπεριφορά. Η αριστοκρατία αν και φεουδαρχική δεν ήταν κλειστή και αμόρφωτη. Δεν κατοχύρωσε μόνο την εκμετάλλευση αλλά και το χρέος προς την ανάπτυξη της κοινωνίας, προς τη μόνιμη ιδέα ενότητάς της. Αυτή η αριστοκρατία που απορρόφησε και τους ξένους ευγενείς, έπαιξε σπουδαίο ρόλο με το αγκάλιασμα της αρχαίας παράδοσης και τη σχετική ανεξαρτησία της απέναντι στην κεντρική εξουσία.

Η ίδια η μορφή της κοινωνίας όπως διαμορφωνόταν μέσα στους αιώνες παρασκεύασε προσωπικότητες που σημάδεψαν τις εξελίξεις και που αρδεύτηκαν από τον πολιτικό και πνευματικό αναβρασμό των ιταλικών Πανεπιστημιούπολεων. Αυτή η δημοκρατική θεμελίωση της κοινωνικής ατμόσφαιρας των Ιονίων πρέπει να συνδεθεί με την αναγνώριση της δημοτικής σαν ισότιμης εθνικής γλώσσας στην ζωή των Επτανήσων και της Κέρκυρας.

Τα 30 χρόνια της ανεξαρτησίας της Ιόνιας Πολιτείας με τον αέρα και την κεκτημένη ταχύτητα της Γαλλικής κοσμογονίας συντέλεσαν στην δημοκρατική θεμελίωση, την γέννηση των ριζοσπαστών, στην παραγωγή λογίων εθνικής εμβέλειας και στην Ίδρυση της Ιόνιας Ακαδημίας και της σχολής της Τενέδου.

Η πνευματική υπεροχή των καλλιεργημένων Κερκυραίων και Επτανησίων φάνηκε καθαρά στην νεοελληνική ζωή με την σύγκρουσή τους με τα άλλα δύο κυρίαρχα ρεύματα της ελεύθερης Ελλάδας τους Φαναριώτες και τους Κοτσαμπάσηδες. Επιπλέον η συνεργασία με την αστικοδημοκρατική μερίδα του έθνους είναι σημαντική.

Αυτοί οι παράγοντες επέβαλαν ένα απόλυτα δικαιολογημένο τοπικισμό και μια περιχαράκωση που όχι πια τόσο έντονα συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Τα ατελέστερα επίτεδα πολιτισμού όμως επεκράτησαν σε βάρος της Κέρκυρας (π.χ. η εφαρμογή του Ιονίου Δικαίου, δηλαδή του Γαλλικού αστικού κώδικα στο βυζαντινορωμαϊκό δίκαιο και η φορολογική αφομοίωση). Παρ' όλα αυτά η Κέρκυρα στην πνευματική της ζωή δεν αφομοιώθηκε απόλυτα. Ο ακρωτηριασμός που υπέστη με την κατάργηση της Ιονίου Ακαδημίας ήταν καθοριστικός.

Τα εξαιρετα επιτεύγματα σε επίπεδο ανώτατης εκπαίδευσης δεν ξαναεπαναλήφθηκαν ποτέ. Από τα άλλα ιδρύματα και εταιρείες που ιδρύθηκαν τότε, δηλαδή το Ιεροσπουδαστήριο (1820), Ελληνική Σχολή Καλών Τεχνών (1810), Βιβλική Εταιρεία (1819), Αναγνωστική Εταιρεία (1836), Φιλαρμονική (1840), μόνο οι δύο τελευταίες συνεχίζουν τις πλούσιες δραστηριότητές τους.

Το Ιόνιο Πανεπιστήμιο που ιδρύθηκε το 1984 σε αντίξοες κοινωνικές συνθήκες και σε μια άλλη πραγματικότητα, δεν έχει προσδιορίσει ακόμη τους άξονες της δράσης σε σχέση με την τοπική κοινωνία. Το μεγάλο κενό που δημιουργήθηκε μέχρι σήμερα έχει τα χαρακτηριστικά μιας ανεξάρτητης πνευματικής δραστηριότητας, χωρίς όμως τις τεράστιες ανατάσεις του παρελθόντος.

Η Κέρκυρα είναι ακόμη μια επαρχία ανάμεσα στις άλλες όπου η πνευματική και καλλιτεχνική δημιουργία πνίγεται από τις επιλογές του κέντρου και αρκείται αυτάρεσκα σε κάποια αξιόλογα σκιρτήματα.

☞ Από τον άνθρωπο των σπηλαίων στους πρώτους αποίκους

Η Κέρκυρα κατά την Παλαιολιθική Εποχή, ήταν ενωμένη με την απέναντι ηπειρωτική χώρα. Ευρήματα αυτής της εποχής (70.000 - 40.000 π.Χ.) έχουμε στον Άγιο Ματθαίο. Νησί έγινε η Κέρκυρα κατά τη Νεολιθική Εποχή (10.000 - 8.000 π.Χ.), όταν με το λιώσιμο των πάγων ανέβηκε η στάθμη της θάλασσας. Στο Σιδάρι βρίσκουμε ίχνη της Νεολιθικής Εποχής. Στις βορειοδυτικές περιοχές Κεφάλι, Αφιώνας και Έρμονες βρέθηκαν οικισμοί της εποχής του Χαλκού (2.000 π.Χ.).

Ο Απολλώνιος ο Ρόδιος στα 'Αργοναυτικά' αναφέρει πως εδώ κρύφτηκε ο Ιάσων με τους Αργοναύτες και την Μήδεια για να αποφύγει τους Κόλχους.

Ο Όμηρος στην 'Οδύσσεια' εδώ φέρνει τον Οδυσσέα εξαντλημένο και γυμνό για να τον βρει η Ναυσικά, η κόρη του βασιλιά του νησιού Αλκίνοου. (Ραψωδία Ζ').

Τότε οι κάτοικοι ήταν Φοινικικής καταγωγής ενώ αργότερα άρχισαν να έρχονται μετανάστες από την Υπερία - σημερινή Σικελία, Ιλλυριοί και ακόμα Κρήτες, Αιγαίοι και Μυκηναίοι όπως επιβεβαιώνουν οι ανασκαφές του 1914 από τον Dorpfeld.

Η πρώτη ελληνική αποίκηση έγινε από τους Ερετριείς της Εύβοιας γύρω στο 775 - 750 π.Χ. Λίγο αργότερα πολιτικοί φυγάδες από την Κόρινθο καταφεύγουν στο νησί, φέρνοντας μαζί τους και αναπτύσσοντας την πολιτική τους νοοτροπία.

☞ Οι Κορίνθιοι στην Κέρκυρα (735 - 435 π.Χ.)

Με αρχηγό τον Χερσικράτη δημιούργησαν μια Κέρκυρα ισχυρή με αποικίες, οικονομικό πλούτο, ναυτική δύναμη, αλλά η πολιτική τους κοινωνία χωρίζει τους Φαίακες σε Ολιγαρχικούς και Δημοκρατικούς. Ύστερα από 300 χρόνια συνύπαρξης οι Κερκυραίοι συγκρούονται με τους Κορίνθιους για την κοινή τους αποικία την Επίδαμνο (σημερινό Δυρράχιο). Στο πλευρό τους στάθηκαν οι Αθηναίοι δίνοντας την αφορμή για την έναρξη του Πελοποννησιακού πολέμου.

☞ Οι Αθηναίοι σύμμαχοι των Κερκυραίων (435 - 229 π.Χ.)

Η συμμαχία τους κράτησε σχεδόν έναν αιώνα. Οι Κερκυραίοι, παρά την εσωτερική διαμάχη μεταξύ ολιγαρχικών και δημοκρατικών, βοήθησαν με το ισχυρό τους ναυτικό τους Αθηναίους σε πολλές μάχες. Όμως το 338 π.Χ. στη Χαιρώνεια οι Μακεδόνες του Φιλίππου κερδίζουν τη μάχη, διαλύουν την Αθηναϊκή Συμμαχία και αποκτούν την Κέρκυρα. Τότε επισκέπτεται το νησί ο Μέγας Αλέξανδρος, γοητεύεται από την ομορφιά του και το προστατεύει για 35 περίπου χρόνια. Από το 300 π.Χ. και μετά η Κέρκυρα γίνεται πρόσκαιρη κτήση των Σπαρτιατών, των Συρακουσίων και των Ιλλυριών οι οποίοι την παραδίδουν στη Ρώμη το 229 π.Χ.

☞ Ρωμαϊκή εποχή (229 π.Χ. - 327 μ.Χ.)

Οι Ρωμαίοι στην Κέρκυρα κατακτούν το πρώτο ελληνικό έδαφος, διαμορφώνουν μέσα από τους ολιγαρχικούς την Άρχουσα Τάξη και ρίχνουν όλο το νησί σε βαθειά παρακμή. Στα χρόνια τους, τον 1^ο μ.Χ. αιώνα, ο Ιάσων και Σωσίπατρος (μαθητές του Απόστολου Παύλου) εκχριστιανίζουν το νησί. Λίγο αργότερα έρχεται ο Νέρων στην Κασσιώπη, η επιδημία της πανούκλας και οι διωγμοί των Χριστιανών.

☞ Βυζάντιο (733 - 1.204 μ.Χ.)

Η Κέρκυρα αποτελούσε τμήμα της διοικητικής διαίρεσης (θέματος) Κεφαλληνίας, στο οποίο συμπεριλαμβανόταν όλα τα Ιόνια Νησιά και διοικούνταν από ένα στρατηγό με απόλυτη εξουσία, αλλά και απόλυτη εξάρτηση από τον Αυτοκράτορα. Τον 12^ο αιώνα τα 'θέματα' αντικατέστησα οι 'επαρχίες' με υποδιαίρεσεις τα 'όρια' και τις 'επισκέψεις'. Τότε, συναντάμε στην Κέρκυρα για πρώτη φορά το θεσμό των τιμαριών που ονομάστηκαν 'πρόνοιαι'.

Από τους Βυζαντινούς οχυρώνεται για πρώτη φορά και η δίκورφη ακρόπολη που δέχτηκε στη συνέχεια σειρά επιδρομών και καταλήψεων (1.032 Σαρακηνοί Αφρικής, 1.080 - Νορμανδοί Κάτω Ιταλίας, 1147 και 1185 - Σικελοί, 1199 - Γεννουήσιοι πειρατές). Σε γενικές γραμμές, η βυζαντινή Κέρκυρα, άκμασε, οχυρώθηκε και απέκτησε μεγάλους χριστιανικούς ναούς.

☞ Η κυριαρχία των Ανδεγαυών (1267 - 1386 μ.Χ.)

Το 1267 ο Κάρολος Ανδεγαυός, Γάλλος βασιλιάς της Σικελίας, καταλαμβάνει το νησί. Αρχίζει μία προσπάθεια να διαδοθεί ο καθολικισμός με αποτέλεσμα να διωχθεί η ορθόδοξη εκκλησία. Τότε διαιρέθηκε το νησί σε τέσσερα διαμερίσματα που ισχύουν μέχρι σήμερα. Στις περιοχές, Γύρου, Όρους, Μέσης και Λευκίμμης. Είναι η εποχή που δύο διαφορετικοί λαοί εγκαθίστανται στην Κέρκυρα. Οι πρώτοι, είναι οι διωγμένοι από την Ισπανία, Εβραίοι, οι οποίοι όμως κι εδώ δεν βρήκαν την καλύτερη υποδοχή. Παρά τα προστατευτικά διατάγματα των Ανδεγαυών κυνηγήθηκαν από τους Κερκυραίους μέχρι το 1386 όταν, ολόκληρη κοινότητα πια, άρχισαν α παίρνουν μέρος στα κοινά. Οι δεύτεροι είναι οι Βαγενέτες, που από την Ηπειρωτική ακτή ήρθαν εδώ και δούλεψαν σε βαρειές εργασίες δημιουργώντας μια ιδιαίτερη τάξη υποτελών. Σ' όλο αυτό το διάστημα η εξωτερική απειλή συνεχίζει να υπάρχει και το Συμβούλιο της Κέρκυρας φοβούμενο τους Τούρκους ζήτησε την προστασία της Γαληνότητας και θαλασσοκράτειρας Βενετίας. Στις 20 Μαΐου 1386 υψώθηκε στο Παλαιό Φρούριο η σημαία του Αγίου Μάρκου.

☞ Η εποχή των Βενετσιάνων (1386 - 1797 μ.Χ.)

Τέσσερις αιώνες Ενετοκρατίας όρισαν τον χαρακτήρα του νησιού. Ισχυροποιήθηκε το υπάρχον φεουδαρχικό σύστημα μέσω της τάξης των Ευγενών, που καταγράφηκε στο Libro d' Oro, ενώ δημιουργήθηκαν και άλλα δύο κοινωνικά στρώματα : οι αστοί (civili) και ο λαός (popolari). Αναπτύχθηκε το εμπόριο, η γεωργία (με υποχρεωτική ελαιοφύτευση και καλλιέργεια), αλλά ακόμα και η πνευματική και καλλιτεχνική ζωή του τόπου. Την εποχή που η Ελλάδα ζούσε κάτω από την τουρκική, κυριαρχία, η προστατευμένη Κέρκυρα μιλούσε ιταλικά και γνώριζε άνθηση γραμμάτων και τεχνών. Γι' αυτό πολλοί λόγιοι και καλλιτέχνες από την υπόλοιπη Ελλάδα ήρθαν τότε στην Κέρκυρα. Η αστική αυτή ανάπτυξη, προνόμιο μόνο των ευγενών, καταπίεζε τον λαό της υπαίθρου, ο οποίος μη έχοντας οικονομικό και μορφωτικό όφελος άρχισε να εξεγείρεται. Από το 1610 και μετά, τέσσερις μεγάλες στάσεις και αμέτρητες μικρές πνίγηκαν στο αίμα. Έτσι όταν ο γαλλικός στόλος κατέπλευσε στην Κέρκυρα, ο λαός τον υποδέχτηκε σαν ελευθερωτή. Στη διάρκεια της Ενετοκρατίας η Κέρκυρα πολιορκήθηκε αρκετές φορές χωρίς αποτέλεσμα από Γενοβέζους και Τούρκους. Συνέπεια των πολιορκιών ήταν να καταστραφούν χωριά και να ερημώσει η ύπαιθρος. Οι Βενετοί, δεν μπορούσαν ν' αφήσουν οικονομικά ανεκμετάλλευτο το νησί και γι' αυτό δημιούργησαν μεταναστευτικό ρεύμα από την υπόλοιπη Ελλάδα προς την Κέρκυρα.

☞ Η Γαλλική παρουσία στην Κέρκυρα (1797 - 1814 μ.Χ.)

Οι Γάλλοι κατέκτησαν το νησί και οι Κερκυραίοι συγκινημένοι από την Γαλλική Επανάσταση οραματίζονταν τη δική τους ανεξαρτησία και το τέλος τη εποχής των ευγενών. Τότε έκαψαν το Libro d' Oro και κατέστρεψαν τα Βενετσιάνικα εμβλήματα. Η αυταρχική πολιτική των Γάλλων όμως έστρεψε το λαό εναντίον τους. Η Ρωσία και η Τουρκία φοβούμενες την εξάπλωση της Γαλλίας, συμάχησαν και κατέλαβαν την Κέρκυρα το 1799. Ένα χρόνο μετά, στις 21 Μαΐου του 1800, ιδρύθηκε η Επτάνησος Πολιτεία, η ένωση της Κέρκυρας με τα άλλα νησιά του Ιονίου. Το 1807 η Κέρκυρα παραδόθηκε εκ νέου στη Γαλλία, του Ναπολέοντα αυτή τη φορά, όπου και παρέμεινε μέχρι το 1814. Τότε ιδρύθηκε η Ιόνιος Ακαδημία, η Βιβλιοθήκη και βελτιώθηκε η τοπική οικονομία.

☞ Η Αγγλική εποχή (1814 - 1864 μ.Χ.)

Το 1814 η Επτάνησος Πολιτεία κηρύχθηκε ανεξάρτητη υπό την προστασία των Βρετανών. Επί των ημερών των Άγγλων ανορθώθηκε η οικονομία, κατασκευάστηκε το οδικό δίκτυο, επανιδρύθηκε η Ιόνιος Ακαδημία (1824) η οποία υπήρξε το πρώτο ελληνικό πανεπιστήμιο και

το σημαντικότερο καθιερώθηκε ως επίσημη γλώσσα η ελληνική. Οι Άγγλοι έμειναν στο νησί μέχρι το 1864, οπότε η Επτάνησος Πολιτεία ενώθηκε με την υπόλοιπη Ελλάδα.

Σ 1864 έως σήμερα

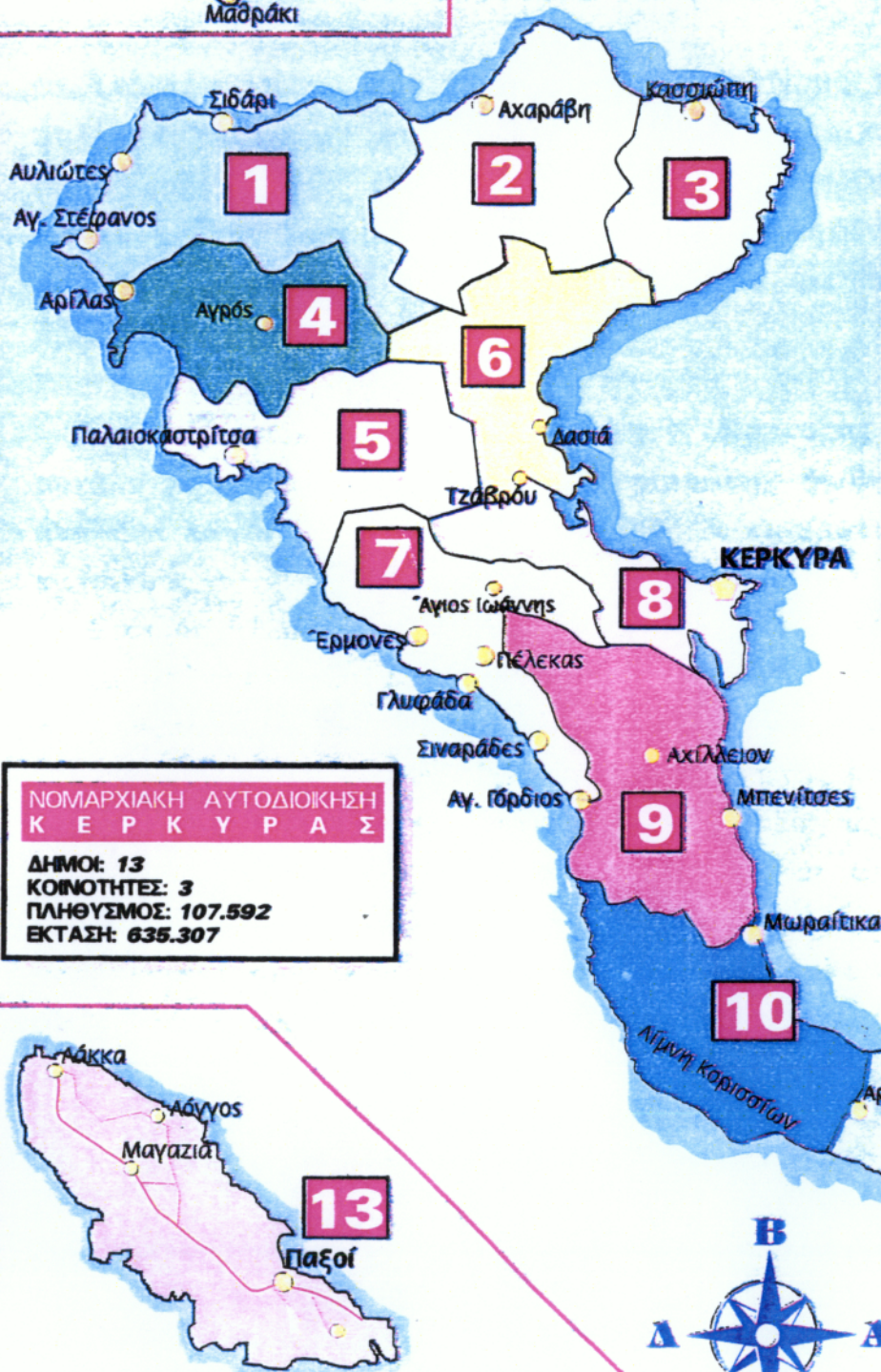
Στις 21 Μαΐου 1864 η Κέρκυρα με τα άλλα νησιά του Ιονίου απέκτησε οριστικά την ελληνική της υπηκοότητα. Η μακραιώνη πορεία της μέσα από απειλές και εξορήσεις τελείωσε εδώ. Μαζί της τελείωσε και η ακτινοβολία της Κέρκυρας - πρωτεύουσας των Ιονίων Νήσων. Το νεοσύστατο, μικρό ελληνικό κράτος δεν άντεχε την ύπαρξη δύο πόλων πνευματικού και οικονομικού πλούτου. Στην κόντρα της με την Αθήνα δεν έχασε μόνο το Πανεπιστήμιο. Το 1900 η Κέρκυρα ήταν ήδη μια συνηθισμένη επαρχιακή πόλη αλλά με αναμνήσεις ένδοξου παρελθόντος. Βομβαρδίστηκε και καταλήφθηκε προσωρινά από τους Ιταλούς το 1923 με πρόσχημα την δολοφονία σε ελληνικό έδαφος του Ιταλού στρατηγού Τελλίνι. Κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου βομβαρδίστηκε και καταλήφθηκε εκ νέου από την Ιταλία (1940), ενώ μεγάλη καταστροφή υπέστη από τους Γερμανούς το 1943 όταν κάηκε η Βιβλιοθήκη η Ιόνιος Βουλή και το Θέατρο.

Τον σκληρό μήνα Απρίλη της μεταπολεμικής περιόδου η Κέρκυρα συντονίστηκε με την υπόλοιπη Ελλάδα. Η φτώχεια, η κρίση, η μετανάστευση διήρκεσαν ως το τέλος της δεκαετίας του '60. Ως τότε που η 'τουριστική ανάπτυξη' ώθησε όλη την οικονομική και κοινωνική ζωή της Ελλάδας. Βέβαια είναι γεγονός ότι το παραθεριστικό ενδιαφέρον για το νησί εκδηλώθηκε από το τέλος του προηγούμενου αιώνα. Εκτός από τη μελαγχολική Σίσσυ που διάλεξε το 1890 το Αχιλλείο για να αποτραβηχτεί από τις ίντριγκες των Αμβούργων, υπήρξε η 'Bella Venezia', ένα ξενοδοχείο εφάμιλλο της Αθηναϊκής 'Μεγάλης Βρετανίας' που συγκέντρωνε την αριστοκρατία. Από τις αρχές του αιώνα μέχρι το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο η Κέρκυρα, το Κάπρι και η Μαγιόρκα αποτελούσαν τα κορυφαία Μεσογειακά θέρετρα της Ευρωπαϊκής Ελίτ.

ΟΙ 13 ΔΗΜΟΙ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

- 1** ΕΣΠΕΡΙΩΝ
- 2** ΘΙΝΑΛΙΩΝ
- 3** ΚΑΣΣΙΟΠΩΝ
- 4** ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ
- 5** ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΩΝ
- 6** ΦΑΙΑΚΩΝ
- 7** ΠΑΡΕΛΙΩΝ
- 8** ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ
- 9** ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ
- 10** ΜΕΛΤΕΙΩΝ
- 11** ΚΟΡΥΣΙΩΝ
- 12** ΛΕΥΚΙΜΜΑΙΩΝ
- 13** ΠΑΣΩΝ

**ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΚΕΡΚΥΡΑΣ**

ΔΗΜΟΙ: 13
ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ: 3
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ: 107.592
ΕΚΤΑΣΗ: 635.307

1.5. Δημογραφικά στοιχεία

1.5.1. Ο πραγματικός πληθυσμός της Κέρκυρας

Ο πραγματικός πληθυσμός του νησιού της Κέρκυρας ανέρχεται σε 107.592 κατοίκους, οι οποίοι ανήκουν σε έναν από τους 13 Δήμους και τις 3 Κοινότητες, όπως έχουν δημιουργηθεί και λειτουργούν μετά τη συνένωση 'Καποδίστρια'.

Συγκεκριμένα ο πληθυσμός της Κέρκυρας έχει ως εξής :

Δήμοι, Κοινότητες, Οικισμοί	Πληθυσμός
Δήμοι	
Δήμος Κερκυραίων	40.966
<u>Κέρκυρα</u>	31.539
Γουβιά	1.361
Κοντόκαλι	1.218
Κυρά Χρυσικού	225
Ποντικονήσι	-
Ποταμός	1.927
Πτυχία	-
Τεμπλόνη	203
Αλεπού	1.523
Εβροπούλοι	464
Κανάλια	2.686
Δήμος Θιναλίου	5.386
<u>Αχαράβη</u>	472
Άγιος Ηλίας	203
Άγιος Μαρτίνος	156
Άγιος Παντελεήμων	59
Άγιος Στέφανος	60

Δήμοι, Κοινότητες, Οικισμοί	Πληθυσμός
Δήμοι	
Αναπαυτήρια	37
Απραός	17
Βαθύ	38
Βασιλικά	12
Βουνίον	48
Βραχλερή	43
Δροσερή	47
Επίσκεψη	603
Ερίβα	58
Κάρνιαρης	1
Κρινιάς	49
Λαζαράτικα	78
Λαύκι	63
Λούτσες	233
Μαγάρικα	37
Πελεκητό	105
Πέραμα	-
Περίθεια	40
Περούλιο	53
Πετάλεια	138
Πίθος	34
Πριφτιάτικα	37
Ριλιάτικα	35
Ρόδα	264
Στρινύλας	79
Στρογγυλή	101
Σφακερά	203
Τρμόδιο	44

Δήμοι, Κοινότητες, Οικισμοί	Πληθυσμός
Δήμοι	
Φουρνί	6
Ψαχνιά	61
Κληματιά	365
Επισκοπή	27
Κυπριανάδες	85
Ξανθάτες	290
Νυμφές	813
Πλάτωνας	292
Δήμος Λευκιμμαίων	6.537
<u>Λευκίμμη</u>	3.471
Κάβος	676
Μώλος	110
Βιταλάδες	532
Γαρδένος	-
Νεοχώρι	271
Δραγωτινά	293
Κρητικά	409
Παλαιοχώρι	681
Σπαρτερά	94
Δήμος Αχιλλείων	9.714
Άγιοι Δέκα	626
Άνω Γαρούνα	275
Βαρυπατάδες	339
Βιρός	923
Άγιος Γεώργιος	55
Καστανέα	348
Μπαστούι	76
Καλαφατιώνες	507

Δήμοι, Κοινότητες, Οικισμοί	Πληθυσμός
Δήμοι	
Καμάρα	127
Αλεποχώρι	58
Καρδαμάτικα	12
Καστελλάνοι	507
Εσταυρωμένος	11
Κάτω Γαρούνα	705
Άγιος Γόρδιος	2
Κουραμάδες	239
Κυνοπιάστες	896
Πικουλάτικα	75
Σουλαίικα	67
Χρυσή	465
Μπενίτσες	1.397
Δουκάτα	92
Δαφνάτα	58
Κομιανάτα	41
Κορνάτα	154
Μακράτα	75
Χαλιδιάτα	35
<u>Γαστούρι</u>	533
Πέραμα	628
Άγιος Προκόπιος	388
Δήμος Κασσωπαίων	2.405
Κασσιόπη	872
Άγιος Γεώργιος	-
Ημερολιά	67
Κελλία	-
Λιθιασμένος	28

Δήμοι, Κοινότητες, Οικισμοί	Πληθυσμός
Δήμοι	
Πηγή	-
Ποδολάκκος	-
Αγνίτσινη	132
Άγιος Στέφανος	51
Βίγγλα	70
Καρυτότικο	53
Κόκκινη	72
Κοκκοκύλας	13
Κρέμιθας	55
Μέγγουλας	27
Πόρτα	107
Ρου	2
Σάντα	62
Σαρακηνάτικα	34
Τριτβίο	20
Νησάκι	142
Απολυσοί	30
Βιγγλατούρι	103
Κατάβολος	182
<u>Γυμάρι</u>	45
Βλαχάτικα	49
Καβαλλέραйна	44
Καλάμι	18
Κέντρωμα	72
Πλαγιά	12
Ράχη	43
Δήμος Φαιάκων	6.877
Άγιος Μάρκος	257

Δήμοι, Κοινότητες, Οικισμοί	Πληθυσμός
Δήμοι	
Κάτω Άγιος Μάρκος	306
Άνω Κορακιάνα	1.083
Πουλάδες	176
Ζυγός	302
Κάτω Κορακιάνα	734
Άγιος Βασίλειος	162
Ανάληψη	129
Γαζάτικα	125
Λίμνη	331
<u>Υψος</u>	1.733
Σγουράδες	282
Σπαρτύλας	774
Σωκράκι	483
Δήμος Κορρυσίων	5.010
Άγιος Νικόλαος	492
<u>Αργυράδες</u>	1.795
Βασιλάτικα	179
Κουσπάδες	426
Περιβόλι	1.395
Πετριτής	723
Δήμος Μελιτειέων	6.043
Άγιος Ματθαίος	1.629
Άνω Παυλιάνα	513
Βουνιατάδες	239
Κάτω Παυλιάνα	187
<u>Μωραίτικα</u>	820
Πεντάτι	317
Στρογγυλή	514

Δήμοι, Κοινότητες, Οικισμοί	Πληθυσμός
Δήμοι	
Χλομοτιανά	854
Χλομός	973
Δήμος Αγίου Γεωργίου	4.402
Άγιος Αθανάσιος	2233
<u>Αγρός</u>	447
Αρκαδάδες	123
Αρμενάδες	248
Αφιώνας	234
Δάφνη	339
Δροσάτο	261
Καββαδάδες	764
Καστελλάνοι Γύρου	232
Μεσαριά	223
Πάγοι	601
Ραχτάδες	261
Χωροεπισκόποι	436
Δήμος Εσπερίων	7.264
Αγίων Δούλων	298
Αγραφών	455
Αντιπερνών	268
Αυλιωτών	1.198
Βαλανείου	353
<u>Βελονάδων</u>	869
Καβαλουρίου	389
Καρουσάδων	1.312
Μαγουλάδων	1.181
Περουλάδων	672
Σιδαρίου	269

Δήμοι, Κοινότητες, Οικισμοί	Πληθυσμός
Δήμοι	
Δήμος Παρελίων	6.180
Άγιος Ιωάννης	778
Άφρα	793
Βάτος	482
Γιαννάδες	798
Κανακάδες	275
<u>Κοκκίσι</u>	373
Κομπίτσι	641
Μάρμαρο	234
Πέλεκας	715
Σιναράδες	1.091
Δήμος Παλαιοκαστριτών	3.997
Αλειμματάδες	152
Γαρδελάδες	332
Δουκάδες	547
Κρήνη	266
<u>Λάκωνες</u>	705
Λιαπάδες	1.070
Μακράδες	345
Σκριτερό	580
Δήμος Παξών	2.236
Γάιος	1.244
Λάκκα	393
Λογγός	241
Μαγαζιά	358
Κοινότητες	
Ερείκουσα	334
Μαθράκι	143
Οθωνοί	98
ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	107.592²

2. Συμπεράσματα ίδιας έρευνας.

1.5.2. Ο προσωρινός πληθυσμός της Κέρκυρας

Το βασικό πρόβλημα, της Κέρκυρας όσον αφορά τον πληθυσμό της είναι η εποχιακή αυξομείωσή του. Έτσι παρατηρείται σημαντική μείωση τους φθινοπωρινούς και χειμερινούς μήνες σε αντίθεση με την άνοιξη που παρατηρείται μεγάλη αύξηση του πληθυσμού εξαιτίας βέβαια και του εορτασμού του Πάσχα για το οποίο φημίζεται η Κέρκυρα.

Επίσης του καλοκαιρινούς μήνες η αύξηση του πληθυσμού μπορεί να είναι ακόμα και τριπλάσια από τον πληθυσμό των χειμερινών μηνών. Αυτό είναι κάτι που αποτελεί πρόβλημα για την Κέρκυρα που δεν είναι σίγουρο ότι μπορεί να ανταποκριθεί σε τέτοια μεγέθη όσον αφορά την εξυπηρέτηση όλων σωστά και υπεύθυνα. Σε αντίθεση όλα αυτά με το χειμώνα που η Κέρκυρα και ιδιαίτερα η ύπαιθρος ερημώνουν σημαντικά με αποτέλεσμα να φεύγουν ακόμη και οι ντόπιοι τους χειμερινούς μήνες, αφού όλοι ασχολούνται με τον εποχιακό τουρισμό, κάτι βέβαια που οξύνει το πρόβλημα. Όλα αυτά γίνονται αντιληπτά αν μελετήσει κανείς τους πίνακες που ακολουθούν.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

		1989				1999			
ΜΗΝΑΣ		ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.	ΣΥΝΟΛΟ	ΚΑΙΝΕΣ	ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.	ΣΥΝΟΛΟ	ΚΑΙΝΕΣ
ΙΑΝ.	Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	9239	969	10208	1707	12890	910	13800	1710
	ΚΕΡΚΥΡΑ	9239	969	10208	1707	12890	910	13800	1710
ΦΕΒΡ.	Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	11900	1008	12908	1846	14948	1023	15971	1709
	ΚΕΡΚΥΡΑ	11900	1008	12908	1846	14948	1023	15971	1709
ΜΑΡ.	Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	10577	1647	12224	1956	20774	3403	24177	3205
	ΚΕΡΚΥΡΑ	10577	1647	12224	1956	20774	3403	24177	3205
ΑΠΡ.	Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	65267	66788	132045	11751	71454	36684	108138	9436
	ΚΕΡΚΥΡΑ	65267	66788	132045	11751	71454	36684	108138	9436
ΜΑΙ.	Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	25478	384196	409674	21529	35631	358826	394457	20950
	ΚΕΡΚΥΡΑ	25451	193470	408921	21377	35559	357667	393226	20798
ΙΟΥΝ.	Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	36507	499142	535649	22026	35392	574757	610149	26545
	ΚΕΡΚΥΡΑ	36369	489152	535521	21958	35116	570436	605552	26363
ΙΟΥΛ.	Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	82142	633582	715734	25325	81140	671719	752859	23678
	ΚΕΡΚΥΡΑ	80283	630084	711607	25143	79851	569126	748987	23480
ΑΥΓ.	Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	110574	785176	875750	24491	116418	735508	851927	24052
	ΚΕΡΚΥΡΑ	109534	763734	873268	24383	114057	732372	845429	23870
ΣΕΠΤ.	Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	45504	551264	596768	22888	38777	600194	638971	25658
	ΚΕΡΚΥΡΑ	45174	549034	594208	22706	38777	600194	638971	25658
ΟΚΤ.	Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	18776	218341	237117	18240	29131	245082	274213	18783
	ΚΕΡΚΥΡΑ	18776	218069	236865	18156	29131	245082	271213	18783
ΝΟΕ.	Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	14470	1545	16015	1779	13702	3303	17005	2043
	ΚΕΡΚΥΡΑ	14470	1545	16015	1779	13702	3303	17005	2043
ΔΕΚ.	Ν. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	10236	1246	11482	1599	7096	1578	8674	1247
	ΚΕΡΚΥΡΑ	10236	1246	11482	1599	7096	1578	8674	1247

Διανυκτερεύσεις στα πάσης φύσεως ξενοδοχειακά καταλύματα

Πηγή : Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδας (Γ.Γ. ΕΣΚΕ)

CAMPINGS							
		1989			1999		
ΜΗΝΑΣ		ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΙΑΝ.	N. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	-	-	-	-	-	-
	ΚΕΡΚΥΡΑ	-	-	-	-	-	-
ΦΕΒΡ.	N. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	-	-	-	-	-	-
	ΚΕΡΚΥΡΑ	-	-	-	-	-	-
ΜΑΡΤ.	N. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	-	-	-	-	-	-
	ΚΕΡΚΥΡΑ	-	-	-	-	-	-
ΑΠΡ.	N. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	-	163	163	-	-	-
	ΚΕΡΚΥΡΑ	-	163	163	-	-	-
ΜΑΙ.	N. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	-	1449	1449	-	835	835
	ΚΕΡΚΥΡΑ	-	-	-	-	-	-
ΙΟΥΝ.	N. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	126	4728	4854	172	3795	3967
	ΚΕΡΚΥΡΑ	-	-	-	-	-	-
ΙΟΥΛ.	N. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1194	14860	16054	1785	15673	1745
	ΚΕΡΚΥΡΑ	-	-	-	-	-	-
ΑΥΓ.	N. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	3474	23632	27106	4538	19630	24168
	ΚΕΡΚΥΡΑ	3474	23632	27106	4538	19630	24168
ΣΕΠΤ.	N. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	135	2956	3091	-	-	-
	ΚΕΡΚΥΡΑ	135	2956	3091	56	4585	4641
ΟΚΤ.	N. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	14	62	76	-	513	513
	ΚΕΡΚΥΡΑ	14	62	76	-	513	513
ΝΟΕ.	N. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	-	-	-	-	-	-
	ΚΕΡΚΥΡΑ	-	-	-	-	-	-
ΔΕΚ.	N. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	-	-	-	-	-	-
	ΚΕΡΚΥΡΑ	-	-	-	-	-	-

Διανυκτερεύσεις στα πάσης φύσεως ξενοδοχειακά καταλύματα

Πηγή : Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδας (Γ.Γ. ΕΣΚΕ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

2.1. Η Κέρκυρα μπροστά στην ανάπτυξη

Η σύγχρονη Κέρκυρα διατηρεί τη μεσογειακή της φυσιογνωμία. Η οικονομία της στηρίζεται σε δύο συμπληρωματικές δραστηριότητες : τον τουρισμό και την ελαιοκαλλιέργεια, οι οποίες επικουρούνται από ένα συνεχώς εξελισσόμενο δίκτυο υπηρεσιών στήριξης των οικονομικών συναλλαγών. Η Κέρκυρα, χωρίς να χάσει τα βασικά στοιχεία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντός της, έχει από καιρό μπει στον κόσμο της on line επικοινωνίας, της ψηφιακής τεχνολογίας, του Internet και της κινητής τηλεφωνίας. Με την προγραμματισμένη ολοκλήρωση και των υπολοίπων έργων υποδομής με αυξανόμενη ευαισθησία σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος, ετοιμάζεται να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα. Στον τομέα του τουρισμού προσφέρει καθαρές ακτές, ανοικτές σε όλους και υπαίθρο που διατηρεί αναλλοίωτα οικοσυστήματα με σπάνια χλωρίδα και πανίδα.

Στόχος της Κέρκυρα είναι η περαιτέρω ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση το συνεδριακό και το θρησκευτικό τουρισμό. Το Ιόνιο Πανεπιστήμιο, οι επιστημονικοί σύλλογοι, οι επαγγελματικές οργανώσεις, και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης αποτελούν σημαντικούς παράγοντες ανάπτυξης του συνεδριακού τουρισμού, ενώ οι άγνωστοι στο ευρύ κοινό χώροι λατρείας της ορθοδοξίας, του καθολικισμού και του ιουδαϊσμού έλκουν όλο και περισσότερους επισκέπτες απ' όλες τις γωνιές της οικουμένης.

Τέλος, η Κέρκυρα αξιοποιεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη γεωγραφική της θέση. Έτσι, το 1994, φιλοξένησε τη Σύνοδο Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ κατά καιρούς διοργανώνονται διεθνείς και διαπεριφερειακές πολιτικές συναντήσεις.

2.2. Κίνητρα ανάπτυξης Δευτερογενούς τομέα

Ο Νομός Κέρκυρας υπάγεται στην Γ ζώνη κινήτρων για επενδύσεις στον δευτερογενή τομέα παραγωγής. Σύμφωνα με το Ν. 1892/90 που αντικατέστησε το Ν. 1262/82 παρέχεται για ίδρυση και επέκταση επιχειρήσεων προϋπολογισμού άνω των 60.000.000 δρχ. ποσοστό 25% επιδότηση και ανάλογη επιδότηση επιτοκίου για 3 χρόνια. Για εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων το όριο

μειώνεται στα 10.000.000 δρχ. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το Ν. 1262/82 παρέχονταν για την ίδια κατηγορία επιχειρήσεων (για ίδρυση - επέκταση - εκσυγχρονισμό) ποσοστό επιδότησης 15 - 40% του προϋπολογισμού μιας επένδυσης ανεξάρτητα του ύψους της. Ειδικά για βιοτεχνικές μονάδες παρέχονταν χαμηλότοκα δάνεια από τον ΕΟΜΜΕΧ.

Οι νέοι όροι ένταξης αποτελούν ισχυρό πλήγμα για την βιοτεχνία. Αντίστοιχο πλήγμα αποτελούν οι επαχθείς όροι δανειοδότησης με επιτόκια άνω του 30% θεσμοθετημένη βιομηχανική ζώνη δεν υπάρχει και σε συνδυασμό με τα παραπάνω καθίσταται απαγορευτική η ανάπτυξη της βιοτεχνίας.

Πάντως για βιομηχανικές επιχειρήσεις υπάρχει δυνατότητα ένταξης και στα προγράμματα της ΕΟΚ.

2.3. Προτάσεις

2.3.1. Παροχή Κινήτρων

Όπως ήδη αναφέρθηκε η ένταξη του Νομού στην Γ ζώνη του Ν. 1892/90 που τροποποίησε προς το δυσμενέστερο για τις ΜΜΕ το Ν. 1262/82 σε συνδυασμό με τα υψηλότοκα δάνεια των τελευταίων χρόνων επιδεινώνουν την ήδη προβληματική παρουσία της δευτερογενούς παραγωγής. Ως άμεσα μέτρα τόνωσης της προτείνονται τα εξής :

α) Η ένταξη του Νομού στην Δ ζώνη κινήτρων του Ν. 1892/90 γεγονός που σημαίνει ότι για την ίδρυση η επέκταση βιομηχανιών προϋπολογισμού άνω των 60.000.000 δρχ. παρέχεται επιδότηση 35% και ανάλογη επιδότηση του επιτοκίου για 3 χρόνια με μείωση του ορίου στα 10.000.000 δρχ. προκειμένου για εκσυγχρονισμό. Πάντως το όριο των 60.000.000 δρχ. κρίνεται εξαιρετικό υψηλό για βιομηχανίες που πρόκειται να ιδρυθούν ή να μετεγκατασταθούν στην Κέρκυρα. Για το σκοπό αυτό προτείνεται επίσης για περιοχές που αντικειμενικά είναι δύσκολη η ανάπτυξη της δευτερογενούς παραγωγής - όπως στην Κέρκυρα - η μείωση του ορίου αυτού στο μισό, δηλαδή στα 30.000.000 δρχ.

β) Ο καθορισμός χαμηλότοκων επιτοκίων παροχής δανείων από τις τράπεζες μόνο για εγκατάσταση βιοτεχνικών και βιομηχανικών επιχειρήσεων.

γ) Η ενίσχυση νέων εργαζομένων μέσα από τα προγράμματα μαθητείας του ΟΑΕΔ και τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης τα επιδοτούμενα από την ΕΟΚ για ειδικευση σε ειδικότητες σχετικά με δραστηριότητες μεταποιητικού χαρακτήρα. Σημαντικό ρόλο προς την κατεύθυνση αυτή μπορεί να διαδραματίσει η πρόσφατα συγκροτηθείσα Περιφερειακή Επιτροπή Κατάρτισης και Απασχόλησης (ΠΕΕΚΑ) που λειτουργεί σε επίπεδο Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

συγκροτείται με απόφαση του Γ.Γ. της Περιφέρειας στην οποία και ο ίδιος συμμετέχει ως Πρόεδρος και η λειτουργία της διέπεται από τις διατάξεις της παρ. 2, του άρθρου 2, του Ν. 1836/89. Η επαγγελματική κατάρτιση νέων εργαζομένων σε τομείς της μεταποίησης πρέπει να αποτελέσει βασικό στόχο της επιτροπής.

δ) Η δημιουργία ΒΠΠΕ με βιοτεχνικό πάρκο. Αποτελεί την βασικότερη προϋπόθεση για την ανάπτυξη της δευτερογενούς παραγωγής, αφού θα επιλύσει ή θα αμβλύνει μια σειρά από προβλήματα που εμποδίζουν την ανάπτυξη της, και συγκεκριμένα :

- Την εξάλειψη του προβλήματος του υψηλού κόστους της γης ή των υψηλών ενοικίων.
- Τη δυνατότητα μαζικών παραγγελιών των πρώτων υλών, και κατά συνέπεια της μείωση του κόστους αγοράς και μεταφοράς τους. Με όμοιο τρόπο αναμένεται η μείωση του κόστους συντήρησης του μηχανολογικού εξοπλισμού με την εγκατάσταση και λειτουργία επισκευαστικών μονάδων στην ίδια περιοχή.
- Τη μείωση του κόστους εγκατάστασης μιας μονάδας με την ύπαρξη έτοιμων δικτύων υποδομών (δίκτυα μεταφοράς νερού, καυσίμων, πεπιεσμένου αέρα, αποχέτευσης) όσο και δικτύων παροχής υπηρεσιών (υποκαταστήματα Τραπεζών, συλλογή απορριμμάτων, τηλεπικοινωνίες κ.λπ.).
- Την απαλλαγή από την υποχρέωση εφοδιασμού των μονάδων με άδειες εγκατάστασης ή επέκτασης.
- Τη δημιουργία των προϋποθέσεων για την τήρηση των όρων της προστασίας του περιβάλλοντος με την εγκατάσταση και λειτουργία μονάδων προστασίας του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη δικτύων συλλογής και διάθεσης υγρών αποβλήτων.

Για τους σκοπούς αυτούς θα πρέπει να προσδιορισθεί χώρος που θα εγκατασταθεί η ΒΠΠΕ.

Στο σημείο αυτό υπενθυμίζεται και η επικαιρότητα της πρότασης της Μόνιμης Επιτροπής Πολεοδομικών και Χωροταξικών θεμάτων του ΤΕΕ Τμήματος Κέρκυρας σχετικά με την επέκταση της εκπονούμενης χωροταξικής μελέτης της Κέρκυρας σε ολόκληρο το νησί ώστε μέσα από αυτήν να προκύψει και ο κατάλληλος χώρος για την εγκατάσταση της ΒΠΠΕ.

Στη συνέχεια θα πρέπει να εξευρεθεί ή να δημιουργήσει ο φορέας εκείνος που θα αναλάβει την αγορά του χώρου που θα προσδιορισθεί από την μελέτη, την διαμόρφωση και την κατασκευή των απαραίτητων βασικών έργων υποδομής, πάντα στη βάση σχετικών μελετών. Οι χώροι που θα δημιουργηθούν θα πουληθούν ή θα μισθωθούν σε ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες σε χαμηλές τιμές.

Με αυτόν τον τρόπο ο Νομός Κέρκυρας θα μεταφερθεί στην Δ ζώνη κινήτρων του Ν. 1892/90 για εγκατάσταση μονάδας στη ΒΠΠΕ. Για την δημιουργία ΒΠΠΕ υπάρχει ήδη το

απαραίτητο νομικό καθεστώς βάσει του Π.Δ. 136/ΦΕΚ/ΤΑ 48/21.04.86 όπου εγκρίνεται η ίδρυση μιας τουλάχιστο ΒΙΠΕ σε κάθε Νομό.

2.3.2. Συγκεκριμένες κατευθύνσεις Ανάπτυξης Δευτερογενούς παραγωγής

2.3.2.1. Πρωτογενής - Δευτερογενής τομέας

A. Ελαιοκομία - Κτηνοτροφία

Προτείνεται η ενίσχυση της ήδη υπάρχουσας πρωτογενούς παραγωγής στους τομείς της ελαιοκομίας και κτηνοτροφίας.

Συγκεκριμένα :

- Προσπάθεια για εκσυγχρονισμό της ελαιοκομίας μέσα από κοινοτικά προγράμματα σε μια κατεύθυνση ανανέωσης του ελαιώνα και αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών με σκοπό την βελτίωση της ποιότητας και τη μείωση του κόστους παραγωγής.

- Απαγόρευση εγκατάστασης και λειτουργίας άλλων ελαιοτριβείων και επέκτασης υπαρχόντων.

- Ενίσχυση της ΑΕΒΕΚ ΑΕ με την ρύθμιση των χρεών της Εταιρείας και τη λειτουργία της σε νέα βάση για :

α) τη δημιουργία σε συνεργασία με φερέγγυους κτηνοτρόφους σύγχρονων μονάδων εκτροφής αγελάδων για την αποκατάσταση της γαλακτοπαραγωγής στην Κέρκυρα στα προ δεκαετίας επίπεδα.

β) τον εκσυγχρονισμό του εργοστασίου παστερίωσης και εμφιάλωσης του γάλακτος με την παραγωγή και άλλων προϊόντων γαλακτοκομίας που έχουν μεγάλη ζήτηση στην τοπική αγορά (σοκολατούχο γάλα, μερίδες βουτύρου κ.λπ.).

γ) την επέκταση του εργοστασίου επεξεργασίας και τυποποίησης των προϊόντων της ελιάς και σε άλλα παρεμφερή τυποποιημένα προϊόντα (π.χ. σπορέλαια).

δ) την κατάκτηση της ντόπιας αγοράς στους τομείς των γαλακτοκομικών προϊόντων και του τυποποιημένου ελαιολάδου.

B. Τοπικές παραγωγές - Φυσικοί πόροι

Η παραγωγή του κουμ - κουάτ με τη νέα σύγχρονη μονάδα έχει τις προϋποθέσεις για μαζική επεξεργασία και εξέλιξη του κουμ - κουάτ σε εξαγωγικό προϊόν. Απαιτείται προσοχή και προστασία της πρωτογενούς παραγωγής η οποία είναι ιδιαίτερα ευπαθής σε κακές καιρικές συνθήκες.

Η εκμετάλλευση του αλατιού που μέχρι σήμερα βρίσκεται υπό τον έλεγχο του Υπουργείου Βιομηχανίας και πωλείται προς τυποποίηση εκτός Κερκύρας πρέπει να δοθεί στην τοπική Αυτοδιοίκηση και να δημιουργηθεί μία σύγχρονη εγχώρια επιχείρηση τυποποίησης και εμπορίας αλατιού.

2.3.2.2. Δευτερογενής - Τριτογενής τομέας

1. Κατεργασία ξύλου - Ξενοδοχειακός εξοπλισμός - Τρόφιμα, Ποτά, Έτοιμα φαγητά - Ένδυση, Κεραμικά, Αργυροχρυσοχοία

Όπως αναλύθηκε στην αρχή όλοι οι παραπάνω τομείς απευθύνονται σχεδόν αποκλειστικά στον τουρισμό, χαρακτηρίζονται από πολυδιάσπαρτες και μικρής παραγωγικότητας μονάδες ή καμιά φορά από ανυπαρξία μονάδων, καλύπτουν δε πολύ μέρος της τοπικής αγοράς.

Στην προοπτική δημιουργίας ΒΠΠΕ πρέπει να επιδιωχθεί η ίδρυση μεγάλων τέτοιων μονάδων ή να δοθούν ειδικά κίνητρα για την ενοποίηση και μετεγκατάσταση μικρών ομοειδών επιχειρήσεων κυρίως μονάδων τροφίμων, ποτών κεραμικών και ένδυσης.

Ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δοθεί σε μονάδες ξενοδοχειακού εξοπλισμού (είδη μαζικής εστίασης, μεταλλικές κατασκευές, πλαστικά, ηλεκτρικές συσκευές) που σήμερα αποτελούν ήδη αποκλειστικά εισαγόμενα στην Κέρκυρα.

Αντίστοιχο βάρος πρέπει να δοθεί στον τομέα της αργυροχρυσοχοίας με την ενθάρρυνση για ίδρυση και λειτουργία μεγάλων τέτοιων μονάδων.

2. Οικοδομικά υλικά

Στον τομέα των οικοδομικών υλικών και προς την κατεύθυνση της αυτάρκειας του νησιού και της μείωση του κόστους προτείνονται τα εξής :

- Για τα αδρανή υλικά :

α) Προώθηση της εκμετάλλευσης της λατομικής περιοχής με συνεργασία ιδιωτών και τοπικής αυτοδιοίκησης. Λόγω όμως της μεγάλης προστιθέμενης αξίας κατά τη μεταφορά των υλικών και της επέκτασης του οδικού δικτύου η παραπάνω εκμετάλλευση επαρκεί μόνο για το βόρειο συγκρότημα.

β) Για την εξυπηρέτηση του υπόλοιπου νησιού προτείνεται η απαλλοτρίωση από πλευράς του κράτους οικοπέδων που συνορεύουν με τα ήδη υπάρχοντα λατομεία σε τιμές αντικειμενικής αξίας και η παραχώρησή τους σε τιμή κτήσης στους ιδιώτες που τα εκμεταλλεύονται. Με αυτό τον τρόπο προβλέπεται αύξηση της παραγωγής και μείωση του κόστους.

- Για το έτοιμο σκυρόδεμα, τους τσιμεντόλιθους και τα ασφαλτομίγματα :

Με δεδομένη την επάρκειά τους για το Νομό και τα περιβαλλοντολογικά προβλήματα που ιδίως τα εργοστάσια έτοιμου σκυροδέματος δημιουργούν προτείνεται η ενθάρρυνση για την μετεγκατάσταση των ήδη υπαρχόντων σε ΒΠΠΕ εφόσον αυτή δημιουργηθεί.

- Για τον τομέα τούβλων και κεραμιδιών :

Η ολοκλήρωση της επένδυσης της 'Τ & Τ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΩΤΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ Α.Ε.' που κατά το πρότυπο του ομοειδούς εργοστασίου στην Εύβοια αναμένεται να καλύψει το μεγαλύτερο μέρος της Κερκυραϊκής αγοράς σε τιμές μικρότερες από τις τρέχουσες. Για το σκοπό αυτό από πλευράς των αρμοδίων φορέων (Νομαρχία, Τοπική Αυτοδιοίκηση κ.λπ.), πρέπει να παρασχεθεί κάθε δυνατή βοήθεια στον επιχειρηματία.

3. Ναυπηγεία - Μηχανουργεία - Κατασκευαστικές μονάδες

Και σε αυτόν τον τομέα υπάρχει η πολυδιάσπαστη, η χαμηλή παραγωγικότητα και η μη δυνατότητα για αξιόλογες κατασκευές. Ταυτόχρονα το κόστος των παρεχομένων υπηρεσιών είναι υψηλό.

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών προτείνονται τα εξής :

- Ενθάρρυνση για την ενοποίηση μικρών μηχανουργείων σε μεγαλύτερες κατασκευαστικές μονάδες ή εκσυγχρονισμό και επέκταση των μεγαλύτερων υπαρχόντων μονάδων, και μετεγκατάστασή τους σε ΒΠΠΕ.

- Ενθάρρυνση για ενοποίηση μονάδων που ασχολούνται με συντήρηση και επισκευή των αυτοκινήτων σε μονάδες που να παρέχουν ένα σύνολο υπηρεσιών που αφορούν το αυτοκίνητο και η μετεγκατάστασή τους σε ΒΠΠΕ.

- Διεξαγωγή προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης (ΟΑΕΔ - Τοπική Αυτοδιοίκηση με προγράμματα επιδοτούμενα από την ΕΟΚ) στη συντήρηση και επισκευή ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού.

Με αυτούς τους τρόπους θα επιτευχθεί αύξηση της παραγωγικότητας, βελτίωση της ποιότητας και μείωση του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών.

2.4. Αξιοποίηση προγραμμάτων της ΕΟΚ

Υπάρχουν μια σειρά προγραμμάτων της ΕΟΚ τα οποία στα πλαίσια των στόχων της ανάπτυξης της περιφέρειας της Κοινότητας απευθύνονται στις ΜΜΕ. Ορισμένα από αυτά είναι σημαντικά και μπορούν να βοηθήσουν την ανάπτυξη της ντόπιας βιομηχανίας. Οι δυσκολίες που υπάρχουν στον τομέα αυτό είναι οι εξής :

1. Η πρόσβαση στα στοιχεία των προγραμμάτων αυτών.

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων παρότι χειρίζεται ένα μέρος των προγραμμάτων αδυνατεί να δώσει συγκεκριμένες πληροφορίες. Πληροφορίες μπορούν να δοθούν μόνο από τους υπεύθυνους των Υπουργείων ή και απευθείας από την Ε.Ο.Κ. Πάντως η πληροφόρηση πάνω στα ΕΟΚικά προγράμματα είναι γενικά δύσκολη και υπάρχει μεταξύ περιορισμένου κύκλου στελεχών των Υπουργείων.

2. Οι προσπάθειες μεμονωμένων ΜΜΕ για την ένταξή τους σε κάποιο από τα προγράμματα δεν έχουν θετικό αποτέλεσμα. Η τάση που υπάρχει τόσο από την Ε.Ο.Κ. όσο και από τις εθνικές υπηρεσίες είναι η ένταξη μετά από ολοκληρωμένες προτάσεις μεγάλων επιχειρήσεων, φορέων, ή συνολικά ομοειδών επιχειρήσεων που εξυπηρετούν μια περιοχή.

3. Η μη ύπαρξη κάποιου ενιαίου φορέα σε τοπικό επίπεδο, ή μιας επιτροπής από φορείς η οποία θα επιδιώξει την αξιοποίηση κάποιων προγραμμάτων προς όφελος συνολικά του δευτερογενούς τομέα με την δημιουργία, επέκταση και βελτίωση κυρίως έργων υποδομής (τηλεπικοινωνίες, μεταφορές, προστασία περιβάλλοντος, πληροφόρηση, γεωργία κ.λπ.).

2.5. Προτάσεις για την ανάπτυξη της βιομηχανίας - βιοτεχνίας παράλληλα με τον τουρισμό

Εάν όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς έχουν κατανοήσει όχι μόνο ότι ο στρεβλά αναπτυγμένος τουρισμός δεν μπορεί να αποτελεί την μοναδική οικονομική δραστηριότητα του νησιού αλλά αυτός ο τουρισμός πρέπει να στηριχθεί από τις ντόπιες παραγωγικές δυνάμεις, πρέπει να ενώσουν τις προσπάθειές τους για την στήριξη και ανάπτυξη της δευτερογενούς παραγωγής.

Προτείνεται η δημιουργία επιτροπής αποτελούμενης από το Εμποροβιομηχανικό Επιμελητήριο, το Τεχνικό Επιμελητήριο, το Οικονομικό Επιμελητήριο, την ΤΕΔΚ, την ΕΑΣΚ και το Εργατικό Κέντρο Κέρκυρας, η οποία θα αναθέσει σε ομάδα ντόπιων τεχνικών και οικονομικών επιστημόνων την εκπόνηση μιας πλήρους μελέτης βιομηχανικής ανάπτυξης της Κέρκυρας που θα πρέπει να περιλαμβάνει :

α) Τον προσδιορισμό του χώρου εγκατάστασης της ΒΠΠΕ, την δημιουργία φορέα για την αγορά και την διαμόρφωση του καθώς και τη μελέτη σχεδιασμού του (Χωροταξικό, κτίρια και εγκαταστάσεις υποδομής και προστασίας περιβάλλοντος).

β) Την επιλογή είτε δραστηριοτήτων του δευτερογενούς τομέα, ιδίως εκείνων που συνδέονται με τον τριτογενή τομέα, που μπορούν να αναπτυχθούν, είτε νέων επιχειρήσεων ή ενοποιημένων υπαρχόντων. Διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων και αναζήτηση υποψήφιων επενδυτών.

γ) Την ίδρυση ινστιτούτου για τη βελτίωση και ανάπτυξη των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων μεταποιητικού ενδιαφέροντος.

δ) Την ίδρυση και λειτουργία τράπεζας πληροφοριών σχετικών με τον δευτερογενή τομέα, κυρίως σε θέματα τεχνολογίας, καινοτομίας και ευρωπαϊκής συνεργασίας.

ε) Τον προσδιορισμό και την αξιοποίηση των προγραμμάτων της Ε.Ο.Κ. είτε των υπαρχόντων είτε νέων προς τις παραπάνω κατευθύνσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

3.1. Βασικοί Ορισμοί

Σύμφωνα με την αρχή του E.B. TAYLOR, η έννοια του πολιτισμού - κουλτούρας ορίζεται ως η ολότητα εκείνη που περιλαμβάνει την γνώση, την πίστη, την τέχνη, το νόμο, τα ήθη, τα έθιμα και κάποιες άλλες συνήθειες και ικανότητες που απέκτησε ο άνθρωπος μέσα στην κοινωνία. Η θαυμαστή λέξη «κουλτούρα» φθάνει σε μας από τη λατινική λέξη COLERE που σημαίνει οργάνω - καλλιεργώ. Έτσι, πολιτισμός σημαίνει την καλλιεργημένη συμπεριφορά των πολιτών.

Ο πολιτισμός έχει να κάνει με την καθημερινή μας ζωή, με όλες τις δραστηριότητες του ανθρώπου.

Οι τομείς του πολιτισμού είναι :

α. Παιδεία.

β. Καλές τέχνες (ζωγραφική, γλυπτική, μουσική, θέατρο, ποίηση, λογοτεχνία, κινηματογράφος).

γ. Αθλητισμός.

δ. Λαϊκή παράδοση - λαϊκός πολιτισμός (ο πολιτισμός ο οποίος προέρχεται από ανωνύμους, το πρωτότυπο).

Πολιτιστικό γεγονός είναι μία δραστηριότητα η οποία έχει χαρακτήρα από τους τομείς πολιτισμού και λαμβάνει χώρα σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Πολιτισμικό γεγονός είναι αυτό που υπάρχει μέσα μας, αυτό πάνω στο οποίο πατάμε για να δημιουργήσουμε π.χ. τις τέχνες και αποτελείται από πολιτιστικά γεγονότα και φτιάχνει την πολιτισμική ταυτότητα κάθε περιοχής.

Πολιτιστική πολιτική είναι η οργάνωση, τα μέσα και οι σκοποί για την επίτευξη ενός στόχου προκειμένου να παραχθεί πολιτισμός.

Η πολιτιστική διάσταση προσεγγίζεται διασταλτικά και περιοριστικά. Η διασταλτική προσέγγιση αποτελεί πλατιά αντίληψη για τη διεξαγωγή εκδηλώσεων, τη συμμετοχή των

πολιτών και την καλλιέργεια - παραγωγή πολιτισμού. Όσον αφορά την περιοριστική προσέγγιση αναφέρεται στη διεξαγωγή εκδηλώσεων και την κατανάλωση πολιτισμού.

Λαϊκό είναι ό,τι πρωτογενές δημιουργεί ο ίδιος ο λαός.

Κύρια χαρακτηριστικά του λαϊκού πολιτισμού είναι :

- Το ομαδικό, εκφράζει τη συλλογική συνείδηση.
- Το αυθόρμητο, αντιπροσωπεύει τον ψυχολογικό παράγοντα.
- Το απρόσωπο, αντιπροσωπεύει τον δημιουργό ο οποίος είναι φορέας παράδοσης.

Η παράδοση είναι ένα σύστημα αξιών, είναι προϊόν λαϊκής δημιουργίας στο παρελθόν, μια πνευματική και υλικό - πρακτική διάσταση.

Η φορεσιά παρουσιάζει τους συγκεκριμένους κοινωνικούς ρόλους που έχουν οι άνθρωποι.

Η τοπική ανάπτυξη αναφέρεται στη βελτίωση του τόπου, στη συνολική αναβάθμιση σε όλους τους τομείς.

Το πολιτισμικό κεφάλαιο είναι τα ήθη, τα έθιμα, οι παραδόσεις.

Η πολιτιστική φυσιογνωμία φαίνεται στη γλώσσα, τη φιλία, τη θρησκεία.

Οι πολιτισμικές παραδόσεις φαίνονται από τον τρόπο ζωής, την αναβίωση - επιβίωση μορφών ηθών, εθίμων και πολιτισμικής παράδοσης.

Οι καλές τέχνες είναι εκφράσεις εικαστικού πολιτισμού για την αναβάθμιση των κατοίκων και την εσωτερική τους καλλιέργεια.

Πολιτιστικά αγαθά είναι τα μουσεία, παραδοσιακές φορεσιές, βιβλία, αρχιτεκτονικοί χώροι, υφαντά, τραγούδια, ό,τι παράγει η ανθρώπινη δραστηριότητα, ό,τι αναφέρεται στον πολιτισμικό πολιτισμό, ό,τι τρέφει τις αισθήσεις³

---

3. Ευγενία Π. Μπιτσάνη, 'Πολιτιστική Περιφερειακή Ανάπτυξη', 1999.

3.2. Κτιριακή υποδομή

* Ιόνιος Ακαδημία

Ήταν ένα τεράστιο κτίριο σε σχήμα Γ και χρησιμοποιούνταν στα χρόνια της Ενετοκρατίας έως και το πρώτο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα σαν Στρατώννας, επειδή ήταν και κοντά στην πύλη Ραυμόνδου. Κατασκευάστηκε τον 16^ο αιώνα και τα τελευταία χρόνια της Αγγλικής προστασίας στεγάζε το Ιόνιο Πανεπιστήμιο, αργότερα έγινε Βιβλιοθήκη και κάηκε από τους Γερμανικούς βομβαρδισμούς την 14.09.1943. Σήμερα στο χώρο αυτό στεγάζονται, το 2^ο Γυμνάσιο, το Πνευματικό Κέντρο της Ιεράς Μητροπόλεως και το Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Ήδη κατόπιν συμφωνίας το τμήμα του πνευματικού κέντρου της Ιεράς Μητροπόλεως παραχωρείται στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο, προκειμένου να το χρησιμοποιήσει σε συνδυασμό με την ολοκλήρωση της επισκευής του τμήματος που ήδη κατέχει.

* Δημαρχείο Κερκύρας

Κτίσθηκε το 1669 και έως το 1720 χρησίμευε σαν λέσχη των Ευγενών. Από το 1720 έγινε θέατρο και πήρε το όνομά της κοντινής Καθολικής Μητρόπολης του Αγίου Ιακώβου, εκεί μέσα αναπτύχθηκε η θεατρική παιδεία του Κερκυραϊκού λαού. Από το 1904 άρχισε να λειτουργεί σαν Δημαρχείο.

* Ανάκτορα

Το ανάκτορο των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου κτίστηκε το 1817 - 1820. Στην αρχή χρησιμοποιήθηκε σαν έδρα της Ιονίου Γερουσίας, δηλαδή της κυβέρνησης του μεγάλου λόρδου Αρμοστή και έδρα του τάγματος των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου. Μετά την ένωση χρησιμοποιήθηκε για τις τελετές των Ελλήνων Βασιλέων και από το 1974 σαν μουσείο Ασιατικής Τέχνης.

* Μέγαρο Καποδίστρια

Χτίστηκε το 1843 από τον Κερκυραίο αρχιτέκτονα Γιάννη Χρόνη, πάνω σε χώρο παλαιότερου κτίσματος στο οποίο γεννήθηκε ο Ιωάννης Καποδίστριας. Χρησιμοποιήθηκε σαν Νομαρχία και σήμερα στεγάζει σχολή του Ιονίου Πανεπιστημίου (το Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας).

* Οικία Μαντζάρου

Βρίσκεται στην οδό Αγίας Βαρβάρας στα (Ψαράδικα), αποτελεί εθνικό μνημείο και ανήκει σε ιδιώτες.

* Οικία Γκίλφορντ

Βρίσκεται στην οδό Αρσενίου και ανήκει στην οικογένεια Παλατιανού. Εκεί το 1796 βαπτίσθηκε στο ορθόδοξο Δόγμα ο Φρειδερίκος Γκίλφορντ, ιδρυτής της Ιονίου Ακαδημίας.

* Ανάκτορο Μον Ρεπό

Χτίστηκε το 1828 - 1831 χάρις στην Αικατερίνη Παλατιανού, σύζυγο του Αρμοστού Φρειδερίκου Άνταμς, που ζήτησε να κτίσει ένα σπατάκι, για να στεγάσουν τον έρωτά τους.

* Ιόνιος Βουλή

Επί Ενετοκρατίας ήταν μπαρουτοαποθήκη, επειδή βρισκόταν κοντά στα τείχη. Αργότερα, στην εποχή των Άγγλων έγινε Μέση Σχολή Θεολογίας και αργότερα γύρω στο 1845 ο Κερκυραίος αρχιτέκτονας Γιάννης Χρόνης την έκαμε Ιόνιο Βουλευτήριο, όπως είναι σήμερα και χρησιμοποιείται για τις συνεδριάσεις του Δημοτικού και Δημαρχιακού Συμβουλίου.

* Ιονική Τράπεζα

Χτίστηκε το 1835 από τον Κερκυραίο αρχιτέκτονα Γιάννη Χρόνη και χρησίμευε σαν τράπεζα του Ιονίου Κράτους. Σήμερα στεγάζει παράρτημα της Ιονικής Τράπεζας και το Νομισματικό Μουσείο

* Τράπεζα της Ελλάδος

Χτίστηκε τον 16^ο αιώνα και ήταν κατοικία του Καθολικού Αρχιεπισκόπου Κερκύρας. Μετά την ένωση χρησιμοποιήθηκε σαν Δικαστήριο και καταστράφηκε από τους γερμανικούς βομβαρδισμούς την 14.09.1943. Ξανακτίστηκε με ένα λιγότερο όροφο μετά τον πόλεμο και χρησιμοποιήθηκε σαν Τράπεζα της Ελλάδος. Στο πίσω μέρος του κτιρίου βρίσκονται εγκατελειμμένες οι φυλακές της καθολικής Αρχιεπισκοπής από την εποχή της Ενετοκρατίας.

*** Ανάκτορο Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου (1819 - 1823).**

Το σπουδαιότερο μνημείο της Αγγλοκρατίας, από τα πρώτα νεοκλασσικού ρυθμού έργα στην Ελλάδα. Κτισμένο από πέτρα Μάλτας. Η όψη του κοσμείται από με δωρική κυνοστοιχία, που διακόπτεται από δύο μεγαλοπρεπείς πύλες μορφής θριαμβευτικού τόξου και καμπυλώνεται στα άκρα της (οριοθετώντας το βόρειο άκρο της Σπιανάδας). Το κεντρικό τμήμα πάνω από το γείσο διακοσμείται με ανάγλυφα του Κερκυραίου γλύπτη Προσαλένδη, οι τοίχοι και οι οροφές των κυρίων αιθουσών έχουν πλούσιο διάκοσμο ανάγλυφο και ζωγραφικό.

*** Στοά Ευγενών Loggia Nobilei (17^{ος} αιώνας)**

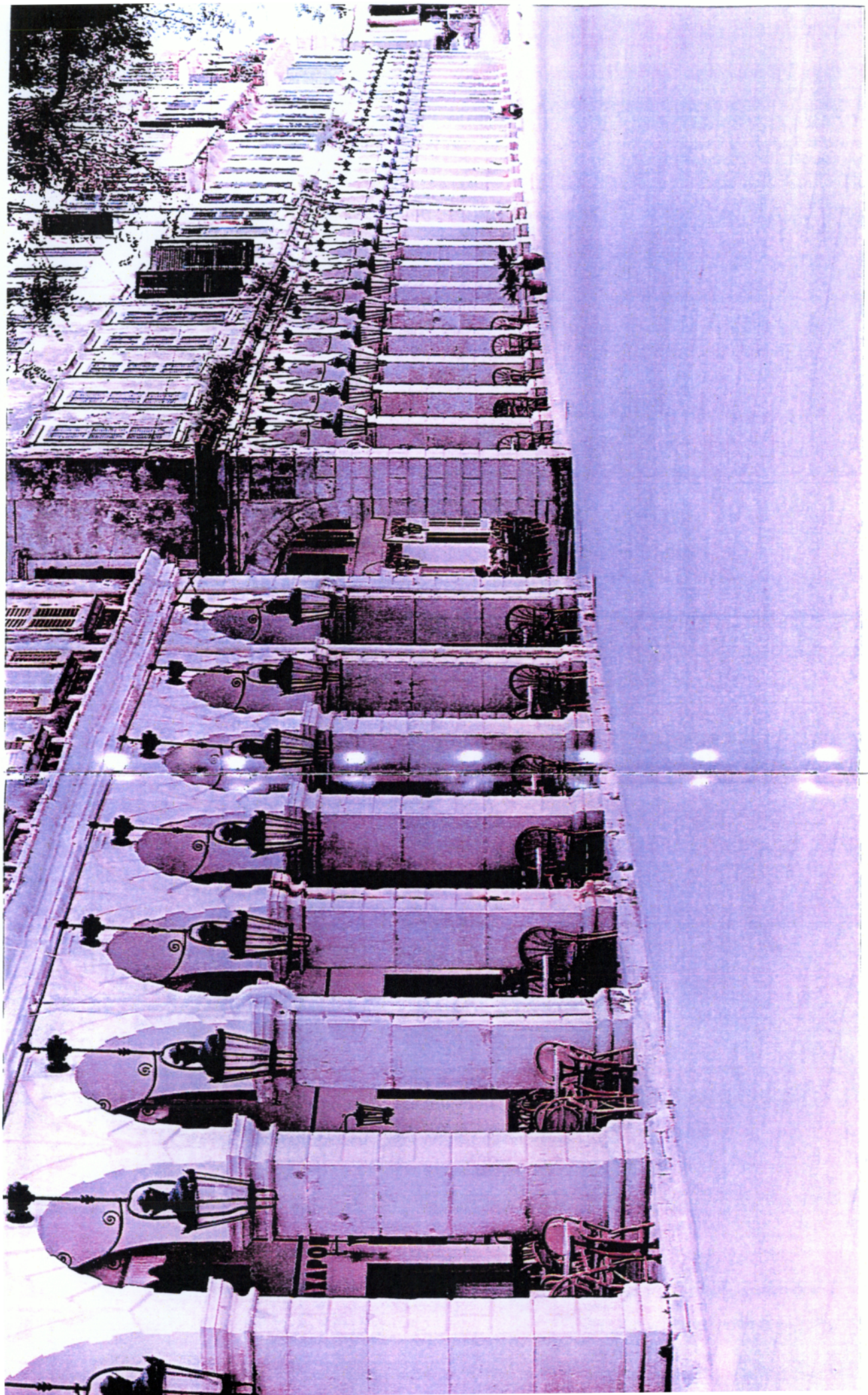
Ένα από τα πιο σημαντικά κτίρια της πόλης. Κατασκευάστηκε μεταξύ 1663 - 1693 από πέτρα Σινιών, το μοναδικό κτίριο στην πόλη με λαξευτή τοιχοποιία. Το 1691 στην ανατολική του όψη εντοιχίστηκε η προτομή του Μοροζίνη. Το 1720 μετατράπηκε σε θέατρο, από το 1773 άρχισε να φιλοξενεί παραστάσεις μελοδράματος. Εξακολούθησε να χρησιμοποιείται σαν θέατρο μέχρι το 1903, έκτοτε με την προσθήκη ενός ορόφου μετατράπηκε σε Δημαρχείο.

*** Το Λιστόν**

Στην Κάτω πλατεία βρίσκονται τα δύο μεγαλύτερα οικοδομικά τετράγωνα της πόλης, με τα παλιά πολυώροφα κτίρια και τα βόλτα με τα Βενετσιάνικα φανάρια. Ανάμεσα από τα κτίρια αυτά και την απέναντι δενδροστοιχία περνά η λεωφόρος Γεωργίου Α', γνωστή με την ονομασία «Λιστόν».

Για την ονομασία αυτή υπάρχουν διάφορες εκδοχές. Η πραγματική όμως είναι ότι προέρχεται από το Βενετσιάνικο Liston, που σημαίνει ο φαρδύς, ο ευθύγραμμος και ο κεντρικός δρόμος, όχι όμως μεγάλου μήκους. Τέτοιος δρόμος είναι η Λεωφόρος Γεωργίου Α'. Η τοποθεσία Λιστόν, όπως και η ονομασία της, υπήρχε και πριν ακόμη οικοδομηθεί η σειρά των ωραιωτάτων κτιρίων με τα βόλτα, όταν ο χώρος αυτός αποτελούσε τμήμα της αμυντικής Σπιανάδας. Η Βενετία έχει το μοναδικό Liston της στην πλατεία του Αγίου Μάρκου.

3.3. Φρούρια

■ Παλαιό Φρούριο

Δημιουργήθηκε από τους Ενετούς πάνω στα βυζαντινά κτίσματα και ολοκληρώθηκε σε δύο φάσεις. Στην πρώτη περίοδο (1400 - 1500) οι Ενετοί ενίσχυσαν τα βυζαντινά τείχη κι άνοιξαν τη διώρυγα contra - fossa μετατρέποντας τη χερσονησίδα σε τεχνητό νησί που επικοινωνούσε με κνητή γέφυρα. Στη νεώτερη κερκυραϊκή ιστορία η Κόντρα Φόσσα χαρακτηρίστηκε ως κλασικός τόπος ρομαντικών αυτοκτονιών. Η δεύτερη περίοδος (16^{ος} - 18^{ος} αιώνας), ξεκινά με την ολοκλήρωση του (1546 - 1588) και φθάνει στις επεμβάσεις των Άγγλων. Σήμερα διατηρούνται δύο εντυπωσιακοί προμαχώνες που φέρουν τα ονόματα των Ιταλών Μηχανικών Martinengo και Savorgnan καθώς και νεώτερα αγγλικά κτίσματα και προσθήκες, όπως ο ναός του Αγίου Γεωργίου του 1840 σε ρυθμό βασιλικής με δωρικές κολόνες.

Το Παλαιό Φρούριο με το Μαντράκι.

■ Το Νέο Φρούριο

Κοντά στο παλιό λιμάνι υπάρχει το Φρούριο του Αγίου Μάρκου, το γνωστό Νέο Φρούριο. Η κατασκευή του άρχισε από τους Ενετούς το 1577 και τελείωσε το 1588, συγχρόνως με την περιτείχιση της πόλης.

Το Φρούριο αυτό, πολύ μικρότερο από το παλαιό και λιγότερο υψωμένο, αποτελείται από δύο επίπεδα. Το χαμηλότερο προσάτευε το λιμάνι και το ψηλότερο την πλευρά της εξοχής. Για να καταστεί απόρθητο, σχηματίστηκε μεταξύ του λόφου Αβράμη και του Φρουρίου μια βαθειά και μεγάλη χαράδρα (η σημερινή οδός Ιωάννου Θεοτόκη), η οποία εμπόδιζε την προσπέλαση του εχθρού.

Το φρουριακό αυτό συγκρότημα ήταν μόνο οχυρό και δεν είχε μέσα κατοικίες, εκτός από την κατοικία του φουράρχου και ελαχίστων ευγενών. Οι Γάλλοι αργότερα και τελευταίοι οι Άγγλοι συμπλήρωσαν τις οχυρώσεις και τις κτιριακές εγκαταστάσεις του Φρουρίου.

Το Νέο Φρούριο ήταν η τελευταία λέξη της τότε οχυρωτικής τέχνης και ένα θαύμα φρουριακής αρχιτεκτονικής. Αυτό εμπόδισε το 1716 την Οθωμανική Αυτοκρατορία να καταλάβει την Κέρκυρα και διέσωσε την ελευθερία του Δυτικού Κόσμου.

Σήμερα παρουσιάζει ανέπαφες και τις δύο εντυπωσιακές πύλες του με το έμβλημα της Βενετίας, το φτερωτό λιοντάρι του Αγίου Μάρκου.

■ Το Αγγελόκαστρο

Είναι ένα Βυζαντινό Φρούριο κοντά στην Παλιοκαστρίτσα, στο χωριό Κρήνη. Χρησιμοποιήθηκε σε διάφορες εποχές ως καταφύγιο των χωρικών της περιοχής του Κράτσαλου.

Το 1403 το πολιορκήσαν Γενοβέζοι πειρατές, μα δεν το κυριέψαν. Στα 1537 το πολιορκήσε ο φοβερός Σουλτάνος Σουλεϊμάν, αλλά και αυτός αποκρούσθηκε. Οι Σαρακηνοί κατέστρεψαν την πόλη, όμως το Αγγελόκαστρο βάσταξε.

Είναι κτισμένο σ' έναν απόκρημνο βράχο ύψους 270 μέτρων, που μοιάζει με πυραμίδα. Την κατασκευή του Φρουρίου ορισμένοι ιστορικοί την αποδίδουν στο Βυζαντινό Αυτοκράτορα Μανουήλ Α' Κομνηνό μέσα στα χρόνια 1156 - 1170. Άλλοι πιστεύουν ότι το κατασκεύασε ο Δεσπότης της Ηπείρου Μιχαήλ Β' Άγγελος Κομνηνός την εποχή που η Κέρκυρα είχε ενωθεί με το Δεσποτάτο της Ηπείρου (1214 - 1267) και ότι απ' αυτόν πήρε το όνομά του.

Σήμερα, σώζεται η πύλη του και αρκετά μέρη από τα τείχη. Στο κάτω μέρος του Φρουρίου υπάρχει εκκλησιά της Αγίας Κυριακής και από πάνω σώζονται σκήτες, όπου κατασκεύασαν κατά καιρούς διάφοροι μοναχοί. Στην κορυφή υπάρχει άλλο ένα εκκλησιάκι του Ταξιάρχη Μιχαήλ.

Κοντά στην εκκλησία υπάρχουν τάφοι λαξευτοί στους βράχους. Σε καλή κατάσταση διατηρούνται και οι δύο δεξαμενές νερού φτιαγμένες το 1500 και 1546 αντίστοιχα.

Το Αγγελόκαστρο εγκαταλείφθηκε στα τέλη του 18^{ου} αιώνα από τους Ενετούς, οι οποίοι διατήρησαν μόνο φρουρά όπως και οι Γάλλοι, οι δε Άγγλοι εγκατέλειψαν εντελώς το Φρούριο.

■ Το Παλαιόκαστρο

Στο χωριό Σωκράκι σώζονται τα ερείπια ενός Φρουρίου γνωστού με την ονομασία Παλαιόκαστρο, καθώς και της εκκλησίας των Αγίων Θεοδώρων. Βρίσκονται στην κορυφή ενός λόφου, που είναι κατάφυτος από ελαιόδενδρα.

Η ακριβής χρονολογία κτίσεως του φρουρίου δεν είναι γνωστή. Πρέπει όμως να κτίστηκε από τα μέσα του 12^{ου} μέχρι τα μέσα του 13^{ου} αιώνα.

Το κάστρο αυτό συνδέεται μ' ένα μύθο. Στην περιοχή Άη Γιώργη Πάγων υπήρχε κατά την αρχαιότητα πόλη, στην οποία υπαγόταν όλη η περιφέρεια του Αγύρου, καθώς και τα χωριά Βαλανειό και Σωκράκι. Ο βασιλιάς της πόλης αυτής είχε τρεις κόρες. Μια δε απ' αυτές ονομαζόταν Αγύρω. Η Αγύρω ερχόταν με το μουλάρι της στο Βαλανειό, να λουστεί και συγχρόνως να επιθεωρήσει το Παλαιόκαστρο και τη φρουρά. Μια μέρα καθώς επέστρεφε, είδε να καίγεται η πόλη της. Λυπημένη και απελπισμένη κατέβηκε από το μουλάρι της, του έδεσε τα μάτια, καθώς και τα δικά της και προχωρώντας έφθασε σ' ένα στενό δρόμο με απότομο γκρεμό προς το ποτάμι του Μελισσουδιού. Εκεί γκρεμίστηκε και σκοτώθηκε. Από τότε η θέση αυτή λέγεται «της μούλας το πήδημα».

■ Το Ρωμαϊκό Φρούριο της Κασσιώπης

Το Φρούριο της Κασσιώπης είναι το αρχαιότερο Φρούριο του νησιού. Κτισμένο στη βορειοανατολική ακτή επάνω σ' ένα χαμηλό λόφο, διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην απόκρουση διαφόρων επιδρομών. Το έκτισαν οι Ρωμαίοι (229 π.Χ. - 337 μ.Χ.), όταν κατέλαβαν την Κέρκυρα. Οι Ανδηγαυοί το 1267 έκαναν το Φρούριο απόρθητο, έτσι ώστε να δεσπόζει της Αδριατικής και του Ιονίου. Μετά την κατάληψη της Κέρκυρας από τους Ενετούς το 1386 παρέμεινε αυτό ένα σχεδόν χρόνο στους Ανδηγαυούς. Επειδή η φρουρά του αντιστάθηκε με πείσμα κατά των Ενετών, αυτοί για να τιμωρήσουν τους κατοίκους της Κασσιώπης, κατέστρεψαν το φρούριο, όταν το κατέλαβαν. Το Φρούριο ανοικοδομήθηκε αργότερα από τους ίδιους τους Ενετούς και στην πολιορκία της Κέρκυρα από τους Τούρκους το 1537 δεν υπέκυψε, ενώ όλη η περιοχή ερημώθηκε. Στην επιδρομή των Τούρκων το 1571 το Φρούριο και η Κασσιώπη καταστράφηκαν και απόμειναν μόνο ερείπια.

Από τότε συνδέεται με το ιστορικό τούτο Φρούριο και ένας από τους παλιούς Κερκυραϊκούς θρύλους, τον οποίο οι κάτοικοι διηγούνται στους περιηγητές. Σύμφωνα με το θρύλο αυτό, δράκοντας του φρουρίου που έβγαζε φλόγες από το στόμα του είχε δηλητηριάσει τους κατοίκους με την αναπνοή του.

Σήμερα διασώζονται το περιτείχισμα του φρουρίου, οι πύργοι, η ωραία πύλη του, οι προμαχώνες, η δεξαμενή νερού και μερικά παλιά κανόνια Ενετικού τύπου.

■ Το Βυζαντινό Φρούριο Γαρδικίου

Στην περιοχή του χωριού Άη - Μαθιά, είκοσι τρία χιλιόμετρα από την πόλη, συναντάμε το εντυπωσιακό Βυζαντινό Φρούριο του Γαρδικίου. Βρίσκεται σ' ένα χαμηλό λόφο και είναι ένα οκταγωνικό κάστρο με οκτώ ισχυρούς πύργους και τρεις πύλες, μια κύρια και δύο δευτερεύουσες. Από το παλιό φρούριο σώζονται σήμερα το περιφερειακό τείχος και μερικοί πύργοι. Υπάρχουν επίσης εντοιχισμένα διάφορα αρχιτεκτονικά μέλη από αρχαία κτίσματα και κεραμοεργήματα που διακοσμούν ορισμένους πύργους.

Χρονολογείται από το 13^ο αιώνα. Οι ιστορικοί όμως, Μουστοξύδης και Ρωμανός το χρονολογούν τον 11^ο αιώνα, στα χρόνια που η Βυζαντινή Αυτοκρατορία είχε συστηματικά οχυρώσει τα δυτικά της σύνορα. Κατά την παράδοση εκεί υπήρχαν και τ' ανάκτορα κάποιας βασίλισσας, η οποία συχνά με την άμαξά της επισκεπτόταν τη μικρή πόλη Πρινίλα, που βρισκόταν στο νότιο μέρος του χωριού Βραγανιώτικα.

3.4. Μουσεία και άλλοι χώροι πολιτισμού

◆ Μουσείο Γιαλλινά

Είναι ένα μουσείο μη επισκέψιμο σε κτίριο του 17^{ου} αιώνα και περιέχει έργα του ζωγράφου Γιαλλινά και έπιπλα της οικογένειάς του.

◆ Αρχαιολογικό Μουσείο

Στεγάζει τα αρχαία αντικείμενα, που κατά καιρούς έδωσε η Κερκυραϊκή γη και τα οποία αποτελούν τους αμεσότερους μάρτυρες της τέχνης και του πολιτισμού της μεγάλης ναυτικής δύναμης του Ιονίου, που έφθασε στο απόγειο της ακμής της τον 6^ο και το α' μισό του 5^{ου} αιώνα π.Χ. Ανάμεσα στα εκθέματα του Μουσείου (αρχαϊκά επιτύμβια μνημεία και κτερίσματα από το νεκροταφείο της πόλης στη Γαρίτσα, αρχαϊκά αγάλματα κούρου και κόρης, το αέτωμα του Διονύσου με παράσταση συμπόσιου, προϊόντα και εργαλεία κεραμικής, πλούσια νομισματική συλλογή, μαρμάρινα αγάλματα ρωμαϊκών χρόνων) κυριαρχεί με τον όρκο και την τέχνη του το αέτωμα της Γοργούς (585 π.Χ.) που κοσμούσε τη δυτική πλευρά του μεγάλου δωρικού ναού της Αρτέμιδος και αποτελεί το αρχαιότερο σωζόμενο λίθινο αέτωμα.

◆ Μουσείο Ασιατικής Τέχνης

Πρόκειται για ένα μοναδικό στην Ελλάδα μουσείο αυτού του είδους. Φύλοξενεί 11.000 αντικείμενα από δωρεές ιδιωτικών συλλόγων, προερχόμενα κυρίως από την Άπω Ανατολή και τον ευρύτερο Ινδικό χώρο (Κίνα, Κορέα, Ιαπωνία, Ινδία, Πακιστάν, Ινδοκίνα, Θιβέτ, Νεπάλ).

Από τα εκθέματα του Μουσείου ξεχωρίζουν τα κινέζικα πρώιμα λατρευτικά αγγεία από μπρούντζο (1200 - 1027 π.Χ.) και η συλλογή ειδωλίων (6^{ος} - 9^{ος} αιώνας), οι κινέζικες πορσελάνες από τον 14^ο έως τον 19^ο αιώνα και οι ζωγραφισμένοι κύλινδροι (12^{ος} - 18^{ος} αιώνας), τα ιαπωνικής προέλευσης όπλα και τμήματα πανοπλιών Σαμουράι (16^{ος} - 18^{ος} αιώνας), οι μάσκες του θεάτρου Νο (1338 - 1578 μ.Χ.), τα ξύλινα αντικείμενα από λάκκα και τα μοναδικά τυπώματα σε ύφασμα και χαρτί (17^{ος} - 19^{ος} αιώνας). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μοναδική ελληνοβουδιστική συλλογή με γλυπτά από την Γκαντάρα του Πακιστάν, που χρονολογείται από τον 1^ο έως τον 5^ο αιώνα μ.Χ. και αποτυπώνει την ελληνιστική επίδραση, κληρονομιά της παρουσίας του Μ. Αλεξάνδρου στην περιοχή.

♦ Μουσείο Αντιβουινιώτισσας

Στεγάζεται στον ιερό ναό της Υπεραγίας Θεοτόκου Κυράς Αντιβουινιώτισσας. Από το 1984 εκτίθεται πλούσια συλλογή φορητών εικόνων και κειμηλίων, με σημαντικά έργα (15^ο - 19^ο αιώνα) επώνυμων και ανώνυμων καλλιτεχνών, διατυπώνοντας σε υψηλά αισθητικά επίπεδα τον συγκερασμό της βυζαντινής παράδοσης με τις δυτικές επιρροές. Από τον Τζαφούρι, τον Μιχαήλ Δαμασκηνό και τον Εμμανουήλ Λαμπάρδο μέχρι τον Εμμανουήλ Τζάνε, τον Βίκτωρα και Μιχαήλ Αβράμη, στο Μουσείο Αντιβουινιώτισσας αντιπροσωπεύονται πλήρως πέντε αιώνες θρησκευτικής καλλιτεχνικής έκφρασης.

♦ Μουσείο Σολωμού

Στο σπίτι που έζησε τα περισσότερα χρόνια της ζωής του (1798 - 1857) ο εθνικός μας ποιητής Διονύσιος Σολωμός λειτουργεί ως Μουσείο, το κέντρο Σολωμικών Σπουδών. Στο Μουσείο φυλάσσεται το γραφείο του ποιητή, ένα μικρό αυτόγραφο και πλούσιο φωτογραφικό υλικό. Παράλληλα, λειτουργεί πλούσια Σολωμική βιβλιοθήκη, η οποία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων όλες τις παλαιές εκδόσεις του 'Ύμνου εις την Ελευθερίαν' και σειρά προσωπογραφιών του ποιητή και των μελών της λεγόμενης Σολωμικής Σχολής.

♦ Μουσείο Χαρτονομισμάτων

Το μοναδικό στην Ελλάδα και από τα πιο ενδιαφέροντα στο είδος του στον κόσμο, λειτουργεί από το 1981 από την Ιονική Τράπεζα. Εκτίθεται πλούσια συλλογή χαρτονομισμάτων, καθώς και μήτρες εκτύπωσης, δοκίμια, τραπεζικά έγγραφα, σφραγίδες κ.λπ. Παράλληλα, αναπαρίσταται με λεπτομέρεια η διαδικασία παραγωγής ενός σύγχρονου χαρτονομίσματος : η χάραξη της μακέτας σε μεταλλικές πλάκες, η κατασκευή του ειδικού χαρτιού, η μέθοδος

ενσωμάτωσης του υδατόσημου, η επεξεργασία στα σύγχρονα μηχανήματα εκτύπωσης, η φύλαξη και η διανομή του.

◆ Μουσείο Κεραμικής Τέχνης

Το Μουσείο συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό από τα διασωθέντα δείγματα Κερκυραϊκής Κεραμικής, τέχνης που γνώρισε παλαιότερα ιδιαίτερη άνθηση. Αποτελούν αξιόλογα έργα λαϊκής τέχνης, που διακρίνονται για την απλή και κομψή φόρμα τους, την ποικιλία των σχημάτων, τη λιτή ζωγραφική τους διακόσμηση.

◆ Αρχεία Νομού Κέρκυρας

Διασώζοντας συλλογική μνήμη έξι και πλέον αιώνων συγκαταλέγονται στα μεγαλύτερα Αρχεία της χώρας (περίπου 8.500 γραμμικά μέτρα υλικού), είναι τα πλουσιότερα σε ιστορικά έγγραφα και λειτουργούν συνεχώς από το 1443, όταν για πρώτη φορά θεσμοθετήθηκαν από τη βενετική διοίκηση. Διαθέτουν πολύτιμες συλλογές ιστορημένων εγγράφων σε περγαμινή, αρχιτεκτονικών σχεδίων, χαρτών και επιτεδογραφιών, ενώ οι 70 αρχειακές τους σειρές χαρακτηρίζονται από την κανονικότητα στη ροή των εγγράφων τους, κυρίως από το 1537 και μετά. Λειτουργούν με τις πλέον σύγχρονες ευρωπαϊκές προδιαγραφές, ενώ οι ερευνητές έχουν πρόσβαση στο σύνολο του υλικού τους που είναι ταξινομημένο, είτε κατά διοικητικές περιόδους που έζησε το νησί, είτε κατά Υπηρεσίες παραγωγής των εγγράφων.

◆ Δημόσια Βιβλιοθήκη

Μια από τις αρχαιότερες και σπουδαιότερες βιβλιοθήκες της Ελλάδας, με την ίδρυσή της να ανάγεται στις αρχές του 17^{ου} αιώνα και το υλικό της να αριθμεί 75.000 τόμους βιβλίων, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων αποτελείται από εκδόσεις παλαιές, σπάνιες και δυσεύρετες. Λειτουργεί ως δανειστική, αλλά και ως χώρος που μπορεί κανείς να μελετήσει ή να συμβουλευτεί βιβλία που δεν δανείζονται.

◆ Αναγνωστική Εταιρία

Ιδρύθηκε το 1836 και είναι το αρχαιότερο πνευματικό ίδρυμα της νεότερης Ελλάδας. Εκτός από τη γενική της βιβλιοθήκη, διαθέτει ανεκτίμητη επανησιακή βιβλιοθήκη, μοναδική στο είδος και τον πλούτο της, κατέχει συλλογές έργων ζωγραφικής, χάρτες και χαρακτηριστικά, παλιά έντυπα, φυλλάδια, μονόφυλλα, εφημερίδες και φωτογραφίες. Οργανώνει ή φιλοξενεί εκθέσεις καλλιτεχνών, διαλέξεις, σεμινάρια, επιστημονικά συνέδρια και μουσικές εκδηλώσεις, ενώ κερδίζει ετήσιο δελτίο με μελέτες σε επανησιακά και κερκυραϊκά κυρίως θέματα.

♦ Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Σιναράδων

Το Μουσείο ιδρύθηκε από την Ιστορική - Λαογραφική Εταιρεία Κερκύρας το 1982 με πρωτοβουλία του Κερκυραίου εκπαιδευτικού και ερευνητή Ν. Πακτίτη και από το 1989 στεγάζεται σ' ένα ωραίο παραδοσιακό σπίτι, ιδιοκτησία της εταιρείας.

Περιλαμβάνει πλούσιο λαογραφικό υλικό από την κεντρική Κερκυραϊκή ύπαιθρο που φέρει το όνομα Μέση.

Αποτελείται από δύο ορόφους. Στον πρώτο όροφο παρουσιάζεται μια χωριάτικη κατοικία μέσης οικονομικής κατάστασης, όπως ήταν από τα μέσα του περασμένου αιώνα μέχρι το 1960 περίπου στα χωριά της Κεντρικής Κέρκυρας.

Ο δεύτερος όροφος αποτελείται από ένα μικρό δωμάτιο, όπου υπάρχει η βιβλιοθήκη, το αρχείο παλιών εγγράφων και ορισμένες μικρές συλλογές.

Στη συνέχεια μπαίνουμε σε μια μεγάλη αίθουσα που υπάρχουν κερκυραϊκές φορεσιές, γεωργικά εργαλεία, φωτιστικά, εργαστήρι τσαγκαρικής, Κερκυραϊκά κεραμικά, παιδική γωνιά, μια παπυρέλλα (πρωτόγονο αλιευτικό πλοiάριο φτιαγμένο από ειδικό βούρλο) και διάφορα άλλα λαογραφικά εκθέματα, τα οποία παρουσιάζουν τη ζωή των κατοίκων της επαρχίας Μέσης κατά την αναφερόμενη 100ετία.

♦ Το Λαογραφικό Μουσείο στο χωριό Δανίλια

Στην περιοχή Δανίλια λειτουργεί από το 1978 το παραδοσιακό «ΧΩΡΙΟ». Είναι ένα κτιριακό συγκρότημα με πολλά λαογραφικά και παραδοσιακά στοιχεία, μοναδικά στον ελλαδικό χώρο, που η αρχιτεκτονική του φέρει τη σφραγίδα των διαφόρων κατακτητών του νησιού. Εδώ μπορεί κανείς α ζήσει την αρχοντιά της Κορφιάτικης παράδοσης και να δει την Κέρκυρα μιας άλλης περασμένης εποχής. Το παλιό λουτροβιό με τα λιθάρια, το παραδοσιακό καφενείο, η εκκλησία, το παλιό τυπογραφείο, οι φούρνοι, η κλειστή ταβέρνα με τα αντίγραφα οικοσήμων των Επτανησίων ευγενών, μαζί με διάφορα διακοσμητικά στοιχεία, μας δίνουν ένα ιδιαίτερο λαογραφικό χρώμα. Στο χώρο αυτό στεγάζεται και το λαογραφικό Μουσείο ένα από τα πλουσιότερα του είδους του. Υπάρχουν εκθέματα, που έχουν σχέση με την αγροτική και αστική ζωή και αναβιώνουν σκηνές από την καθημερινή ζωή της Κέρκυρας, αρκετά χρόνια πίσω.

Τα πιο ενδιαφέροντα είναι :

Ένα τόρκοιο (ξύλινο πιεστήριο κρασιού)

Διάφορα αγροτικά και ξυλουργικά εργαλεία, ξύλινα και σιδερένια, παγίδες και μια παπυρέλλα.

Υπάρχουν επίσης και πολλά άλλα εκθέματα, που πλαισιώνουν τη λαογραφική ενότητα και συμπληρώνουν την αξιόλογη συλλογή του Μουσείου, η οποία ικανοποιεί απόλυτα τον κάθε επισκέπτη.

♦ Το Μουσείο Καποδίστρια

Στο χωριό Εβροπούλοι, στην Κουκουρίτσα, πέντε χιλιόμετρα από την πόλη, βρίσκεται το Μουσείο Καποδίστρια. Λειτουργεί από το 1982 σ' ένα παλιό κτίριο πολλών δωματίων, δωρεά της Μαρίας Καποδίστρια Δεσύλλα, απογόνου του Καποδίστρια (ο προπάππους της ήταν αδελφός του Κυβερνήτη).

3.5. Νησάκι Λαζαρέτο

3.5.1. (Μαρτυρία) Προλογικό Σημείωμα

«Λίγα λουλούδια - όποιος από μας ζήσει - να φέρει στους τάφους μας, στο Λαζαρέτο». Αυτή ήταν η ευχή που κάναμε όλοι οι πολιτικοί κρατούμενοι της Κέρκυρας, πριν και μετά τις εκτελέσεις, την περίοδο του Εμφυλίου πολέμου (1947 - 1949).

Θα περάσουν τριάντα ολόκληρα χρόνια για να πραγματοποιηθεί αυτή η επιθυμία - υπόσχεση. Το 1978 έγινε η πρώτη επίσκεψη - προσκύνημα στο νησάκι Λαζαρέτο και για πρώτη φορά -εμείς οι επιζώντες, θανατοποινίτες της Κέρκυρας - αφήσαμε ένα λουλούδι στους τάφους των συντρόφων μας, όπως μας το είχαν ζητήσει και το είχαμε υποσχεθεί.

Από το 1949 που σταμάτησαν οι εκτελέσεις, για όλους εμάς ακολούθησαν πολλές δυσκολίες. Παραμείναμε φυλακισμένοι για μεγάλη χρονική περίοδο ακόμη. Κι όταν μετά από 12, 15 και 18 χρόνια ελευθερωθήκαμε, σκορπίσαμε εδώ και εκεί προσπαθώντας να ξαναφτιάξουμε τη ζωή μας. Έτσι, δεν ήταν εύκολο να ανταμώσουμε, να μετρήσουμε τις αναμνήσεις και τις υποσχέσεις μας. Αυτό το κατορθώσαμε το 1978, όταν ξεκινήσαμε από την Αθήνα και τον Πειραιά για μια πρώτη επίσκεψη - προσκύνημα στον τόπο εκτέλεσης των συντρόφων μας στο Λαζαρέτο.

Το νησάκι Λαζαρέτο αποκαλύφθηκε μπροστά μας μικρό και καταπράσινο. Αποβιβάστήκαμε στη μισοκαταστραμμένη αποβάθρα και βρεθήκαμε μέσα σε ένα λόγγο πυκνής βλάστησης. Με δυσκολία φτάσαμε στο κέντρο των ερειπίων του Λοιμοκαθαρητηρίου, όπου βρισκόταν και ο τοίχος των εκτελέσεων. Το θέριεμα της βλάστησης και η μετατροπή των θάμνων σε δεντράκια, διάσπαρτα σε όλη την έκταση των ερειπίων του Λοιμοκαθαρητηρίου, ήταν οι μόνες ενδείξεις των τάφων των εκτελεσμένων. Κανένα άλλο σημάδι. Κανένας σταυρός που να θυμίζει ότι «ενθάδε» δεκάδες αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης και του Δημοκρατικού Στρατού, δεκάδες απλοί άνθρωποι, θύματα του εμφυλίου πολέμου, παρέμεναν στην πραγματικότητα άταφοι νεκροί.

"Ο τοίχος των εκτελέσεων όπως είναι σήμερα..."

"Το νεκροταφείο όπως είναι σήμερα..."

Η πρώτη εντύπωση υπήρξε συγκλονιστική για τους επισκέπτες. Ο τοίχος των εκτελέσεων έστεκε ετοιμόρροπος με κρικέλια εδώ και εκεί, κάποιους χαλκάδες που έδεναν τους μελλοθάνατους με τα χέρια απλωμένα και το πρόσωπο στραμμένο στον τοίχο. Ήταν σαν να τους βλέπαμε την τελευταία εκείνη στιγμή της ζωής τους. Εκεί, το νησάκι Λαζαρέτο, πατώντας τα χώματα που σκέπαζαν τους συντρόφους μας, γεννήθηκε η ιδέα του Σωματείου και η απόφαση : «να θάψουμε τους νεκρούς μας, να μην ξεχαστούν».

Από το 1978 και επί 18 χρόνια, κάθε χρόνο είμαστε εκεί, στο νησάκι Λαζαρέτο, τηρώντας την υπόσχεσή μας. Όμως δεν περιοριστήκαμε σε αυτό. Το 1983 συστήσαμε Σωματείο συγγενών και άλλων εκτελεσθέντων πολιτικών κρατούμενων φυλακών Κέρκυρας την επωνυμία «Λαζαρέτο». Στα 13 χρόνια λειτουργίας του Σωματείου μας πετύχαμε να ευαισθητοποιήσουμε την πολιτεία και να χαρακτηριστεί το νησάκι ως ιστορικός τόπος, που χρειάζεται ειδική κρατική μέριμνα και προστασία. Συμπαράσταση σε αυτές μας τις ενέργειες είχαμε το Δήμο Κερκυραίων, που μέχρι σήμερα στάθηκε στο πλευρό μας, συνδιοργανώνοντας, μαζί με το Σωματείο, τις ετήσιες εκδηλώσεις μνήμης στο Λαζαρέτο. Έτσι διασώθηκε και η γενικότερη ιστορία της νησίδας στην οποία λειτούργησε το πρώτο Λοιμοκαθαρτήριο του επανησιακού χώρου, ενώ κατά την ιταλική κατοχή της Κέρκυρας (1943), είχε λειτουργήσει εκεί στρατόπεδο συγκέντρωσης - τους αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης.

Στόχος του Σωματείου μας στα επόμενα χρόνια είναι η σύνταξη και υλοποίηση μελέτης για την ιστορική ανάμειξη της νησίδας, με κυρίαρχο στοιχείο το νεκροταφείο - μνημείο των εκτελεσμένων.

Ιδιαίτερη όμως σημασία, αποδίδουμε στους καταλόγους των νεκρών. Στηρίζονται στις ληξιαρχικές πράξεις θανάτου, στις εκθέσεις εκτέλεσης των ποινών όπως δημοσιεύθηκαν στα φύλλα της Εφημερίδας της Κυβέρνησης, στις τελευταίες επιστολές των εκτελεσμένων που έχουμε στο αρχείο μας και στις μαρτυρίες των επιζώντων.

Στους καταλόγους που παραθέτουμε ενδεχόμενα να λείπουν ορισμένα ονόματα, ιδιαίτερα εκείνων που εκτελέστηκαν με αποφάσεις εκτάκτων Στρατοδικείων. Πιστεύουμε, ωστόσο, ότι οι κατάλογοι που δημοσιεύονται θα βοηθήσουν τη μνήμη των επιζώντων συγγενών και κρατούμενων των εκτελεσμένων.

3.5.2. (Οι κατηγορίες και οι εκτελέσεις) Το Λαζαρέτο

Στο Λαζαρέτο εκτελέστηκαν, κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου, αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης και του Δημοκρατικού Στρατού. Η θυσία τους έχει σήμερα καταγραφεί στην κιβωτό της Εθνικής Μνήμης σαν μια πράξη υπεράσπισης ανθρώπινων ιδανικών απέναντι

σε ένα κράτος που τιμωρούσε τις ιδέες. Η ανεξαρτησία της ψυχής και του πνεύματος έδωσε στον τόπο αυτό τη νικηφόρα μάχη της.

Το μεταπολεμικό κράτος οργανώθηκε στην ιδεολογική βάση του αντικομμουνισμού. Η κοινωνία διαιρέθηκε σε δύο κατηγορίες, των κομμουνιστών της ακεραιότητας της πατρίδας τους και εξαπολύθηκε ένας πρωτοφανής διωγμός. Οι δεύτεροι απέκτησαν την αποκλειστική ιδιότητα του εθνικόφρονα.

Στα πλαίσια αυτής της διάκρισης διαμορφώθηκε και το νομικό οπλοστάσιο του κράτους. Αρχικά καταδικάστηκαν από τα Δικαστήρια Συνέδρων και εκτελέστηκαν χιλιάδες αγωνιστές για πράξεις αντίστασης που είχαν διαπράξει στη διάρκεια της κατοχής και οι οποίες θεωρήθηκαν κοινά ποινικά αδικήματα. Δηλαδή, η δράση των αντιστασιακών οργανώσεων θεωρήθηκε αντιποίηση εξουσίας, οι δε κατοχικές κυβερνήσεις εθνική εξουσία της Ελλάδας. Στη συνέχεια λειτούργησαν τα Έκτακτα Στρατοδικεία, τα οποία τιμωρούσαν ιδέες και όχι πράξεις. Η άρνηση της αποκήρυξης των ιδεών αποτελούσε τεκμήριο ενοχής και οδηγούσε στο εκτελεστικό απόσπασμα.

Με βάση τις παραπάνω κατηγορίες εκτελέστηκαν στο Λαζαρέτο και τάφηκαν πρόχειρα 112 πολιτικοί κρατούμενοι των φυλακών της Κέρκυρας. Ο αριθμός αυτός δεν είναι τελικός. Υπάρχουν ακόμα ερωτηματικά και γίνεται προσπάθεια να απαντηθούν. Οι αγωνιστές αυτοί υπήρξαν θύματα της κατάστασης ομηρίας που χαρακτήριζε το σύνολο των δικασμένων σε θάνατο πολιτικών κρατουμένων. Η απόφαση για την εκτέλεσή τους ήταν αποτέλεσμα της ιδεολογικής συγκρότησης του κράτους, ο δε χρόνος της καθοριζόταν από την εξέλιξη του εμφυλίου πολέμου.

Επί δεκαετίες το ιδεολογικό κράτος του αντικομμουνισμού στέρησε την Ελλάδα από πλούσιο έμπυχο δυναμικό. Πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της χώρας καταδιώχθηκαν, φυλακίστηκαν και τέθηκαν στο περιθώριο. Πνευματικές και επιστημονικές αξίες παραγνωρίστηκαν στο όνομα της ιδεολογικής σκοπιμότητας. Ένας συλλογικός φόβος κυριάρχησε, όπως χαρακτηριστικά εκδηλώθηκε με τις δηλώσεις νομιμοφροσύνης.

Μετά την αντιπολίτευση του 1974 το κράτος οργανώθηκε σε νέες βάσεις. Κατανοώντας το μέγεθος της καταστροφής που είχε δημιουργήσει ο εθνικός διχασμός, απέβαλε τον αντικομμουνιστικό χαρακτήρα του. Η εθνική ενότητα αποκαταστάθηκε με πράξεις της πολιτείας.

Το ζητούμενο όμως, ο παράγοντας δηλαδή που θα απέτρεπε τη διάσπαση του κοινωνικού ιστού δεν επιτεύχθηκε. Το ιδεολογικό κράτος του αντικομμουνισμού μετά τη μεταπολίτευση αντικαταστάθηκε από το κράτος των πολιτικών κομμάτων. Έτσι, κριτήριο της επιτυχίας δεν

αποτελούν πλέον οι ιδέες και η διακήρυξη ή αποκήρυξή τους, αλλά η κομματική ένταξη. Όσοι τη διαθέτουν ευκολότερα επιτυγχάνουν στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή τους. Όσοι αρνούνται να τη βεβαιώσουν, παραμένουν αδύναμοι να απολαύσουν τις παροχές που το κράτος οφείλει να προσφέρει.

Η διαφάνεια, η αξιοκρατία, η ουδετερότητα και η ικανή διαχείριση, στοιχεία απαραίτητα για την αποτελεσματική λειτουργία κάθε κράτους, δεν έχουν ακόμη επιτευχθεί. Το κράτος Πρόνοιας δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά απολυτρωμένο από τις κομματικές παρεμβάσεις και σκοπιμότητες. Αυτή η πραγματικότητα δημιουργεί απόγνωση στον πολίτη ο οποίος καλείται, είτε να υποταχτεί στο κομματικό κατεστημένο είτε να το αμφισβητήσει, πράξη με προσωπικές επιπτώσεις, αλλά και με επικίνδυνες πολιτικές και κοινωνικές συνέπειες.

Κάθε εκδήλωση μνήμης φιλοδοξεί να μεταφέρει ένα επίκαιρο μήνυμα. Ένα μήνυμα που αξιοποιεί την εμπειρία του παρελθόντος και την εντάσσει στις σημερινές ανάγκες. Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι σήμερα δε διώκονται οι ιδέες, μπορούμε ελεύθερα να τις διακηρύσσουμε και να μαχόμαστε, γι' αυτές. Ούτε διατρέχει κίνδυνο η ζωή μας και η προσωπική μας ελευθερία. Το στοιχείο αυτό εθνικής ενότητας έχει αποκατασταθεί αφού εξέλειψαν πλέον οι ιδεολογικές διακρίσεις. Τα παραπάνω αποτελούν σημαντικές κατακτήσεις που δεν πρέπει να ξεχνούμε. Η γενεσιουργός όμως αιτία της κοινωνικής διάσπασης εξακολουθεί να υπάρχει. Κριτήριο της κοινωνικής, επαγγελματικής, επιστημονικής ένταξης αποτελεί η κομματική ταυτότητα.

Αν θέλουμε, λοιπόν να δώσουμε επίκαιρο νόημα στη θυσία των εκτελεσμένων στο Λαζαρέτο, πρέπει να πούμε ότι αυτοί έπεσαν για οράματα πολύ ευρύτερα από τις σημερινές κατακτήσεις. Αφού η επιλογή του θανάτου τους ήταν επιλογή προσωπική, είναι απόλυτα φυσικό να υπερέβαινε τα όρια των ιδεολογικών και των πολιτικών κομμάτων και να αντλούσε τη δύναμή της από τη θέληση για ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ελευθερία. Αυτά τα οράματα μπορούν να βρουν τη δικαίωσή τους μόνο στην πραγματική δημοκρατία των πολιτών, που δεν είναι δυνατό να υλοποιηθεί από ένα κομματικό κράτος.

3.5.3. Η προετοιμασία

Κατά την περίοδο των πρώτων εκτελέσεων «έπαιρναν» τους μελλοθάνατους με τη βραδινή κατάκλιση, δηλαδή μετά το κλείσιμο των κελιών και τη νυκτερινή καταμέτρηση. Αργότερα τους έπαιρναν λίγο πριν την αυγή. Το γεγονός αυτό κρατούσε τους κρατούμενους σε ένταση όλη τη διάρκεια της νύχτας, με την αναμονή μιας επικείμενης εκτέλεσης. Στη συνέχεια «έπαιρναν» και πάλι τους μελλοθάνατους με τη νυκτερινή κατάκλιση. Τις στιγμές αυτές όλη η φυλακή με

απόλυτη ησυχία και υπερένταση αφουγκραζόταν τα βήματα των φυλάκων, για να προσδιορίσουν τις ακτίνες από τις οποίες θα έπαιρναν τους μελλοθάνατους. Μετά την αναγνώριση των κρατούμενων που θα εκτελούνταν κορυφαίο γεγονός αποτελεί η στιγμή του αποχωρισμού. Οι μελλοθάνατοι μιλούν για λίγο στους συγκρατούμενους που άφηναν και στέλνουν τον τελευταίο χαιρετισμό με το «γεια σας, αδέλφια ...». Οι συγκρατούμενοι τους ανταποδίδουν τον αποχαιρετισμό και με φωνές στο λαό της Κέρκυρας ανακοινώνουν τα ονόματα των μελλοθανάτων και κάνουν έκκληση για να σταματήσουν οι εκτελέσεις με το σύνθημα «όχι άλλο αίμα». Στο μεταξύ οι μελλοθάνατοι απομονώνονται στο «Γολγοθά», το πειθαρχείο που βρισκόταν στην είσοδο της φυλακής. Από εκεί θα τους παραλάβαινε η Χωροφυλακή για να τους μεταφέρει στο Λαζαρέτο. Μετά την απομόνωση των μελλοθανάτων, ακολουθούσε μια άτυπη «ανακωχή» μεταξύ κρατουμένων και Διεύθυνσης των φυλακών, στη διάρκεια της οποίας οι κρατούμενοι που υποδείκνυαν οι μελλοθάνατοι, τους επισκέπτονταν στην απομόνωση. Ακολουθούσε και πάλι η ομαδική αντίδραση της φυλακής με φωνές, τη στιγμή που παραλάβαινε τους μελλοθάνατους η Χωροφυλακή για να ακουστεί και πάλι το «γεια σας, αδέλφια ...», που θα μείνει στην ιστορία όχι απλά σαν ένας χαιρετισμός, αλλά σαν μια ευχή νίκης και σαν μια κραυγή ανθρώπινου πόνου.

3.5.4. «Αχιλλέας»

Ένα πλοιάριο με το όνομα «Αχιλλέας» μετέφερε τους μελλοθάνατους στο Λαζαρέτο. Τους συνόδευαν χωροφύλακες, οι οποίοι όμως δε λάβαιναν μέρος στην εκτέλεση. Εκεί τους περίμεναν το στρατιωτικό απόσπασμα που το αποτελούσαν οπλίτες της Σχολής Εφέδρων Αξιωματικών Κερκύρας (ΣΕΑΚ) με τον επικεφαλής τους, ο εισαγγελέας με το γραμματέα του, ο ιερέας και ο γιατρός. Ο χώρος του μαρτυρίου περιβαλλόταν από το μοναδικό κτίσμα του ενετικού Λοιμοκαθαρητηρίου από τον τοίχο των εκτελέσεων, υπόλειμμα και αυτός των κτισμάτων του Λοιμοκαθαρητηρίου. Σε αυτό το τοπίο διαδραματιζόταν η τελική πράξη του αγώνα ανθρωπιάς και υπερηφάνειας των μελλοθανάτων. Οι Χωροφύλακες τους έδεναν στα μεγάλα «κρικέλια», που ήταν καρφωμένα στον τοίχο, με τα χέρια απλωμένα και το πρόσωπό τους γυρισμένο προς αυτόν. Χρησιμοποιούσαν για το σκοπό αυτός τις χειροπέδες τους. Τις ίδιες χειροπέδες για την εκτέλεση, τις ξέπλεναν από τα αίματα στη θάλασσα, για να τις χρησιμοποιήσουν και πάλι. Η ομοβροντία της εκτέλεσης ακουγόταν στην πόλη και μέχρι σήμερα σφραγίζει τις μνήμες των κατοίκων.⁴

4. Φυλακές Κερκύρας, - Λαζαρέτο 1947 - 1949. Μαρτυρίες 'γεια σας αδέλφια ...', εκδ Σωματείο Λαζαρέτο, Αθήνα 1996.

3.6. Το Ποντικονήσι

Το Ποντικονήσι είναι το «σήμα κατατεθέν» των καλλονών της Κερκυραϊκής φύσης. Σύμφωνα με το θρύλο ήταν το καράβι των Φαιάκων, που είχε μεταφέρει στην Ιθάκη το μυθικό ήρωα Οδυσσέα.

Ο Ποσειδώνας οργισμένος εναντίον των Φαιάκων, που τον βοήθησαν, χτύπησε με την τριάινά του το καράβι τη στιγμή που γύριζε στο λιμάνι και το μετέτρεψε σε βράχο, γι' αυτό σε πολλά ξενόγλωσσα βιβλία και χαρακτηριστικά αναφέρεται με το όνομα «THE SHIP OF ULYSSES».

Το Ποντικονήσι ενέπνευσε το διάστημα ελβετό ζωγράφο Boecklin και έκανε τον περίφημο πίνακα του «Η νήσος των νεκρών».

Στο νησάκι διατηρείται σε πολύ καλή κατάσταση μια παλιά μικρή εκκλησία βυζαντινού ρυθμού, η οποία έχει κτιστεί στο σπάνιο για τα Ιόνια νησιά Τρίκογχο, αφιερωμένη στον παντοκράτορα. Η αρχική της μορφή είναι του 11^{ου} αιώνα. Στους τοίχους της εκκλησίας υπάρχουν εντοιχισμένες αναμνηστικές πλάκες, που θυμίζουν με τις ποιητικές τους επιγραφές την επίσκεψη στο νησί του βασιλιά Γεωργίου Α', της βασίλισσας Όλγας, των μεγάλων Δούκων της Ρωσίας Κωνσταντίνου και Αλεξίου της Αυτοκράτειρας της Αυστρίας Ελισάβετ και του άτυχου γιου της Αρχιδούκα Ροδόλφου.

3.7. Το Αχίλλειο

Στο χωριό Γαστούρι προβάλλει επιβλητικό το ανάκτορο Αχίλλειο, Κτίστηκε από την Αυτοκράτειρα της Αυστρίας Ελισάβετ (Σίσσυ). Οι εργασίες ανέγερσης άρχισαν το 1889 και τελείωσαν το Φλεβάρη του 1891 υπό την επίβλεψη των Ιταλών αρχιτεκτόνων Landi και Carito, οι οποίοι δεν μπόρεσαν να δώσουν σ' ενιαίο σύνολο τους τρεις ελληνικούς ρυθμούς (Δωρικό, Ιωνικό, Κορινθιακό). Η συνολική δαπάνη για την αγορά οικοπέδων, οικοδόμηση, διακόσμηση και επίπλωση ανήλθε στο ποσό των 18 εκατομμυρίων φράγκων.

Η Ελισάβετ προσπάθησε να βρει στην Κέρκυρα την ησυχία και τη γαλήνη, ύστερα από πολλές οικογενειακές ατυχίες. Μετά από επιθυμία της όλα όσα στολίζουν το Αχίλλειο διακοσμήσεις, ζωγραφιές, αγάλματα, προτομές, ανάγλυφα έχουν τη σφραγίδα της ελληνικής μυθολογίας και της ιστορίας των αρχαίων Ελλήνων.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μεγάλη ελαιογραφία του «θριαμβεύοντος Αχιλλέως», έργο του γνωστού Αυστριακού ζωγράφου F. Mattsch.

Από τα γλυπτά ξεχωρίζει το άγαλμα του «θνήσκοντος Αχιλλέως», που είναι το ωραιότερο του Αχιλλείου και ένα από τα καλύτερα έργα της σύγχρονης γλυπτικής τέχνης. Δημιουργός του

ο Γερμανός γλύπτης Ernest Herter. Στο μάρμαρο ο καλλιτέχνης έχει ζωντανέψει όλη την προσπάθεια του ήρωα ν' απαλλαγεί από το θανάσιμο βέλος. Από το λεπτότατο αυτό γλυπτό με τις θαυμάσιες γραμμές πήρε την ονομασία του το ανάκτορο «ΑΧΙΛΛΕΙΟ».

Το 1898 ο ιταλός αναρχικός Luigi Lucheni δολοφονεί την Ελισάβετ στη Γενεύη. Από τότε το Αχιλλείο μένει έρημο και κλειστό μέχρι το 1908, όπου το αγόρασε ο Κάιζερ της Γερμανίας Γουλιέλμος Β΄ από την κόρη της Ελισάβετ Γκιζέλα, αντί του ποσού 1.200.000 μάρκων.

Μέχρι το 1914 ο Κάιζερ ερχόταν συχνά στην Κέρκυρα. Μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την ήττα της Γερμανίας, ο Αυτοκράτορας μαζί με το θρόνο του έχασε και το Αχιλλείο, το οποίο περιήλθε στην κυριότητα του Ελληνικού Δημοσίου.

Κατά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο χρησιμοποιήθηκε ως στρατιωτικό νοσοκομείο από την ελληνική στρατιωτική διοίκηση αλλά και από τους ιταλούς. Μετά την απελευθέρωση στέγασε παιδοπόλεις, την εθνική εστία διδασκάλων και τις τεχνικές σχολές του εθνικού ιδρύματος.

Στις επάνω αίθουσες από το 1962 - 1990 λειτουργούσε Καζίνο. Οι κάτω αίθουσες έχουν διαμορφωθεί σε Μουσείο από την εποχή της Ελισάβετ και του Κάιζερ.

3.8. Η κερκυραϊκή παραδοσιακή ενδυμασία

Η Κέρκυρα από απόψεως ενδυματολογικής, αλλά ευρύτερα διοικητικής και πληθυσμιακής, χωρίζεται σε 4 περιοχές που παρουσιάζουν διαφορές και χαρακτηρίζονται από ιδιαιτερότητες. Οι περιοχές αυτές είναι : 1) Λευκίμμης, 2) Μέσης, 3) Γύρου και 4) Όρους. Στις τέσσερις περιοχές το κοινό είναι η ανδρική ενδυμασία. Η διαφοροποίηση υπάρχει στη γυναικεία και συνίσταται κυρίως στο στολισμό που διαφέρει από περιοχή σε περιοχή. Επίσης στα κοσμήματα που προστίθενται και στο κεντημένο τμήμα των ρούχων. Οι πιο πλούσιες ενδυμασίες υπάρχουν στην περιοχή Λευκίμμης εξαιτίας της ύπαρξης πολλών αρχόντων (χωρικοί με μεγάλο κλήρο), στο τμήμα αυτό του νησιού εμφανίζονται χρυσοκέντητες ενδυμασίες.

Η Λευκιμμιώτικη ενδυμασία διαφέρει από την ενδυμασία Μέσης όσον αφορά τον κεφαλόδεσμο και στην αντικατάσταση του φουσκωτού στο στήθος που υπήρχε στη Λευκίμμη με τις τρεις πτέτες στην περιοχή Μέσης.

Η ενδυμασία της περιοχής Γύρου διαφέρει από τις άλλες γιατί προσπαθεί να αναδείξει το σώμα και δεν έχει ιδιαίτερο στολισμό. Επίσης διαφέρει ως προς το μήκος, εδώ τα ρούχα είναι μακρύτερα.

Νυφική φορεσιά από τους Αρμενάδες Κερκύρας

Διαπόντια νησιά

Στα Διαπόντια νησιά (Οθωνοί, Ερείκουσα, Μαθράκι) δεν διαμορφώθηκε κάποιο ξεχωριστό στυλ ενδυμασίας. Κάποια μορφή κεφαλόδεσμου που μοιάζει με φωτοστέφανο αγίων εισήχθη από την Αμερική κατά τη 2^η μετανάστευση, ήτοι μετά τον 2^ο παγκόσμιο πόλεμο. Χρησιμοποιήθηκε για λίγο αλλά δεν καθιερώθηκε.

Παξοί

Συχνά αναφέρεται η στολή Παξών, στην ουσία όμως δεν πρόκειται για μια παραδοσιακή στολή, αφού οι Παξινοί σαν ναυτικοί ταξίδευαν παντού και κουβαλούσαν μαζί τους ό,τι θεωρούσαν πως θα εντυπωσίαζε το γυναικείο φύλλο.

Γαρίτσα

Η στολή αυτή πήρε το όνομά της από μια οικογένεια από τη Βόρειο Ήπειρο που ήρθε στην Κέρκυρα. Όμως οι Κερκυραίοι του προαστίου Γαρίτσα, αλλά και οι υπόλοιποι ποτέ δεν φόρεσαν τη συγκεκριμένη στολή και η παρουσία της αποτελεί λαογραφική και ιστορική ανακρίβεια.⁵

3.9. Τοπική Αυτοδιοίκηση και πολιτισμός

Αυτό που λανθασμένα συνήθως, ονομάζουμε τομέα 'Πολιτισμού' στο χώρο του Δήμου, περιλαμβάνει το σύνολο των δομών και των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις εκδηλώσεις και πρωτοβουλίες.

Πολιτισμός όμως, είναι το σύνολο της καθημερινής ζωής, η ίδια η ποιότητά της, οι γενικές συνθήκες ζωής, περιβάλλοντος, εργασίας, ελεύθερου χρόνου κ.λπ. Η εννοιολογική αυτή διευκρίνιση δεν σκοπεύει απλώς στην ορθή χρήση των όρων, αλλά και πιθανώς στη διόρθωση της στρατηγικής της ανάπτυξης του 'πολιτισμού'. Επομένως, οι πολιτιστικές δραστηριότητες, σημαντική παράμετρος του υπάρχοντος πολιτισμού, αποτελούν ένα μόνο τμήμα του.

Βεβαίως, εκ των πραγμάτων, ο τομέας του 'πολιτισμού' και οι αντίστοιχες δομές του Δήμου δεν είναι δυνατόν να συμπεριλάβουν στην οργάνωσή τους το διευρυμένο περιεχόμενό του.

---

5. Άλκης Ράφτης : επιμέλεια, Χορευτική Παράσταση και φορεσιά, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης Ελληνικό Τμήμα, Αθήνα 1996.

Περιορίζονται έτσι στην πολιτιστική διάσταση. Όμως και σ' αυτή τη διάσταση υπάρχει μια διασταλτική και μια περιοριστική θα λέγαμε προσέγγιση. Μ' αυτήν την έννοια οι πολιτιστικές δραστηριότητες δεν είναι δυνατόν να εξαντλούνται στη διοργάνωση εκδηλώσεων, δηλαδή στην 'κατανάλωση πολιτισμού', αλλά και στην παραγωγή του (δημιουργία ομάδων επιμόρφωσης στη μουσική, το θέατρο, κ.λπ.).

Η πολιτιστική παράδοση και τα δρώμενα στην Κέρκυρα έχουν μία πολυμορφία και ιδιαιτερότητα που τις καθιστούν μοναδικές στον ελληνικό χώρο.

3.10. Κουλτούρα και Πολιτισμός

Η Κέρκυρα έχει την ικανότητα να ενσωματώνει κάθε νέο στοιχείο χωρίς να αλλοιώνεται ουσιαστικά η πολιτισμική της φυσιογνωμία. Στην Κέρκυρα συναντά κανείς, ακόμα και σήμερα, άφθαρτα στοιχεία του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, όπως ονομασίες τοποθεσιών, ήθη, έθιμα κ.λπ. Οι εκδηλώσεις και οι τελετές που γίνονται στα χωριά την Κυριακή της Τυροφάγου και την Καθαρά Δευτέρα αποτελούν κατάλοιπα διονυσιακής λατρείας και συνυπάρχουν με το κερκυραϊκό καρναβάλι, που έχει τις ρίζες του στην ιταλική *Comedia del' Arte*. Η μουσική παράδοση της Κέρκυρας αποτελεί επίσης, δυναμική σύνθεση αρχαιοελληνικών και βυζαντινών στοιχείων με άλλα που εισήγαγαν κυρίως οι Ενετοί και οι Βρετανοί.

Οι καντάδες και οι βαρκαρόλες συνυπάρχουν με το δημοτικό τραγούδι, που οι ρίζες του φθάνουν μέχρι την αρχαιότητα και την τετραφωνία των θρησκευτικών ύμνων. Αυτό όμως, που θα εντυπωσιάσει τον επισκέπτη της Κέρκυρας είναι η αγάπη του απλού λαού για τη μουσική. Δεν πρέπει να εκπλαγεί αν σε ένα απομακρυσμένο χωριό ακούσει να βγαίνουν από ένα παράθυρο ήχοι κλασικής ή Χορωδιακής μουσικής. Έτσι εξηγείται ότι στην Κέρκυρα λειτουργούν Τμήμα Μουσικών Σπουδών στο Ιόνιο πανεπιστήμιο, Μουσικό Γυμνάσιο και Λύκειο, 16 Φιλαρμονικές, 6 Ωδεία, Χορωδίες και σύνολα παραδοσιακής μουσικής τα οποία αποτελούν φυτώρια ταλαντούχων μουσικών.

Επίσης δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η πολιτιστική παράδοση της Κέρκυρα είναι βαθιά χαραγμένη από την παρουσία της Ορθοδοξίας. Τα έθιμα της Μεγάλης Εβδομάδας και οι λιτανείες του θαυμαστού Αγίου Σπυρίδωνα, προσελκύουν πλήθος πιστών, ενώ το εκκλησιαστικό όργανο που συνοδεύει τη Θεία Λειτουργία, αποτελεί πρωτοτυπία στο ορθόδοξο τυπικό.

3.11. Εκδηλώσεις, ήθη και έθιμα

Τέσσερις φορές το χρόνο γίνεται λιτάνευση του σώματος του Αγίου Σπυρίδωνα στους δρόμους της πόλης με συνοδεία φιλαρμονικών του νησιού.

Το κερκυραϊκό καρναβάλι γιορτάζεται με ιδιαίτερο χρώμα στην πόλη της Κέρκυρας την τελευταία Κυριακή γίνεται παρέλαση αρμάτων και των φιλαρμονικών και ακολουθεί το κάψιμο του Καρνάβαλου.

Μεταξύ των εντυπωσιακότερων θρησκευτικών εκδηλώσεων είναι όσες γίνονται τη μεγάλη εβδομάδα και την Κυριακή του Πάσχα. Ένα γραφικό πασχαλινό έθιμο είναι το σπάσιμο πηλινών κανατιών το πρωί του Μεγάλου Σαββάτου, όπως επίσης και το έθιμο της Μαστέλας καθώς και οι τηγανίτες που συνοδεύουν τα εδέσματα κάθε μεγάλης γιορτής, κυρίως αυτές που αναφέρονται στο θαυματουργό Άγιο Σπυρίδωνα.

Τους καλοκαιρινούς μήνες δύο δημοτικές ορχήστρες και οι τρεις φιλαρμονικές της πόλης, δίνουν συναυλίες τις οποίες οι κάτοικοι και οι τουρίστες παρακολουθούν με μεγάλη προσοχή και ενδιαφέρον. Επίσης οι παραστάσεις του ΕΟΤ 'Ήχος και Φως' δίνονται σε ελληνική, αγγλική, γαλλική και ιταλική γλώσσα στο παλιό Φρούριο. Καθώς και το Φεστιβάλ της Κέρκυρας που γίνεται κάθε Σεπτέμβριο και περιλαμβάνει συναυλίες, μπαλέτο, όπερα, θέατρο, κ.λπ. Ακόμη στις 8 Ιουλίου γίνονται στη Λευκίμμη γιορτές με λαϊκούς χορούς.

3.12. Πολιτισμός και Παράδοση

Οι κερκυραίοι είναι άνθρωποι καλλιεργημένοι με μεγάλη μουσική και καλλιτεχνική κληρονομιά. Στο νησί υπάρχουν 16 Φιλαρμονικές και κάνουν συχνά συναυλίες σε εξωτερικούς χώρους στη διάρκεια του καλοκαιριού.

Η όπερα έχει αγαπηθεί από τα χρόνια των βενετών και οι παραστάσεις προσελκύουν πάντα πολύ κόσμο. Οι πολλές πινακοθήκες φιλοξενούν εκθέσεις ντόπιων και ξένων καλλιτεχνών με διεθνή φήμη. Σήμερα το καινούργιο θέατρο καθώς και οι ρομαντικοί εξωτερικοί χώροι χρησιμοποιούνται για την πραγματοποίηση πολλών και ποικίλων εκδηλώσεων όπως ροκ συναυλιών, παραστάσεων συγχρόνου χορού, συναυλιών της Δημοτικής Συμφωνικής Ορχήστρας και θεατρικών παραστάσεων. Στην Κέρκυρα το παρελθόν ζει μέσα στο παρόν, γεγονότα τα οποία γιορτάζονταν για εκατοντάδες χρόνια συνεχίζουν ακόμη και σήμερα με τον ίδιο παραδοσιακό τρόπο. Οι ετήσιες λειτανείες του πολυούχου του νησιού Αγίου Σπυρίδωνα είναι οι πιο αγαπημένες και οι δύο από αυτές που γίνονται το Πάσχα αποτελούν μέρος μιας

σειράς γιορτών που γίνονται τις μέρες αυτές, όπως το Μεγάλο Σάββατο στις 11 το πρωί που πετούν από τα παράθυρα κανάτια.

Το καλοκαίρι γίνονται πολλά φεστιβάλ με παραδοσιακή μουσική και χορούς και τα ψητά αρνιά στις σούβλες αρωματίζουν τις ζεστές νύχτες. Ενώ στους Κερκυραίους αρέσουν οι γιορτές, δεν ξεχνούν ποτέ την ελληνική ορθόδοξη θρησκεία τους. Περίπου 2.000 χρόνια εκκλησιαστικής παράδοσης εκδηλώνονται στις πλούσιες εκκλησίες με τις θαυμάσιες εικόνες, στα μικρά απρόσιτα ξωκκλήσια όπου καίει πάντα ένα καντήλι και στους ασβεστωμένους τοίχους των μοναστηρίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

4.1. Η ζωή της Κέρκυρας σήμερα

Η Κέρκυρα είναι ένα νησί με πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, η οποία φαίνεται τόσο από το πλήθος των Μουσείων, Φιλαρμονικών και Μνημείων που διαθέτει όσο και από τη Μουσική της παράδοση γνωστή πλέον διεθνώς, το θέατρο που κάνει και αυτό δυναμικά πλέον βήματα, με το πλήθος των χορευτικών συγκροτημάτων που υπάρχουν στο νησί, τα εικαστικά που βοηθούν στη βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου των κατοίκων του νησιού, με το πλήθος των λογίων και ποιητών που έχει το νησί, πολλοί από τους οποίους είναι γνωστοί και πέρα από τα όρια του νησιού.

Έτσι η πολιτιστική ζωή της Κέρκυρας είναι πλούσια περισσότερο από κάθε άλλο μέρος της Ελλάδας και πολλοί είναι εκείνοι που έχουν θαυμάσει το μεγαλείο του νησιού και έχουν αναφερθεί σε αυτό με θαυμαστό τρόπο συμβάλλοντας στην ανάδειξή του έτσι ώστε να γίνει γνωστό διεθνώς. Μάλιστα έχουν αρχίσει σοβαρές προσπάθειες ώστε το νησί της Κέρκυρας να αναφέρεται πια ως νησί Μνημείο. Αυτό είναι πολύ σημαντικό για την Κέρκυρα, αφού μέχρι τώρα και παρά το μεγαλείο της, έχει πολιτιστική ζωή λαϊκού όμως επιπέδου. Αυτό φαίνεται κυρίως από το πλήθος των εκδηλώσεων που γίνονται οι οποίες είναι από το λαό και προς το λαό. Οι εκδηλώσεις αυτές δεν γίνονται από ένα φορέα, δεν έχουν μια σειρά, αλλά την ίδια στιγμή μπορεί στο νησί να γίνονται δύο και τρεις διαφορετικές εκδηλώσεις, έτσι ώστε να πρέπει να παρακολουθήσει κάποιος μια απ' όλες και βέβαια κάποιες φορές και για μεγάλο χρονικό διάστημα δεν γίνεται τίποτα. Όλα αυτά γίνονται γιατί δεν υπάρχει στην Κέρκυρα ένα συντονιστικό όργανο που να ρυθμίζει τις πολιτιστικές εκδηλώσεις. Βέβαια η εικόνα ότι υπάρχει δυναμικό έτσι ώστε η πολιτιστική ζωή του νησιού να γίνει ακόμη πιο πλούσια, είναι αισθητή κι αυτό φαίνεται τόσο από τη μουσική, το θέατρο, το χορό, τα εικαστικά και το λόγο την ποίηση.

4.1. Η ύπαρξη πολιτιστικής πολιτικής από τον Δήμο

Η πολιτιστική πολιτική του Δήμου από δεκαετίας τώρα είναι η ισόρροπη ανάπτυξη όλων των μορφών της τέχνης και του πολιτισμού με τη δραστηριοποίηση όλων των δυνάμεων που εμπλέκονται στον πολιτισμό, με την ανάδειξη των μνημείων που συνδέουν το παρελθόν με το μέλλον και γενικά την περαιτέρω ώθηση της Κέρκυρας στον πολιτισμό, ώστε ν' αποτελέσει ένα πανελλήνιο παράδειγμα.

Σήμερα και όσον αφορά το Δήμο, η Δημοτική Πινακοθήκη, η Δημοτική Χορωδία, το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., το Μουσείο Κεραμεικής, η αναστήλωση του παλαιού και νέου Φρουρίου, η λειτουργία του συγκροτήματος Φαληράκι, το Βίδο, το Δημοτικό Θέατρο, 'ΦΟΙΝΙΞ' το υπαίθριο θέατρο 'Ρένα Βλαχοπούλου' στην Παλαιόπολη, η αναστήλωση του μνημείου Μαίτλαντ είναι οι δραστηριότητες που βοηθούν τα μέγιστα στην επίτευξη του γενικού στόχου.

Άμεσοι μελλοντικοί στόχοι είναι : Η συγκρότηση Καμεράτας με προοπτική ανάπτυξης σε συμφωνική ορχήστρα, η ίδρυση Μουσείου της Ιστορίας της Κέρκυρας, η ίδρυση λαογραφικού μουσείου, η δημιουργία Δραματικής Σχολής, η επαναλειτουργία σε νέες βάσεις του Φεστιβάλ Κέρκυρας, η δημιουργία Μουσείου 'Μαντζάρου' και Κέντρου μελετών Επτανησιακής Μουσικής, και η διάσωση κι αποκατάσταση του Μουσείου 'Καποδίστρια' στην Κουκουρίτσα.

Παράλληλα η στενή συνεργασία του Δήμου με το Ιόνιο Πανεπιστήμιο, την Αρχαιολογία με τα μοναδικά της μουσεία, τις φιλαρμονικές και άλλα πνευματικά ιδρύματα και πολιτιστικούς φορείς του νησιού, συμβάλλει πολύ στην επίτευξη του γενικού στόχου, που όπως αναφέρθηκε πιο πάνω είναι να καταστεί η Κέρκυρα πανελλήνιο πολιτιστικό πρότυπο. Η ιστορική της παράδοση το επιβάλλει.

4.3. Δυσκολίες ύπαρξης πολιτιστικής πολιτικής από το Δήμο

Για να ασκήσει ένας φορέας πολιτιστική πολιτική πρέπει να έχει τόσο τις υποδομές όσο και το κατάλληλο αλλά και ειδικευμένο προσωπικό. Το σίγουρο είναι πως η Κέρκυρα έχει τις υποδομές. Όμως στερεί στην ύπαρξη του αρμόδιου προσωπικού. Έχουν δοθεί κι εδώ συμφωνεί η πλειοψηφία της κοινής γνώμης, λάθος αρμοδιότητες σε λάθος ανθρώπους ή χαρακτηριστικά όπως λένε οι Κερκυραίοι : Ο πολιτισμός της Κέρκυρας, έχει παραδοθεί σε χέρια απολίτιστων ανθρώπων ακόμη και αόρατων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα εδώ η Πολιτιστική Επιτροπή του Δήμου Κερκυραίων, η οποία έχει πρόεδρο, γραμματέα, μέλη αλλά δεν υπάρχει ουσιαστικά πουθενά, δεν έχει καν γραφεία και όλοι όσοι την απαρτίζουν δεν εμφανίζονται πουθενά και

μάλιστα πολλοί από αυτούς δεν έχουν παρακολουθήσει τους καλοκαιρινούς μήνες ούτε μία εκδήλωση, γιατί ασχολούνται με τον τουρισμό και δεν έχουν χρόνο.

Ακόμη το πολιτιστικό γραφείο του Δήμου την μόνη αρμοδιότητα που έχει είναι να συγκεντρώνει τις πολιτιστικές εκδηλώσεις που κάνει ο κάθε φορέας και ορισμένες φορές να πουλάει και τα εισιτήρια.

Πολλές φορές επίσης ο Δήμος με μια ελάχιστη συμμετοχή που μπορεί να έχει, όπως για παράδειγμα η αναστήλωση του παλαιού και νέου Φρουρίου, η οποία έγινε κατά πρώτο και κύριο λόγο από το Υπουργείο Πολιτισμού, ενώ ο Δήμος συμμετείχε με ποσοστό 5% - 15% στα έξοδα. Όμως επικράτησε η εντύπωση ότι η αναστήλωση, έγινε από το Δήμο, βέβαια αυτό είναι λάθος γιατί ο Δήμος συμμετείχε κατά ένα πολύ μικρό μέρος βέβαια επωφελήθηκε από το έργο και πέρασε σε μεγάλο μέρος της κοινής γνώμης, λάθος εντύπωση ότι έφτιαξε δηλαδή τα δύο μεγάλα φρούρια του νησιού. Όπως επίσης και πολλά από όσα αναφέρει ο Δήμος ότι δημιούργησε, όπως η αναστήλωση του μνημείου Μαιτλανδ, τα θέατρα και πολλά ακόμη σημαντικά μνημεία και έργα, έγιναν το 1994 όπου πραγματοποιήθηκε η Σύνοδος Κορυφής των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η χρηματοδότηση δόθηκε από το κράτος και την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου κι εδώ να «φτιαχτεί» η εικόνα της Κέρκυρας. Κι εδώ βέβαια η συμμετοχή του Δήμου ήταν ελάχιστη έως ανύπαρκτη.

Επίσης ο Δήμος στοχεύει στο μέλλον να δημιουργήσει μια σειρά από έργα τα οποία ασφαλώς και θα βοηθήσουν την πολιτιστική ανάπτυξη του νησιού, όμως αυτό που δεν διευκρινίζεται από το Δήμο, είναι το χρονικό περιθώριο μέσα στο οποίο θα γίνουν όλα αυτά, καθώς επίσης και το γιατί δεν έχει ξεκινήσει ακόμη να γίνεται πράξη κάποιος από όλους αυτούς τους στόχους και δεν έχουν ξεκινήσει ακόμη καν οι μελέτες.

4.4. Συνέντευξη με τον Αντιδήμαρχο Κωνσταντίνο Γκόγκα

1. Υπάρχουν υπηρεσίες στο Δήμο με ειδίκευση σε θέματα πολιτισμού ;

Οι υπηρεσίες στο Δήμο είναι :

- α. Το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.)
- β. Η Δημοτική Χορωδία.
- γ. Η Συμφωνική Ορχήστρα (υπό ανάπτυξη)
- δ. Η Δημοτική Πινακοθήκη.
- ε. Το Γραφείο Πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

2. Ποιοι είναι οι κύριοι φορείς πολιτιστικής ανάπτυξης της Κέρκυρας ; Ποιες είναι οι κύριες πολιτιστικές τους δραστηριότητες ;

Οι κύριοι φορείς πλέον των πιο πάνω, στο νησί είναι :

- α. Οι τρεις φιλαρμονικές της πόλης με 150~200 μουσικούς.
- β. Οι δέκα πέντε φιλαρμονικές στους λοιπούς Δήμους του νησιού.
- γ. Η Χορωδία Κέρκυρας.
- δ. Η κερκυραϊκή καντάδα και μαντολινάτα.
- ε. Η Καλλιτεχνική σχολή
- στ. Η Κερκυραϊκή σκηνή.
- ζ. Το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου.
- η. Το Μουσικό Γυμνάσιο και Λύκειο.
- θ. Το Ιόνιο Ωδείο.
- ι. Το Ωδείο Κέρκυρας.
- ια. Η Αναγνωστική εταιρεία.
- ιβ. Η εταιρεία Κερκυραϊκών μελετών.
- ιγ. Ο Οργανισμός Κερκυραϊκών Εκδηλώσεων (ΟΚΕ).
- ιδ. Πολλά φολκλορικά Συγκροτήματα τα σπουδαιότερα των οποίων είναι το Λύκειο Ελληνίδων και ο 'ΛΑΟΔΑΜΑΣ'.
- ιε. Τα Μουσεία μας (Ασιατικής Τέχνης, Αρχαιολογικό, Βυζαντινό).

Κύριες δραστηριότητες :

- α. Παραστάσεις, συναυλίες, εκθέσεις, διαλέξεις, εκδόσεις.
- β. Διδασκαλία (εκπαίδευση) νέων στη μουσική, δημοτικά τραγούδια, δημοτικούς χορούς.

3. Πως εξασφαλίζεται η χρηματοδότηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων ; Από που τα χρήματα και πως διανέμονται ; (με τι διαδικασίες).

Τα του Δήμου από δημοτική επιχορήγηση. Η πολιτεία ενισχύει μόνο το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Η πολιτεία ενισχύει με ελάχιστα χρήματα μερικούς από τους πιο πάνω φορείς, εκτός από τους κρατικούς (τμήμα μουσικών σπουδών Ι.Π. και Μουσικό Γυμνάσιο και Λύκειο). Οι υπόλοιποι φορείς ενισχύονται από τις εισφορές των μελών, από χορηγούς και δωρεές. Δυστυχώς δεν υπάρχει ένας πολιτιστικός φορέας, που να συντονίζει τις πολιτιστικές δραστηριότητες ολόκληρου του νησιού.

- 4. Αξιολογήστε το μέγεθος, τη σημασία και την ποιότητα των δραστηριοτήτων, των πολιτιστικών φορέων, καθώς και αν είναι σημαντικός ο ρόλος στην πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου ;**

Το μέγεθος και η ποιότητα των δραστηριοτήτων είναι καλή. Θα μπορούσε όμως να είναι μεγαλύτερη εάν υπήρχε το συντονιστικό όργανο που θα σχεδιάζει, συντονίζει την πολιτιστική ανάπτυξη. Γιατί ευτυχώς υπάρχει το ανθρώπινο προσωπικό.

- 5. Υπάρχει κτιριακή υποδομή για την οργάνωση πολιτιστικών δραστηριοτήτων ;**

Σε ότι αφορά το Δήμο Κερκυραίων υπάρχουν :

- α. Το Δημοτικό Θέατρο.
- β. Το Θέατρο 'ΦΟΙΝΙΚΑΣ'.
- γ. Το θερινό υπαίθριο θέατρο Παλαιόπολης 'ΡΕΝΑ ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ'.
- δ. Οι υπαίθριοι χώροι Παλαιού Φρουρίου, Νέου Φρουρίου και Φαληράκι.
- ε. Το πάρκο της Πάνω Πλατείας.
- στ. Η υπογεφύρια αίθουσα του παλαιού Φρουρίου.

- 6. Ποια η γνώμη σας για το πρόγραμμα Ιωάννης Καποδίστριας που ήδη υλοποιείται ;**

Καλή ως ιδέα. Για να επιτύχει απαιτείται η οικονομική ενίσχυση να είναι γενναία για να μπορέσουν να θέσουν υγιείς βάσεις για την μελλοντική τους λειτουργία. Ίσως θα έπρεπε όταν συγκροτήθηκαν να ελαμβάνοντο υπόψη και οι επιθυμίες των κατοίκων.

Γενική παρατήρηση

Για τα πολιτιστικά δρώμενα θα μπορούσε η Κέρκυρα να έχει την πρωτοπορεία στη χώρα, εάν όλοι αντιλαμβανόταν την αξία της πολιτιστικής μας ανάπτυξης στο βαθμό που επιβάλλεται.

4.5. Οι οικονομικοί πόροι του Δήμου Κερκυραίων για τον πολιτισμό

Ο Δήμος Κερκυραίων στον προϋπολογισμό του έχει δύο κωδικούς ειδικά για την χρηματοδότηση του τομέα του πολιτισμού. Ο κωδικός 062.3 έχει κονδύλια για επιδείξεις, δεξιώσεις, εορτές και λοιπά θεάματα συμπεριλαμβάνονται και βραβεία - έπαθλα, ενώ ο κωδικός 062.4 αναφέρεται σε συνέδριο, αδελφοποιήσεις, δημόσιες διεθνείς σχέσεις, φιλοξενίες και κάθε

σχετική δαπάνη. Στον προϋπολογισμό είχαν προβλεφθεί 40.000.000 για τον τομέα του πολιτισμού, τα οποία προέρχονται από εισφορές του ίδιου του Δήμου. Κατά τη διάρκεια του έτους 1999 έως και τους δύο πρώτους μήνες του 2000 έχουν δεσμευτεί για να πληρωθούν 56.000.000 από τα οποία τα 55.720.493 είναι τιμολογηθέντα ενώ έχουν πληρωθεί τα 44.025.471 δραχμές. Η διαφορά των 4.025.471 δραχμών η οποία εμφανίζεται ανάμεσα στο ποσό που μπορεί να δώσει ο Δήμος και σ' αυτά που τελικά πληρώθηκαν είναι το ποσό που έδωσε το Υπουργείο Πολιτισμού στην Κέρκυρα για τον αντίστοιχο τομέα, σύμφωνα από μαρτυρίες. Η διαφορά που εμφανίζεται τώρα στο ποσό που δαπανήθηκε και στο ποσό που τελικά πληρώθηκε θα μπει αφαιρετικά στον προϋπολογισμό του 2000 και θα δοθεί από τα κονδύλια του Δήμου για τον πολιτισμό, για το έτος 2000.

4.6. Οι οικονομικοί πόροι από χορηγίες

Στην αρχαία Αθήνα χορηγία ήταν, η καταβολή των δαπανών από τους πλουσιότερους πολίτες για τον καταρτισμό χορού και την παράσταση δραματικών έργων κατά την εορτή των Διονυσίων. Η χορηγία δεν είχε κάποιο χρηματικό αντιστάθμισμα, γινόταν για διαφήμιση του χορηγού. Επίσης θεωρούνταν πως ο χορηγός ήταν πλούσιο άτομο και σεβαστό σε όλους.

Σήμερα η χορηγία είναι μικρότερη σε έκταση και ο χορηγός δεν είναι πάντα από τους πλουσιότερους πολίτες.

Έτσι και στην Κέρκυρα οι χορηγίες για τον τομέα του πολιτισμού δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικές, ενώ οι χορηγοί αποβλέπουν πια στο κέρδος. Το ύψος των χορηγιών είναι τόσο μικρό που θεωρείται ανάξιο λόγου πλέον για τους υπεύθυνους. Χορηγίες γίνονται και σε είδος και με τρόπο που χάνεται η αξία τους και βέβαια οι εισφορές σε χρήμα είναι ελάχιστες.

Ο Δήμος της Κέρκυρας δεν έχει μεγάλα και αξιόλογα ποσά, αφού επικρατεί η εντύπωση ότι οι υπεύθυνοι δεν σπαταλούν τα χρήματά τους για πολιτισμικές δραστηριότητες, αλλά τα καρπώνονται οι ίδιοι. Κάτι τέτοιο στην πράξη δεν έχει αποδειχθεί, ίσως να είναι μια στρέβλωση των πραγμάτων από κάποιους οι οποίοι δεν χάνουν ευκαιρία να μειώνουν το κύρος και την εμπιστοσύνη του Δήμου απέναντι στην τοπική κοινωνία, όπως δηλώνουν εκπρόσωποι του Δήμου.

Βέβαια δεν πρέπει να παραβλεφθούν οι χορηγίες σε είδος. Δεν είναι λίγοι οι έμποροι και επιχειρηματίες του νησιού οι οποίοι παρέχουν δωρεάν ένα μέρος των προϊόντων τους σε μεγάλες εκδηλώσεις και δραστηριότητες του Δήμου. Όπως και για τη σύσταση περιπτέρων με κερκυραϊκά προϊόντα στις περιπτώσεις των αδελοποιήσεων.

4.7. Συμπεράσματα

Ο Δήμος της Κέρκυρας είναι αυτός που δίνει τα περισσότερα χρήματα για την πολιτισμική ανάπτυξη και ανάδειξη του νησιού. Οι άλλοι Δήμοι του νησιού, εξαιτίας της πρόσφατης σύστασής τους, δεν έχουν ακόμη συστήσει κονδύλια για τον πολιτισμό. Έτσι παρατηρείται μια έντονη πολιτιστική ανάπτυξη στον χώρο του κεντρικού Δήμου. Ενώ για τους διάσπαρτους πολιτιστικούς πόρους του υπόλοιπου νησιού γίνεται μια προσπάθεια χρηματικής ενίσχυσης από το Υπουργείο Πολιτισμού, μέσω της Νομαρχίας, η οποία κατανέμει ένα ελάχιστο ποσό στον κάθε Δήμο και ανάλογα με τους πολιτιστικούς πόρους που διαθέτει. Και εδώ όμως τη μεγαλύτερη ενίσχυση λαμβάνει ο Δήμος Κερκυραίων.

Τελειώνοντας θα πρέπει να τονίσουμε για τους υπόλοιπους Δήμους του Νησιού, τη μεγάλη και ουσιαστική βοήθεια των πολιτών για τη διατήρηση, στο σημείο που και οι ίδιοι μπορούν και γνωρίζουν, της πολιτισμικής ταυτότητας και ιδιαιτερότητας του τόπου και της ιστορίας τους.

Για τη συγκέντρωση των οικονομικών στοιχείων, μόνο ανώνυμες μαρτυρίες ατόμων που δουλεύουν στο Δήμο, κατάφεραν να ξεκαθαρίσουν την εικόνα για τα οικονομικά του Δήμου όσον αφορά τον τομέα του Πολιτισμού. Υπήρξαν μια σειρά δικαιολογίες, όταν ζητήθηκε επίσημα ο προϋπολογισμός του Δήμου και κάποια υπεύθυνη απάντηση τελικά δεν δόθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

5.1. Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ) Κερκύρας

Ένας από τους άμεσους στόχους κάθε Δημοτικής Αρχής είναι και η παραγωγή πολιτιστικού έργου ικανού να σταθεί ποιοτικά σε υψηλό επίπεδο. Να είναι σε θέση να ανταγωνιστεί με σοβαρότητα ομοειδείς τομείς.

Στον τομέα του θεάτρου, η προσπάθεια της παρούσας Δημοτικής Αρχής ήταν να κάνει ένα θέατρο πανελληνίας εμβέλειας –ίσως και πανευρωπαϊκής – με παραγωγή πολιτιστικών γεγονότων ποιότητας.

Για το λόγο αυτό, η συλλογική προσπάθεια οφείλει να ενώνεται με αυστηρά επιλεγμένους κάθε φορά συντελεστές, ώστε το αποτέλεσμα να υλοποιεί τη θεατρική μαγεία, κάτι που έχουμε ανάγκη όλοι μας στην πολύ πεζή εποχή μας.

Ίδρυση και Διοικητικό Συμβούλιο

Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κερκύρας ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Οκτώβρη του 1998 όταν πήρε σάρκα και οστά ένα όνειρο των Κερκυραίων για τη δημιουργία επαγγελματικού θεάτρου, του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Κέρκυρας. Στόχος του ήταν να έρθουν σ' επαφή ο κόσμος της Κέρκυρας και των νησιών του Ιονίου καταρχάς, αλλά και της υπόλοιπης Ελλάδας με τη λυτρωτική λειτουργία του θεάτρου. Η ανάπτυξη της πολιτιστικής δημιουργίας του θεάτρου ιδιαίτερα, στην επαρχία δεν είναι εύκολη υπόθεση.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., έχει ως εξής, ο πρόεδρος ο Χρύσανθος Σαρλής (Δήμαρχος Κερκυραίων), αντιπρόεδρος ο Αριστείδης Τσίλιμπάρης και μέλη οι Πέτρος Στραβοράβδης, Θεόδωρος Παππάς, Θεμιστοκλής Βλαχόπουλος, Σωτήρης Μικάλεφ και Ιωάννης Πιερής, ενώ την καλλιτεχνική διεύθυνση έχει ο Θανάσης Θεολόγης.

Επίσης το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Κερκύρας επιχορηγείται από το Υπουργείο Πολιτισμού και από το Δήμο Κερκυραίων.

5.2. Το υπαίθριο θέατρο της Παλαιόπολης

Η πολιτιστική διάσταση της Παλαιόπολης είναι εξίσου σημαντική με την αρχαιολογική και φυσική. Με το υπαίθριο θέατρο της Παλαιόπολης ολοκληρώνεται και υλοποιείται το τρίπτυχο του σχεδίου της λειτουργίας του χώρου ως αρχαιολογικού, πολιτιστικού και φυσικού πάρκου.

Τα επιχειρήματα τα οποία επιστρατεύτηκαν εναντίον του, έωλα και παράλογα. Η λυόμενη και απολύτως επιφανειακή ξύλινη εγκατάσταση των κερκίδων είναι ζήτημα αν καταλαμβάνει επιφάνεια 300 τετραγωνικών μέτρων του αποτελούμενου από 240 στρέμματα ή 240.000 τετραγωνικά μέτρα κτήματος της Παλαιόπολης, δηλαδή το ένα οκτακοσιοστό του συνολικού εμβαδού του. Και επειδή ένα υπαίθριο θέατρο και μάλιστα αυτών των διαστάσεων ποτέ δεν προσβάλει κανένα χώρο, ο ανομολόγητος λόγος της αντίδρασης στο θέατρο ήταν να μην επιτραπεί στο λαό να παρακολουθεί θεατρικές παραστάσεις μέσα στο Μον Ρεπό.

Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις όμως μέσα στους αρχαιολογικούς χώρους και ιδιαίτερα οι θεατρικές παραστάσεις εξοικειώνουν τη σύγχρονη κοινωνία με το ιστορικό παρελθόν (ζωντανεύουν τον αρχαιολογικό περίγυρο) και λειτουργούν ως κρίκοι πολιτιστικής συνοχής και συνέχειας.

Το ελληνικό θέατρο είναι υπολογίσιμη παράμετρος του διαλόγου και της δημοκρατικής εξέλιξης της κοινωνίας. Πολύ γρήγορα θα αποδειχθεί ότι η λειτουργία του υπαίθριου αμφιθεάτρου σε ένα χώρο με τον έντονο συμβολισμό και τον ιστορικό δυναμισμό της Παλαιόπολης, θα προσδώσει ειδικό βάρος στα πολιτιστικά πράγματα της Κέρκυρας και θα ανυψώσει σημαντικά την πολιτιστική προοπτική του τόπου. Αυτή η διαδικασία απελευθερώνει και αναδεικνύει δυνάμεις και ενισχύει αναπόφευκτα το διάλογο και τις δημοκρατικές δομές της τοπικής κοινωνίας μας. Αυτήν ακριβώς τη δραστικότητα του πολιτιστικού και δημοκρατικού εργαλείου, που είναι το υπαίθριο θέατρο στο χώρο της Παλαιόπολης, απεχθάνεται ο σκληρός πυρήνας του γνωστού αντιδραστικού οικοδομήματος, γι' αυτό και προσπάθησε, με νύχια και με δόντια, να ματαιώσει την εγκατάστασή του.

Το υπαίθριο θέατρο όμως, σήμερα, υπάρχει στην Παλαιόπολη και σηματοδοτεί νέα εποχή στο κερκυραϊκό θέατρο και στον πολιτισμό.

5.3. 'Φοίνικας'

Ο 'Φοίνικας' μετά από περιπέτειες δεκαετιών αποκαθίσταται για να εξυπηρετήσει τον αρχικό του σκοπό, για να στεγάσει το θέατρο. Η αποκατάσταση του Δημοτικού Θεάτρου 'Φοίνικα' στη σημερινή του μορφή αποτελεί την πρώτη φάση μιας προσπάθειας που έχει αναλάβει το

ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ με τη βοήθεια και τη συμπαράσταση του Δήμου Κερκυραίων για την οριστική ανακαίνιση του 'Φοίνικα' και τη μετατροπή του σε ένα σύγχρονο χώρο θεάτρου διατηρώντας ακέραιη την κλασική του μορφή. Η προσπάθεια αυτή έδωσε το πρώτο καλό αποτέλεσμα. Έναν αξιοπρεπέστατο 'χώρο' μία αίθουσα καθ' όλα λειτουργική και όμορφη στον λαό της Κέρκυρας και του πολιτισμού του.

Είναι ο δεύτερος 'χώρος' μετά το υπαίθριο θέατρο της Παλαιόπολης που μέσα σε ένα χρόνο το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ κατορθώνει να δώσει στο λαό της Κέρκυρας. Με ελάχιστο κόστος, σε λίγο χρόνο μετατρέποντας το μεράκι και την αγάπη για το θέατρο και τον πολιτισμό σε πράξη και δημιουργία, κατασκευάστηκαν δυο 'χώροι' για το ανέβασμα θεατρικών παραστάσεων και όχι μόνο αφού οι 'χώροι' αυτοί είναι ανοικτοί στην πολιτιστική δημιουργία.

Τα τρία ιστορικά θέατρα της Κέρκυρας δεν ήταν αποτέλεσμα ούτε κρατικών επιχορηγήσεων, ούτε ευρωπαϊκών προγραμμάτων αλλά της βοήθειας αγάπης και της εντιμότητας των Κερκυραίων για το θέατρο και τον αναντικατάστατο ρόλο του στην παιδεία και την ανάπτυξη της κοινωνίας. Η δράση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ η οποία έχει ένα ιδιαίτερο προσανατολισμό στη νέα γενιά με τη συνεχή παραγωγή θεατρικών παραστάσεων να συμβάλλει στη δημιουργία μιας τέτοιας συνείδησης, έτσι ώστε η ευημερούσα κοινωνία της Κέρκυρας να συνειδητοποιήσει ότι για την ιδέα της ανάπτυξης είναι επιβεβλημένο να 'επενδύει' μερικά από τα κέρδη της, στον πολιτισμό γενικά και ειδικότερα στο θέατρο.

5.4. Κερκυραϊκή Σκηνή

Η Κερκυραϊκή Σκηνή έχει κλείσει 30 χρόνια λειτουργίας και θεατρικής παρουσίας στον Κερκυραϊκό χώρο. Σ' αυτά τα 30 δημιουργικά χρόνια προσέφερε τόσο στην Κέρκυρα, όσο και σ' άλλες πόλεις της Ελλάδας πάνω από 50 θεατρικά έργα, χωρίς ουσιαστική βοήθεια από την πολιτεία παρά μόνο από τους κατά καιρούς χορηγούς της χρωστάει πολλά.

Το 1998 ήταν ίσως η σημαντικότερη χρονιά για την ιστορία της Κερκυραϊκής Σκηνής. Κι αυτό γιατί επιτέλους γίνεται πραγματικότητα το όνειρο των ηθοποιών και του Διοικητικού Συμβουλίου για την απόκτηση δικής τους θεατρικής Στέγης. Το Θεατράκι της οδού Σχολεμβούργου (στην είσοδο του Νέου Φρουρίου) άνοιξε τις πύλες του για τους φίλους του μέσα στον Οκτώβρη του 1998.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Κερκυραϊκής Σκηνής αποτελείται από τον πρόεδρο, αντιπρόεδρο, γενικό γραμματέα, ταμιά και από πέντε μέλη.

Επίσης η Κερκυραϊκή Σκηνή λειτουργεί υπό την αιγίδα του Δημάρχου Κερκυραίων.

5.5. Αδελφοποιήσεις

Κρούσεβατς

- Έκθεση Ζωγραφική Σέρβων Ζωγράφων στην Πινακοθήκη, λογοτεχνικό διήμερο με απαγγελία ποιημάτων από Σέρβους λογοτέχνες.
- Μετάβαση της Δημοτικής μας Χορωδίας για παραστάσεις.
- Συμμετοχή μαθητών του Δήμου μας στις χειμερινές κατασκηνώσεις, στο χιονοδρομικό Κέντρο στο Κοπάονικ.
- Εκδηλώσεις αφιερωμένες στην Κέρκυρα, μετάβαση συγκροτήματος Μουσικής Δωματίου του Δήμου μας.
- Συσκέψεις με τουριστικούς παράγοντες στο Κρούσεβιτς για τη διοργάνωση εκδρομών στην Κέρκυρα και παρουσίαση Κερκυραϊκών προϊόντων.
- Ετήσια συμμετοχή μαθητών του Κρούσεβιτς στις κατασκηνώσεις στο Βίδο.
- Ίδρυση Μουσείου Σέρβων με παραχώρηση ακινήτου από το Δήμο για το σκοπό αυτό.
- Αποστολές ανθρωπιστικής βοήθειας στο Κρούσεβατς.

Τρόϊοντορφ

- Αποστολή ποδοσφαιρικής ομάδας νέων μας και αθλητικές συναντήσεις.

- Ενέργειες με την Επιτροπή Αδελφοποιήσεων του Τρόισντορφ για τη διοργάνωση εκδρομών στην Κέρκυρα (ήδη επισκέπτονται το νησί μας γερμανικά σχολεία και οργανωμένα γκρουπ, προερχόμενα από το Τρόισντορφ).

- Συμμετοχή νέων τους στις κατασκηνώσεις στο Βίδο.

Μάισσεν

- Συμμετοχή του Δήμου μας στις Γιορτές κρασιού στο Μάισσεν, με παράλληλη διαφήμιση και προώθηση των δικών μας κρασιών, σε τουριστικό περίπτερο.

- Διοργάνωση στην Κέρκυρα εκδηλώσεων αφιερωμένων στο Μάισσεν (συμμετοχή χορωδίας, παρουσίαση, έργων Ζωγραφικής και Χαρακτικής, παρουσίαση Σαξονικής Ζαχαροπλαστικής και Κουζίνας).

- Αποστολή των γερμανοφώνων νέων μας, σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο Μάισσεν και επτάήμερη παραμονή, κατά τη διάρκεια της οποίας έγινε παρουσίαση της ιστορίας της Κέρκυρας, του πολιτισμού, των παραδόσεων κ.λπ. μέσω διαφανειών και εντύπου υλικού.

- Συμμετοχή νέων του Μάισσεν στις κατασκηνώσεις του Βίδο.

Πάφος

- Πολιτιστικές ανταλλαγές, με τη συμμετοχή χορευτικών συγκροτημάτων μέσω του Δικτύου Πάφου – Αδελφοποιημένων Πόλεων της Ελλάδος, συμμετοχή μας στην Έκθεση Λαμίας, όπου εκτέθηκαν, σε περίπτερο, Κερκυραϊκά προϊόντα και διανεμήθηκαν ενημερωτικά φυλλάδια με σκοπό την προβολή του νησιού.

- Συμμετοχή νέων μας στις κατασκηνώσεις της Πάφου. Ετήσια συμμετοχή νέων της Πάφου στις κατασκηνώσεις του Βίδο.

- Δημερίδα στην Κέρκυρα με θέμα “Τα Επτάνησα και η Κύπρος, προμαχώνες του ενιαίου Ελληνισμού” με την παρουσία των Υπουργών Εθνικής Άμυνας Ελλάδος και Κύπρου.

- Η αδελφοποίηση των Δήμων προώθησε και την αδελφοποίηση των Δικηγορικών Συλλόγων και των Ροταριανών Ομίλων.

Αμμόχωστος

- Πολιτιστικές ανταλλαγές χορευτικών συγκροτημάτων.

- Αποστολή Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας στην Αμμόχωστο.

- Συναυλίες Πολιτιστικού Ομίλου Κύπρου στην Κέρκυρα.

- Συμμετοχή νέων της Αμμοχώστου στις κατασκηνώσεις Βίδο.

Άγιοι Σαράντα

- Αθλητικές συναντήσεις (ποδόσφαιρο).
- Πολιτιστικές ανταλλαγές, (παραστάσεις χορευτικών συγκροτημάτων).
- Αποστολή ανθρωπιστικής βοήθειας εκ μέρους του Δήμου Κερκυραίων.
- Φιλοξενία μαθητών Αγίων Σαράντα κατά τις παραμονές Χριστουγέννων.
- Φιλοξενία μαθητών στο Βίδο.

Σάμος

- Πολιτιστικές εκδηλώσεις στη Σάμο με τη συμμετοχή της Κερκυραϊκής Καντάδας, της Φιλαρμονικής Καποδίστρια και ενός συγκροτήματος τζαζ.

Ρόδος

Το γραφείο δεν παρέλαβε φάκελο της Ρόδου και κατά συνέπεια δεν γνωρίζει τις σχέσεις που αναπτύχθηκαν κατά τους πρώτους χρόνους της αδελφοποίησης. Στους μετέπειτα, πραγματοποιήθηκε έκθεση Κερκυραίων ζωγράφων στην Ρόδο και συμμετοχή Φιλαρμονικών μας στις εκδηλώσεις ενσωμάτωσης της Δωδεκανήσου με την Ελλάδα.

Μπρίντζι

- Συμμετοχή νέων στις κατασκηνώσεις Βίδο.
- Επειδή πρόσφατα έγινε και αδελφοποίηση βρισκόμαστε στο στάδιο των διαπραγματεύσεων για την εφαρμογή των αναφερόμενων στόχων, στο υπογραφέν πρωτόκολλο.

Γκολντ Κοστ

- Η αδελφοποίηση με την ανωτέρω πόλη, έχει ατονήσει.

Τούτο κατά τη γνώμη μας οφείλεται στη μεγάλη χιλιομετρική απόσταση και στο τεράστιο κόστος που απαιτείται για έκδοση εισιτηρίων.

Στους επόμενους μήνες αναμένονται αδελφοποιήσεις με Άσια – Κύπρου τον Αύγουστο, με Τρεμείσυκιά – Κύπρου το Νοέμβριο και με Παμφιώτιδα – Ιωαννίνων για την οποία δεν ξέρουμε ακόμη ακριβώς ημερομηνία.

5.6. Δημοτική Χορωδία Κέρκυρας

Το ανθρώπινο τραγούδι στέκεται σαν δήλωση παρουσίας της φωνής των όντων απέναντι στη σιωπή του Σύμπαντος.

Είναι κάτι περισσότερο, είναι η έκφραση του αναπάντητου ερωτήματος για την ύπαρξη. Όταν έχει θριαμβικό χαρακτήρα εμπεριέχει στο ερώτημα την ελπίδα. Όταν έχει παράπονο εμπεριέχει τη βεβαιότητα της σιωπής.

Ο τόπος που λέγεται Κέρκυρα διαθέτει τα ίχνη μιας απάντησης, πως η Δημοκρατία τυχαίοτητα ή αναγκαιότητα στη δημιουργία ιχνογραφήθηκε με σημάδια ανεξίτηλης έως και ανεξήγητης ομορφιάς. Η αρμονία του τοπίου οδηγεί στην αρμονία της ψυχής και όταν αυτή η ψυχή εκζητά ευχαριστήρια έκφραση, μόνο μέσα από τη μουσική πραγματοποιεί την αναζήτηση. Γι' αυτό ο Κερκυραίος έγινε δέκτης και αγωγός της μουσικότητας του χώρου του και 'ήγαγε' ο θόρυβο των φωνών σε αρμονική πολυφωνία, από το πλακόστρωτο καντούνι και τις πλατείες της πόλης, μέχρι το τραγούδι της δουλειάς στο χωράφι και την αυθόρμητη συμφωνία στα σκαλιά του φόρου του χωριού τις έναστρες νύχτες του θέρους. Η Δημοτική Χορωδία της Κέρκυρας είναι η οργανωμένη έκφραση αυτής της πολυφωνίας. Είναι ακόμη η αντίσταση απέναντι στην προκλητική αταξία του θορύβου, απέναντι στην υπονόμευση του μυαλού από τις σκοπούμενες φλυαρίες, στην απέναντι στην φθορά της ψυχής από τη έκπτωση της μουσικής στην ηχονική. Όταν ιδρύθηκε το 1981 ήταν ένα όνειρο γεμάτο επιθυμίες και φόβους, όπως το περιεχόμενο κάθε ονείρου. Σήμερα έχει τις ίδιες επιθυμίες, λιγότερους φόβους και περισσότερη βεβαιότητα. Αυτή η τελευταία είναι το αποτέλεσμα μιας διαδρομής προς μία παραγωγική ωριμότητα, που επιβεβαιώνει την Κερκυραϊκή μουσική παράδοση στο λυρικό τραγούδι και το λυρικό θέατρο. Οι Verdi, Donizetti, Mozart, Haendel, Schubert, Cherubini, Faure, Vivaldi, Bizet, Μάντζαρος, είναι οι τόποι της μέχρι τώρα περιήγησης του ονείρου της Δημοτικής Χορωδίας της Κέρκυρας. Από την έκρηξη του 'Fronda' έως το γλυκασμό ου 'Αι Γενεαί Πάσαι' η Δημοτική Χορωδία είναι παρούσα στα Κερκυραϊκά δρώμενα, φέρουσα ψυχή μιας σοβαρής παράδοσης, που, χωρίς να ακινητοποιείται στο παρελθόν, νοσηματοδοτεί ένα ζωντανό παρόν και αξιώνει ένα καλύτερο μέλλον.

5.7. Δημοτική Πινακοθήκη

Δημιουργήθηκε μετά το 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο από δωρεές προς το Δήμο Κερκυραίων και χάρη στις προσπάθειες του Δημάρχου Σπύρου Ραθ. Σήμερα στεγάζεται στα Παλαιά Ανάκτορα. Ξεκίνησε να επαναλειτουργεί τον Αύγουστο του 1995 και κινήθηκε ουσιαστικά σε πέντε

διαφορετικά επίπεδα : α) την οργάνωση της υποδομής των χώρων, εκθεσιακών και μη, β) την συντήρηση των υπαρχόντων έργων, γ) τον εμπλουτισμό της Πινακοθήκης με νέα έργα μέσω δωρεών και αγορών, δ) την οργανωτική ανασυγκρότησή της και ε) την παρουσίαση των εκθεμάτων της ως συνισταμένη των προηγούμενων τεσσάρων παραγόντων.

5.8. Το Ιστορικό Κέντρο

Οι προσπάθειες της παρούσας Δημοτικής Αρχής για την ανάδειξη του ιστορικού κέντρου και των οχυρώσεων της πόλης της Κέρκυρας είναι συνεχείς, αγωνιώδεις, πολύπλευρες αντάξιες της σημασίας και της ιστορίας τους. Τα όνειρα είναι μεγάλα, η πραγμάτωσή τους είναι κουραστική και πολυδάπανη αλλά το μεγαλείο των πλέον εντυπωσιακών και μεγαλύτερων σε έκταση οχυρώσεων της Ευρώπης, αποτελεί πρόκληση.

Πρώτα ήταν το Παλιό Φρούριο αμέσως με την ανάληψη των καθηκόντων της Δημοτικής Αρχής (Ιανουάριος 1991), στη συνέχεια, η παρέμβαση στο ιστορικό κέντρο : τα σχέδια, οι μηχανισμοί, το θεσμικό πλαίσιο, οι άνθρωποι, οι συνεργάτες, οι μελέτες, η αναζήτηση χρηματοδότησης, κυρίως με αυτοχρηματοδότηση, αλλά και προς την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα το Νέο Φρούριο, αυτή η μεγάλη οχύρωση δέσποζε κατάφυτη από θάμνους και δέντρα πάνω από την παλιά πόλη (PORTA SPILIA). Το μάτι του ντόπιου είχε συνηθίσει στην εικόνα των τελευταίων 50 ετών και προσπέρναγε το μνημείο που ήταν κρυμμένο κάτω από τη βλάστηση. Το μάτι του επισκέπτη το αγνοούσε.

Ωσπου, ένα πρωινό, οι ιστορικοί προμαχώνες άρχισαν να αποκαλύπτονται. Να προβληματίζουν την τοπική κοινωνία. Να φρεσκάρουν τις μνήμες των ηλικιωμένων. Να κεντρίζουν τα ενδιαφέροντα των νεότερων. Στη συνέχεια, ήρθε η ολοκλήρωση της εξωτερικής παρέμβασης : μέσα σε δύο χρόνια, το Νέο Φρούριο καθαρίστηκε ολόκληρο, εσωτερικά και εξωτερικά. Αποκαλύφθηκαν οι λεπτομέρειες των προμαχώνων του, η ξηρά τάφος, οι στοές, οι εσωτερικές πύλες, το κτίριο των στρατώνων, μοναδικά ενθυμήματα οχυρωματικής τέχνης στο πέρασμα των αιώνων. Το βράδυ, εξαιρετικά φωτισμένο, το μνημείο ζωντανεύει μνήμες, την ίδια την ιστορία του τόπου και στολίζει με τον επιβλητικό του όγκο την κορφιάτικη νύχτα. Σήμερα, αποτελεί ένα μοναδικό κόσμημα για την πόλη νύχτα και μέρα, θέμα συζητήσεων, φωτογραφήσεων από περιέργους και έκπληκτους ντόπιους, θέμα θαυμασμού για τους επισκέπτες από όλο τον κόσμο. Πράγματι, χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο περιδιαβαίνουν τις πύλες, τις “μίνες” του, θαυμάζουν τη μοναδική στρατηγική αρχιτεκτονική του, στέκονται στην άκρη των τειχών του, απολαμβάνοντας μια άλλη μαγευτική, μυστηριώδη θέα της πόλης με τις κεραμοσκεπές και τα αμέτρητα καμπαναριά των εκκλησιών. Αυτό είναι το Νέο Φρούριο. Τα

400 και πλέον χρόνια της Ιστορίας του το βρίσκουν φρέσκο, ζωντανό, έτοιμο να ενταχθεί περισσότερο στη ζωή της πόλης και του νησιού, ικανό να προσφέρει στην Ευρώπη περισσότερα από όσα πριν από τέσσερις αιώνες αγωνιζόμενο κατέθεσε στον Ευρωπαϊκό πολιτισμό. Η Δημοτική Αρχή είναι υπερήφανη για το ζωντάνεμά του.

5.7. Καλοκαιρινές Πολιτιστικές εκδηλώσεις

◆ Μουσικοχορευτικά- Αναβίωση εθίμων

Στις 19-20 Μαΐου πραγματοποιείται το πανηγύρι του Αγίου Νικολάου στο Φαληράκι, το οποίο οργανώνει η Αναπτυξιακή Επιχείρηση Δήμου Κερκυραίων (ΑΝΕΔΚ).

Από 21 Μαΐου έως 30 Σεπτεμβρίου πραγματοποιούνται Κερκυραϊκές βραδιές. Κάθε Τρίτη σε πλατείες και δρόμους της Παλιάς Πόλης : πλατείες Δημαρχεία, Αγίας Ελένης, πλακάδα Αγίου Σπυρίδωνα. Τις τελευταίες μέρες του Σεπτεμβρίου στις πλατείες Δημαρχείου, Αγίου Αντωνίου και Πλακάδα Αγίου γίνονται “Κερκυραϊκές Βραδιές στο Ιστορικό Κέντρο”. Συμμετέχουν φολκλορικά Συγκροτήματα, Χορωδία – Καντάδα και Συγκρότημα Τζαζ ή Μουσικής Δωματίου. Στη συνέχεια οι Φιλαρμονικές και τμήμα Μαζορετών παρελαύνουν στους δρόμους του Ιστορικού Κέντρου. Την οργάνωση των βραδιών αυτών έχει ο Δήμος Κερκυραίων.

Στις 23 Ιουνίου έχουμε τις Λαμπαντίνες, εδώ συμμετέχει το Πολιτιστικό Κέντρο ‘Καποδίστριας’, η εκδήλωση αυτή γίνεται πάντα στο Νέο Φρούριο υπό την εποπτεία της (ΑΝΕΔΚ) Αναπτυξιακή Επιχείρηση Δήμου Κερκυραίων.

Στη διάρκεια του Αυγούστου διοργανώνονται Φολκλορικές παραστάσεις, θεατρικές παραστάσεις καθώς και Μουσικοχορευτικές παραστάσεις. Όλες οι παραπάνω παραστάσεις γίνονται στο Νέο Φρούριο.

◆ Μουσικές εκδηλώσεις

Όλο το καλοκαίρι πραγματοποιούνται Φεστιβάλ Κιθάρας, Κουαρτέτο σαξοφώνων, Συναυλίες Φιλαρμονικών, Φεστιβάλ Επτανήσιων Συνθετών – κάτι που θα πραγματοποιείται κάθε χρόνο, με χρόνο έναρξης το 1999. Συναυλίες συνόλων χάλκινων – πνευστών, Συναυλίες Τζαζ καθώς και η ετήσια, καθιερωμένη συναυλία του Βασίλη Παλακωνσταντίνου η οποία γίνεται στο Παλαιό Φρούριο.

◆ Εικαστικά

Όλο το καλοκαίρι υπάρχει στη Δημοτική Πινακοθήκη μόνιμη συλλογή Κερκυραίων ζωγράφων καθώς και εκθέσεις σύγχρονης ζωγραφικής και χαρακτηριστικής στο Art Café.

Επίσης όλο το καλοκαίρι πραγματοποιούνται Ημερίδες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Συνέδρια για το Περιβάλλον – Τουρισμό καθώς και ετήσιες επιδείξεις όπως αυτή της Σχολής Χορού της Μίκα Γιούργα, της Σχολής και του Κέντρου Χορού της Τζένης Θεοτόκη, της Σχολής Χορού της Samantha Brindley καθώς και την ετήσια παράσταση Δημοτικών Χορών του Λυκείου Ελληνίδων παράρτημα Κέρκυρας.

Οι καλοκαιρινές μουσικές εκδηλώσεις κλείνουν με την τελευταία Συναυλία καλοκαιρινής περιόδου της Φιλαρμονικής Ένωσης “Ο Καποδίστριας” αφού την αρχή των καλοκαιρινών Μουσικών εκδηλώσεων πραγματοποιεί η Φιλαρμονική Ένωση “Μάντζαρος”.

Όλες οι καλοκαιρινές πολιτιστικές εκδηλώσεις πραγματοποιούνται σε συνεργασία του Δήμου Κερκυραίων της Αναπτυξιακής Επιχείρησης του Δήμου Κερκυραίων και διαφόρων Μουσικών Σωματείων και Φιλαρμονικών.

5.10. Συνεργασίες του Δήμου με άλλους φορείς

5.10.1. Γενικά για τις συνεργασίες

Ο Δήμος Κερκυραίων είναι ένας πλούσιος και σημαντικός Δήμος εξαιτίας της σημαντικής του πολιτιστικής και πολιτισμικής κληρονομιάς, για την ανεπτυγμένη του τουριστική κίνηση, επειδή ένα μεγάλο μέρος του νησιού είναι εύφορο, για τις τρεις μεγάλες και πλούσιες σε ζωή λίμνες που έχει.

Σύμφωνα με όλα αυτά θα έλεγε κανείς πως ο Δήμος της Κέρκυρας είναι ένας Δήμος πρότυπο για πολλούς από τους άλλους Δήμους της Ελλάδας, ανοιχτός και προσιτός σε όλους. Κάτι τέτοιο όμως δεν ισχύει. Αυτό διότι ο Δήμος της Κέρκυρας, παρότι συνεργάζεται με πολλούς φορείς, όπως την εκκλησία, τα Πολιτιστικά Σωματεία, τα Αθλητικά Σωματεία και άλλους φορείς, δεν ανταποκρίνεται πάντα πλήρως και επάξια σε όλες του τις συνεργασίες, κάποιες φορές μάλιστα έχουμε εντελώς αντίθετα αποτελέσματα από τα αναμενόμενα.

Αυτό οφείλεται κυρίως στην επιλογή λάθος προσώπων για τη διοργάνωση των συνεργασιών και τη στελέχωση θέσεων - κλειδιά του Δήμου όπως και στην μη ύπαρξη πνεύματος συνεργασίας και επικοινωνίας. Βέβαια δεν είναι και λίγες οι περιπτώσεις που έχουμε πολύ

σημαντικές συνεργασίες όπως για παράδειγμα η Βαρκαρόλα του 2000 που είχε τεράστια επιτυχία σε αντίθεση με εκείνη του 1999 που κατέληξε τελικά να μη γίνει.

5.10.2 Δήμος και Εκκλησία

Θα περίμενε κανείς μια σημαντική συνεργασία μεταξύ του Δήμου και της Εκκλησίας αφού συμμετέχουν και οι δύο σε όλες σχεδόν τις μεγάλες εκδηλώσεις και θρησκευτικές γιορτές του τόπου. Για παράδειγμα η λιτάνευση του Αγίου Σπυρίδωνος το Μεγάλο Σάββατο. Ξεκινά η περιφορά του Αγίου στα καντούνια της πόλης με τη συνοδεία πολλών φιλαρμονικών του νησιού και την ακολουθία πλήθος κόσμου ντόπιων και μη. Με την ολοκλήρωση της λιτάνευσης συνεχίζει αμέσως τον πανηγυρικό της ημέρας ο Δήμος με το σπάσιμο της κανάτας και το γνωστό θέαμα που προσφέρεται και έχει κάνει γνωστή την Κέρκυρα για τον εορτασμό του Πάσχα.

Παρακολουθώντας κανείς τις εκδηλώσεις του Μεγάλου Σαββάτου βλέπει μια συνεργασία Δήμου και Εκκλησίας κάτι που στην πραγματικότητα δεν είναι απόλυτο, αφού η συνεργασία γίνεται μεταξύ Εκκλησίας και Πολιτιστικών Σωματείων καθώς και Δήμου - Πολιτιστικών Σωματείων. Η μόνη απευθείας συνεργασία του Δήμου με την Εκκλησία είναι στον καθορισμό της ώρας έναρξης και τερματισμού των εκδηλώσεων του ενός φορέα για την αρχή των εκδηλώσεων του άλλου φορέα. Βέβαια ο απλός θεατής όλων αυτών των εκδηλώσεων βλέπει να συνεργάζονται και μάλιστα αρμονικά ο Δήμος και η Εκκλησία και κατά κύριο λόγο και στη συνέχεια να πραγματοποιείται και η συμμετοχή των πολιτιστικών σωματείων.

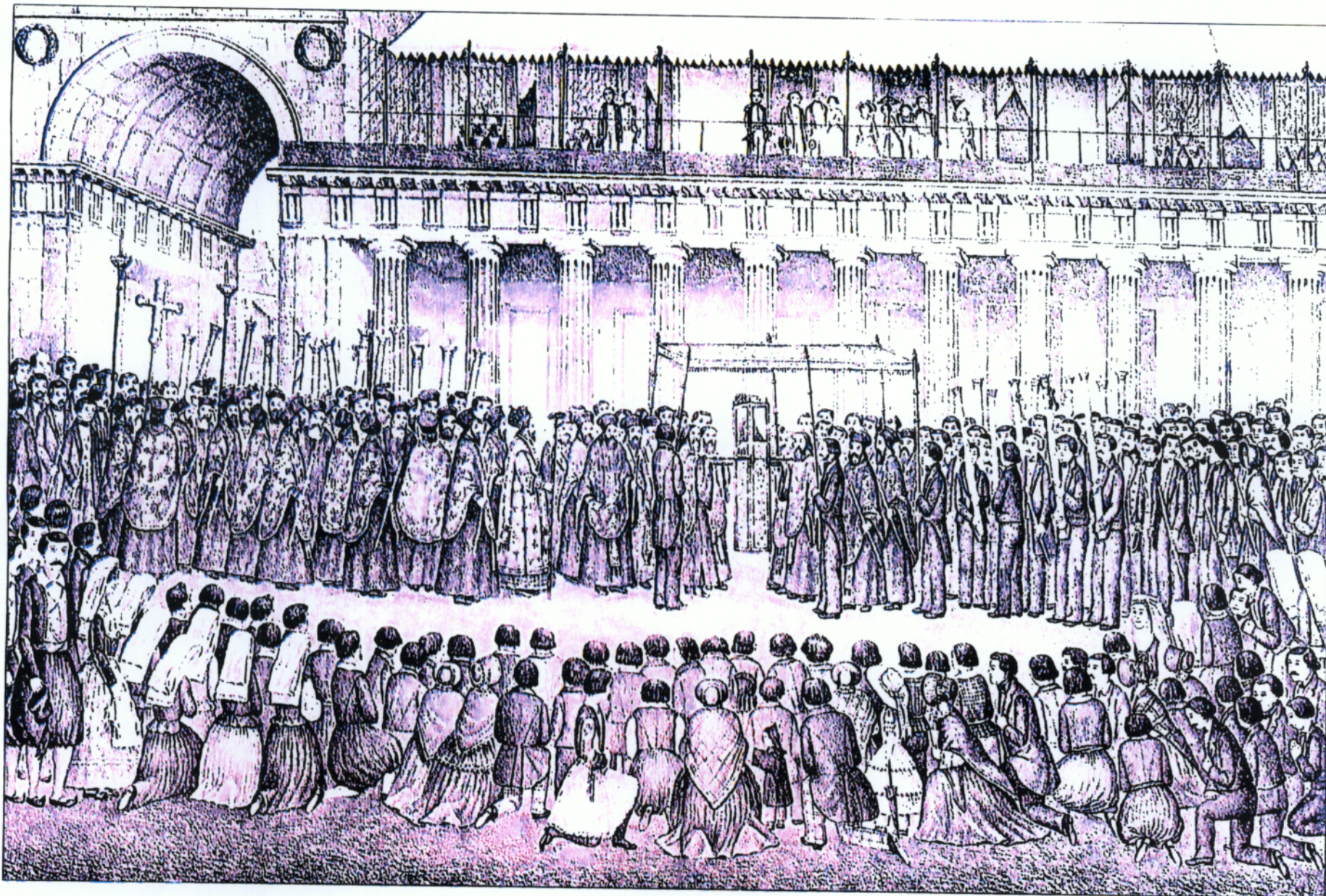
Μια από τις σπάνιες φορές που είχε επιτευχθεί απευθείας συνεργασία μεταξύ Δήμων και Εκκλησίας ήταν πριν 10 - 15 χρόνια όταν ο Μητροπολίτης Μεθόδιος σε συνεργασία με τον τότε Δήμαρχο Κερκυραίων Κούρκουλο παραχώρησαν δωρεάν δωμάτια σε μαθητές και σπουδαστές της επαρχίας της Κέρκυρας προκειμένου να βοηθήσουν ώστε να αναβαθμιστεί το μορφωτικό επίπεδο του νησιού. Μαρτυρίες λένε πως τα χρόνια εκείνα υπήρχε συνεργασία μεταξύ των δύο φορέων σε πολλούς τομείς και μάλιστα επιτυχείς και αυτό μπορεί να επιβεβαιωθεί και από το γεγονός ότι μετά το θάνατο του Μητροπολίτη Μεθοδίου ο Δήμος Κερκυραίων ονόμασε την μεγάλη οδό προς τιμής του και έξω από το ναό του Αγίου Σπυρίδωνα τοποθέτησε την προτομή του Μεθοδίου.

A. Ο Άγιος Σπυρίδωνας

Για τους Κερκυραίους ο Άγιος Σπυρίδωνας, συμβολίζει την ομορφιά, την ελπίδα, τη φιλία, την αγάπη, τη ζωή. Γι' αυτό και γιορτάζεται τέσσερις φορές το χρόνο, μεγαλόπρεπα και αυτές είναι :

1. Λιτανεία του Μεγάλου Σαββάτου. Είναι η αρχαιότερη και καθιερώθηκε σε ανάμνηση θαύματος του Αγίου για τη διάσωση της Κέρκυρας από σιτοδεία το 1553 περίπου.
2. Λιτανεία της Κυριακής των Βαίων. Γίνεται σ' ανάμνηση θαύματος για την απαλλαγή των κατοίκων από την πανώλη, που το 1629 μάστιζε την Κέρκυρα.
3. Λιτανεία της πρώτης Κυριακής του Νοέμβρη (πρωτοκύριακο). Καθιερώθηκε το 1673 για την απαλλαγή του νησιού από την πανώλη, που για δεύτερη φορά είχε αφανίσει τον πληθυσμό.
4. Λιτανεία της 11 Αυγούστου. Ενώ στις άλλες λιτανείες η παράδοση και ο θρύλος έπαιξαν το σημαντικότερο ρόλο, στη λιτανεία αυτή την ιστορική της μορφή την καθορίζουν αναμφισβήτητα γεγονότα. Την ημέρα αυτή το 1716 οι Τούρκοι έλυσαν ξαφνικά την πολιορκία της Κέρκυρας και τράπηκαν σε φυγή. Την αποχώρηση των Τούρκων όλοι την απέδωσαν σε θαύμα του Αγίου.

Η λιτανεία του Αγίου Σπυρίδωνος την ώρα της δεισίσεως εμπρός από τ' ανάκτορα της πόλης. Λιθογραφία του Α. Colla, π. 1860.
(277x413)

B. Πάσχα στην Κέρκυρα

Η Κυριακή των Βαίων, είναι η μέρα της σωτηρία της Κέρκυρας από την πανούκλα χάρη στην επέμβαση του Αγίου Σπυρίδωνος το 1630. Το σκηνώμα του Αγίου λιτανεύεται στους δρόμους με τη συνοδεία όλων των φιλαρμονικών. Η λιτανεία ξεκινά από την ομώνυμη εκκλησία στις 11 το πρωί και ακολουθεί τη γραμμή όπου κάποτε υπήρχαν τα τείχη της πόλης, πάνω από τα οποία ο Άγιος έδωξε το 'θανατικό'. Κόσμος απ' όλο το νησί κατεβαίνει στην πόλη δίνοντας πανηγυρικό χαρακτήρα στη μέρα. Το μεσημέρι στα σπίτια και στις ταβέρνες, σερβίρεται το παραδοσιακό φαγητό της ημέρας : στακοφίσι ή μπακαλιάρος.

Η Μεγάλη Εβδομάδα σ' όλη την Ελλάδα κυριαρχείται από τις ακολουθίες, τη νηστεία και την αναμονή της Ανάστασης. Μακριά από τη χειμωνιάτικη μουντάδα της βροχής και της παγωνιάς, το φως του ήλιου αναδεικνύει τα χρώματα της φύσης. Το λευκό, το κίτρινο, το μωβ και το πράσινο των αγριολούλουδων, το μπλε του ουρανού και της θάλασσας δένει με την πέτρα των μοναστηριών και τις δυτικότερες τοιχογραφίες. Αξίζει κανείς να επισκεφτεί τα μοναστήρια της Κέρκυρας και να μιλήσει με τους καλόγερους. Να περάσει κανείς από χωριά με βενετσιάνικα σπίτια, με καθαρές αυλές και με ανθισμένα λουλούδια στα πιτέρια. Να βρει τις ταβέρνες που έχουν βγάλει τραπεζάκια έξω και κάτω από τον ήλιο να δοκιμάσει τα πεντανόστιμα νηστήσιμα φαγητά και να πιεί κερκυραϊκό κρασί στην καλύτερη του περίοδο. Και μόλις πέσει ο ήλιος και αρχίσει το κρύο, να πάει στα καφενεία και να πιει καφεδάκι και λικέρ παρέα με τους ντόπιους. Την Μεγάλη Τρίτη αξίζει ν' ακούσει κανείς το τροπάριο της Κασσιανής και τη Μεγάλη Πέμπτη τα Δώδεκα Ευαγγέλια στα μοναστήρια. Στον Άη Θανάση στον Αγρό, στην Κυρά Κοκκινάδα στη Λευκίμμη και σε όποιο μοναστήρια λειτουργεί, η επαφή με την ουσία της Μεγάλης Εβδομάδας είναι άμεση. Αλλά και μέσα στην πόλη, στον Άη Γιάννης (στην Πλακάδα), ψάλλουν βυζαντινά, ενώ καλύτερη παράδοση στις ακολουθίες έχουν το μοναστήρι της Αγίας Ευφημίας στο Μον Repos, η Πλατυτέρα στο Μαντούκι, οι Άγιοι Θεόδωροι στη Γαρίτσα και βέβαια η Μητρόπολη. Το χαρακτηριστικό του κερκυραϊκού Πάσχα είναι η συγκινητική, πολυφωνική εκκλησιαστική μουσική, που ξεχύνεται από τους ναούς στα καντούνια της πόλης, πάνω στις στέγες των χωριών, έξω από τα προαύλια των μοναστηριών. Η αρμονική αυτή ψαλμωδία, μια ιδιότυπη τετραφωνία, ήρθε από την Κρήτη το 17^ο αιώνα και είναι γνωστή σαν 'κρητική μουσική'.

Τη Μεγάλη Τετάρτη, στο Δημοτικό Θέατρο δίνεται συναυλία εκκλησιαστικής μουσικής από τη Δημοτική Χορωδία. Έχει καθιερωθεί από το 1989 κι έχει στόχο την προσέγγιση του Θείου Δράματος, μέσα από την εκκλησιαστική μουσική, Ανατολική και Δυτική. Μια καλή ιδέα θα ήταν τη Μεγάλη Πέμπτη, να παρακολουθήσει κανείς τα Δώδεκα Ευαγγέλια στο Duomo, την

Καθολική Μητρόπολη της πλατείας Δημαρχείου, όπου ανάβουν 12 κεριά και σβήνουν από ένα κεριό, όταν τελειώνει η ανάγνωση κάθε ευαγγελίου. Ένα έθιμο που σήμερα έχει εκλείψει είναι το έθιμο της Μεγάλης Πέμπτης, που διατηρούνταν από τις γυναίκες της υπαίθρου μέχρι πρότινος. Πήγαιναν στην εκκλησία ν' ακούσουν την ακολουθία και όση ώρα ο παπάς έλεγε τα δώδεκα Ευαγγέλια, αυτές έπλεκαν με τα δάκτυλά τους ένα νήμα που είχαν πάρει μαζί τους. Το γαϊτανάκι που έφτιαχναν, το φορούσαν στο χέρι των μωρών για φυλαχτό, μιας και στην πλέξη του υπήρχε η καλή ενέργεια του θεού.

Η Μεγάλη Παρασκευή, είναι η μέρα των Επιταφίων. Σε όλο το νησί, όπως και σε όλη την Ελλάδα, κάθε εκκλησία βγάζει το δικό της Επιτάφιο και τον περιφέρει στις γειτονιές της ενορίας της. Μόνο που εδώ η παρουσία των Φιλαρμονικών, των Χορωδιών και των χιλιάδων Κερκυραίων και ξένων, δίνει άλλη διάσταση στη βαριά τούτη μέρα. Αξίζει να αναφερθεί ότι η 'παλιά' φιλαρμονική (κόκκινη) παίζει το Adagio του Albiuoni, η 'Μάντζαρος' (μπλε) την Marcia Funebre του Verdi και η 'Καποδίστριας' την Elegia Funebre, την Sventura του Mariapi και το πένθιμο εμβατήριο του Choripi. Οι περιφορές στην πόλη ξεκινούν από το μεσημέρι, για να προλαβαίνουν οι φιλαρμονικές να συνοδεύσουν όλες τις εκκλησίες. Όσο περνάει η ώρα πυκνώνουν και στο τέλος πολλοί Επιτάφιοι συμπίπτουν και ο κόσμος δεν ξέρει που να πρωτοπάει. Πρώτα βγαίνουν οι Επιτάφιοι της Παναγίας της Σπηλιώτισσας από το Νέο Φρούριο και του Παντοκράτορα από το Καμπιέλο στις 2 το μεσημέρι, για να ακολουθήσουν και οι υπόλοιπες εκκλησίες μέχρι τις 10 το βράδυ, οπότε βγαίνει ο Επιτάφιος της Μητρόπολης από τη Σπηλιά.

Το Μεγάλο Σάββατο στις 6 το πρωί πραγματοποιείται στην Παναγία των Ξένων το έθιμο του σεισμού ως αναπαράσταση του σεισμού μετά την ανάσταση που περιγράφεται στο Ευαγγέλιο. Αργότερα στις 9, γίνεται η λιτανεία του Αγίου Σπυρίδωνα, που καθιερώθηκε το 1550, όταν ο Άγιος έσωσε το νησί από το λιμό. Μαζί γίνεται και η περιφορά του Επιταφίου της εκκλησίας του Αγίου, ένα έθιμο που ξεκίνησε στα ενετικά χρόνια, όταν για λόγους ασφαλείας ήταν απαγορευμένη η περιφορά των Επιταφίων, αλλά επιτρεπόταν η λιτάνευση του Αγίου. Οι φιλαρμονικές παίζουν το 'Calde Lacrime' του Michelli, τον 'Αμλέτο' του Faccio και την 'Marcia Funebre' από την Ηρωική του Beethoven.

Στις 11 το πρωί, γίνεται η πρώτη Ανάσταση και πέφτουν οι 'μπότηδες'. Το φασαριόζικο αυτό έθιμο ξεκίνησε από την πόλη, επεκτάθηκε στα χωριά και είναι επρροή από τους Ένετους. Οι Ένετοί συνήθιζαν την Πρωτοχρονιά (την μεγαλύτερη γιορτή των καθολικών) να πετούν από τα παράθυρά τους παλιά αντικείμενα, για να τους φέρει ο νέος χρόνος καινούργια. Οι κερκυραίοι οικειοποιήθηκαν το έθιμο αυτό και το πραγματοποιούσαν στη μεγαλύτερη ελληνική γιορτή, το Πάσχα. Στις μέρες μας τα παλιά αντικείμενα αντικαταστάθηκαν από πήλινα κανάτια (ο μπότης

είναι το κανάτι με το στενό στόμιο και τα δύο χερούλια) γεμάτα νερό για να κάνουν μεγαλύτερο κρότο. Μια άλλη εξήγηση δίνει στο έθιμο ειδωλολατρική προέλευση. Το Πάσχα βρίσκεται στην αρχή της νέας βλαστικής χρονιάς, η φύση ξυπνάει από το χειμωνιάτικο λήθαργο και οι καρποί συλλέγονται σε νέα δοχεία, ενώ τα παλιά πετούνται. Μια άλλη ερμηνεία για το έθιμο αυτό είναι πως έχει τις ρίζες του στο χορίον του Ευαγγελίου : 'συ δε Κύριε Ανάστησόν με ίνα συντρίψω αυτούς ως σκεύη κεράμεως'. Μετά το σπάσιμο των κανατιών, οι φιλαρμονικές ξεχύνονται στους δρόμους της πόλης παίζοντας χαρούμενα εμβατήρια. Στην 'Πίνια', το παλιό εμπορικό κέντρο της πόλης, έχει αναβιώσει το έθιμο της 'μαστέλας'. Ένα μισοβάρελο στολίζεται με μυρτιές και κορδέλλες και οι περαστικοί καλούνται να ρίξουν μέσα κέρματα 'για το καλό'. Με την πρώτη καμπάνα της Ανάστασης, κάποιος βουτάει μέσα για να μαζέψει τα λεφτά. Παλιότερα ο βουτηχτής δεν ήταν εθελοντής, αλλά κάποιος ανίδεος περαστικός που τον ρίχνουν με το ζόρι. Στους Παξούς η Πρώτη Ανάσταση γίνεται πρωτότυπα και παραδοσιακά στον Άγιο Ιάκωβο στη Φουντάνα όπου με το 'Ανάστα ο Κύριος' το εκκλησίασμα μέσα χτυπά ρυθμικά τα στασίδια και έξω γίνεται πανζουρλισμός από κροτίδες, ντουφεκιές και βαρελότα. Στα χωριά, μετά την Πρώτη Ανάσταση, σφάζουν τα πασχαλιάτικα αρνιά και με το αίμα τους κάνουν το σχήμα του σταυρού πάνω από τα κατώφλια.

Το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου, πριν από την ορθόδοξη, μπορεί να παρακολουθήσει κανείς την καθολική ακολουθία της Ανάστασης, στο Μητροπολιτικό Duomo. Με τη συνοδεία του εκκλησιαστικού οργάνου, η Ανάσταση εδώ ολοκληρώνεται στις 11 μ.μ., για να προλάβει το εκκλησίασμα να παραστεί και στην ορθόδοξη. Η αναστάσιμη ακολουθία σε όλη την Ελλάδα, γίνεται σε μια εξέδρα, έξω από την εκκλησία. Σε μερικά χωριά της Κέρκυρας, μάλιστα, υπάρχει το έθιμο να κλείνουν τις πόρτες της εκκλησίας και με το τελευταίο 'Χριστός Ανέστη' ο παπάς, αφού κάνει το γύρο της εκκλησίας τρεις φορές ψάλλοντας κλωτσάει την κεντρική πύλη και μπαίνει μέσα με το ψαλμό 'εισέλθετε, εισέλθετε εις τη Χαρά του Κυρίου'. Στην πόλη η αναστάσιμη ακολουθία τελείται στο πάλκο της πάνω πλατείας, από την εκκλησία της Αγίας Παρασκευής με τη συμμετοχή του Μητροπολίτη, των φιλαρμονικών και χιλιάδων κόσμου. Η Ανάσταση γίνεται με 'τυμπανοκρουσίες' και πυροτεχνήματα κι όταν τελειώσει, οι μπάντες διασχίζουν όλη την πόλη με πολύ γρήγορο βήμα παίζοντας εύθυμα και ο κόσμος τρέχει ξωπίσω τους τραγουδώντας. Το γλέντι έχει μόλις αρχίσει και θα διαρκέσει μέχρι το πρωί. Με τσιλίχουρδα (τη γνωστή μας μαγεψίτσα), κόκκινα αυγά, φογάτσες, κολομπίνες (βενετσιάνικης προέλευσης χριστόψωμα σε σχήμα περιστεριού) και πολύ κρασί. Το νησί παίρνει φωτιά σπάζοντας τη νηστεία της Σαρακοστής και γιορτάζει την Ανάσταση του Χριστού.

Καλήν εσπέραν αδερφοί, καλές σας εορτάδες μας πέρασε η Σαρακοστή που ήτο επτά εβδομάδες. Μας πέρασε η Σαρακοστή πούμαστε λυπημένοι σήμερα γίνεται χαρά σ' όλη την οικουμένη που αναστήθηκε ο Χριστός από μέσα από τον Άδη κι οι χριστιανοί χαρήκανε όλοι μικροί μεγάλοι...

Απόσπασμα από τα λαμπριάτικα κάλαντα,
που τραγουδούν τα παιδιά αργά το βράδυ του Σαββάτου.

Την Κυριακή του Πάσχα στις 7 το πρωί, οι εκκλησίες της πόλης που έχουν την εικόνα της Ανάστασης κάνουν περιφορά στους κεντρικούς δρόμους. Οι περιφορές τελειώνουν γύρω στις 10:00 π.μ. αλλά η μεγάλη γιορτή της Λαμπρής δεν τελειώνει ακόμα. Η πόλη εναλλακτικά προσφέρει πασχαλιάτικη γιορτή στο Ναυτικό Σταθμό στις 11:30 π.μ. και περιφορά της εικόνας της Ανάστασης από την Αγία τριάδα της Γαρίτσας στις 6:30 μ.μ.

Στην Κέρκυρα, σε αντίθεση με την υπόλοιπη Ελλάδα, το σούβλισμα του αρνιού εμφανίστηκε τα τελευταία χρόνια και δεν αποτελεί μέρος της παράδοσής της. Εδώ το μεσημέρι της λαμπρής τρώνε σούπα αυγολέμονο με 2-3 κρεατικά και αφήνουν το αρνάκι για τη δεύτερη μέρα. Τσουγκρίζουν τα κόκκινα αυγά και κολλάνε τα τσόφλια στις πόρτες ή τα πετάνε στους κήπους, για να 'ναι ευλογημένη η σοδειά.

Η Εβδομάδα του Πάσχα εδώ καλείται 'ενιά' ή 'νια' (=νέα) κι αντίστοιχα οι μέρες της Ενιά Δευτέρα, Ενιά Τρίτη, κ.ο.κ., είναι δε μεγάλης λατρευτικής σημασίας και γίνονται πολλές επιμέρους εκδηλώσεις.

Τη Δευτέρα του Πάσχα ή Νια Δευτέρα, σε όλο σχεδόν το Νομό Κερκύρας γίνονται οι Λιτανείες : νωρίς το πρωί, μετά τη λειτουργία η κάθε εκκλησία βγάζει το φλάμπουρο, τα εξαπτέρυγα και το σταυρό της. Το φλάμπουρο ειδικά που είναι βαρύ και ψηλό το κρατάει ο πιο γεροδεμένος νέος και θεωρείται τιμή του.

Στη Λευκίμμη η εκκλησία της Βαγγελίστρας (της Παναγίας της Ευαγγελίστριας στο Ποτάμι) ξεκινάει πρώτη και περνώντας από κάθε ενορία που βρίσκεται πάνω απ' το Ποτάμι, παίρνει μαζί της και τις άλλες. Όλες μαζί σχηματίζουν μια πομπή που κατευθύνεται προς το ποτάμι. Όταν δύο εκκλησίες συναντηθούν ρίχνουν τα μάσκουλα. Πρόκειται για σωλήνες σιδερένιους, γεμισμένους με μπαρούτι και ερμητικά κλεισμένους με καλαμπόκι ή ξύλο, που έχουν μια μικρή τρυπίτσα για το φυτίλι. Ο συναγωνισμός για το πιο ισχυρό μάσκουλο είναι επικίνδυνος. Οι εκκλησίες των κάτω από το ποτάμι ενοριών με πρώτο τον Άη Νίσαυρο (εκκλησία του Αγίου

Ισαύρου στα Μελίκια), ακολουθούν την αντίστοιχη πορεία. Οι δύο πομπές συναντιούνται στη γέφυρα του ποταμού, όπου γίνεται δέηση.

Στους Παξούς ακολουθείται η ίδια διαδικασία με μοναδική διαφορά την απόθεση της εικόνας κάθε εκκλησίας σε άλλη για ορισμένο χρονικό διάστημα κατά το οποίο τελούνται καθημερινά παρακλήσεις. Συγκεκριμένα η παναγία κατεβαίνει από το Νησί στο Γάη και πηγαίνει για είκοσι μέρες στα Βελιανίτικα. Π Άγιος Χαράλαμπος και η Ελεούσα κατεβαίνουν στο Γάη και από εκεί ανεβαίνουν στα Μπογδανάτικα, για μια εβδομάδα. Τέλος η Υπαπαντή πηγαίνει στη Λάκκα που μένει ως της Ζωοδόχου Πηγής και από εκεί συνεχίζει, για Λογγό και Μαγαζιά και μετά επιστρέφει.

Την Τρίτη του Πάσχα στις 5:00 μ.μ. στην Εκκλησία του Αγίου Σπυρίδωνα στην Πλακάδα, γίνονται τα 'μπάσματα' του Αγίου, η επανατοποθέτησή του δηλαδή στη λάρνακα.

Την Παρασκευή του Πάσχα γιορτάζει η Ζωοδόχος Πηγή και μεγάλα πανηγύρια στήνονται σ' ολόκληρο το νησί, με πρώτο και καλύτερο της Παλιοκαστρίτσας, ενώ εξαιρετικά γλέντια γίνονται στην Κάτω Κορακιάνα, τη Δασιά και το Χλωμό.

Την Κυριακή του Θωμά γίνεται λιτανεία και χορός στην Επίσκεψη και πανηγύρι στο Σιδάρι.

Γ. Θρησκευτικές - Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Οι θρησκευτικές εκδηλώσεις ξεκινούν με πανηγύρια την Καθαρά Δευτέρα σε πολλά χωριά της Κέρκυρας με αφορμή την έναρξη της νηστείας.

Πανηγύρια γίνονται σε όλο το Νομό της Κέρκυρας του Αγίου Πνεύματος, της Αγίας Τριάδας καθώς επίσης και την Κυριακή του Τυφλού στον Ποταμό γίνεται πανηγύρι το οποίο ξεκίνησε πριν από πολλά χρόνια από μια ομάδα αγροτών, που κατοικούσαν στον Ποταμό, για να ξορκίσουν την ανομβρία.

Στις 10 Αυγούστου γίνεται η βαρκαρόλα, στο λιμάνι της Γαρίτσας, το έθιμο αυτό προέρχεται από τους ψαράδες που ψάρευαν την παραμονή του Αγίου και γινόταν κάτι σαν γιορτή. Ο Δήμος ναυλώνει πλοία και μαζί με την Κερκυραϊκή καντάδα αρχίζει η γιορτή, είναι κάτι σαν Καρναβάλι, πέφτουν πυροτεχνήματα και καθ' όλη τη διάρκεια της βαρκαρόλας η Κερκυραϊκή καντάδα τραγουδάει παραδοσιακά Κερκυραϊκά τραγούδια. Η γιορτή αυτή γίνεται σε συνεργασία του Δήμου Κερκυραίων και του Οργανισμού Κερκυραϊκών Εκδηλώσεων (ΟΚΕ), η γιορτή αυτή συνδυάζεται με το θαύμα του Αγίου Σπυρίδωνα και γίνεται μετά τη βαρκαρόλα στο Παλαιό Φρούριο αναπαράσταση του θαύματος. Στις 11 Αυγούστου ο Άγιος Σπυρίδων έπνιξε τους Τούρκους όταν αυτοί προσπαθούσαν να μπουν στο λιμάνι της Κέρκυρας.

Στις 15 Αυγούστου (γιορτή της Παναγίας) διοργανώνονται τόσο μέσα στην πόλη της Κέρκυρας, όσο και στην ύπαιθρο διήμερα πανηγύρια.

Θρησκευτικές εκδηλώσεις στους Παξούς

Την Καθαρά Δευτέρα γιορτάζονται τα 'κούλουμα' στη Λάκκα, στη 'Ρηνιώ' και στο γήπεδο της Φουντάνας. Στη Λάκκα γίνονται εκδηλώσεις με τραγούδια και χορούς που αναφέρονται στη θρησκεία αλλά και στον έρωτα (όπως στις Διονυσιακές τελετουργίες). Ακολουθεί η καύση του καρνάβαλου στη μέση της πλατείας ενώ γύρω - γύρω τραγουδούν και χορεύουν παγανιστικούς χορούς.

Την Κυριακή 29 Ιουνίου, του Αγίου Γαίου, λιτανεύεται η εικόνα του Αγίου στο Γάη, παρουσία του Δεσπότη και κερκυραϊκών φιλαρμονικών. Ειδικά ναυλωμένο ferry boat αναλαμβάνει τη μεταφορά των επισκεπτών από και προς την Κέρκυρα.

Περί τα μέσα Ιουλίου γίνεται το πανηγύρι της 'νερολαδιάς' όπου προσφέρονται δωρεάν ψωμί με ελιές και κρεμμύδι, πατάτες βραστές, κρασί και για να ολοκληρωθεί το γλέντι παξινή ορχήστρα παίζει παραδοσιακή μουσική.

Στους Αντίπαξους στις 18 Ιουλίου γίνεται το παραδοσιακό πανηγύρι του Αγίου Αμυλιανού.

Στη Λάκκα στις 20 Ιουλίου γίνεται το πανηγύρι του Προφήτη Ηλία.

Στο Νησί της Παναγίας γίνεται το σημαντικότερο πανηγύρι του νησιού στις 15 Αυγούστου, με περιφορά της εικόνα της Κοιμήσεως ενώ προσφέρεται ζωμός βοδινού και κρασί.

Δ. Σημαντικότερες εκκλησίες

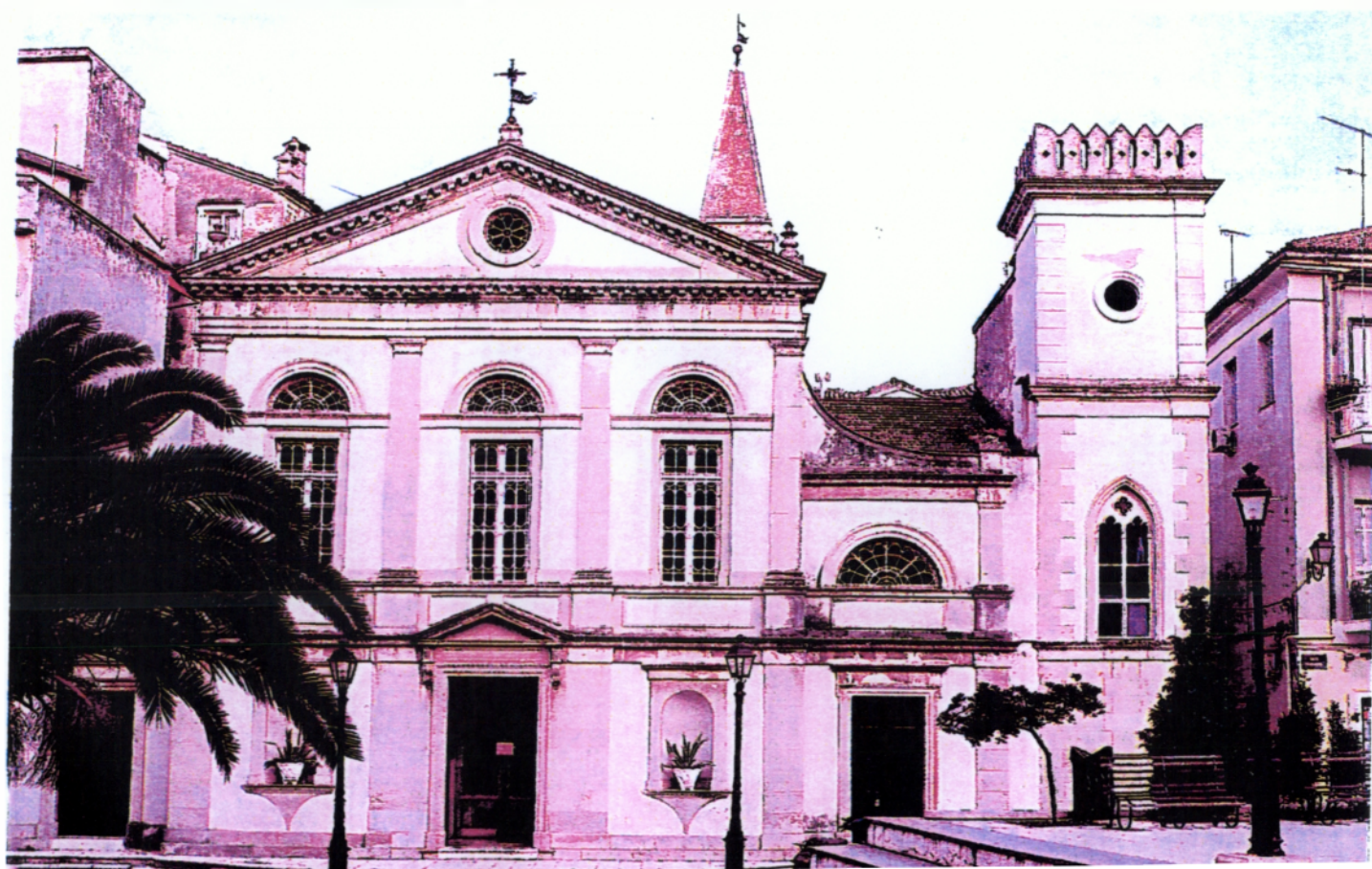
- Άγιος Σπυρίδωνας (1589). Στεγάζει, το λείψανο του πολιούχου της πόλης. Η ιερότερη και πιο φημισμένη εκκλησία του νησιού. Μονόκλιτη ξυλόστεγη βασιλική, κτητορική άλλοτε της οικογένειας Βούλγαρη. Με εντυπωσιακό πυργοειδές κωδωνοστάσιο (το ψηλότερο της πόλης) που καταλήγει σε διάτρητο τμήμα για τις καμπάνες. (Θυμίζει εκείνο του S. Giorgio dei Greci στη Βενετία). Ο ναός εξωτερικά απλής μορφής, εσωτερικά γίνεται ιδιαίτερα υποβλητικός, με πολλά κειμήλια και αναθήματα. Η ουράνια ζωγραφισμένη τον 18^ο αιώνα από τον Π. Δοξαρά, καταστράφηκε και αντικαταστάθηκε με αντίγραφο του 19^ο αιώνα από τον Π. Ασπιώτη. Το μαρμάρινο τέμπλο και η πολυτελής λάρνακα είναι έργα του 19^ο αιώνα.

- Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος (πριν τον 16^ο αιώνα). Από τους πρώτους Καθεδρικούς Ναούς των Μεγάλων Πρωτοπαπάδων. Ανήκει στον επτανησιακό τύπο, ξυλόστεγης μονόκλιτης βασιλικής με περιμετρικό χαμηλό κλειστό διάδρομο 'εξωνάρθηκα'. Η εξωτερική όψη, πολύ απλή, τη βαθμιδωτή διάταξη των στεγών και το χαρακτηριστικό διάτρητο κωδωνοστάσι που υψώνεται πάνω από το ιερό. Στο τέμπλο υπάρχουν έργα της σχολής Τζάννε, όπως επίσης Τζένου και Χρυσοφλωρά, ενώ η ουρανία είναι σύνθεση του Σπεράντζα (1773).

- Παναγία των Ξένων, Κυρά Φανερωμένη (αρχές 18^{οο} αιώνα). Τρίκλιτη ξυλόστεγη βασιλική. Κτίστηκε από τον ιερομόναχο Νικόδημο και αποτέλεσε ιδιαίτερη ενορία Ηπειρωτών, (συντεχνίες γουναράδων και χρυσοχόων). Το ξύλινο τέμπλο της ανακατασκευής κτίστηκε το 1875. Η ουρανία είναι ζωγραφισμένη από τον Ν. Κουτάζη (18^{οο} αιώνας).

- Άγιος Νικόλαος των Γερόντων (αρχές 16^{οο} αιώνα). Μια από τις πλουσιότερες εκκλησίες (οικογένειες ευγενών). Ανήκει στον επτανησιακό τύπο με κάποιες παραλλαγές λόγω προσαρμογής στη συγκεκριμένη θέση. Υπήρξε Καθεδρικός Ναός μέχρι το 1712. Ένα σπάνιο παράδειγμα που εμφανίζει άμβωνα με πρόσβαση από τον εξωνάρθηκα. Με υπέροχο σκαλιστό τέμπλο από τα παλαιότερα σωζόμενα στην πόλη.

- Σπηλιώτισσα και Άγιος Βλάσιος (1577). Από το 1841 έγινε Μητροπολιτικός Ναός. Τρίκλιτη βασιλική που αντικατέστησε παλιότερη στην ίδια θέση. Έχει υποστεί παρεμβάσεις εξωτερικά και εσωτερικά. Ανάμεσα στις πολυάριθμες εικόνες που την κοσμούν ξεχωρίζουν εκείνες Μ. Δαμασκηνού (16^{οο} αιώνας), Εμμ. Τζάννε (17^{οο} αιώνας), Παραμυθιώτη (18^{οο} αιώνας), ενώ η αμφίπλευρη εικόνα της Παναγίας Δημοσιάνας είναι η παλαιότερη (15^{οο} αιώνας) και πιο σημαντική εικόνα του ναού.

- Παναγία Κρεμαστή και Άγιος Ιάκωβος (πριν τον 16^ο αιώνα). Ανήκει στον επτανησιακό τύπο, συνδυασμένη με την κατοικία του ιερέα. Από τον εξωνάρθηκα διατηρεί το δυτικό τμήμα. Χαρακτηριστική η γεωμετρική διακόσμηση στη βόρεια όψη που θυμίζει grotto. Εσωτερικά ιδιαίτερα μεγαλοπρεπής, με μαρμάρινο τέμπλο όπου τα θυρώματά του κοσμούνται με μοτίβο φύλλων αμπέλου, πέτρινα προσκηνητάρια και εντυπωσιακές πελώριες εικόνες του Σπεράντζα (18^{οο} αιώνας).

προηγούμενες. Ανήκει στον επτανησιακό τύπο, άλλοτε με εξωνάρθηκα στη βόρεια πλευρά. Η όψη της, που συνδυάζεται με το κωδωνοστάσιο διάτρητου τύπου σωζόμενο εν μέρει, τονίζεται με την τοξωτή θύρα της κύριας εισόδου και τον ανάγλυφο άγγελο στην κορυφή της στέγης. Το σωζόμενο μαρμάρινο τέμπλο ζωγραφίστηκε από τον Χρυσολωρά.

- Μονή του Αγίου Φραγκίσκου (αρχές του 18^{ου} αιώνα). Καθολική. Το παλαιότερο τμήμα και το παρεκκλήσι του Αγίου Αγγέλου ανάγονται στο 13^ο αιώνα αρκετά αλλοιωμένα όμως. Σήμερα σώζονται το καθολικό της μονής με κατασκευές 17 - 18^{ου} αιώνας και η μοναστηριακή αυλή με στοά. Ενδιαφέρουσα διακοσμητική που σώζεται ελάχιστα στην πλευρά του cloître.
- Μονή Παναγίας Τενέδου (αρχές 18^{ου} αιώνα). Καθολικό μονής που χτίστηκε σε θέση παλαιότερου ναού. Η πιο σημαντική από αρχιτεκτονική άποψη, θολοσκεπής, εκκλησία με οξυκόρυφο αναγεννησιακού χαρακτήρα τρούλο πάνω από το ιερό (θυμίζει Duomo Φλωρεντίας). Πρόκειται για μια μοόκλιτη βασιλική με διπλά πλάγια παρεκκλήλια και πυργοειδές κωδωνοστάσιο, μνημείο με ιδιαίτερη πλαστικότητα.
- Ναός Αγίου Ιακώβου - Duomo (τέλη 16^{ου} αιώνα). Από το 1632 Λατινική Μητρόπολη. Αναστηλώθηκε μετά τους βομβαρδισμούς του 1943. Κομψό κτίριο, με την τυπική μπαρόκ καμπύλη του 17^{ου} αιώνα στο αέτωμά τους, το δαντελωτό πύργο γοτθικής μορφολογίας και το υψηλό καμπαναριό του.

- Εβραϊκή Συναγωγή. Πρόκειται για την ‘παλιά’ ή ‘ελληνική’ Συναγωγή (Sinagoga Vecchia). Το σημερινό κτίριο, απλής μορφής με τοξωτά ανοίγματα είναι το 19^ο αιώνα, κτισμένο πάνω σε παλαιότερο. Σώζεται το ενετικό υπόγειο με σταυροθόλια. Είχε δύο παραρτήματα το Oratorio Medrag (1820) ακριβής πλάι της και το Tempio Nuovo κτισμένο πάνω από το προηγούμενο το 1850.
- Μονή της Πλατυτέρας (1714). Σημαντικό μοναστηριακό συγκρότημα σχετιζόμενο με πολλές επώνυμες οικογένειες (Καποδίστρια). Μοναστηριακή αυλή με τρίπλευρη στοά στο ισόγειο και κεντρικό πηγάδι. Ο Ναός πλουσιότατος με έργα αγιογραφίας σπουδαίων ζωγράφων (Καντούνης, Κουτούζης), με επιχρυσωμένο περίτεχνο ξυλόγλυπτο τέμπλο, ποικιλία σημαντικών εικόνων έργων του 17^{ου} αιώνα όπως του Τζάννε, Πουλάκη, Κλόντζα και πολύτιμα κειμήλια. Πάνω από την κεντρική είσοδο, υψώνεται το πυργοειδές τρουλοσκέπαστη κωδωνοστάσιο, έργο του 1864.
- Ο Ναός του Αγίου Γεωργίου. Μέσα στο Παλαιό Φρούριο βρίσκεται μία από τις ωραιότερες και μεγαλύτερες εκκλησίες της Κέρκυρας, η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου, ρυθμού Βασιλικής. Κτίστηκε από τους Άγγλους το 1840 ως ναός των Διαμαρτυρούμενων για την εξυπηρέτηση των θρησκευτικών αναγκών των ανδρών της φρουράς. Το 1865 η ελληνική κυβέρνηση αντάλλαξε το ναό του Αγίου Γεωργίου με το κτίριο της Ιονίου Βουλής, το οποίο από τότε χρησιμοποιήθηκε ως εκκλησία των Διαμαρτυρούμενων της Κέρκυρας.
- Το Μοναστήρι της Παναγίας των Βλαχερνών. Εμπρός από την λιμνοθάλασσα Χαλικιόπουλον βρίσκεται το μοναστήρι που ενώνεται με την ξηρά μ’ ένα στενό πέραςμα. Πότε ακριβώς κτίστηκε δεν είναι γνωστό. Υπήρχε όμως το 1685. Η αρχαιότερη επιτύμβια επιγραφή που σώζεται είναι το 1758. Στους επόμενους χρόνους άρχισε η βαθμιαία παρακμή του και το 1822 ήταν σε πλήρη κατάπτωση.
- Το Μοναστήρι της Παλαιοκαστρίτας. Στην ομώνυμη περιοχή της Κέρκυρας συναντάμε το μοναστήρι της Παναγίας της Παλαιοκαστρίτσας. Πήρε το όνομα αυτό, γιατί ο λόφος που είναι κτισμένο το μοναστήρι παλαιότερα χρησίμευε ως προμαχόντας της Παλαιοχώρας. Έτσι λεγόταν η άλλοτε κατοικημένη ανατολική περιοχή του λόφου. Μια άλλη εκδοχή είναι ότι πήρε τ’ όνομά του από το παλιό γειτονικό κάστρο «Αγγελόκαστρο». Στο μέρος που είναι η εκκλησία, σύμφωνα με την παράδοση, το 1228 βρέθηκε μια εικόνα της

Παναγίας και το μοναστήρι, που κτίστηκε εκεί, ονομάστηκε Παναγία της Παλαιοκαστρίτσας.

- Μοναστήρι της Κυράς της Κοκκινιάδας (15^{οο} αιώνα). Το σημερινό μοναστήρι λειτουργεί με δύο καλόγριες και ανακαινίσθηκε το 1936. Έναν αιώνα πριν είχε στεγάσει νοσοκομείο περίθαλψης σε επιδημία πανούκλας και λίγο αργότερα πυρπολήθηκε από τους Ενετούς για την αποφυγή της εξάπλωσης της επιδημίας.

5.10.3. Δήμος και πολιτιστικά Σωματεία

Εδώ η συνεργασία είναι φανερή και αισθητή. Συνεργασία του Δήμου με τις φιλαρμονικές τι πιο φανερό και ξεκάθαρο σε κάθε είδους εκδήλωση, εξάλλου πως θα μπορούσε να λείπει μια τέτοια συνεργασία αφού η Κέρκυρα είναι γνωστή για τη μουσική της παράδοση.

Είναι γνωστή επίσης η σχέση μεταξύ του Δήμου και του Οργανισμού Κερκυραϊκών Εκδηλώσεων που συνεργάζονται για οποιαδήποτε εκδήλωση γίνει μέσα στα όρια του Δήμου. Εδώ η συνεργασία είναι πιο στενή γιατί πολλοί από τους Δημοτικούς Συμβούλους του Δήμου είναι μέλη του εν λόγω οργανισμού. Ο Ο.Κ.Ε. είναι ένας σημαντικός φορέας για τα πολιτιστικά δρώμενα του νησιού αφού διοργανώνει σχεδόν πάντα όλες τις εκδηλώσεις που γίνονται τόσο πολιτιστικού όσο και ψυχαγωγικού χαρακτήρα. Ο Ο.Κ.Ε. είναι ένας οργανισμός ο οποίος έχει δικά του γραφεία, δεν έχει όμως ώρες λειτουργίας, δεν έχει προσωπικό. Είναι μια ομάδα κερκυραίων που συνεργάζονται επιτυχώς και η προσφορά τους στον πολιτισμό του νησιού είναι σημαντική.

Ακόμη συνεργάζεται ο Δήμος με τις Σχολές Χορού, μάλιστα με ορισμένες από αυτές τόσο επιτυχής η συνεργασία που μέλη τους ακολουθούν το Δήμο κερκυραίων στις αδελφοποιήσεις δίνοντας στις άλλες πόλεις και κάποιες φορές και σε άλλες χώρες όπως η Γερμανία, το στίγμα της Κέρκυρας, την παράδοσή της, το «χρώμα» της.

Πολιτιστικά Σωματεία

- Φιλαρμονική Εταιρεία Κερκύρας
- Φιλαρμονική Εταιρεία Μάντζαρος
- Φιλαρμονική Ένωση Καποδίστριας
- Φιλαρμονική Άνω Κορακιάνας «Ο Σπύρος Σαμαράς»
- Χορωδία Κερκύρας

- Δημοτική Χορωδία
- Μουσικός Όμιλος - Κερκυραϊκή Καντάδα
- Μουσικοχορευτικός Σύλλογος Κερκυραίοι Λαϊκοί Τροβαδούροι
- Ωδείο Κερκύρας
- Συμφωνική Ορχήστρα Δήμου Κερκυραίων
- Σύλλογος οι Φίλοι της Μουσικής - Ιόνιο Ωδείο
- Κερκυραϊκή Σκηνή
- Κερκυραϊκό Θέατρο Φαίακες
- Θέατρο Αυλαία
- Κερκυραϊκό Εργαστήρι Χορού
- Ένωση Γυναικών Ελλάδος (παράρτημα Κερκύρας)
- Αναγνωστική Εταιρεία
- Καλλιτεχνική Σχολή Κερκύρας
- Εταιρεία Κερκυραϊκών Σπουδών
- Κινηματογραφική Λέσχη Μετείκασμα
- Φιλολογική Εταιρεία
- Σύνδεσμος Μουσικών Κερκύρας
- Κερκυραϊκό Τρίο
- Διεθνής Ένωση Πλαστικομοντελιστών Ελλάδος (παράρτημα Κερκύρας)
- Φιλαρμονική Κυνοπιαστών
- Φιλαρμονική Γαστουρίου
- Φιλαρμονική Σκριτερού
- Σύνδεσμος Αθλητικών Συντακτών
- Φιλαρμονική Αυλιωτών
- ΔΗ.Π.Ε. ΘΕ. Κερκύρας
- Ένωση Μακεδόνων Κερκύρας 'Ο Μέγας Αλέξανδρος'
- Χορωδία Ευρωπαύλων
- Κερκυραϊκό Χορόδραμα
- Κέντρο Χορού Τζένης Θεοτόκη
- Σχολή Χορού Μίκας Γιούργα
- Σχολή Χορού Samantha Brindley
- Κερκυραϊκή Σχολή Μπαλέτου (Φράνκ Σαρακηνού)

- Ε.Κ.Α.Ο.Κ. «Ο Λαοδάμας»
- Λύκειο Ελληνίδων (παράρτημα Κερκύρας)
- Πολιτιστικό Κέντρο Κερκύρας «Ο Καποδίστριας»
- Χορευτικός Σύλλογος παραδοσιακών και λαϊκών χωρών «Ο Ποσειδών»
- Μουσικό Σχολείο Κερκύρας
- Ιερά Μητρόπολη
- Τμήμα Μουσικών Σπουδών Ιονίου Πανεπιστημίου
- Οργανισμός Κερκυραϊκών Εκδηλώσεων
- Φορέας Κορφιάτικης Έκφρασης
- Χ.Ε.Ν. Κερκύρας
- Καλλιτεχνικός Όμιλος Κυριών
- Σοροπτιμιστικός Όμιλος Κερκύρας

A. Φιλαρμονική Εταιρεία «Μάντζαρος»

Η Φιλαρμονική Εταιρεία «Μάντζαρος» ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 1890 προς τιμή του Κερκυραίου Μουσουργού Νικόλαου Μάντζαρου που μελοποίησε τον Εθνικό Ύμνο. Η Φιλαρμονική έχει έδρα την πόλη της Κέρκυρας και σκοπό την διδασκαλία και διάδοση της Μουσικής Τέχνης. Ο σκοπός αυτός επιδιώκεται μέσω της συστάσεως οικείων Σχολών, της συντηρήσεως Μουσικού Τμήματος και με οποιαδήποτε άλλα μέσα.

Η Διοίκηση της Εταιρείας ανατίθεται σε επταμελές Συμβούλιο το οποίο αποτελείται από τον πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο, τον Γραμματέα, τον Ταμία, τον Ελεγκτή, τον Επιμελητή της Μουσικής και τον Οικονόμο. Το Συμβούλιο διαρκεί δύο έτη και ξεκινά τη θητεία του την πρώτη Ιανουαρίου και λήγει την 31 Δεκεμβρίου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγεται με μυστική ψηφοφορία κατά το πρώτο δεκαπενθήμερο του Δεκεμβρίου και εγκαθίσταται την πρώτη του επόμενου μήνα (Ιανουάριο). Το Διοικητικό Συμβούλιο καταρτίζει εντός του πρώτου δεκαπενθήμερου του Ιανουαρίου τον προϋπολογισμό των εσόδων και εξόδων της αρξαμένης περιόδου. Κατά το τέλος της Διοικητικής περιόδου υποβάλλει έκθεση των πεπραγμένων και απολογισμός της χρηματικής διαχειρίσεως.

Η Εταιρεία συγκροτεί κάθε περίοδο πέντε τακτικές Συνεδριάσεις.

Οι πόροι της Εταιρείας προέρχονται :

1. Από συνδρομές
2. Κρατικές και Δημοτικές Επιχορηγήσεις

3. Το κατά το Νόμο πρόσθετο τέλος επί των εισιτηρίων των Δημοσίων θεαμάτων Κερκύρας υπέρ των Φιλαρμονικών
4. Οι πρόσοδοι που προκύπτουν από την κινητή και ακίνητη περιουσία της Εταιρείας
5. Πρόσοδοι που προκύπτουν από Συναυλίες, Χοροεσπερίδες κ.λπ.
6. Δωρεές, κληρονομίες και άλλους πόρους.

Δίνονται δύο Συναυλίες το χρόνο η μία την πρώτη Κυριακή του Νοεμβρίου για τον εορτασμό της ίδρυσης της Εταιρείας και η δεύτερη την 25^η Μαρτίου για την επέτειο της Εθνικής Παλιγενεσίας.

B. Χορωδία Κερκύρας

‘Μουσική Ιερή κληρονομιά του Απόλλωνα. Γλώσσα μυστηριακή τόσο πλημμυρισμένη από μαγεία και πλούσια σε γοητεία, που οι Εννιά Μούσες, παρά τις διαφορετικές τους αρμοδιότητες θέλησαν να γίνουν νονές της και της παραχώρησαν το προνόμιο να φέρει το όνομά τους ...’

(Emille Vui Memoz)

Μια ομάδα φιλόμουσων Κερκυραίων, επηρεασμένοι εσωτερικά από τούτη την ιερή και μυστηριακή μαγεία, φτιάξαμε το 1980 τη ‘Χορωδία Κερκύρας’.

Μέχρι σήμερα η Χορωδία Κερκύρας έχει δώσει πάρα πολλές συναυλίες στην Ελλάδα και το εξωτερικό συμμετέχοντας σε Χορωδιακά Φεστιβάλ ή προσκαλεσμένοι στα πλαίσια πολιτιστικών ανταλλαγών.

Έτσι συμμετείχαμε στα διεθνή χορωδιακά φεστιβάλ Αθηνών, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου, Καστοριάς, Ιωαννίνων, Κορίνθου, Πατρών κ.ά. Επίσης σε διεθνή χορωδιακά φεστιβάλ σε Ιταλία, Γαλλία Ολλανδία, Βουλγαρία, Ελβετία, Αυστρία, Αγγλία, Ουγγαρία, Τσεχία.

Μοναδική Χορωδία που εκπροσώπησε την Ελλάδα το 1986 στο Παγκόσμιο Διαγωνισμό του Λαγκόλεν της Ουαλίας, πήραμε την 4^η θέση μεταξύ 22 ανδρικών Χορωδιών στην κατηγορία των φολκλόρ τραγουδιών.

Στα πλαίσια του διαλόγου για την ένωση των Εκκλησιών (Ορθόδοξης και Ρωμαιοκαθολικής) τον Οκτώβριο του 1988 δώσαμε συναυλία στην πλατεία του Αγίου Πέτρου στο Βατικανό με την παρουσία και του Πάπα Ιωάννη Παύλου του Η’.

Το 1992 εκπροσωπήσαμε την Ελλάδα στο πολιτιστικό φόρουμ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (τότε Ε.Ο.Κ.) που έγινε στην Ολλανδία.

Με σοβαρότητα, συνέπεια, κόπους και πενιχρά οικονομικά μέσα καταφέραμε να δημιουργήσουμε άριστες εντυπώσεις και να αποσπάσουμε ζηλευτές κριτικές. Δημιουργήσαμε

και σύμπραξη με σολίστες από την Εθνική Λυρική Σκηνή της Ελλάδας μέχρι την Όπερα της Βιέννης.

Στα πλαίσια της Χορωδίας Κερκύρας δημιουργήθηκε, πέρα από το ανδρικό τμήμα και λειτουργεί με επιτυχία παιδικό και πρόσφατα γυναικείο τμήμα.

Γ. Οι Φίλοι της Μουσικής

Το 1985 ο ιερέας της εκκλησίας Αγ. Τριών Μαρτύρων στο προάστιο 'Ανεμόμυλος' της Κέρκυρα, παρακάλεσε τον Άνθη Προκόπη ερασιτέχνη μουσικό να παραδίδει δωρεάν μαθήματα μουσικής σε μια μικρή ομάδα 15 παιδιών ηλικίας 7-11 ετών της ενορίας του.

Τα μαθήματα γινόντουσαν σε ένα μικρό εκκλησάκι που ήταν εκτός λειτουργίας και διδάσκονταν τα όργανα βιολί και βιολοντσέλο.

Το 1987 η δραστηριότητα αυτή συνεχίστηκε σε παρακείμενο μικρό κτίριο και δημιουργήθηκε ο σύλλογος 'Παιδιά και Μουσική'.

Αυτός ο σύλλογος μέσα διάστημα 8 ετών αύξησε τους μαθητές του, απέκτησε νέους δασκάλους και δημιούργησε ορχήστρα εγχόρδων που είναι η μοναδική σε όλο το νησί.

Δημιουργήθηκε μικρό εργαστήριο όπου κατασκευάστηκαν πολλά όργανα μικρού μεγέθους, που δεν υπήρχαν στο εμπόριο για τις ανάγκες των μικρών μαθητών. Το 1995 ο σύλλογος μοτονομάστηκε «ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ» Κέρκυρας και απασχολεί 45 μαθητές ηλικίας 4-18 ετών στα όργανα βιολί - βιόλα - βιολοντσέλο - πιάνο.

Η ορχήστρα είχε δώσει μέχρι το τέλος του 1995 πάνω από 70 συναυλίες και συνεργάστηκε με εξαιρετους μουσικούς - σολίστ και χορωδίες.

Οι μεγαλύτεροι μαθητές συνεχίζουν σπουδές στην Αθήνα και ένας πέτυχε σε εξετάσεις στην κρατική ακαδημία μουσικής της Πράγας στη σχολή βιολοντσέλου. Οι πόροι του συλλόγου προέρχονται από τις συνδρομές των μελών και των φίλων του, κρατική ενίσχυση δεν έχει δοθεί μέχρι τώρα.

Τώρα «ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ» Κέρκυρας επεξεργάζονται σχέδια για την περαιτέρω ανάπτυξη του συλλόγου και τη μετεστεγασή του σε μεγάλο οίκημα που θα επιτρέψει τη λειτουργία μεγάλου και σύγχρονου ωδείου, καθώς και την συνέχιση της επιτυχημένης πορείας της ορχήστρας του.

Επίσης φιλοδοξεί να θεσμοθετήσει σύστημα υποτροφιών για νέους ταλαντούχους μουσικούς για συνέχιση των σπουδών τους στο εξωτερικό.

Δ. Φορέας Κορφιάτικης έκφρασης

Ο Πολιτιστικός σύλλογος 'ΦΟΡΕΑΣ ΚΟΡΦΙΑΤΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ' ιδρύθηκε στις 15 Απριλίου 1986, κυρίως από νέους ανθρώπους, που φλέγονταν από την επιθυμία να εκφράσουν τη αγάπη τους για την Κέρκυρα και την πολιτισμική της κληρονομιά.

Σκοποί του ήταν και παραμένουν η προσβολή στην Ελλάδα και το εξωτερικό της πλούσιας κερκυραϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς, η διατήρηση, αναβίωση, συνέστιση και ενίσχυση των εθίμων ή συνηθειών της λαϊκής παράδοσης, η προβολή της καλλιτεχνικής της παράδοσης, ή – με κάθε νόμιμο μέσο – προώσπιση της ιστορικής της κληρονομιάς και της παραδοσιακής φυσιογνωμίας της, καθώς και η ανύψωση του επιπέδου σε όλους τους τομείς της τέχνης, της επιστήμης και του πολιτισμού.

Ο Σύλλογος, παρά το νεαρό της ηλικίας του, κατάφερε από το 1986 και σήμερα να παρουσιάσει πλούσια πολιτιστική δραστηριότητα, εκδηλώσεις που οργάνωσε μόνος ή με τη συνεργασία άλλων φορέων. Εκθέσεις φωτογραφίας, ενθυμημάτων και έντυπου υλικού· εκδόσεις εντύπων και φυλλαδίων επετειακού, ιστορικού και εθνικού περιεχομένου, συμμετοχές σε εκδηλώσεις των Δήμων Κέρκυρας και Λευκίμμης· αναβιώσεις εθίμων, οργάνωση ή συμμετοχή σε παραδοσιακά πανηγύρια, συμμετοχές στο Κερκυραϊκό καρναβάλι, συμμετοχές σε συνέδρια, σε εκδηλώσεις της Ναυτικής Εβδομάδας ή σε άλλες ναυτικού περιεχομένου επετείους· καταγγελίες ή παρεμβάσεις για τη διατήρηση του ιστορικού και παραδοσιακού πλούτου του νησιού είναι ορισμένες από τις δραστηριότητες που έχει παρουσιάσει.

Μια από τις κυριότερες επιδιώξεις του είναι η αρμονική συνεργασία με όλους τους ανάλογους κρατικούς φορείς, οργανισμούς, δήμους και πολιτιστικά σωματεία, αφού πιστεύει πως η Κέρκυρα θα ωφεληθεί ακόμα περισσότερο, από μια μαζική έκφραση στον ευαίσθητο τομέα του πολιτισμού.

Ε. Φιλαρμονική Γαστουρίου 'ΟΜΟΝΟΙΑ'

Στις 10 Μαρτίου του 1898 ιδρύθηκε ο 'Αλληλοβοηθητικός Σύλλογος Γαστουρίου', όπου λειτουργεί κανονικά από τις 19 Απριλίου του ίδιου έτους, με πρόεδρο τον Μιχάλη Κοντό, Γραμματέα Ειρηνοδικείου και Γραμματέα τον Αδάμ Σγούρο, δημοδιδάσκαλο. Σε μια εκδήλωση του Συλλόγου δόθηκε η ιδέα της ίδρυσης μουσικού τμήματος ως Φιλαρμονική καθώς και Δραματικής Σχολής και Θεάτρου. Από τότε λειτουργεί μέχρι σήμερα προσφέροντας μουσική κατάρτιση σε πολλά παιδιά, τα οποία διακρίθηκαν σε όλα τα σώματα των Ενόπλων Δυνάμεων, καθώς και στον ευρύτερο μουσικό τομέα. Πρώτοι αρχιμουσικοί που δίδαξαν στη Φιλαρμονική ήταν ο Σπυρίδων Αλύπιος στα χάλκινα και ο Πέτρος Κακαρούγκας στα ξύλινα. Τα έσοδα της Φιλαρμονικής είναι από εισφορές των μελών της και δωρεές των κατοίκων. Στους ευεργέτες της

αναγράφονται μεγάλα ονόματα της ιστορίας μας, όπως ο Ελευθέριος Βενιζέλος, ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Αθηναγόρας, ο ιερέας Στ. Βούλγαρης και πολλοί άλλοι. Η Φιλαρμονική στεγάζεται σε ιδιόκτητο οίκημα, το οποίο δωρήθηκε στο Σύλλογο το 1906 από την Μαργαρίτα Ποφάντη.

Το Διοικητικό Συμβούλιο σήμερα απαρτίζεται από 7 μέλη με πρόεδρο τον Γ. Λιτσαρδόπουλο. Η μπάντα αποτελείται από 70 μουσικούς, ενώ στις σχολές της φοιτούν 40 μαθητές που κάθε μέρα διδάσκονται θεωρητικά και όργανο.

Στις 20 Φεβρουαρίου 1960, η Φιλαρμονική διακρίθηκε με πρώτο βραβείο καλύτερης εμφάνισης Μουσικού Σώματος στο 7^ο καρναβάλι του Γαλλικού χωριού, στο κλαμπ Μεντιτερανέ και με πρώτο βραβείο στις 22 Μαΐου 1960 στα Α' Κερκυραϊκά Ανθεστήρια. Τον Μάη του 1995 με την ευγενική συμμετοχή της Κλειώς Δενάρδου, έλαβε μέρος στο 4^ο φεστιβάλ Φιλαρμονικών της Νέας Φιλαδέλφειας όπου ξεχώρισε για την ερμηνεία και την εμφάνισή της. Η Φιλαρμονικής έχει συμπράξει με τον βαρύτονο Παντελή Κοντό το 1996, ενώ την ίδια χρονιά δίνει από κοινού συναυλία με την Κερκυραϊκή Καντάδα, με την οποία υπογράφει αδελφοποίηση στις 12 Ιανουαρίου 1997. Στην Φιλαρμονική λειτουργεί σύνολο χάλκινων πνευστών, το οποίο τιμητικά φέρνει το όνομα 'Βασίλειος Κρητικός', τιμώντας τον Μεγάλο δάσκαλο, όπου δίδαξε την Θεία Τέχνη της Μουσικής σε όλα τα χωριά της μέσης και νότιας Κέρκυρας.

Τον Σεπτέμβριο του 1998 η Φιλαρμονική μεταβαίνει στο Μπαν Ισχλ της Αυστρίας, για να λάβει μέρος στις εορταστικές εκδηλώσεις με αφορμή την επέτειο των 100 χρόνων από το θάνατο της Αυτοκράτειρας Ελισσάβετ, η οποία έφτιαξε και το Αχιλλείο στην Κέρκυρα.

Αρχιμουσικός στη Φιλαρμονική σήμερα είναι ο Σπύρος Ράλλης και επίτιμος αρχιμουσικός ο Βασίλειος Κρητικός. Η Φιλαρμονική είναι τρίτη σε αρχαιότητα στο νησί της Κέρκυρας.

ΣΤ. Συμφωνική Ορχήστρα

Σήμερα δεν λειτουργεί και δεν γίνονται και προσπάθειες για την επαναλειτουργία της, πράγμα που δεν δικαιολογείται εξαιτίας της μεγάλης απήχησης που είχε στο κοινό και του σημαντικού έργου που είχε προσφέρει. Η λειτουργία της σταμάτησε για οικονομικούς λόγους. Ο Δήμος Κερκυραίων σταμάτησε να την ενισχύει οικονομικά και ήταν αδύνατον να συνεχίσει βασισμένη σε δωρεές και δικούς της πόρους (ετήσια συνδρομή). Βέβαια αυτό ήταν μεγάλο πλήγμα για το νησί της Κέρκυρας αφού η Συμφωνική Ορχήστρα είχε διακριθεί σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και είχε αναδείξει την Κέρκυρα. Αυτή η ενέργεια του Δήμου ήταν και η αφορμή για να πληγεί το κύρος και το γόητρο τόσο του Δημάρχου όσο και των ατόμων και φορέων που είχαν στηρίξει αυτή την απόφαση.

5.10.4. Δήμος και Αθλητικά Σωματεία

Η συνεργασία εδώ είναι κυρίως συνεργασία για τη διοργάνωση των αγώνων σε επίπεδο τοπικό αλλά και στη διοργάνωση διεθνών αγώνων.

Στην Κέρκυρα υπάρχουν ο Αθλητικό Όμιλος 'Φαίακας' και 'Αχιλλέας' που έχουν σαν κύριο άθλημα το κρίκετ. Εξάλλου η πλατεία της Κέρκυρας εξαιτίας του μεγέθους της προσφέρεται και έχει φιλοξενήσει πολλές φορές διεθνείς συναντήσεις κρίκετ.

Επίσης γνωστά αθλητικά σωματεία είναι ο Αθλητικός Όμιλος Κέρκυρας, ο οποίος έχει σαν βασικό άθλημα το ποδόσφαιρο. Ακόμη ο Κερκυραϊκός Γυμναστικός Σύλλογος, ο οποίος ιδρύθηκε το 1890 και είναι ο παλαιότερος όχι μόνο στην Κέρκυρα, αλλά σε ολόκληρη την Ελλάδα και αφορά κυρίως αθλήματα στίβου όπως Μπάσκετ, κρίκετ κ.λπ. Γνωστή είναι και η Καλαθοσφαιριστική Ένωση Φαίακας η οποία ιδρύθηκε το 1976 και αυτή έχει σχέση με αθλήματα στίβου.

Η συνεργασία του Δήμου με τους πιο πάνω φορείς έχει σχέση με τη διοργάνωση τουρνουά και αγώνων παιδικών ομάδων και σχολείων σε συναντήσεις τοπικές και μη.

5.11. Πολιτιστικές δραστηριότητες

Οι σημερινές πολιτιστικές δραστηριότητες είναι πλούσιες και καλύπτουν όλους τους τομείς. Η μουσική κυριαρχεί με δευτερεύοντα το θέατρο, το λόγο (ποιητικό) και τα εικαστικά.

Ένας κεφαλαιοποιημένος κατάλογος με τα πιο γνωστά σωματεία και ενώσεις που πραγματοποιούν εκδηλώσεις στην πόλη της Κέρκυρας βοηθάει πολύ τον αναγνώστη να αντιληφθεί την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της Κέρκυρας.

ΜΟΥΣΙΚΗ

- ✓ Παλαιά Φιλαρμονική Εταιρεία
  - ✓ Φιλαρμονική Εταιρεία Μάντζαρος
  - ✓ Φιλαρμονική Εταιρεία Καποδίστριας
  - ✓ Φιλαρμονική Εταιρεία Σπ. Σαμαράς (Άνω Κορακιάνας)
  - ✓ Μαντολινάτα
  - ✓ Συμφωνική Ορχήστρα
  - ✓ Συγκρότημα Μουσικής Δωματίου
  - ✓ Σύλλογος Παιδιά και Μουσική
- και άλλες 7 Φιλαρμονικές σε όλο το νησί.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

- Σύνδεσμος Μουσικών
- Χορωδία Κερκύρας
- Κερκυραϊκή καντάδα
- Ωδείο
- Δημοτική Χορωδία

ΧΟΡΟΣ

- δλ Κερκυραϊκό εργαστήρι Χορού
- δλ Κερκυραϊκό Χορόδραμα
- δλ Όμιλος Τοπικών Χορών
- δλ Λαοδάμας
- δλ Αγροτικός Χορευτικός Όμιλος
- δλ Λύκειο Ελληνίδων (Παράρτημα)
- δλ Κέντρο Χορού Τζένης Θεοτόκη
- δλ Σχολή Χορού Μίκας Γιούργα

ΘΕΑΤΡΟ

- * Θεατρική Ομάδα Φαίακες
- * Κερκυραϊκό Θέατρο Αυλαία
- * Κερκυραϊκή Σκηνή
- * ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

- ⌘ Οργανισμός Κερκυραϊκών Εκδηλώσεων
- ⌘ Καλλιτεχνική Λέσχη (κυρίως σινεμά)
- ⌘ Καλλιτεχνικό Βιοτ/κός σύλλογος
- ⌘ Κορφιάτικη Έκφραση
- ⌘ Καλλιτεχνική Όμιλος Κυριών
- ⌘ Ελληνικό Φως
- ⌘ Εργαστήρι Γκύλφορντ
- ⌘ Πολιτιστικό Κέντρο Καποδίστριας
- ⌘ Ιόνιος Πνοή

- Ξ Σύλλογος Ναυσικά
- Ξ Φιλοτελική Εταιρεία

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ - ΛΟΓΟΣ

- Υ Σύλλογος Πόρφυρας
- Υ Εταιρεία κερκυραϊκών Σπουδών
- Υ Αναγνωστική Εταιρεία

ΤΟΠΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ (Ελληνικοί)

- Χ Σύλλογος Μακεδόνων
- Χ Σύλλογος Ηπειρωτών
- Χ Σύλλογος Βορειοηπειρωτών

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΙ - ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ

- Υβ Χριστιανική Ένωση Νεολαίας
- Υβ Χριστιανική Ένωση Αγ. Σπυρίδων
- Υβ Χριστιανική Ένωση Κυριών Αγ. Θεοδώρα
- Υβ Χριστιανική Αδελφότητα 'Η απολύτρωση'

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ - ΠΛΑΣΤΙΚΗ

- * Εικαστική Κερκυραϊκή Ένωση

Δεν διαθέτουμε δείκτες μελών παρά μόνον δείκτες δραστηριοτήτων, πάντως συγκεντρωτικά σε απόλυτους αριθμούς έχουμε ένα σύνολο 60σωματείων από τους οποίους οι ειδικότητες χωρίζονται χονδρικά ως εξής :

Επιστημονικά σωματεία	:	13
Ποικίλων δραστηριοτήτων	:	12
Μουσική	:	8
Χορός	:	8
Τραγούδι	:	5
Θρησκευτική - Παιδαγωγική	:	4
Θέατρο	:	3
Τοπική	:	3

Φιλολογική	:	3
Ζωγραφική	:	1

Η πολυπληθέστερη συμμετοχή είναι σαφώς στη Μουσική όπου εκατοντάδες νέοι εκπαιδεύονται και μαθαίνουν μουσική σε σωστές βάσεις ενισχύοντας την παρουσία των τριών φιλαρμονικών της πόλης (Παλαιά, Μάντζαρος, Καποδίστριας), που έχουν και τη μεγαλύτερη βαρύτητα στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης.

Χαρακτηριστικά είναι ότι η όπερα, το λυρικό θέατρο, η κλασική μουσική, από μια τεράστια παράδοση που αναφέρθηκε πριν είναι μια υπόθεση λαϊκή και όχι μόνον μιας καλλιεργημένης ελίτ. Η μουσική στοιχειώδης παιδεία διαμορφώνεται σχεδόν μέσα σε κάθε οικογένεια της πόλης.

Τα ακούσματα στις ανοικτές εκδηλώσεις εξοικειώνουν τους νέους με την κλασική μουσική. Παρά την επίθεση από τα Ραδιοτηλεοπτικά μέσα και την επιβολή του τρόπου διασκέδασης και ψυχαγωγίας μέσω της τουριστικής ανάπτυξης με τα γνωστά 'σκουπίδια', η παράδοση της κλασικής μουσικής παιδείας παραμένει αναλλοίωτη. Η Κέρκυρα παραμένει ο κύριος τροφοδότης όλης της Ελλάδας σε επαγγελματίες μουσικούς από τα ιδιωτικά συγκροτήματα ως τις Κρατικές Ορχήστρες.

Δε θα ήταν υπερβολή αν λέγαμε ότι ένα μέρος αυτής της παραγωγής μουσικού έργου και εργατών της τέχνης οφείλεται στον μουσικό παιδαγωγό Νικόλαο Μάντζαρο, ο οποίος αποποιήθηκε την προσφορά του Τσιγκαρέλι να διευθύνει το Κονσερβατόριο του Μιλάνου και προτίμησε τον περιορισμένο χώρο της γενέτειράς του θυσιάζοντας τις διακρίσεις που του πρόσφερε η Ιταλία.

Από τον Μάντζαρο και τη Σχολή του ξεκίνησαν μουσικοί που ξεχύθηκαν αργότερα στην Ελλάδα (Ξύντας, Αλμπάνης, Αντώνιος και Ιωσήφ, Λιμπεράλε, Εδουάρδος Παδοβάς, Σπύρος Σαμαράς κ.ά.), που αποτέλεσαν και ένα έτοιμο υλικό, τον πυρήνα της ελληνικής μουσικής διαμόρφωσης.

Αυτήν την παράδοση την συνέχισαν οι Φιλαρμονικές μέχρι σήμερα, όχι σε δημιουργία συνθετών αλλά κύρια σε μαζική τροφοδοσία εκτελεστών του Πανελλήνιου μουσικού σώματος. Για αυτήν την παράδοση οι Κερκυραίοι είναι εξαιρετικά υπερήφανοι, δεν αποδέχονται γενικά τα ακούσματα της Ηπειρωτικής Ελλάδας θεωρώντας αλλοιωμένα από τουρκικά ή αραβικά στοιχεία.

Εδώ πρέπει να θυμίσουμε ότι η θεώρηση του εκκλησιαστικού οργάνου ως άσκοπη εφεύρεση από την ορθόδοξη εκκλησία, ήταν το αίτιο που η ελληνική μουσική εξακολούθησε για πολλούς αιώνες, να παραμένει στην αρχέγονη ομόφωνη μουσική που καλλιέργησαν οι λαοί της

Ανατολής. Ενώ στη Δύση είχε εισαχθεί η νέα τέχνη με το αρμονικό πολυφωνικό σύστημα, στην Ανατολή με την πτώση της πόλης κόπηκε κάθε δεσμός με τις καινούργιες κατευθύνσεις και παρέμεινε το μονωδικό Βυζαντινό μέλος που με τη σειρά του εκφυλίστηκε στο Ανατολικό τραγούδι με το οποίο πλημμύρισαν την Ελλάδα οι βάρβαροι. Τούτα τα αναφέρουμε γιατί στην υπόλοιπη Ελλάδα, υπάρχει μια γενική αντίληψη που αμφισβητεί την Κερκυραϊκή παράδοση σαν ιταλίζουσα και ελιτίστικη.

Όχι βέβαια. Η μουσική είναι μια ενιαία γλώσσα. Έχει βέβαια πολλές διαλέκτους, δεν παύει όμως από το να είναι η ίδια γλώσσα. Κανένας δεν σκέφτηκε να αμφισβητήσει την ελληνικότητα του Ηπειρωτικού τραγουδιού που είναι γεμάτο τριημιτόνια που χαρακτηρίζουν την μουσική της Αραβίας. Τόσο το καλύτερο για την Κερκυραϊκή μουσική που έχει στοιχεία της Ιταλικής έκρηξης.

5.11.1 Μουσική

Κυρίαρχο ρόλο στον τομέα της Μουσικής παίζουν οι φιλαρμονικές. Το θετικό είναι ότι συντηρούν την παράδοση αλλά καθλώνουν την εξέλιξη όπως π.χ. υπήρχαν αντιρρήσεις για την δημιουργία Συμφωνικής. Επίσης το Ιόνιο Πανεπιστήμιο (Τμήμα Μουσικών Σπουδών), ακόμα δεν έχει επέμβει όσο καθοριστικά θα μπορούσε στα πράγματα, ενώ έχει τη δυνατότητα, την υλικοτεχνική υποδομή και τους ανθρώπους για κάτι τέτοιο.

Η απόλυτη κυριαρχία της 'μπάντας' που κανονικά έχει περισσότερη συμμετοχή σε εορτασμούς και θρησκευτικές εκδηλώσεις, την έφερε και ως αντικαθιστούσα την κλασική ορχήστρα, πράγμα που αντικειμενικά δεν είναι. Αυτή η κατάσταση λειτούργησε αντίστροφα ώστε να μη θεμελιωθεί μια σοβαρή Συμφωνική Ορχήστρα.

Η σχέση με το Πανεπιστήμιο δεν έχει 'ανοίξει' ακόμη. Το γεγονός ότι οι νέοι παίρνουν κλασική μουσική παιδεία (π.χ. Ωδείο Κέρκυρας) δεν σημαίνει ταυτόχρονα και ολοκλήρωση μουσικών σπουδών. Αυτό φαίνεται και από το ότι η Κέρκυρα δεν έχει πια αρκετούς δικούς της συνθέτες αλλά και σολίστες. Οι έχοντες ταλέντο αναγκαστικά ξενιτεύονται για να ολοκληρωθούν.

Το Μουσικό Τμήμα του Πανεπιστημίου είναι το τρίτο Μουσικό Τμήμα, μετά της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης που λειτουργεί στη χώρα. Από άποψη δυναμικού και εξοπλισμού θεωρείται εφάμιλλο των δύο προϋπαρχόντων αυτού. Είναι ο φορέας εκείνος που καλείται να παίξει τον καθοριστικό ρόλο στην παραγωγή και τελειοποίηση εκτελεστών και σολίστ και ταυτόχρονα να ενεργήσει μια τομή στα πολιτιστικά πράγματα που να χαρακτηρίζονται από μια ποιότητα ικανοποιητική οπωσδήποτε, αλλά δεν αποφεύγουν τον καθησυχασμό και την αυταρέσκεια.

Με τη λήξη του σχολικού έτους παρουσιάστηκαν έργα μαθητών που άφησαν άριστες εντυπώσεις στον 'ερευνητικό' τομέα. Ο σαξοφωνίστας Τουλιάτος και το Διεθνές Ρεσιτάλ Κιθάρας ήταν από τις καινοτόμες εκδηλώσεις που έφεραν εναλλαγή στα καθιερωμένα.

Η ερευνητική δουλειά έρχεται να αντιπαρατεθεί με την υπάρχουσα στον τομέα της Μουσικής και πρέπει να γίνει συμφιλίωση στις επιλογές και το πνεύμα, ώστε να υπάρξει αποτέλεσμα.

Το Πανεπιστήμιο δεν πέρασε γενικά μέσα στην κοινωνία, δεν ενσωματώθηκε μέσα της για να παράγει δημιουργικό έργο και το πολιτιστικό έλλειμμα συνεχίζεται, ενώ έπρεπε να είναι ο άξονας της πολιτιστικής ζωής.

5.11.2. Θέατρο

Εδώ η ερασιτεχνική προσπάθεια που ξεκίνησε την δεκαετία του 1970, τείνει να ολοκληρωθεί με την δημιουργία (και στην πραγματικότητα, γιατί στα χαρτιά υφίσταται) Περιφερειακού Θεάτρου. Οι ντόπιοι συγγραφείς έχουν κάποια αξιόλογη παρουσία με κωμωδίες, κύρια όπου αναπαραγάγουν γλωσσικά ιδιώματα της Κερκυραϊκής υπαίθρου.

Η προσπάθεια του γιατρού και μεταφραστή Μάκη Λαχανά με το Θεατράκι της Τενέδου και την ομάδα 'Φαίακες' είναι από τις αξιόλογες πρωτοπορίες στο χώρο για ποιοτικό έργο και διαμόρφωση ηθοποιών πέρα από τα ερασιτεχνικά.

Η επίκτητη θεατρικότητα εισβάλλει στο χώρο της πόλης με τους επιβλητικούς εορτασμούς του Πάσχα και του Προστάτη Αγίου Σπυρίδωνα και δημιουργεί ατμόσφαιρα λαϊκής παράστασης που πιστεύουμε διαμορφώνει θετικά την τάση καλλιέργειας της ηθοποιίας στους νέους.

5.11.3. Χορός

Πάλι η παρουσία των τοπικών Σχολών και συλλόγων εδέσποσε τα τελευταία χρόνια. Οι μετακλήσεις που δέχονται οι Σχολές για να συνοδεύουν με τις μαζορέτες τους επετείους και εκδηλώσεις ανά το Πανελλήνιο, είναι κολακευτικές. Κάποια από τα παραδοσιακά συγκροτήματα εμπορευματοποίησαν τη δουλειά τους και παρουσιάζουν χορούς στα ξενοδοχεία για να συντηρηθούν.

Από την τεράστια συμμετοχή κοριτσίστικης νεολαίας στις Σχολές, δεν έχουν ξεχωρίσει ακόμα χορεύτριες που θα μπορέσουν να κάνουν επαγγελματική καριέρα σε κλασικό μπαλέτο. Η απουσία κινήτρων και η δυσκολία διαμόρφωσης υψηλής τεχνικής πέρα από την πρωτόλεια προσπάθεια παίζει καθοριστικό ρόλο.

Η Κέρκυρα είναι το νησί που δέχτηκε περισσότερο τις δυτικές επιδράσεις απ' όλα τα νησιά του Ιονίου. Η συχνή και μεγάλη επικοινωνία που είχε με την Ιταλία επηρέασε την πολιτιστική της παράδοση και την καλλιτεχνική της δημιουργία.

Επόμενο είναι οι επιδράσεις αυτές να είναι φανερές και στους χορούς που συναντάμε στο νησί.

Οι χοροί της Κέρκυρας είναι παραλλαγές συρτών χορών. Είναι χοροί κυκλικοί και έχουν χάρη και λεπτότητα. Συνήθως είναι μεικτοί χοροί, αλλά πολλές φορές στις καθαρά γυναικείες ομάδες παρεμβάλλονται και δύο άντρες οι οποίοι εναλλάσσονται ως πρωτοχορευτές. Ο δεύτερος άντρας ήταν αυτός που έκανε την "κούδα" (ουρά), βρισκόταν δηλαδή και χόρευε μπροστά στην τελευταία του χορού. Αντικαθιστούσε τον πρωτοχορευτή όταν αυτός το ήθελε, γι' αυτό και ήταν πάντα πρόσωπο της εμπιστοσύνης του. Η ανταλλαγή του πρωτοχορευτή από τον δευτεροχορευτή, γινόταν με έναν ευγενικό χαιρετισμό.

Σε άλλη περίπτωση οι δύο άντρες βρίσκονται στην αρχή και στο τέλος του χορού, επιδεικνύοντας τη χορευτική τους επιδεξιότητα και οι γυναίκες απλώς τους συνοδεύουν. Στους μεικτούς χορούς, αντρών - γυναικών, οι γυναίκες πιάνονταν με τους άντρες με μαντήλι. Στο γυναικείο συρτό χορό, οι χορεύτριες έχουν καρφισωμένο στη μέση τους ένα μεγάλο μαντήλι, με έντονους χρωματισμούς και με ωραίες παραστάσεις, που στη διάρκεια του χορού ή καθώς ξεχώριζαν σε ζευγάρια το ανέμιζαν ή και πιάνονταν με το χορευτή και ποτέ από το χέρι.

Ορισμένες φορές στο χορό οι γυναίκες είναι τοποθετημένες σε δυάδες ή τετράδες και χορεύουν προχωρώντας ή γυρίζοντας προς τα πίσω.

Οι χοροί παίρνουν, πολλές φορές, το όνομά τους είτε από το χωριό που χορεύονται, είτε από το τραγούδι που τους συνοδεύει, όπως ο Αγειρώτικος, ο Σινιώτικος, ο Κορακιανίτικος, ο Μεσιώτικος, η Ρούγα και ο Άη Γιωργίτικος. Το τραγούδι που συνοδεύει τον κερκυραϊκό χορό που χορεύεται στα νότια χωριά του νησιού είναι το πανελλαδικό "Κάτω στον Άη - Γιώργη" και σύμφωνα με την παράδοση ο χορός προέρχεται από Σουλιώτες πρόσφυγες που ζούσαν στους Παξούς.

Ο καθιερωμένος χορός ήταν ο κερκυραϊκός χωριάτικος, σε πολλές παραλλαγές, δέκα περίπου, συρτός, με ελαφράδα, με χάρη, με έντονο το λυρικό στοιχείο.

Το απόγευμα της Τυροφάγου, μετά τον εσπερινό, τότε έξω από την εκκλησία και καμιά φορά και μέσα στην εκκλησία, γίνεται ο χορός των γερόντων ή των παπάδων. Πρώτος έσερνε το χορό ο γεροντότερος παπάς και στη συνέχεια όλοι οι γέροντες. Χόρευαν το χορό, τραγουδώντας το τραγούδι "Δόξα να". Πρώτα τραγουδούσε ο παπάς και όλοι μαζί επαναλάμβαναν :

- Δόξα νάχει η πάσα μέρα.
- Δόξα νάχει η πάσα μέρα και ο γιος με τον πατέρα.
- Δόξα νάχουν και τα τρία.
- Δόξα νάχουν και τα τρία και η Δέσποινα η Μαρία.

Παλιά στα πανηγύρια, στο προαύλιο της εκκλησίας γίνονταν οι χοροί. Στο χορό που έκαναν οι γερόντισσες φορούσαν όλες άσπρα μαντήλια στο κεφάλι. Στους κύκλους που κάνανε οι γυναίκες μπροστά πιάνονταν οι παντρεμένες. Καμιά φορά και κατά ηλικία. Στη δεύτερη σειρά πιάνονταν οι νεότερες και οι ελεύθερες. Πολύ ενδιαφέρον και γραφικό θέαμα παρουσιάζει ο χορός των γυναικών όταν χορεύουν όλες μαζί ή και κατά ομάδες.

Ο συρτός κερκυραϊκός χορός έχει αργό ή γρήγορο ρυθμό, ανάλογα στην περιοχή που χορεύεται ή και με το χρόνο που δίνουν, πολλές φορές τα όργανα που εδώ είναι το βιολί, η κιθάρα, το ταμπούρλο, μεγάλα τύμπανα, ο αυλός που λεγόταν και νιάκαρες.

Αντιπροσωπευτικό κερκυραϊκό συρτό είναι το τραγούδι “Η Ρούγα”.⁶

5.11.4. Εικαστικά

Η δημιουργία σύγχρονης πινακοθήκης χαιρετίστηκε από την τοπική κοινωνία σαν γεγονός. Η θέση της όμως 15 χιλιόμετρα από την πόλη της Κέρκυρας κάνει η λειτουργία της δυσχερή. Η πρόσφατη έκθεση, πετυχημένη σε άλλες πόλεις, με 250 έργα του Σπυρόπουλου πέρασε σχεδόν απαρατήρητη, η ίδια τύχη μάλλον περιμένει και την έκθεση των ελλήνων ζωγράφων του 9^{ου} αιώνα που ξεκίνησε αυτές τις ημέρες. Η λειτουργία λεωφορειακής γραμμής δεν λύνει το πρόβλημα της απόστασης. Η πινακοθήκη πρέπει να είναι εύκολα βατή για να είναι επισκέψιμη.

Η διάλυση του Σινιοαπωνικού Μουσείου, μοναδικού στην Ελλάδα, λόγω της Συνόδου Κορυφής και η μη εξεύρεση χώρου για αυτή μετράει στα πλέον αρνητικά. Ας ελπίσουμε ότι οι προσπάθειες για επανεγκατάσταση του στον ίδιο χώρο και με μεγαλύτερη ανάπτυξη, θα ολοκληρωθούν σύντομα, ώστε να καλυφθεί το μεγάλο κενό.

Η Καλλιτεχνική και Βιοτεχνική Σχολή που συστήθηκε το 1881 και είχε έως προπολεμικά ένα μέσο όρο 80 – 100 μαθητών ετησίως, δεν έχει πλέον την παλιά της αίγλη και κύκλο εργασιών.

---

6. Σούλα Τόσκα - Καμπά, Νησιώτικοι Παραδοσιακοί Χοροί, εκδ. Φύλιπότη.

Όμως η αδιάκοπη σειρά παρουσίας Κερκυραίων ζωγράφων, συνεχίζεται μέχρι σήμερα με αξιόλογες συνθέσεις και προσπάθειες. Την σκυτάλη των Ρόμπι, Γιαλυνά, Κουμεντάκη, Χυτήρη, Ζερβού, Κόντη, Βεβτούρα, Κάρτες έχουν πάρει οι Αλαμάνος, Σουρτζίνος, Μιχελόπουλος, Γερακάρης, Ξωμεριτάκης που εκθέτουν και στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και έχουν αποσπάσει διεθνείς διακρίσεις.

Τέλος ελπιδοφόρο διαγράφεται το μέλλον της Δημοτικής Πινακοθήκης. Μετά τις μετακινήσεις την απραξία και την εξαφάνιση βρίσκει (με βεβαιότητα μάλλον) φιλόξενο χώρο στο ισόγειο του Ανακτόρου Μιχαήλ και Γεωργίου και σύντομα εκτιμάται ότι θα πραγματοποιηθούν τα εγκαίνιά της.

5.11.5 Λόγος - Ποίηση

Η απώλεια του κ. Δαφνή από την κεφαλή της Εταιρείας Κερκυραϊκών Σπουδών, άφησε δυσαναπλήρωτο κενό στην έρευνα της Κερκυραϊκής Ιστορίας και Παράδοσης.

Η προσπάθεια της ομάδας που κινείται γύρω από το περιοδικό 'Πόρφυρας' έχει εξαντλήσει τα όρια της και 'ακαδημοποιείται' απευθυνόμενη σ' ένα περιορισμένο κοινό. Το περιοδικό πουλάει 1200 τεύχη πανελλήνια και από αυτά μόνο 300 στην Κέρκυρα.

Η μοίρα των επαρχιακών εντύπων είναι κοινή. Δημιουργούν έχθρες, γιατί απορρίπτουν κάποιους αυτόκλητους συγγραφείς, εξαντλούν γρήγορα τα θέματά τους και δύσκολα ξεπερνούν τα ερασιτεχνικά όρια. Οι εκδηλώσεις λόγου ακολούθησαν την πεπατημένη σ' ένα κοινό που χρόνια παραμένει το ίδιο.

ΜΕΡΟΣ 2^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6°

Η ΚΕΡΚΥΡΑ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

6.1. Περιβάλλον και τουριστική ανάπτυξη

Το περιβάλλον με την έννοια του φυσικού αδόμητου χώρου και του ανθρωπογενούς δομημένου χώρου, σωστά πλέον και όλο και από τα πιο επίσημα χείλη, αναγνωρίζεται ότι αποτελεί τη βάση για κάθε αναπτυξιακή δραστηριότητα.

Σ' ένα τόπο σαν την Κέρκυρα, που καλείται να παίζει σημαντικό ρόλο σε εθνικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο στον τομέα του τουρισμού, η αναπτυξιακή αυτή διάσταση του περιβάλλοντος αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα.

Η αναβάθμιση των όρων και των χαρακτηριστικών της τουριστικής δραστηριότητας, η εξασφάλιση κινήτρων για τουρισμό, η αύξηση της ελκυστικότητας, αποτελούν σε θεωρητικό βέβαια επίπεδο, τον μόνιμο προβληματισμό και εξαγγελίες των τελευταίων χρόνων. Στην πράξη, οι τουριστικές δραστηριότητες και τα συνεπακόλουθά τους, όπως αναπτύσσονται στον τόπο μας, τυχαία, ανοργάνωτα και ευκαιριακά επιφέρουν μόνιμη, μη αναστρέψιμη δηλαδή αλλοίωση των φυσικών και ανθρωπογενών πόρων, παρόλο που αυτοί αποτελούν το λόγο ύπαρξης και ανάπτυξης αυτών των ίδιων των τουριστικών δραστηριοτήτων.

Το περιβάλλον, σιωπηλός υποδοχέας όλης αυτής της ανεξέλεγκτης ανθρώπινης δραστηριότητας, απειλείται ανεπανόρθωτα. Όχι μόνο τα εύθραυστα φυσικά χαρακτηριστικά του αλλοιώνονται και σταδιακά εξαφανίζονται, αλλά και οι τοπικές δραστηριότητες ισοπεδώνονται στο όνομα μιας αξιοποίησης, όπως η νεοελληνική αγωνία για επιβίωση την εννοεί. Όμως, το παραγόμενο προϊόν αντιστρατεύεται, τελικά, το στόχο του.

Οι τουριστικές δραστηριότητες, με τον τρόπο που αυτές παράγονται και εγκαθίστανται, μειώνουν την ελκυστικότητα των περιοχών τους, αποστερούν όλα τα χαρακτηριστικά που καθόρισαν αρχικά τους τόπους τουριστικού ενδιαφέροντος.

Τώρα πια, η τουριστική οικονομία της Κέρκυρας και όχι μόνον, βιώνει μια σοβαρότατη κρίση. Στους λόγους που τη διαμορφώνουν, η συμμετοχή της περιβαλλοντικής κατάστασης, αποκτά μεγάλο μερίδιο. Η ιδιαιτερότητα του χώρου της Κέρκυρας, που είχε τη δυνατότητα να

λειτουργήσει ως ο σταθερός παράγοντας απέναντι σε κάθε κατασκευαζόμενη κρίση, δεν αντιστέκεται πια. Αγνοώντας την, την έχουμε παραμορφώσει.

6.2. Οι τουριστικές δραστηριότητες στην Κέρκυρα

Με τον όρο “τουρισμός” νοείται ένα σύνολο κοινωνικοοικονομικών δραστηριοτήτων, που σκοπό έχουν τη μετακίνηση ατόμων ή ομάδων για περιήγηση, εκπαίδευση, ψυχαγωγία, ανάπαυση και υγεία.

Οι τουριστικές δραστηριότητες στην Κέρκυρα σήμερα, δεν έχουν θεματικό χαρακτήρα, και εξ αυτού ο διαχωρισμός τους σε είδη δεν υλοποιείται. Κριτήριο για την ανάπτυξή τους αποτέλεσε εξ αρχής η ποιότητα του φυσικού χώρου, η παραλία, η γραφικότητα, η τοπική ιδιομορφία. Το μέγεθος που προσδιορίζει το βαθμό ανάπτυξής τους σήμερα είναι οι διατιθέμενες τουριστικές κλίνες.

Εκτιμάται ότι στην Κέρκυρα, που αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα νησιωτικής περιοχής της χώρας, πάνω από το 70% του πληθυσμού, το 90% του τουρισμού και της αναψυχής, το 50% της γεωργίας και το σύνολο της παράκτιας αλιείας και ιχθυοκαλλιέργειας είναι συγκεντρωμένα στην παραλιακή ζώνη, σ' αυτή τη στενή λωρίδα γης και θάλασσας.

Η κατάσταση αυτή, που σε μεγάλο βαθμό διαμορφώθηκε κατά την τριακονταετία 1951 – 1981, συντέλεσε στη βίαιη μετατροπή ενός αγροτικού περιβάλλοντος σε αστικό – τουριστικό απρογραμμάτιστα, χωρίς αυτή να συνοδεύεται από την κατασκευή της απαραίτητης υποδομής, με όλες τις συνέπειες πάνω στην τοπική παραδοσιακή κοινωνία και τη φύση. Συνακόλουθο της ταχύρρυθμης οικονομικής ανάπτυξης είναι η αύξηση της αγοραστικής δύναμης και του ελεύθερου χρόνου.

Η αύξηση των ιδιόκτητων αυτοκινήτων και άλλων οχημάτων επηρέασε σημαντικά την κινητικότητα του πληθυσμού. Έτσι, ο μεγάλος αριθμός οχημάτων στα χέρια ενός λαού που αντιστέκεται στους “φυσικότερους” τρόπους πρόσβασης προς τις ακτές έχουν αφήσει τα καταστρεπτικά τους ίχνη στο φυσικό περιβάλλον με πολλούς τρόπους και κύρια με το μεγάλο αριθμό δρόμων που βρίσκονται πολύ κοντά στην ακτή ξεπερνώντας συνήθως την απόσταση ασφαλείας των 250 – 300 μέτρων, οι οποίοι σταδιακά ασφαλτοστρώθηκαν και μετατράπηκαν σε αρτηρίες, δημιουργώντας εξαιρετικές πιέσεις πάνω στο περιβάλλον.

Χαρακτηριστικό όλης αυτής της εκ θεμελίων κοινωνικοοικονομικής μεταστροφής της τοπικής κοινωνίας, που διέτρεξε την εξέλιξή της μέχρι σήμερα, είναι η απουσία στοιχειώδους σχεδιασμού για την οργάνωση και ανάπτυξή της. Η διαπιστούμενη σήμερα ανάπτυξη, ή καλύτερα, η διαπιστούμενη στρεβλή ανάπτυξη, είναι προϊόν της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, έτσι

όπως ανεξέλεγκτα αναπτύχθηκε ως τις μέρες μας και της κρατικής ολιγωρίας στο να την κατευθύνει συγκεκριμένα μέσα από κάποιο χωροταξικό, αναπτυξιακό σχεδιασμό.

6.3. Συμμετοχή οικισμών στο συνολικό τουριστικό προϊόν

Είναι ενδιαφέρον να παρακολουθήσει κανείς τη διαδικασία μετατροπής των μικρών χωριών της υπαίθρου σε χώρους υποδοχής του τουριστικού ρεύματος, που την προηγούμενη δεκαετία βρισκόταν σε έξαρση. Για την εκτόνωση της αυξημένης ζήτησης σε τουριστικές κλίνες ξεκίνησε το 1986 η διαδικασία οριοθέτησης των οικισμών του νησιού, με βάση το Π.Δ. της 24.04.1985. η ανακολουθία είναι προφανής.

Ενώ το ζητούμενο ήταν η εξασφάλιση της δυνατότητας οικοδόμησης τουριστικών καταλυμάτων χρησιμοποιήθηκε το Π.Δ. που αναφέρεται σε ανάγκες α΄ κατοικίας. Από το σύνολο των 266 οικισμών της Κέρκυρας, οριοθετήθηκαν με αυτήν τη διαδικασία οι 175 μέχρι σήμερα και βέβαια η πρακτική συνεχίζεται.

Εάν εξαιρέσει κανείς τους ούτως ή άλλως εγκαταλελειμμένους οικισμούς, γίνεται αντιληπτό ότι η οριοθέτηση είχε εφαρμογή στο 75% των οικισμών και απέμειναν βέβαια οι υπόλοιποι, οι πιο δυσπρόσιτοι, που είχαν πληθυσμό κάτω των 50 ατόμων. Μερικοί μάλιστα οικισμοί με έντονες πιέσεις οριοθετήθηκαν δύο φορές με τη διαδικασία του “επανακαθορισμού” ορίων, με σκοπό την επέκτασή τους. Η σημερινή εικόνα των οικισμών της Κέρκυρας είναι σαφές αποτέλεσμα της αλόγιστης χρήσης του Π.Δ. της οριοθέτησης.

Η πρακτική αυτή δημιούργησε ατέλειωτους, υπερμεγέθεις οικισμούς, αναπτυγμένους σε περίεργα και πολλές φορές ασυνεχή περιγράμματα, που σκαφαλώνουν σε εδάφη οικιστικά ακατάλληλα, με έντονες κλίσεις, σε ρεματιές και παραλίες, πάνω στους δρόμους, με μοναδικό σκοπό να μετατραπούν τα χωράφια σε οικόπεδα και να χτιστούν δωμάτια, διάφορα μεθ' υπογείου και συχνά υποστέγη προς ενοικίαση, τουριστικές δηλαδή εγκαταστάσεις που όμως είχαν οικοδομική άδεια κατοικίας. Κάθε ευσυνείδητο κοινοτικό συμβούλιο θεώρησε υποχρέωσή του να προσκομίσει στη Νομαρχία αίτημα για τέτοιο οικισμό, έχοντας εξαντλήσει όλη του τη φαντασία για να εκμεταλλευτεί και την τελευταία ασάφεια και απροσδιοριστία της νομοθεσίας,

Πηγάρδια και εγκαταλελειμμένες πρόχειρες αποθήκες βαφτίστηκαν προϋπάρχοντα κτίσματα και το ΣΧΟΠ του Νομού και η Νομαρχία Κερκύρας, μετά από σχετική διαπραγμάτευση, συνήθως ενέκριναν τα υποβαλλόμενα αιτήματα με μικρούς περιορισμούς. Κανείς δεν διακινδύνευε να χαρακτηριστεί αντί - αναπτυξιακός. Συνενοχικά, πολίτες, τοπική αυτοδιοίκηση, φορείς και κράτος δημιούργησαν την εικόνα των οικισμών που βλέπουμε σήμερα. Η αντίθεση

της διοίκησης του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Τ.Ε.Ε.) και όχι των μηχανικών, σε αυτή τη λογική που εκφράστηκε από τότε δεν κατάφερε να πείσει.

Από τα στοιχεία του Ε.Ο.Τ. Κερκύρας προκύπτει ότι σήμερα το 56% του συνολικού αριθμού τουριστικών κλινών που διατίθενται στο νησί, ευρίσκονται σε οικισμούς. Τα υπόλοιπα 4,6% απορροφά η πόλη της Κέρκυρας και το 25,4% ο εκτός σχεδίου χώρος.

	Αριθμός τουριστικών κλινών	Ποσοστό
Οικισμοί μελέτη	70.000	56%
Πόλη Κέρκυρας	5.750	4,6%
Εκτός σχεδίου περιοχές	49.250	25,4%
Συνολικά	125.000	100%

Πηγή : Ε.Ο.Τ. Κερκύρας, ΤΑΠ Δήμου Κερκυραίων

Η πιο πάνω κατανομή των διατιθέμενων κλινών στο νησί, καταδεικνύει τον αναμφίβολα καθοριστικό ρόλο των οικισμών στο τουριστικό μοντέλο που επικρατεί.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι ο ρόλος αυτός ενισχύεται σημαντικά και από μια σειρά άλλων εξυπηρετήσεων και παροχών αναψυχής, με τις οποίες οι τουριστικοί οικισμοί ελκύουν τους φιλοξενούμενους στις γύρω περιοχές με αποτέλεσμα η προσπάθεια αναβάθμισης των οικισμών να αποτελεί σήμερα για την τουριστική ανάπτυξη του τόπου, ένα πρώτης προτεραιότητας ζήτημα.

6.4. Προσδιορισμός τουριστικών οικισμών

Η Κέρκυρα καταλαμβάνει συνολικά μια έκταση 612 τετραγωνικών χιλιομέτρων, τα 2/3 των οποίων είναι πεδινά και τα υπόλοιπα ημιορεινά. Ο πληθυσμός της είναι 105.000 κάτοικοι με πυκνότητα 171 κατ/τ.χλμ, υπερδιπλάσια δηλαδή πυκνότητα κατοίκησης από το μέσο όρο της χώρας.

Περισσότεροι από το 1/3 των κατοίκων είναι συγκεντρωμένοι στην πόλη της Κέρκυρας, ενώ οι περισσότεροι από τους 266 οικισμούς που διαθέτει έχουν πληθυσμό κάτω των 500 κατοίκων και ένα ποσοστό 47,5% των οικισμών είναι κάτω των 100 κατοίκων, ενώ 30 οικισμοί διαπιστώνονται εγκαταλελειμμένοι.

Παρατηρήσεις στα απογραφικά στοιχεία της ΕΣΥΕ οδηγούν σε ενδιαφέροντα συμπεράσματα:

- Η μειωτική πληθυσμιακή εξέλιξη των προηγούμενων δεκαετιών, από το 1981 και μετά αντιστρέφεται και ο πληθυσμός παρουσιάζει αύξηση. Σήμερα δεν υπάρχει μετανάστευση.
- Παράλληλα παρατηρείται γήρανση του πληθυσμού.
- Παρατηρείται αύξηση του αστικού πληθυσμού κατά 25%. Δεν υπάρχει ημιαστικός πληθυσμός, αλλά ο πληθυσμός περνά κατευθείαν από τον αγροτικό στον αστικό χώρο.
- Στα ορεινά μέρη δεν υπάρχει πληθυσμός. Στο 30% των κοινοτήτων που είναι ημιορεινές κατοικεί μόνο το 14,3% του συνολικού πληθυσμού.

Δεν είναι παρακινδυνευμένο το συμπέρασμα ότι η είσοδος του τουρισμού στην τοπική οικονομία είχε το αντίκριμά της στην σταθεροποίηση του πληθυσμού, στην αστικοποίηση του και την συγκέντρωσή του στις παραλιακές και πεδινές περιοχές, εκεί όπου η τουριστική δραστηριότητα έχει έντονα αναπτυχθεί.

6.5. Πληθυσμός και βαθμός τουριστικοποίησης

6.5.1. Μόνιμοι κάτοικοι

Τα πληθυσμιακά μεγέθη των οικισμών, σύμφωνα με τα απογραφικά στοιχεία της ΕΣΥΕ, είναι ενδεικτικά της έντονης ανάπτυξής τους τα τελευταία χρόνια. Ο πληθυσμός τους όχι μόνον συγκρατείται, αλλά και αυξάνεται σε συνολικό ποσοστό 30% τη δεκαετία 1971 - 1981 και ακόμη μεγαλύτερο 33%, τη δεκαετία 1981 - 1991.

Διαπιστώνονται 4 οικισμοί που έχουν υπερδιπλασιάσει τον πληθυσμό τους :

- οι Μπενίτσες σε ποσοστό 124%, ο οικισμός της Ρόδας σε ποσοστό 134%, ο Άγιος Γεώργιος Αργυράδων 165% και το Μπαρμπάτι 109%.

- 12 οικισμοί παρουσιάζουν αύξηση 30 - 100% και

- μόνον 7 οικισμοί συνολικά εμφανίζουν πληθυσμιακή συρρίκνωση.

Παρ' όλη την απόκλιση από την πραγματικότητα, που πιθανά έχουν τα στοιχεία των απογραφών, η πληθυσμιακή ενδυνάμωση των οικισμών είναι αντικειμενική.

Είναι γεγονός ότι η αύξηση των θέσεων απασχόλησης με τον τουρισμό όχι μόνο συγκροτεί τη μετανάστευση, αλλά αντίθετα επαναφέρει τους μετανάστες από την πόλη της Κέρκυρας, την Αθήνα ή άλλα κέντρα.

Βέβαια, η πλειοψηφία των κατοίκων συμμετέχει στη ζωή του οικισμού επτά περίπου μήνες το χρόνο, από τον Απρίλιο έως τον Οκτώβριο, όσο διάστημα τους απασχολεί η τουριστική δραστηριότητα. Το 50% των μελετούμενων τουριστικών οικισμών, κατά την περίοδο του χειμώνα, νεκρώνει τελείως.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 : ΜΟΝΙΜΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ

α/α	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΜΟΝΙΜΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ			ΤΑΣΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ	
		71	81	91	71-81	81-91
1	Κοντόκαλι	689	820	1217	19%	48%
2	Γουβιά	381	594	535	56%	-10%
3	Κάβος	362	497	676	57%	36%
4	Αστρακερή		44	59		35%
5	Μεσογγή	213	248	248	16%	0%
6	Ύψος	289	426	426	47%	0%
7	Άγιος Μάρκος	398	511	257	28%	-50%
8	Άγιος Στέφανος Σινιών	58	46	51	-21%	11%
9	Καλάμι	23	27	17	17%	-33%
10	Αγ. Γεώργιος Πάγων	0	4	4		0%
11	Αγ. Στέφανος Αυλιωτών	73	71	110	-3%	55%
12	Αρῖλλας	203	253	96	25%	-62%
13	Μπούκαρη		29	32		10%
14	Πετριτή	68	421	650	519%	54%
15	Αγ. Ιωάννης Περιστερών	43	80	22	86%	-73%
16	Αγ. Γεώργιος Αργυράδων		158	419		165%
17	Νησάκι	74	145	142	96%	-2%
18	Μπαρμπάτι	22	43	90	95%	109%
19	Αχαράβη	150	249	472	66%	90%
20	Ρόδα	91	128	300	41%	134%
21	Άγ. Στέφανος Επίσκ.		61	60		-2%
22	Σιδάρι	185	218	269	18%	23%
23	Περουλάδες	565	525	672	-7%	28%
24	Πέραμα	291	455	628	56%	38%
25	Άγ. Γόρδης	45	60	60	400%	0%
26	Μωραίτικα	391	406	580	4%	43%
27	Κασσιόπη	512	594	872	16%	47%
28	Μπενίτσες	549	611	1367	11%	124%
29	Πέλεκας	602	399	512	-34%	28%
	ΣΥΝΟΛΙΚΑ	6244	8123	10844	30%	28%

Πηγή : Τεχνικό Επιμελητήριο Κερκύρας

6.5.2. Εποχιακός πληθυσμός

Οι 29 μελετούμενοι τουριστικοί οικισμοί συγκεντρώνουν συνολικά 70.000 κλίνες. Το 30% των κλινών αυτών είναι ξενοδοχειακές, ενώ το υπόλοιπο 70% περιλαμβάνει τουριστικά καταλύματα, είτε του τύπου των επιπλωμένων διαμερισμάτων είτε αυτού των ενοικιαζομένων δωματίων.

Αν συνεκτιμηθεί ότι το χαμηλό ούτως ή άλλως ποσοστό των ξενοδοχειακών κλινών στους τουριστικούς οικισμούς συνολικά, συγκεντρώνεται σε ορισμένους εξ αυτών (Γουβιά, Μεσογγή, Μωραίτικα, Ύψος, Νησάκι, Ρόδα), γίνεται αντιληπτό ότι στην πλειοψηφία των οικισμών η κτιριακή υποδομή για τον τουρισμό περιλαμβάνει κατά κανόνα καταλύματα. 4 οικισμοί δεν έχουν κανένα ξενοδοχείο και 6 οικισμοί διαθέτουν λιγότερες από 200 ξενοδοχειακές κλίνες, ο καθένας.

Σύμφωνα με τον Ε.Ο.Τ., το ποσοστό των μη καταγεγραμμένων επίσημα κλινών, της παραξενοδοχείας σε επίπεδο νομών ανέρχεται σε 30%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 : ΕΠΟΧΙΑΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

α/α	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ		ΕΠΙΠ/ΝΩΝ ΔΙΑΜ/ΤΩΝ		ΕΝΟΙΚ/ΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ		ΣΥΝΟΛΙΚΑ
		Αριθμ.	Ποσοστό	Αριθμ.	Ποσοστό	Αριθμ.	Ποσοστό	
1	Κοντόκαλι	763	38%	199	10%	1060	52%	2022
2	Γουβιά	1991	63%	195	6%	976	31%	2162
3	Κάβος	942	11%	6500	77%	1000	12%	8442
4	Αστρακερή	195	57%	130	38%	20	6%	345
5	Μεσογγή	2422	71%	700	20%	300	9%	3422
6	Ύψος	200	18%	700	64%	200	18%	11--
7	Άγιος Μάρκος	438	15%	2000	68%	500	17%	2938
8	Άγιος Στέφανος Στινιών		0%	550	92%	50	8%	600
9	Καλάμι		0%	250	83%	50	17%	300
10	Αγ. Γεώργιος Πάγων	291	21%	900	65%	200	14%	1391
11	Αγ. Στέφανος Αυλιωτών	265	15%	1400	79%	100	6%	1765
12	Αρύλλας	97	6%	1200	75%	300	19%	1597
13	Μπούκαρη	89	47%	90	48%	10	5%	189
14	Πετριτή		0%	65	93%	5	7%	70
15	Αγ. Ιωάννης Περιστερών	966	89%	100	9%	20	2%	1086
16	Αγ. Γεώργιος Αργυράδων	541	21%	1500	59%	500	20%	2541
17	Νησάκι	1026	42%	1300	54%	100	4%	2426
18	Μπαρμπάτι	852	49%	850	49%	50	3%	1752
19	Αχαράβη	1277	25%	3000	59%	800	16%	5077
20	Ρόδα	1290	46%	1200	43%	300	11%	2790
21	Άγ. Στέφανος Επίσκ.	65	15%	350	79%	30	7%	445
22	Σιδάρι	554	19%	2000	70%	300	11%	2854
23	Περουλάδες		0%	17000	94%	100	6%	1800
24	Πέραμα	1885	51%	1600	43%	200	5%	3685
25	Άγ. Γόρδης	609	26%	1500	65%	200	9%	2309
26	Μωραίτικα	1548	40%	1600	42%	700	18%	3848
27	Κασσιόπη	456	8%	4500	76%	1000	17%	5956
28	Μπενίτσες	2325	44%	2500	48%	400	8%	5225
29	Πέλεκας	162	20%	325	40%	330	40%	817
	ΣΥΝΟΛΙΚΑ	21249	30%	38904	56%	9801	14%	69954

Πηγή : Τεχνικό Επιμελητήριο Κερκύρας

6.5.3. Σχέση μόνιμου και εποχιακού πληθυσμού

Η σύγκριση μόνιμου και εποχιακού πληθυσμού στους τουριστικούς οικισμούς, είναι αποκαλυπτική για το μέγεθος της τουριστικής εισροής και το χαρακτήρα των περιοχών αυτών.

Στον Κάβο και τον Ύψο Κάτω Κορακιάνας, οι μόνιμοι κάτοικοι αποτελούν το 7% του πληθυσμού αιχμής, στο Μπαρμπάτι το 5%, στον Άγ. Γόρδη το 3% και συνολικά διαπιστώνονται 13 οικισμοί με μονοψήφιο ποσοστό μόνιμων κατοίκων, 9 οικισμοί με ποσοστό 10-20%, ενώ κανένα ποσοστό δεν ξεπερνά το 40%, με μοναδική εξαίρεση τον Πετριτή, για ιδιαίτερους λόγους.

Τα χαρακτηριστικά αυτά προσδιορίζουν αφ' ενός μεν την κοινωνική διάσταση της τουριστικοποίησης και των επιπτώσεων της στην καθημερινή ζωή των κατοίκων των χωριών, αφ' ετέρου δε προδιαγράφουν συγκεκριμένες ιδιότητες του χώρου των οικισμών, ο οποίος οφείλει να λειτουργεί ικανοποιητικά για το μονοψήφιο αριθμό μόνιμων κατοίκων, όμως να έχει τη δυνατότητα φιλοξενίας και κάλυψης αναγκών αναψυχής και διακοπών σε πολλαπλάσιο αριθμό εποχιακού πληθυσμού.

Αυτή η ιδιορρυθμία και δυσκολία οργάνωσης προσδιορίζει σε μεγάλο βαθμό την πολυπλοκότητα των προβλημάτων ανάπτυξης στους οικισμούς αυτούς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 : ΜΟΝΙΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΟΧΙΑΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

α/α	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΜΟΝΙΜΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ		ΕΠΟΧΙΑΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ		ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΙΧΜΗΣ
		Αριθμ.	Ποσοστό	Αριθμ.	Ποσοστό	
1	Κοντόκαλι	1217	38%	2022	62%	3239
2	Γουβιά	535	14%	3162	86%	3697
3	Κάβος	676	7%	8442	93%	9118
4	Αστρακερή	59	15%	345	85%	404
5	Μεσογγή	248	7%	3422	93%	3670
6	Ύψος	426	28%	1100	72%	1526
7	Άγιος Μάρκος	257	8%	2938	92%	3195
8	Άγιος Στέφανος Σινιών	51	8%	600	92%	651
9	Καλάμι	18	6%	300	94%	318
10	Αγ. Γεώργιος Πάγων	4	0%	1391	100	1395
11	Αγ. Στέφανος Αυλιωτών	110	6%	1765	94%	651
12	Αρίλλας	96	6%	1597	94%	1693
13	Μπούκαρη	32	14%	189	86%	221
14	Πετριτή	650	90%	70	10%	720
15	Αγ. Ιωάννης Περιστερών	22	2%	1086	98%	1108
16	Αγ. Γεώργιος Αργυράδων	419	14%	2541	86%	2960
17	Νησάκι	142	6%	2426	94%	2568
18	Μπαρμπάτι	90	5%	1752	95%	1842
19	Αχαράβη	472	9%	5077	91%	5549
20	Ρόδα	300	10%	2790	90%	3090
21	Άγ. Στέφανος Επίσκ.	60	12%	445	88%	505
22	Σιδάρι	269	9%	2854	91%	3123
23	Περουλάδες	672	27%	1800	76%	2472
24	Πέραμα	628	15%	3685	85%	4313
25	Άγ. Γόρδης	60	3%	2309	97%	2369
26	Μωραίτικα	580	13%	3848	87%	4428
27	Κασσιόπη	872	13%	5956	87%	6828
28	Μπενίτσες	1367	21%	5225	79%	6592
29	Πέλεκας	512	39%	61	61%	1329
	ΣΥΝΟΛΙΚΑ	10844	13%	69954	87%	80798

Πηγή : Τεχνικό Επιμελητήριο Κερκύρας

5.4. Οικιστική πυκνότητα

Η μεγάλη διαφορά του μόνιμου με τον εποχιακό πληθυσμό, σχετιζόμενη με τη διατιθέμενη επιφάνεια των αντικειμένων, τα οριοθετημένα τμήματά τους, διαμορφώνει μεγάλες αποκλίσεις στην οικιστική πυκνότητα κατά τις δύο χρονικές περιόδους, του χειμώνα και του καλοκαιριού.

Όταν ο μέσος δείκτης πυκνότητας για το νησί Κέρκυρα συνολικά 1,77 κατ./στρ. και θεωρείται βέβαια ιδιαίτερα υψηλό για τα δεδομένα της χώρας, γίνεται αντιληπτό ότι οι δείκτες οικιστικής πυκνότητας 0,1 ... 0,9 που συναντώνται σε 9 τουριστικούς οικισμούς είναι υπερβολικά χαμηλοί για οικιστική περιοχή και προσδιορίζουν την εικόνα του νεκρού εγκαταλελειμμένου χώρου, που είναι συνήθης τους χειμερινούς μήνες.

Τα μεγέθη της εποχιακής πυκνότητας, θεωρούνται επίσης ιδιαίτερα χαμηλά και οφείλονται οπωσδήποτε στις αλόγιστες και υπεργεμεγέθεις οριοθετήσεις των οικισμών, ιδιαίτερα αυτής της κατηγορίας, με το σχετικό Π.Δ. του 1985.

Δεν είναι δηλαδή η χωρητικότητα των οικισμών που δεν επιδέχεται αύξηση, αλλά τα ζητήματα οργάνωσης του χώρου που τροχοπεδούν τη λειτουργική αποδοτικότητα των τουριστικών οικισμών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6 : ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ

α/α	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣ.	ΠΛΗΘΥΣ. ΑΙΧΜΗΣ	ΕΚΤΑΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ	ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ	ΕΠΟΧ. ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ
		Αριθμ.	Ποσοστό	Αριθμ.	Ποσοστό	
1	Κοντόκαλι	1217	3239			
2	Γουβιά	535	3697			
3	Κάβος	676	9118			
4	Αστρακερή	59	404			
5	Μεσογγή	248	3670			
6	Ύψος	426	1526			
7	Άγιος Μάρκος	257	3195			
8	Άγιος Στέφανος Σιτιών	51	651	31	1,6	21
9	Καλάμι	18	318	40	0,5	8
10	Αγ. Γεώργιος Πάγων	4	1395	72	0,1	19
11	Αγ. Στέφανος Αυλιωτών	110	1875	298	0,4	6
12	Αρίλλας	96	1693	308	0,3	5
13	Μπούκαρη	32	221	125	0,3	2
14	Πετριτή	650	720	198	3,3	4
15	Αγ. Ιωάννης Περιστερών	22	1108	20	1,1	55
16	Αγ. Γεώργιος Αργυράδων	419	2960	745	0,6	4
17	Νησάκι	142	2568			
18	Μπαρμπάτι	90	1842	325	0,3	6
19	Αχαράβη	472	5549	550	0,9	10
20	Ρόδα	300	3090	210	1,4	15
21	Άγ. Στέφανος Επίσκ.	60	505	150	0,4	3
22	Σιδάρι	269	3123	90	3,0	35
23	Περουλάδες	672	2472	710	0,9	3
24	Πέραμα	628	4313	25	25,1	173
25	Άγ. Γόρδης	60	2369	100	0,6	24
26	Μωραίτικα	580	4428	208	2,8	21
27	Κασσιόπη	872	6828	340	2,6	20
28	Μπενίτσες	1367	6592			
29	Πέλεκας	512	1329	157	3,3	8
	ΣΥΝΟΛΙΚΑ	10844	80798	4702	2,3	17

Πηγή : Τεχνικό Επιμελητήριο Κερκύρας

6.5.5. Τεχνική υποδομή τουριστικών οικισμών

Οι τουριστικοί οικισμοί αποδόθηκαν στην οικοδομική δραστηριότητα, κάλυψη αναγκών 70.000 ανθρώπων κατά την περίοδο της αιχμής, χωρίς να έχει υπάρξει ανάλογη προετοιμασία για το σκοπό αυτό.

Τα προβλήματα που σχετίζονται με τη μεταφορική υποδομή δεν εντοπίζονται τόσο στην εξασφάλιση ικανοποιητικών δρόμων πρόσβασης στους οικισμούς, εξ άλλου η Κέρκυρα είχε ανέκαθεν πλούσιο οδικό δίκτυο, αλλά κυρίως σε δύο άλλα ζητήματα :

- τις περιβαλλοντικές αλλοιώσεις που προκαλούν οι πρόσφατες διαπλατύνσεις παλαιών δρόμων ή οι χαραζεις νέων, αποκτώντας χαρακτηριστικά δρόμων ταχεία κυκλοφορίας.

- την ανυπαρξία εσωτερικού δικτύου για την πλειοψηφία των οικισμών.

Συνεπακόλουθο της ανυπαρξίας εσωτερικού δικτύου δρόμων είναι η απουσία ή πλημμελής ύπαρξη των λοιπών δικτύων τεχνικής υποδομής :

- η ύδρευση συνήθως ικανοποιείται ευκαιριακά, με γεωτρήσεις.

- η αποχέτευση, τόσο το πρωτεύον όσο και το δευτερεύον δίκτυο, είναι προβληματική στο σύνολο των οικισμών, πλην τεσσάρων.

- βιολογικός καθαρισμός λειτουργεί μόνο για δύο οικισμούς και σε άλλους τρεις βρίσκεται υπό μελέτη.

- τα σκουπίδια, συνήθως συλλέγονται από ιδιώτες εργολάβους και διατίθενται σε ιδιωτικές χωματερές, που επίσης συνήθως λειτουργούν χωρίς άδεια.

Όλα τα πιο πάνω προβλήματα, εκτός από τη δυσλειτουργία που προκαλούν στη ζωή των οικισμών, και την ανεπίτρεπτη εικόνα που συνθέτουν σε θέματα υγιεινής, επιφέρουν σημαντική περιβαλλοντική ρύπανση, τόσο στη θάλασσα, παρ' ότι αυτή αποτελεί την αιτία ανάπτυξής τους, όσο και στον υδροφόρο ορίζοντα, γενικότερα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7 : ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ		ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ						
α/α		ΥΔΡΕΥΣΗ	ΠΡΩΤ. ΔΙΚΤΥΟ	ΔΕΥΤΕΡ. ΔΙΚΤΥΟ	ΔΕΗ	ΟΤΕ	ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ	ΣΚΟΥΠΙΔΙΑ
1	Κοντόκαλι	+	+	+	+	+	*	
2	Γουβιά	+	+	+	+	+	*	
3	Κάβος	-	-	-			+	+
4	Αστρακερή							
5	Μεσογγή						-	
6	Υψος	+	-	-	+	+	-	+
7	Άγιος Μάρκος	+	-	-	+	+		+
8	Άγιος Στέφανος Σινιών	+	*	*	+	+	-	+
9	Καλάμι							
10	Αγ. Γεώργιος Πάγων	-	-	-	+	+	-	-
11	Αγ. Στέφανος Αυλιωτών	-	-	-	+	+	-	-
12	Αρίλλας							
13	Μπούκαρη	+	-	-	+	+	-	-
14	Πετριτή	+	-	-	+	+	-	-
15	Αγ. Ιωάννης Περιστερών	+	-	-	+	+	-	-
16	Αγ. Γεώργιος Αργυράδων	+	-	-	+	+	-	-
17	Νησάκι	-	-	-	+	+	-	+
18	Μπαρμπάτι							
19	Αχαράβη	+	-	-	+	+	-	+
20	Ρόδα	+	-	-	+	+	-	+
21	Άγ. Στέφανος Επίσκ.							
22	Σιδάρι	+	-	-	+	+	-	-
23	Περουλάδες	+	-	-	+	+	-	-
24	Πέραμα+	+	-	-	+	+	-	+
25	Άγ. Γόρδης	+	*	*	+	+	-	+
26	Μωραίτικα	+	+	+	+	+	*	+
27	Κασσιόπη	-	-	-	+	+	-	+
28	Μπενίτσες	+	+	+	+	+	+	+
29	Πέλεκας	+	-	-	+	+	-	-
		+ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ - ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ			* ΥΠΟ ΜΕΛΕΤΗ Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ X ΔΕΝ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ			

Πηγή : Τεχνικό Επιμελητήριο Κερκύρας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΣΥΝΔΕΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ - ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

7.1. Πολιτιστικές Δραστηριότητες -Εκδηλώσεις

Έχει η ιδιαίτερη σημασία το γεγονός ότι το 1994 η μετάκλησης αλλοδαπών ή μη Κερκυραίων καλλιτεχνών ήταν ελάχιστες για δύο λόγους :

Α) Ότι το Φεστιβάλ της Κέρκυρας που διεξαγόταν ανελλιπώς από το 1979 έπαυσε

Β) Ότι η συμμετοχή ξένων καλλιτεχνών για το 1994 εξαντλήθηκε μόνο στα πλαίσια της Συνόδου Κορυφής και καλύφθηκε από την Αναπτυξιακή Επιχείρηση του Δήμου Κερκυραίων.

Έτσι το κύριο βάρος έπεσε στις ντόπιες δυνάμεις που καλύπτουν μια δραστηριότητα για όλη τη χρονιά.

Ο Οργανισμός Κερκυραϊκών Εκδηλώσεων (Ο.Κ.Ε.) περιορίστηκε σε τέσσερις μόνον εκδηλώσεις που είναι αυτή του Καρναβαλιού, της Βαρκαρόλας, της Συναυλίας Παπακωνσταντίνου και του Εικαστικού Φθινοπώρου. Οι εκδηλώσεις τελούνται κατά πλειοψηφία στο Δημοτικό Θέατρο, στο ανοικτό Θέατρο του παλαιού Φρουρίου, στο Φοίνικα (παλαιό κτίριο ποικίλων χρήσεων με ανοικτό σινεμά, έδρα του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Κερκύρας ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ), στο ανοικτό κίосκι της Άνω Πλατείας, την έδρα της Αναγνωστικής Εταιρείας, στο Γαλλικό Ινστιτούτο, ενώ εφέτος χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά οι χώροι του Νέου Φρουρίου.

Η πόλη απώλεσε τα δύο θεάτρά της. Το ένα «Σαν Τζιάκομο» μετετράπη σε Δημαρχείο και το άλλο καταστράφηκε στους βομβαρδισμούς της πόλεως. Το γεγονός αυτό, ο τοπικός πληθυσμός θεωρεί σαν βασικό κώλυμα και παράγοντα της απώλειας της αίγλης της Κέρκυρας στην πνευματική ζωή της Χώρας.

Για την περίπτωση του Δημοτικού Θεάτρου, το νέο δημιούργημα του Αρχιτέκτονα Σακελλάριου δεν έχει τίποτε από την αρχοντιά και την πολυπλοκότητα του Παλαιού Θεάτρου και σαν αισθητικό αποτέλεσμα αντιμετωπίστηκε μάλλον περιφρονητικά. Η ασχήμια που γέμισε τις ελληνικές πόλεις των sixties έφερε τον μαρμάρινο όγκο σαν επακόλουθό της στα όρια της

παλαιάς και της νέας πόλης, κοντά στον τόπο όπου γκρεμίστηκε το αριστούργημα της Βασιλικής Πύλης. Το 1981 κατά τη διάρκεια της Α΄ Κερκυραϊκής Εβδομάδας παρουσιάστηκε η προμελέτη από ομάδα αρχιτεκτόνων (Λεβέντης - Χρυσικοπούλου) για την αισθητική ανάπλαση της ενότητας του Θεάτρου, που παρότι επιδοκιμάστηκε δεν εξελίχθηκε ανάλογα.

7.2. Διαθέσιμοι Πολιτιστικοί χώροι

- Εσωτερικά το Δημοτικό Θέατρο έχει χωρητικότητα 800ατόμων και οι κοινόχρηστοι χώροι είναι ικανοποιητικοί. Τα λειτουργικά του έξοδα είναι της τάξεως των 150.000 δραχμές ανά παράσταση, ενώ τα έξοδα μιας πρόβας κυμαίνονται από 30 - 40.000 δραχμών.

- Ο Φοίνικας έχει χωρητικότητα 300 θεατών και το ανοικτό του τμήμα (Θερινό σινεμά) 450 θέσεων.

- Η λυόμενη κατασκευή κερκίδων του Παλαιού Φρουρίου και η Πλατεία του Αγίου Γεωργίου 4 - 5.000 θεατές.

- Στο χώρο της Άνω Πλατείας, όπου βρίσκεται το «Κιόσκ» κατά τη διάρκεια του θέρους δίδονται συναυλίες από τις Φιλαρμονικές Εταιρείες (Μπάντες) του Νησιού.

- Σπανίως χρησιμοποιείται και ο χώρος της Κάτω Πλατείας σε εκδηλώσεις όπως αυτή της Συνόδου Κορυφής.

- Τελευταία, μετά την ολοκλήρωση του κτιριακού συγκροτήματος των Λουτρών του Αγίου Νικολάου, στους χώρους των πολιτιστικών εκδηλώσεων θα πρέπει να προστεθεί και ο χώρος αυτός, που στεγάζει - εκτός των άλλων - και τα γραφεία της Αναπτυξιακής Επιχείρησης του Δήμου Κερκυραίων (ΑΝ.Ε.Δ.Κ.), στη δράση της οποίας βεβαίως θα πρέπει να αναφερθεί όχι μόνον ο συντονιστικός ρόλος σε πάμπολλες εκδηλώσεις αλλά και ο αυτόνομα πολιτιστικός.

Ο εξωτερικός χώρος χρησιμοποιήθηκε ως φυσικό σκηνικό πέρυσι το καλοκαίρι στην κωμωδία του Γκολτόνι «οι μπαρούφες της Κιότζια» και άφησε άριστες εντυπώσεις. Η συνεδριακή αίθουσα «ΙΟΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ» ήδη έχει χρησιμοποιηθεί σε εκθέσεις ζωγραφικής, εμπορικές εκθέσεις και μικρά συνέδρια. Τόσο οι εσωτερικοί χώροι, όσο και οι εξωτερικοί συνθέτουν μια πολυδύναμη δυνατότητα που ήδη αξιοποιείται.

- Ο χώρος του Νέου Φρουρίου χρησιμοποιείται κατά τη διάρκεια του θέρους για τη διεξαγωγή διαφόρων πολιτιστικών εκδηλώσεων που εντάσσονται στο Πρόγραμμα Πολιτιστικών Εκδηλώσεων τόσο του Δήμου Κερκυραίων όσο και της ΑΝ.Ε.Δ.Κ. έχει δε χωρητικότητα δυνατότητος 250 ατόμων.

7.3. Η θέση του Εμπορικού Επιμελητηρίου, όσον αφορά την τοπική ανάπτυξη και τον πολιτισμό, αλλά και την δημιουργία πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Ο ρόλος του Εμπορικού Επιμελητηρίου είναι να επιμελείται την οικονομία του Κράτους. Όμως το Επιμελητήριο της Κέρκυρας έχει αναπτύξει ευρύτερους ορίζοντες οι οποίοι και σχετίζονται με την οργάνωση διαλέξεων και την μεταλαμπάδευση ιδεών και κατ' αυτόν τον τρόπο εξάγεται το προϊόν της σκέψης της τοπικής κοινωνίας.

Κατά την αρχαιότητα δε, το εμπόριο ήταν ο κόλπος, ο πόρος · έτσι και ο έμπορος -πραγματευτής γύριζε από κόλπο σε κόλπο για μεταφορά της πραγμάτειας του καθώς και την μεταφορά ηθών και εθίμων.

Όλα αυτά, καθώς επίσης και :

1. Το γεγονός ότι ζούμε στην εποχή της πληροφόρησης και ο μόνος υπεύθυνος οργανισμός για υπεύθυνη πληροφόρηση όπως και η μεταφορά πληροφοριών είναι το Επιμελητήριο, το οποίο είναι το σημαντικότερο σαν υπηρεσία στην τοπική κοινωνία, και ότι
2. Μέσα από μια σειρά διακρατικών, διαπροσωπικών σχέσεων το επιμελητήριο δημιουργεί σχέσεις μεταξύ ανθρώπων · όπως και το γεγονός ότι σήμερα ζούμε στην εποχή όπου σημείο αναφοράς έχουμε τον άνθρωπο.

Όλα αυτά δικαιώνουν το λόγο και την ανάγκη ύπαρξης Εμπορικού Επιμελητηρίου όχι μόνο για την Κέρκυρα αλλά για κάθε τοπίο.

Βέβαια το Εμπορικό Επιμελητήριο στην Κέρκυρα δεν έχει αποκτήσει ακόμη τη θέση που του αξίζει, τόσο από την ίδια την τοπική κοινωνία όσο και από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, ας μην ξεχνάμε ότι οι Τοπικοί Άρχοντες είναι η εικόνα του λαού που τους ψήφισε. Καθώς είτε και ο κύριος Σπύρος Δένδιας, πρόεδρος του Εμπορικού Επιμελητηρίου, στην Κέρκυρα : 'Δεν χρειάζεται να περπατήσεις στην αγορά, γνωρίζοντας τους άρχοντες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα γνωρίσεις την κρίση, το επίπεδο, θα καταλάβεις τις επιδιώξεις του λαού' και συνεχίζοντας αποκάλυψε μια φράση που επικρατεί στον κύκλο του Εμπορικού Επιμελητηρίου : 'Βλέπω τα πράγματα σαν έμπορος, άρα τα βλέπω σωστά'. Το μειονέκτημα το οποίο εντόπισε ο κύριος Δένδιας όσον αφορά τη σχέση Επιμελητηρίου - Τοπικής κοινωνίας -Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι ότι ενώ το Επιμελητήριο παραθέτει γνώσεις και απόψεις τόσο η τοπική κοινωνία όσο και η Τοπική Αυτοδιοίκηση υποστηρίζουν ότι γνωρίζουν τα πάντα και μάλιστα προσπαθούν να τα επιβάλλουν και δεν σωπαίνουν έτσι ώστε ν' ακούσουν τους γνωρίζοντες.

Το Εμπορικό Επιμελητήριο της Κέρκυρας ιδρύθηκε το 1836, με απόφαση του βασιλιά Όθωνα, για τη δημιουργία εμπορικού κέντρου και είναι το παλαιότερο στον ελληνικό χώρο. Βέβαια εμπνευστής της ιδέας ενός εμπορικού κέντρου, ήταν ο Θεμιστοκλής, ο οποίος εφάρμοσε τις επενδύσεις από τον υπόλοιπο κόσμο για Πειραιά, εργαζόταν για να ανοίξει το δρόμο στο εμπόριο, εφάρμοσε τις τράπεζες και τη μεταφορά εργατικού δυναμικού.

Το Επιμελητήριο της Κέρκυρας είναι ένα διεθνές κέντρο πληροφοριών, αφού σ' αυτό φτάνει πρώτα η πληροφορία. Βοηθάει στην εκμηδένιση των αποστάσεων και αυτό είναι πολύ σημαντικό για την Κέρκυρα που βρίσκεται σε μεγάλη απόσταση από την Αθήνα. Όμως το Εμπορικό Επιμελητήριο κατόρθωσε να κάνει τους πάντες να δουν την Κέρκυρα όχι ως Αθήνα - Κέρκυρα αλλά ως Κόσμος - Κέρκυρα όπως δηλαδή πρέπει να είναι στην πραγματικότητα.

Ένας από τους στόχους του επιμελητηρίου είναι να βοηθήσει τον πολιτισμό, κάτι το οποίο έχει κατορθώσει, αφού κατευθύνει τον κόσμο της Κέρκυρας προς ορισμένες αγορές πιο κερδοφόρες. Μέσω των Κερκυραίων εμπόρων που πηγαίνουν στις αγορές εκτός των ορίων του νομού, γίνεται γνωστή στον κόσμο η κερκυραϊκή νοοτροπία, ο πολιτισμός του νησιού, η πολιτισμική ιδέα με λίγα λόγια ο ίδιος ο Κερκυραϊσμός.

Εξάλλου είναι γνωστό πως οι έμποροι είναι άνθρωποι των γραμμάτων, αν όχι πάντα στις περισσότερες περιπτώσεις. Για το πνεύμα των εμπόρων είχε δηλώσει και ο Άνταμ Σμιθ στους μαθητές του πως : δεν γνώρισε ευρύτερο πνεύμα, από το πνεύμα του μορφωμένου εμπόρου.

Οι έμποροι λοιπόν είναι άνθρωποι που και βοηθούν την οικονομία του τόπου και δημιουργούν τις προϋποθέσεις, μέσω του εμπορίου πάντα, να γνωρίσει ο κόσμος τις ιδέες της τοπικής κοινωνίας και βέβαια να γίνει γνωστός και ο τόπος τους.

Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει γνωστή και η ανάγκη ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση πρέπει να είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον εμπορικό κόσμο, γιατί η λειτουργία του νομού είναι ζωντανή επιχείρηση, άρα καλύτερη παντός άλλου, η επιχείρηση δίνει σωστές και ορθές απαντήσεις και κατευθύνσεις. Βέβαια κι αυτό ισχύει για τους τοπικούς άρχοντες της Κέρκυρας, οι άνθρωποι δεν καταλαβαίνουν πάντα τι οφείλουν.

Όσον αφορά τις πολιτιστικές εκδηλώσεις οι οποίες γίνονται στο νησί, το Εμπορικό Επιμελητήριο τις στηρίζει, αφού τις κάνει γνωστές στον κόσμο, κάνει κάτι σαν διαφήμιση, με σίγουρη όμως την επιτυχία. Βέβαια η στήριξη αυτή είναι και οικονομική αφού μέσω αυτού βρίσκονται νέοι χορηγοί, οι οποίοι δεν είναι πάντοτε Κερκυραίοι αλλά και άνθρωποι που δεν έχουν κάποιο δεσμό - σχέση με την Κέρκυρα.

Πολλές φορές το επιμελητήριο διοργανώνει εκδηλώσεις πολιτιστικού ενδιαφέροντος, έτσι ώστε να γίνει γνωστή και αισθητή η παρουσία του στην τοπική κοινωνία.

Μπαίνοντας κανείς στο γραφείο του προέδρου μπορεί να δει μπροστά του να ξεδιπλώνεται ο πολιτισμός της Κέρκυρας. Στους τοίχους υπάρχουν φωτογραφίες - ενθύμια, σπάνια κομμάτια του κερκυραϊκού πολιτισμού, μορφές που σημάδεψαν τον πολιτισμό του νησιού, και χάραξαν την πορεία της Κέρκυρας. Είναι διακοσμημένο όπως τα παλιά κερκυραϊκά αρχοντικά γραφεία με σκουρόχρωμα κλασικά έπιπλα, μαύρη μοκέτα και τις επιβλητικές κόκκινες κουρτίνες να αναδεικνύουν το μεγαλείο της προσφοράς του συγκεκριμένου γραφείου.

Ο λόγος που έγινε μια τόσο εκτενής αναφορά, στο Εμπορικό Επιμελητήριο είναι ότι λειτουργεί, κυρίως εξαιτίας του αξιόλογου Προέδρου του και ως Πολιτιστικό Κέντρο, αφού το γραφείο του προέδρου χρησιμοποιείται για σημαντικές συναντήσεις αξιόλογων ανθρώπων - εξαιτίας κυρίως του μεγαλείου του και της αντιπροσωπευτικότητας της Κερκυραϊκής παράδοσης. Ακόμη είναι κρίκος που συνδέει τον πολιτισμό και την οικονομία, για την Κέρκυρα όμως γίνεται σύνδεση πολιτισμού - οικονομίας - τοπικής ανάπτυξης, ασκεί και αυτό δεν μπορεί να αμφισβητηθεί από κανέναν, πολιτιστικό έργο, δημιουργεί πολιτισμό. Το Εμπορικό Επιμελητήριο για την Κέρκυρα είναι ένα κέντρο πολιτιστικής ανάπτυξης το οποίο λειτουργεί κατ' αυτόν τον τρόπο με δική του πρωτοβουλία και είναι ο καλύτερος φορέας πολιτισμού για το νησί.

7.4. Συνέντευξη με τον πρόεδρο του Εμπορικού Επιμελητηρίου Κερκύρας, κ. Σπύρο Δένδια

1. Πως σας φαίνεται ο πολιτισμός της Κέρκυρας όπως τώρα έχει διαμορφωθεί ;

Ο πολιτισμός δεν είναι ένα στιγμιαίο γεγονός, διαμορφώνεται όμως από την ιστορία στην πορεία του χρόνου, από τα κοινωνικά δρώμενα, από τα γεγονότα που συμβαίνουν τώρα και από τη δυνατότητα που έχει μια κοινωνία να αφομοιώνει στους κόλπους της το εισερχόμενο σ' αυτήν πληθυσμιακό στοιχείο. Η σημερινή Κέρκυρα λόγω της αθρόας ελεύσεως άλλων Κερκυραίων, αλλοέλληνες κ.λπ. αγωνίζεται να τους αφομοιώσει. Το μεσοδιάστημα αυτό δεν είναι ότι καλύτερο μπορούσε να έχει η Κέρκυρα, διότι ο κερκυραϊσμός βιώνεται και δεν μαθαίνεται.

2. Πως βλέπετε τους υπεύθυνους για τον πολιτισμό στην Κέρκυρα;

Κανονικά δεν υπάρχουν κάποιοι που να μπορούν να αναδείχουν τον πολιτισμό, που να μπορούν να τον κατασκευάσουν.

Μια κοινωνία εν του συνόλου της παράγει πολιτισμό και δεν διαδίδεται ή δεν μεταλαμπαδεύεται από ορισμένους αλλά από το σύνολό της. Διότι ο τρόπος συμπεριφοράς του κουρέα, του μπακάλη, του ξενοδοχοϋπαλλήλου, του καθηγητή και του Νομάρχη εκφράζουν την ίδια νοοτροπία, η οποία είναι προϊόν της πολιτισμικής υποδομής.

3. Η άποψή σας για την ποιότητα των οργάνων Νομαρχιακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η απάντησή μου είναι μια αμερικάνικη ρήση που λέει : ‘αν θέλεις να γνωρίσεις ένα λαό, κοίταξε τους τοπικούς του άρχοντες και το επίπεδο των τοπικών αρχόντων εξαρτάται από τη δημοκρατική συνείδηση του λαού η οποία είναι απότοκο της πορείας του μέσα στο χώρο της δημοκρατίας’.

4. Πιστεύεται ότι στην Κέρκυρα υπάρχουν Δημοτικές Πολιτιστικές Υποδομές επαρκείς ;

Οι δημοτικές υποδομές έχουν ανάγκη χρημάτων για να δημιουργηθούν. Στην αρχαιότητα ελέγετο ‘δει αντί πολλών χρημάτων, ω άνδρες Αθηναίοι’ πιστεύουμε ότι ο Δήμος δεν δαπανά τα χρήματα που χρειάζονται για τη δημιουργία πολιτισμικών κάπων που μετά από εύλογο χρόνο θα παράγουν πολιτιστικούς καρπούς.

Όμως εάν δεχτούμε ότι Δήμος είναι όλος ο λαός γίνονται ναι μεν ασυντόνιστες και άναρχες προσπάθειες, αλλά οι ιδιωτικές προσπάθειες κατά ένα ποσοστό καλύπτουν την ευθύνη των οργάνων τοπικής αυτοδιοίκησης.

5. Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις του Δήμου τι μορφή έχουν;

Ο Δήμος Κερκυραίων και οι άλλοι Δήμοι του Νομού δεν αξιοποιούν όπως έπρεπε το κερκυραϊκό πνευματικό δυναμικό. Όμως παρήγορο είναι ότι καταβάλλεται μια προσπάθεια και η προσπάθεια έχει πάντα μακρόχρονα αποτελέσματα. Έχω την αίσθηση ότι δεν καλλιεργούνται όσο πρέπει οι κερκυραϊκές δυνατότητες του πνεύματος του λαού, κάτι που έπρεπε να το κάνουν οι ταγοί εάν είναι το όντι ταγοί.

7.5. Πολιτισμός και Ανάπτυξη

Οι δύο έννοιες, πολιτισμός, που συνίσταται ως ο βαθμός ανάπτυξης των υλικών και πνευματικών συνθηκών της κοινωνικής ζωής του ανθρώπου και 'ανάπτυξη', η οποία δηλώνει το άπλωμα, το άνοιγμα, τη διεύρυνση των ιδεών, την άνοδο του επιπέδου (μορφωτικού, βιοτικού κ.λπ.), είναι έννοιες αμφίδρομες.

Για να επιτευχθεί ανάπτυξη σε έναν τόπο πρέπει να γίνει γνωστός ο πολιτισμός του. Αυτό μπορεί να γίνει είτε με την ανάδειξη των ιστορικών των μνημείων, της παράδοσής το, μέσω των πολιτιστικών εκδηλώσεων που διοργανώνονται και για τις οποίες πρέπει να υπάρχουν οι σωστές υποδομές. Κατ' αυτόν τον τρόπο γίνεται γνωστός ο χώρος και ο τόπος στον επισκέπτη και έτσι επιτυγχάνεται η οικονομική ανάπτυξη με άμεσο αποτέλεσμα την αύξηση του τοπικού εισοδήματος. Βέβαια παρατηρείται μια σημαντική αύξηση του πληθυσμού στις εποχές όπου εμφανίζεται και η αύξηση των εσόδων. Για παράδειγμα το Πάσχα έχουμε μια σημαντική αύξηση του πληθυσμού, κυρίως ντόπιων τουριστών, οι οποίοι έρχονται να παρακολουθήσουν το πλήθος των εκδηλώσεων και την πλούσια παράδοση του νησιού, το πλήθος των εθίμων που λαμβάνουν χώρα κατά την εποχή αυτή.

Κατά την χρονική περίοδο λουπόν του Πάσχα, παρατηρείται μια σημαντική αύξηση του εισοδήματος των Κερκυραίων, αφού την περίοδο αυτή παρατηρείται έλλειψη τουριστικών κλινών και καταλυμάτων, έλλειψη επάρκειας ντόπιων παραδοσιακών προϊόντων ακόμη και προϊόντων του εμπορίου όπως εφημερίδες και περιοδικά. Βέβαια την περίοδο αυτή συχνά γίνεται εκμετάλλευση από τους ντόπιους επιχειρηματίες προς τους επισκέπτες, αφού κάποια προϊόντα εμφανίζονται με ακόμη τριπλάσια τιμή. Στην περίπτωση αυτή δεν μιλάμε βέβαια για ανάπτυξη του νησιού αλλά για τη «μείωση» του έναντι των επισκεπτών του και τότε ο πολιτισμός της Κέρκυρας αφήνεται - ευτυχώς για λίγο - στα χέρια απολίτιστων ανθρώπων.

7.6. Πολιτιστικές εκδηλώσεις με στόχο την τουριστική προβολή

Ο Δήμος Κερκυραίων σαν δήμος αλλά και μέσω της Αναπτυξιακής Επιχείρησής του (ΑΝΕΔΚ) και πέρα των εορταστικών εκδηλώσεων που διοργανώνει, έχει αφιερώσει και μια σειρά εκδηλώσεων για την προσέλκυση των τουριστών που διαμένουν στο νησί. Παράλληλα προσπαθεί να προβάλλει τα έθιμα, τους αρχαιολογικούς χώρους του νησιού καθώς και το Ιστορικό του Κέντρο.

Επίσης διοργανώνονται Κερκυραϊκές βραδιές στο Ιστορικό Κέντρο δυο φορές την εβδομάδα, καθώς και Κερκυραϊκές βραδιές στο Βίδο, οι οποίες και γίνονται από τουριστικά γραφεία. Οι

βραδιές αυτές γίνονται για την προβολή της μουσικής παράδοσης και της λαογραφίας του νησιού. Επιτυγχάνεται κατ' αυτόν τον τρόπο, η ζεύξη του Ιστορικού Κέντρου με τον τουρισμό και την οικονομική ανάπτυξη του τόπου.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις γίνονται στους χώρους του Παλαιού Φρουρίου, οι οποίες είναι και πιο μαζικές, όπως οι διάφορες συναυλίες που γίνονται κατά τη διάρκεια του θέρους. Το Νέο Φρούριο σε αντίθεση με το Παλιό, φιλοξενεί εκδηλώσεις πιο ποιοτικές, όπως διάφορα κονσέρτα. Το κοινό ανάμεσα στις εκδηλώσεις των δύο Φρουρίων είναι ότι πέρα από το περιεχόμενο των εκδηλώσεων ο επισκέπτης καλείται να γνωρίσει και το χώρο.

Για την καλύτερη τουριστική προβολή της Κέρκυρας, έχει συσταρευθεί και η Αναπτυξιακή Επιχείρηση του Δήμου. Άρχισε να λειτουργεί το 1989 και αντιμετωπίζει σήμερα κίνδυνο για την περαιτέρω λειτουργία της, εξαιτίας των οικονομικών δυσχερειών που αντιμετωπίζει. Έτσι η Αναπτυξιακή Επιχείρηση και παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει διοργανώνει εκδηλώσεις αναπτυξιακού σκοπού όπως το Φεστιβάλ Επτανήσιων Μουσικών. Προσπαθεί να εμπλουτίσει τις πολιτιστικές δραστηριότητες της Κέρκυρας με στόχο την αναπτυξιακή συνύπαρξη της επτανησιακής μουσικής παράδοσης και κουλτούρας και την ανάδειξη νέων επτανήσιων ταλαντούχων μουσικών.

Τα Φεστιβάλ που διοργανώνει η Αναπτυξιακή Επιχείρηση, χρηματοδοτείται από χορηγούς με στόχο τη διαφήμισή τους.

7.7. Φορείς που ενισχύουν την ανάπτυξη και τον πολιτισμό της Κέρκυρας

* Το γραφείο τουριστικής προβολής του Δήμου, επιχειρεί μέσω διαφόρων εκθέσεων που διοργανώνει να θέσει σαν ερέθισμα την παρουσίαση εκδηλώσεων, την προβολή της ιστορίας, των ηθών και εθίμων, τον χαρακτήρα και την ιδιομορφία της Κέρκυρας, με αντικειμενικό σκοπό την προσέλκυση του κόσμου. Μέσα από αυτές τις εκθέσεις προβάλλεται και η πολιτιστική ταυτότητα του νησιού.

* Εκθέσεις διοργανώνονται και εκτός Ελλάδας σε συνεργασία τουριστικών πρακτορείων, ξενοδόχων και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Στην περίπτωση αυτή έχουμε μαζική προβολή του τόπου και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του μέσω του τουρισμού.

* Μέσω διαφόρων εντύπων – τουριστικών φυλλαδίων, τοπικών εφημερίδων και περιοδικών. Επιτυγχάνεται η προβολή του νησιού και η διαφήμισή του.

* Από πλευράς Περιφέρειας γίνεται μια σημαντική προσπάθεια για την ανάληψη προγραμμάτων από την ΕΟΚ για λογαριασμό διαφόρων φορέων οι οποίοι κάνουν προτάσεις στην Περιφέρεια. Τέτοια προγράμματα είναι το “Πολιπολιτιστικό”, το “Interac 2-3” το οποίο έχει σχέση με την ανάδειξη των Φρουρίων, τη δημιουργία υποδομών, το “Πόλις” το οποίο έχει

περιβαλλοντολογικό περιεχόμενο και η ανάληψή του έγινε για την βελτίωση του ποταμού στην περιοχή Ποταμός. Η ανάληψη των προγραμμάτων αυτών γίνεται μόνο μέσω της Αναπτυξιακής Επιχείρησης του Δήμου για λογαριασμό διαφόρων φορέων.

* Για την καλύτερη προβολή του νησιού της Κέρκυρας ο Δήμος έχει συστήσει ένα Γραφείο πληροφοριών στο κέντρο της πόλης. Το γραφείο αυτό δίνει πληροφορίες που αφορούν τον πολιτισμό, την ιστορία, το πως μπορεί κανείς να κινηθεί μέσα στην Κέρκυρα καθώς και πληροφορίες γενικού ενδιαφέροντος διοχετεύοντας παράλληλα και το ανάλογο έντυπο υλικό. Συνεργάζεται με διάφορους πολιτιστικούς φορείς που υποβοηθούν τη λειτουργία του.

7.8. Προτάσεις αξιοποίησης των υπάρχοντων πολιτιστικών πόρων με στόχο την διαφύλαξη και προστασία τους από τις αρνητικές επιπτώσεις του μαζικού τουρισμού.

7.8.1. Η αξιοποίηση του χώρου της Παλαιόπολης

Η απαλλοτρίωση του χώρου της Παλαιόπολης έχει προβληθεί πολύ τελευταία ως λύση του προβλήματος που έχει δημιουργηθεί (εξαιτίας του κ. Γκλύξμπουργκ). Ωστόσο η απαλλοτρίωση αυτή, ακόμα και αν πραγματοποιηθεί, δεν πρόκειται να προσφέρει τίποτα στο νόμιμο ιδιοκτήτη, τον ελληνικό λαό και ιδιαίτερα το Δήμο Κερκυραίων, ενώ θα εξυπηρετήσει τα άνομα συμφέροντα αυτών που σφετερίζονται το χώρο.

Η συνολική έκταση του κτήματος είναι 238 στρέμματα. Αυτά ουσιαστικά χωρίζονται σε δύο μέρη : το ένα (60 περίπου στρεμμάτων) έχει χαρακτηριστεί απαλλοτριώσιμος αρχαιολογικός χώρος, ενώ το υπόλοιπο (178 στρεμμάτων) όχι. Το πρώτο μέρος είναι ουσιαστικά δεσμευμένο από το κράτος, αφού, ακόμα κι αν δεν απαλλοτριωθεί, όχι μόνο δεν είναι εκμεταλλεύσιμο (οικοδομήσιμο) αλλά μπορεί και να ανασκαφεί.

Το πρόβλημα όμως αφορά στη χρήση του δεύτερου, και κατά πολύ μεγαλύτερου, μέρους. Ο χώρος αυτός είναι όχι μόνο οικοδομήσιμος αλλά και πάρα πολύ ελκυστικός “φύσει και θέσει” για κάθε είδος ... “αξιοποίηση”. [Ο λόγος αυτός ανάγκασε τον κ. Γκλύξμπουργκ να εμμένει στην ιδιοποίηση και γι’ αυτό, εκδηλώνοντας έμπρακτα την παρομιώδη ευαισθησία του για την Ελλάδα και τους Έλληνες, έσπευσε ήδη από το 1989 να διερευνήσει, με την αποστολή στην Κέρκυρα Αθηναίου κτηματομεσίτη που συνόδευε αλλοδαπό επιχειρηματία, τις δυνατότητες τουριστικής του αξιοποίησης (Εφημερίδα το Βήμα, 20 Αυγούστου 1989)].

Τα 178, όμως, αυτά στρέμματα είναι, εκτός από ένας ιδιάζουσας σημασίας φυσικός πνεύμονας για την πόλη της Κέρκυρας, και ένας χώρος στον οποίο οι αρχαιολόγοι εναποθέτουν τις ελπίδες και τις προσδοκίες τους για σημαντικά ευρήματα της Κέρκυρας. Είναι άραγε οι

επανευλημμένες αιτήσεις της τοπικής εφορείας αρχαιοτήτων για συνέχιση των ανασκαφών και τη μετατροπή του χώρου σε αρχαιολογικό πάρκο ; Είναι τυχαίο ότι οι πρεσβευτές της ταύτισης της Κέρκυρας με τη ομηρική Σχερία τοποθετούν το ανάκτορο του Αλκινόου κάπου κοντά στην έπαυλη ; Είναι τυχαίο ότι τα αρχαιολογικά ευρήματα ζώνουν από κάθε πλευρά την περιοχή αυτή; Ή μήπως είναι τυχαίο ότι ο χώρος αυτός είναι διάσπαρτος από μάρμαρα, απομεινάρια μιας λανθάνουσας ακμής, που ξεπροβάλλουν μέσα απ' το χώμα τόσο “ανεξήγητα” και, μερικές φορές, ενοχλητικά ; (!).

Είναι λοιπόν απόλυτα παραδεκτό, θεωρητικά, και αναμενόμενο ότι οι ανασκαφές στο χώρο αυτό θα αποκαλύψουν το βουλευτήριο και το πρυτανείο, τη συνοικία των πλούσιων ολιγαρχικών, ιερά ανάμεσα στα οποία πιθανότατα θα συμπεριλαμβάνονταν εκείνα του Διός, των Διοσκύρων και του Διονύσου, που αναφέρονται απ' τον Θουκυδίδη, και ίσως ακόμα το αρχαίο θέατρο και το νομισματοκοπείο, το αρχαιότερο του δυτικού κόσμου. Άλλωστε το ερώτημα το σχετικό με την ταύτιση της Κέρκυρας με την ομηρική Σχερία, που μπορεί με τις ανασκαφές να απαντηθεί, είναι μια πρόκληση που, κατά την προσωπική μας άποψη, δε θα άφηνε κανέναν ασυγκίνητο.

Η απαλλοτρίωση λοιπόν όχι μόνο δε θα προσέφερε τίποτα στην αρχαιολογική και ιστορική μελέτη αλλά θα άνοιγε και το δρόμο για την οριστική απώλεια πολύτιμων στοιχείων και το θάψιμο του σημαντικότερου μέρους της αρχαίας Κέρκυρας.

Άλλωστε η απαλλοτρίωση, εκτός του ότι είναι απομακρυσμένη χρονικά, θ' αποτελούσε και μια εξ ολοκλήρου λανθασμένη πράξη, πολιτικά και νομικά, αφού θα αναγνώριζε την ανύπαρκτη ιδιοκτησία του Κ. Γκλύξμπουργκ.

Αντίθετα, ο Δήμος Κερκυραίων οφείλει να προσφύγει στα όργανα που μπορούν να ανατρέψουν τη συμφωνία και να τον δικαιώσουν, όπως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Διεθνές δικαστήριο της Χάγης.

Εφόσον η Παλαιόπολη θα καταστεί και τυπικά ιδιοκτησία του Δήμου, θα πρέπει να αποδοθεί στην Αρχαιολογική Υπηρεσία για να διενεργήσει τις απαραίτητες ανασκαφές. Κατά τη διάρκεια και μετά τη λήξη τους, ο χώρος να διαμορφωθεί σε αρχαιολογικό αλλά και βοτανολογικό πάρκο, αφού είναι γεγονός, ότι η γλωρίδα του χώρου είναι πλουσιότατη αλλά και σπανιότατη για την Ευρώπη, επειδή οι Άγγλοι αρμοστές είχαν φροντίσει να διακοσμηθεί το “αγροκήπιο” τους με σπάνια φυτά προερχόμενα από τις υπερατλαντικές κτήσεις της βρετανικής αυτοκρατορίας, που μπόρεσαν να διατηρηθούν χάρη στο εύκρατο κλίμα του νησιού.

7.8.2. Η σημασία της διατήρησης της Παλαιόπολης

Η διατήρηση της Παλαιόπολης ή του NOTRE REPOS (η ανάπαυση ΜΑΣ) προβάλλει πλέον ως επιτακτική ανάγκη από κάθε άποψη και η αρχαιολογική έρευνα και η προστασία του περιβάλλοντος είναι ίσως μικρότερης της (κατάπτυστης) συμφωνίας Γκλύξμπουργκ – Ελληνικού δημοσίου : τη διαφύλαξη του συντάγματος και την προάσπιση του δημοκρατικού μας πολιτεύματος που αμφισβητείται φανερά από αυτήν. Η Ελληνική Δημοκρατία καλείται ν' αποδείξει την αποτελεσματικότητά της ως προς την αντιμετώπιση των εχθρών της. Οι Έλληνες, γεννήτορες της άμεσης και όχι της έμμεσης δημοκρατίας, δεν πρέπει να επιτρέψουν σε κανένα αντιπρόσωπό τους να μη σεβαστεί την εκπεφρασμένη βούλησή τους για να εξυπηρετήσει τους Εφιάλτες της νεοελληνικής ιστορίας. Η Κερκόπορτα πρέπει να κλείσει.

Είναι άλλωστε καιρός ο πολυπράγμων αυτός λαός των Φαιάκων να μπολιάσει ακόμα μια φορά το χώρο αυτό στον οποίον ήκμασε όσο ποτέ και τον οποίον τόσες δεκαετίες στερήθηκε, με την αγωνιστική και δημιουργική του παρουσία πιστός στις επιταγές των προγόνων που θέλουν τους Κερκυραίους κατεξοχήν δημοκράτες και κατεξοχήν Έλληνες.

7.8.3. Προστασία Πολιτιστικών Πόρων

Ο Δήμος Κερκυραίων σε συνεργασία με την Αρχαιολογική Υπηρεσία, το Υπουργείο Πολιτισμού και το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας έχουν λάβει μια σειρά μέτρων για την προστασία των πολιτιστικών πόρων του νησιού.

Κατ' αρχήν, έχουν τοποθετηθεί φύλακες στους χώρους αυτούς, ώστε να προστατεύονται τα μνημεία, έχει τοποθετηθεί ειδικό συνεργείο που επιμελείται την καθαριότητα του περιβάλλοντος. Ακόμη υπάρχει συνεργείο που ασχολείται με την ανάπλαση και συντήρηση των χώρων αυτών, όπως επίσης και την αποκατάσταση που προκλήθηκαν είτε από την πάροδο του χρόνου, είτε και από κάποιους επιτήδειους ή αφελής επισκέπτες στους οποίους επιρρίπτονται ευθύνες και επιβάλλονται κυρώσεις.

Προκειμένου να καλυφθεί ένα μέρος των εξόδων αυτών, στα δύο Φρούρια ιδιαίτερα που είναι αυξημένο το κόστος λειτουργίας και συντήρησής τους, επιβάλλεται εισιτήριο. Για το Παλιό Φρούριο τα έσοδα από τα εισιτήρια πηγαίνουν στο Υπουργείο Πολιτισμού. Για το Νέο Φρούριο όμως τα χρήματα από τα εισιτήρια πηγαίνουν ένα μέρος και το μεγαλύτερο στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, ένα μέρος στο Ναυτικό Σταθμό και ένα συμβολικό ποσό στο Δήμο Κερκυραίων.

Η προστασία στους χώρους πολιτισμού είναι σημαντική και συνίσταται στην προβολή του τόπου, ώστε να διατηρηθεί η ιστορία και να τη γνωρίσει ο μεταγενέστερος επισκέπτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

8.1. Ο ρόλος της τοπικής κοινωνίας στο 'Πολιτιστικό Γίγνεσθαι'

Η τοπική κοινωνία της Κέρκυρας είναι σε πολλές περιπτώσεις απλώς θεατής στα πολιτιστικά δρώμενα του τόπου. Ίσως να μην έχουν καταλάβει πολλοί - και σ' αυτό δεν τους βοήθησε ιδιαίτερα κάποιος φορέας - το μεγαλείο και την πλούσια ιστορία και παράδοση του τόπου στον οποίο κατοικούν. Αυτό γίνεται ιδιαίτερα αντιληπτό αν διερευνήσει κανείς το πλήθος των κατοίκων του νησιού το οποίο γνωρίζει την ιστορία της Κέρκυρας, την πολιτιστική ιδιαιτερότητά της.

Οι κάτοικοι της Κέρκυρας είναι άνθρωποι με μεγάλα χρηματικά εισοδήματα κι αυτό οφείλεται στην μεγάλη τουριστική κίνηση κυρίως του μαζικού τουρισμού που έχει το νησί. Εξαιτίας όμως του πλούτου και της διαφορετικής νοοτροπίας που έφερε μαζί του ο τουρισμός, οι Κερκυραίοι αρχίζουν και χάνουν την αυθεντικότητά τους. Διοργανώνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις από πολιτιστικούς φορείς και ο Κερκυραϊκός λαός, στην πλειοψηφία του, είναι απών.

Ακόμη, προκειμένου να καλύψουν την αυξημένη ζήτηση τουριστικών κλινών, ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες, δεν φροντίζουν να διατηρήσουν τα παραδοσιακά σπίτια και τη φυσιογνωμία του νησιού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα όλων αυτών, η περιοχή Κάβος, η οποία είναι η πιο τουριστική και συνάμα η πιο «ξένη» ως προς την πολιτιστική ταυτότητα του νησιού.

Βέβαια δεν θα πρέπει να αγνοήσουμε και τους ελάχιστους εκείνους Κερκυραίους που προσπαθούν να σώσουν, όσο μπορούν ακόμη, την κατάσταση, όμως μόνο αυτοί.

Αυτό που συχνά εμφανίζεται να κάνει μεγάλο μέρος της τοπικής κοινωνίας του νησιού, είναι να αδιαφορούν για το περιβάλλον και την πολιτιστική κληρονομιά του. Συνήθως προσπαθούν να εκμεταλλευτούν τους πολιτιστικούς πόρους του νησιού, έτσι ώστε να κερδίσουν περισσότερα.

Έτσι παρατηρείται να λείπει από την τοπική κοινωνία της Κέρκυρας, η συλλογικότητα, η κοινή προσπάθεια, το κοινό ενδιαφέρον για τη διαφύλαξη της πλούσιας πολιτιστικής παράδοσης, του τόπου. Αξίζει να σημειωθεί ότι ένα μεγάλο μέρος του νησιού έχει αγοραστεί από ξένους, κυρίως Γερμανούς.

Καταλήγοντας, μπορεί κανείς εύκολα να συμπεράνει πως οι Κέρκυραίοι, έπασαν στην παγίδα του εύκολου και γρήγορου κέρδους, που είναι αποτέλεσμα του τουρισμού, χωρίς να κρατήσουν τη διαφορετικότητά τους.

8.1. Προοπτικές πολιτιστικής ανάπτυξης της Κέρκυρας

Όσον αφορά την αξιοποίηση του Ιστορικού Κέντρου, θα λέγαμε ότι η Κέρκυρα έχει την προσωπικότητα, την παράδοση, την υποδομή και την δυνατότητα να γίνει η Βενετία της Νότιας Μεσογείου, με συνεχείς εκδηλώσεις διεθνούς βεληνεκούς, που θα μετέβαλαν την πόλη σε ένα απέραντο ίδιο σκηνικό, έχοντας σαν πόλους τα φρούρια και παλκοσένικο την ίδια τη δομή τους. Για να γίνει κάτι τέτοιο δεν αρκεί να επαναπαύεται αυτάρεσκα, στην εικόνα που δίνεται στην υπόλοιπη Ελλάδα που στενάζει κάτω από τους ήχους των 'λαϊκών' αοιδών.

Οι δυνάμεις είναι διεσπαρμένες και συγκροτούν μορφώματα που εξουθενώνουν την ενέργειά τους σε αξιόλογες αλλά αυτοϊκανοποιητικές εκρήξεις. Αναλώνονται αυτόνομα χωρίς μακροπρόθεσμους στόχους και η αυταρέσκειά τους δεν τις ωθεί στην απαραίτητα ερευνητική ανησυχία.

Απαραίτητη είναι η συσπείρωση των δυνάμεων σ' ένα ευέλικτο φορέα με πολύκεντρο το Δημοτικό Θέατρο, που θα τις ενσωματώσει σε μια ενιαία πολιτική χωρίς να ευνοήσει την αυτονομία της. πρέπει να ξεπεραστεί το καθεστώς του 'μέσου όρου', να μετατοπιστεί το βάρος από εκδηλώσεις ακριβές και ξεπερασμένες (που αντιστοιχούν όμως στην προτίμηση του μέσου πολίτη) προς την ποιότητα, την διεκδίκηση, την πρωτοπορία.

Μπορεί να γίνει συνδυασμός των πολιτιστικών επιλογών και της τουριστικής πολιτικής με διεθνείς εκδηλώσεις. Το Ντουμπρόβνικ είχε το διαρκές Φεστιβάλ Θεάτρου που το συντηρούσε. Εμείς μπορούμε να οργανώσουμε φεστιβάλ 'μπάντας' ή να προσφέρουμε ξενώνα καλλιτεχνικής δημιουργίας και ανάπαυσης σε διακεκριμένους καλλιτέχνες που θα προσφέρουν έργο στον τόπο.

Αναγκαία είναι και η πολιτιστική - πολιτική παιδεία σε σχέση με την ιστορική παράδοση που πρέπει να περάσει από μαζικά εκπαιδευτικά προγράμματα, για να θεμελιωθεί πάνω στη γνώση η προσπάθεια, για να μεταβληθεί ο αυθορμητισμός σε πολιτισμός.

Έχοντας πίσω της μια λαμπρή ιστορία η Κέρκυρα, μπορεί να κατευθύνει τον οργανισμό που συντελείται εντός της, από δάσκαλους και μαθητές, σωστά και σύμφωνα με τα μηνύματα των καιρών.

Για να συμβούν όλα αυτά όμως, χρειάζεται ένα *minimum* πολιτιστικής πολιτικής, ένα κέντρο που αν όχι να καθοδηγεί, να έχει τουλάχιστον γενικούς στόχους και άξονες. Παρά τις κατ'

επανάληψη εξαγγελίες ότι το Κέντρο αυτό θα καλυφθεί από την Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Δήμου Κερκυραίων (Ε.Π.Α.Δ.Κ.), κάποιες αόρατες δυνάμεις αναστέλλουν συνεχώς την πολιτική απόφαση για την ενεργοποίησή της.

Παρόλα αυτά το 'διαρκές Φαιακικό Φθινόπωρο' θα συνεχίσει να παράγει πλούσιους καρπούς (από την φράση 'Qualia rokia pergratuus Phaeaccum autumnus haberat' του Ιουβενάλη 5,157 που δηλώνει τον πλούτο και την αφθονία της Κέρκυρας).

8.3. Αξιολόγηση της πορείας της ανάπτυξης της Κέρκυρας την τελευταία εικοσαετία

Την τελευταία εικοσαετία η οικονομική ζωή της Κέρκυρας στηρίζεται σχεδόν αποκλειστικά στον Τουρισμό. Είναι γνωστό ότι ο τομέας του Τουρισμού αναπτύχθηκε άναρχα και απρογραμμάτιστα χωρίς την ύπαρξη των αναγκαίων υποδομών για την εξυπηρέτηση των τουριστών (παροχή υπηρεσιών, έργα υποδομής, χωροταξικός σχεδιασμός για την ανέγερση και λειτουργία ξενοδοχειακών μονάδων, ανυπαρξία μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος).

Αυτή η στρεβλή ανάπτυξη του τουρισμού είχε δυσμενείς επιπτώσεις στον τομέα της δευτερογενούς παραγωγής. Μια σειρά από παραδοσιακές βιοτεχνίες, οδηγήθηκαν στην εξαφάνιση (αργυροχρυσοχοία, αλλαντοποιία, τυροκομία). Επίσης μεγάλα παραδοσιακά βιομηχανικά συγκροτήματα, με δεκάδες χρόνια λειτουργίας, όπως το εργοστάσιο Δεσύλλα και η μακαρονοποιία Ζαφειρόπουλου που θα έπρεπε να εκσυγχρονιστούν και να συνεχίσουν τη λειτουργία τους στη βάση των νέων τεχνολογιών, έκλεισαν χωρίς ουδεμία υποκατάσταση. Ταυτόχρονα στον τομέα πρωτογενούς - δευτερογενούς παραγωγής, η μεν κτηνοτροφία τείνει να εξαφανισθεί εντελώς η δε ελαιοκομία έχει περάσει από άποψη οικονομικού ενδιαφέροντος σε δεύτερη μοίρα.

Οι λόγοι για τους οποίους με την ανάπτυξη του τουρισμού πραγματοποιήθηκε βαθμιαία αποβιομηχάνιση της Κέρκυρας εντοπίζονται στα εξής σημεία :

1. Στη νοοτροπία του εύκολου κέρδους από τον τουρισμό από την πλευρά ιδιοκτητών και επενδυτών σε συνδυασμό με τη λιγότερο επίτονη απασχόληση. Τα διαθέσιμα κεφάλαια αντί να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία νέων μονάδων ή την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό παλιών διοχετεύθηκαν στο σύνολό τους για την κατασκευή μικρών ξενοδοχειακών μονάδων ενουκιαζομένων δωματίων. Εκτός του ότι η απόδοση των τελευταίων κρίθηκε ως πλέον προσοδοφόρα, είχε το επιπλέον πλεονέκτημα του 'καθαρού' επαγγέλματος σε αντίθεση με τα 'βρώμικα' επαγγέλματα του βιοτέχνη ή του κτηνοτρόφου.

2. Στην αντίστοιχη νοοτροπία από την πλευρά των εργαζομένων. Η απασχόληση σε τουριστικά επαγγέλματα (ξενοδοχοϋπάλληλοι, επισιτιστικός τομέας) σε εξάμηνη βάση σε συνδυασμό με την εξάμηνη επιδότηση από το ταμείο ανεργίας, κρίθηκε σαφώς συμφερότερη σε σχέση με την απασχόληση στη βιομηχανία και από οικονομική άποψη και από άποψη κόπου και καθαριότητας. Επιπλέον η απασχόληση των νέων σε μεγαλύτερο βαθμό στον τουρισμό και το κλείσιμο βιομηχανιών δημιουργούν συνακόλουθα έλλειψη σε εξειδικευμένο προσωπικό με αποτέλεσμα ο υποψήφιος επενδυτής να δυσκολεύεται ακόμα περισσότερο.
3. Στα υψηλά ενοίκια και στο μεγάλο κόστος της γης, φαινόμενα και αυτά της τουριστικής ανάπτυξης, που αποτελούν και αυτά παράγοντα αποθάρρυνσης επενδυτών.
4. Στην έλλειψη τοπικών πρώτων υλών και ειδών συντήρησης του μηχανολογικού εξοπλισμού. Τα είδη αυτά πρέπει να μεταφέρονται στην Κέρκυρα από τα μεγάλα αστικά κέντρα στα οποία παράγονται ή διατίθενται (Αθήνα - Θεσσαλονίκη). Η μεταφορά τους είναι προβληματική και λόγω απόστασης - θαλάσσιας μεταφοράς και λόγω χαμηλής ζήτησης(που οφείλεται στην αποβιομηχάνιση) της τοπικής αγοράς.
5. Στην έλλειψη οποιουδήποτε μορφής κρατικού προγραμματισμού με συγκεκριμένους στόχους και κίνητρα για την ανάπτυξη της δευτερογενούς παραγωγής και μάλιστα με συγκεκριμένες κατευθύνσεις προς τους τομείς εκείνους που συνδέονται άμεσα τόσο με την πρωτογενή παραγωγή όσο και με τον τουρισμό (όροι χρηματοδοτήσεων, δανειοδοτήσεων, χωροταξικός σχεδιασμός για δημιουργία βιοτεχνικών πάρκων κ.λ.π.).
6. Στη νοοτροπία του ντόπιου πληθυσμού ότι δήθεν η βιομηχανία και η βιοτεχνία προκαλεί προβλήματα στο περιβάλλον και αποθαρρύνουν την έλευση τουριστών. Δεν είναι λίγοι οι επενδυτές που προσπαθώντας να δημιουργήσουν μονάδες δευτερογενούς παραγωγής στην Κέρκυρα ήρθαν αντιμέτωποι με τη νοοτροπία αυτή. Πάντως οι ίδιοι που κόπτονται για την επιβάρυνση του περιβάλλοντος από τη βιομηχανική δραστηριότητα, αδιαφορούν για τις πράγματι υψηλές επιβαρύνσεις του υδάτινου κυρίως περιβάλλοντος (θάλασσες, ρέματα, ποτάμια) από την πλημμελέστατη λειτουργία των αποχετευτικών συστημάτων πολλών ξενοδοχειακών μονάδων.

Πάντως η ανάπτυξη του τουρισμού συντέλεσε στη δημιουργία ενός αρκετά μεγάλου αριθμού μικρών βιοτεχνικών μονάδων, κυρίως σε τομείς ένδυσης, δερματίνων ειδών και έτοιμων φαγητών. Οι μονάδες αυτές είναι κυρίως οικογενειακής μορφής.

Την τελευταία πενταετία όμως έχουν κατασκευασθεί και λειτουργούν ή βρίσκονται υπό εγκατάσταση ορισμένες αξιόλογες βιομηχανικές μονάδες οι οποίες είτε κάλυψαν υπάρχουσες

ανάγκες είτε αντικατέστησαν άλλες μονάδες που έπαψαν να λειτουργούν είτε αποτελούν επεκτάσεις και εκσυγχρονισμό υπαρχόντων.

8.4. Προτάσεις αξιοποίησης για τη συνολική ανάπτυξη της Κέρκυρας

Συμπεράσματα

- Αρχικά πρέπει να γίνει γνωστό πως δεν υπάρχουν κονδύλια αξιόλογα όσον αφορά τον τομέα του πολιτισμού ούτε από τον Δήμο ή το Υπουργείο Πολιτισμού, ούτε και από κάποιον άλλο φορέα.

- Υπάρχουν χώροι στο Νέο Φρούριο αναξιοποίητοι οι οποίοι σε αντίθετη περίπτωση θα μπορούσαν να αποδώσουν σημαντικά οφέλη, τόσο οικονομικά αν δινόταν για παρουσίαση εκθέσεων, για διάφορα κονσέρτα κ.λπ. όσο και αισθητικά οφέλη αν γινόταν χώροι επισκέψιμοι στο κοινό. Για επίσκεψη στο κοινό θα μπορούσαν να δοθούν και κάποιες υπόγειες στοές των φρουρίων. Λέγεται πως η Κέρκυρα επικοινωνεί υπόγεια με το νησάκι Βίδο και πως κάποιες υπόγειες στοές οδηγούν στο Βόρειο τμήμα του νησιού.

- Η προγραμματική σύμβαση αναδεικνύει σημεία των Φρουρίων. Βέβαια η σημασία της σύμβασης αυτής έχει παρερμηνευθεί και χρησιμοποιείται μόνο στο σημείο εκείνο που γίνεται λόγος για το προσωπικό, τα υπόλοιπα σημεία είναι σαν να μην υπάρχουν. Έτσι λοιπόν αν γίνει ορθή χρήση της προγραμματικής σύμβασης θα γίνουν γνωστά σε όλους πολλά σημεία ιδιαίτερου κάλους των δύο Φρουρίων στα οποία και αναφέρεται.

Στην Κέρκυρα υπάρχουν σημαντικοί χώροι πολιτισμού, αντιπροσωπευτικότεροι των οποίων είναι τα δύο Φρούρια, το Ιστορικό Κέντρο, το πλήθος των εκκλησιών, η ιδιαίτερη και αξιόλογη αρχιτεκτονική των κτιρίων και το πλήθος αυτών καθώς και η ύπαρξη πολλών Μουσείων. Αν λοιπόν όλα αυτά αξιοποιηθούν, συντηρηθούν, κρατήσουν την ιδιαιτερότητά τους και δοθούν στους επισκέπτες του νησιού, είναι σίγουρο πως ο πολιτισμός της Κέρκυρας θα δείξει το πόσο σπουδαίος και σημαντικός είναι, όχι μόνο για το νησί της Κέρκυρας αλλά και την εικόνα της Ελλάδας στο διεθνές προσκήνιο.

Αυτά που μπορούν να προταθούν για την βελτίωση της συνολικής ανάπτυξης, είναι τα εξής :

- Καλύτερο οδικό δίκτυο.
- Αύξηση των κρατικών επιχορηγήσεων.
- Αύξηση της χρηματικής ενίσχυσης από τον ιδιωτικό φορέα (χορηγίες).
- Προσπάθεια για ποιοτικό και όχι ποσοτικό τουρισμό.
- Ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας απέναντι στον τόπο που κατοικούν, μεγαλύτερη συμμετοχή στα κοινά.

- Επαναλειτουργία των τοπικών βιοτεχνιών του νησιού.
- Καλύτερη προβολή του νησιού και σωστότερη διαφήμισή του.
- Αύξηση των δρομολογίων των πλοίων και καθορισμός ενιαίου εισιτηρίου για όλα τα πλοία.
- Βελτίωση του τοπικού αερολιμένα και μείωση της τιμής των εισιτηρίων.
- Μηχανικό εξοπλισμό (λεωφορεία) για τη μετακίνηση των συλλογών.
- Καθορισμός δρομολογίων (Υπεραστικού, Αστικού ΚΤΕΛ) προς τους πολιτιστικούς χώρους (χωριό του Μπούα) έτσι ώστε να είναι ευκολότερη η προσέλευση του κοινού.
- Να δημιουργηθούν οι κατάλληλες υποδομές.
- Υλικοτεχνικός εξοπλισμός.
- Ειδικευμένο προσωπικό (ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση) και σωστά καταρτισμένο.
- Βελτίωση της τεχνολογίας.
- Βελτίωση των πολιτιστικών πόρων και της αισθητικής του νησιού (πλατείες).
- Βοήθεια προς τους πολιτιστικούς συλλόγους (κράτος - ιδιωτικός φορέας).
- Κίνητρα προς την τοπική κοινωνία και τους τοπικούς άρχοντες, για την διατήρηση της ιδιαιτερότητας και της πολιτιστικής ταυτότητας της Κέρκυρας.

Καταλήγοντας και διαπιστώνοντας το πως έχει σήμερα η κατάσταση, φαίνονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της Περιφέρειας, αλλά και οι βασικοί στόχοι για την ανάπτυξη του Νομού, οι οποίοι είναι :

- 'ανάπτυξη αστικού και αγροτικού χώρου ισόρροπα
- 'δημιουργία σταθερών θέσεων εργασίας μέσα από την δημιουργία τοπικών βιοτεχνιών αλλά και την ύπαρξη αγροτουρισμού
- 'βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου του νησιού, αφού σήμερα είναι από τα χαμηλότερα στον ελλαδικό χώρο
- 'προσπάθεια βοήθειας προκειμένου να επιτευχθεί και να ενισχυθεί κοινωνική συνοχή στην τοπική κοινωνία
- 'προστασία του περιβάλλοντος αλλά και της πολιτιστικής κληρονομιάς του Νησιού'.

Οι παραπάνω στόχοι μπορούν να επιτευχθούν αν υπάρξει βέβαια και ενεργή συμμετοχή από όλους, αν εκμεταλλευτούν σωστά τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται για την ανάπτυξη του Νησιού, αν συνεργαστούν σωστά και από κοινούς όλοι οι αρμόδιοι φορείς, η τοπική κοινωνία και οι τοπικοί άρχοντες.

Βέβαια υπάρχουν και κάποιες δυσκολίες εφαρμογής των στόχων αυτών, όπως :

- η έλλειψη ύπαρξης ενός κεντρικού σχεδίου δράσης

- η έλλειψη μελέτης έτσι ώστε να υπάρχει μια κατεύθυνση
- η έλλειψη της κατάλληλης τεχνολογίας και του κατάλληλου προσωπικού
- ο ελλιπής σχεδιασμός για την ισόρροπη ανάπτυξη
- η μη σωστή αξιοποίηση των υποδομών

Ευχή όλων είναι η Περιφέρεια να κατορθώσει να ξεπεράσει τις δυσκολίες και να στραφεί προς την πραγματοποίηση των στόχων, διαφορετικά η κατάσταση θα συνεχίσει να διαιωνίζεται χωρίς κάποιο αποτέλεσμα και κυρίως χωρίς καμία προοπτική λύσης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ ΣΤΟ ΝΗΣΑΚΙ ΛΑΖΑΡΕΤΟ

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΕΤΩΝ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
1	ΑΓΙΟΒΛΑΣΙΤΗΣ ή ΧΑΜΟΔΡΑΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Ευάγγελος	Πειραιά	25	αρτοποιός	48/1947 Δικ. Συν. Χαλκίδας	23.02.1949
2	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Θεόδωρος	Αγ.Θωμά	32	γεωργός	37/1947 Δικ. Συν. Χαλκίδας	04.03.1948
3	ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	Κων/νος	Αθήνας	48	κουρέας	21/1947 Δικ. Συν. Αθηνών	03.04.1948
4	ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ	Ηλίας	Άμφισσας	40	σοφέρ	8/1946 Δικ. Συν. Θηβών	11.03.1948
5	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ή ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	Δημήτριος	Ισθμίας	41	τυροκόμος	14 & 48/1946 Δικ. Συν. Θηβών	11.03.1948
6	ΑΡΓΥΡΙΟΥ ή ΤΣΑΓΑΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Παναγιώτης	Ν Ιωνίας	28	ξυλουργός	37/1946 Δικ. Συν. Αθηνών	11.03.1948
7	ΒΑΣΙΛΗΑΣ ή ΚΑΛΥΒΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Παναγιώτης	Αράκωβας	32	βοσκός	29/1947 Δικ. Συν. Χαλκίδας	10.05.1948
8	ΒΑΦΑΚΗΣ ΘΩΜΑΣ	Κων/νος	Αθήνας	34	χρηματομεσίτης	33/1946 Δικ. Συν. Αθηνών	11.03.1948
9	ΒΟΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Δημήτριος	Κοζάνης	23	γουνεργάτης	283/1947 Δικ. Συν. Γρεβενών	28.06.1949
10	ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Αχιλλέας	Θηβών	29	κτηματίας	23/1946 Δικ. Συν. Χαλκίδας	03.04.1948

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΕΤΩΝ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
11	ΓΙΑΒΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Νικόλαος	Μαρμαρίου Φθιώτιδας	28	γεωργός	12/1947 Δικ. Συν. Λαμίας	20.08.1949
12	ΓΙΑΝΝΑΤΟΣ ή ΛΕΓΑΤΟΣ ΜΙΧΑΗΛ	Ευστάθιος	Αθήνας	40	ιδ. υπάλληλος	53/1947 Α' Δικ. Συν. Αργινίου	16.05.1949
13*	ΓΙΑΝΝΟΥ ΘΕΟΦΑΝΗΣ	Σπύρος	Πλατανιά Ξυλόκαστρου Κορινθίας		μηχανικός	19/1947 Δικ. Συν. Ναυπλίου	29.09.1949
14	ΓΚΕΡΜΑΚΗΣ ή ΓΕΡΜΑΝΗΣ ή ΓΕΡΜΑΚΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	Νέσιωρας	Δράμας			Πενταμελής Εφετείο	08.09.1947
15	ΓΚΛΙΑΤΗΣ ή ΖΑΡΓΑΝΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Δημήτριος	Χαλκίδας	29	ζωέμπορος	26/1946 Δικ. Συν. Θηβών	03.04.1948
16	ΓΟΔΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Βασίλειος	Νίκαιας Πειραιά	27	υπάλληλος	77/1945 Δικ. Συν. Αθηνών	19.11.1948
17	ΔΗΜΑΚΟΣ ή ΜΑΝΙΑΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Ευάγγελος	Αθηνών	30	εκδορέας	11/1946 Δικ. Συν. Αθηνών	11.03.1948
18	ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ						04.11.1947
19	ΔΙΑΒΑΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Δημήτριος	Δεσφίνας Παρνασσίδας	33	γεωργός	28/1947 Δικ. Συν. Θηβών	23.02.1949

* Ο τελευταίος αγωνιστής που εκτελέστηκε στην Κέρκυρα, στην περίοδο 1947-1949.

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΕΤΩΝ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
20	ΛΟΜΤΣΟΣ ή ΤΡΑΪΚΩΦ ΗΛΙΑΣ	Ιωάννης	Σκόπια Φλώρινας	30	γεωργός	126/1947 Διαρ. Στρ/κείο Θεσ/κης	16.09.1948
21	ΖΕΡΒΟΣ ή ΚΑΠΕΤΑΝ ΤΑΣΣΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	Αλέξανδρος	Πάτρας	29	ανθ/σιής πεζικού	54/1947 Δικ. Συν. Πατρών	28.02.1948
22	ΘΩΜΑΪΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ	Σταύρος	Αμρσιανής	34	γεωργός	13/1946 Δικ. Συν. Ξάνθης	26.02.1949
23	ΙΩΑΝΝΟΥ ή ΔΙΑΒΟΛΗΣ ή ΚΡΕΟΝΤΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Βασίλειος	Τρίπολης	32	επ. αξιωματικός	57/1946 Α' Δικ. Συν. Πάτρας	04.03.1948
24	ΚΑΛΑΪΤΖΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ						04.11.1947
25	ΚΑΡΡΑΣ ή ΜΩΡΗΙΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Λουκάς	Κρικουκίου Μεγαρίδος	26	εργάτης	30/1947 Δικ. Συν. Θηβών	08.09.1949
26	ΚΑΤΗΣ ΦΩΤΙΟΣ	Δ.	Καρπενησίου	29	τυπογράφος	16/1946 Δικ. Συν. Αμρσισσας	18.02.1948
27	ΚΑΤΣΙΜΙΧΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Ηρακλής	Λιβαδειάς	27	σοφέρ	15/1947 Δικ. Συν. Χαλκίδας	10.05.1948
28	ΚΑΤΣΕΛΗΣ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΤΑΣ	Δημήτριος	Θηβών	23	γεωργός	14/1946 Δικ. Συν. Λιβαδειάς	03.04.1948
29	ΚΑΦΟΥΡΟΣ ΜΑΡΚΟΣ	Ιωάννης	Σαντορίνης	28	σιδηρουργός	9/1947 Δικ. Συν. Αθηνών	16.06.1949

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΕΤΩΝ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
20	ΛΟΜΓΣΟΣ ή ΤΡΑΪΚΩΦ ΗΛΙΑΣ	Ιωάννης	Σκόπια Φλώρινας	30	γεωργός	126/1947 Διαρ. Σιρ/κείο Θεσ/κης	16.09.1948
21	ΖΕΡΒΟΣ ή ΚΑΠΕΤΑΝ ΤΑΣΣΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	Αλέξανδρος	Γιάρας	29	ανθ/σιής μεζικού	54/1947 Δικ. Συν. Πατρών	28.02.1948
22	ΘΩΜΑΪΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ	Στούρος	Αμφισανής	34	γεωργός	13/1946 Δικ. Συν. Ξάνθης	26.02.1949
23	ΙΩΑΝΝΟΥ ή ΔΙΑΒΟΛΗΣ ή ΚΡΕΟΝΤΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Βασίλειος	Τρίπολης	32	εφ. αξιωματικός	57/1946 Α' Δικ. Συν. Γιάρας	04.03.1948
24	ΚΑΛΑΪΤΖΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ						04.11.1947
25	ΚΑΡΡΑΣ ή ΜΩΡΗΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Λουκάς	Κρικουκίου Μεγαρίδος	26	εργάτης	30/1947 Δικ. Συν. Θηβών	08.09.1949
26	ΚΑΤΗΣ ΦΩΤΙΟΣ	Δ.	Καρπενησίου	29	τυπογράφος	16/1946 Δικ. Συν. Αμφισσας	18.02.1948
27	ΚΑΤΣΙΜΙΧΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Ηρακλής	Λιβαδειάς	27	σοφέρ	15/1947 Δικ. Συν. Χαλκίδας	10.05.1948
28	ΚΑΤΣΕΛΗΣ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΤΑΣ	Δημήτριος	Θηβών	23	γεωργός	14/1946 Δικ. Συν. Λιβαδειάς	03.04.1948
29	ΚΑΦΟΥΡΟΣ ΜΑΡΚΟΣ	Ιωάννης	Σαντορίνης	28	αιδηρουργός	9/1947 Δικ. Συν. Αθηνών	16.06.1949

ΑΔΑ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΕΤΩΝ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
30	ΚΕΛΕΜΠΙΕΣΚΩΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Ερμανουήλ	Αθήνας	22	ιδ.υιόλληλος	71/1947 Δικ.Συν.Πειραιώς	16.05.1949
31	ΚΙΤΣΟΠΑΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Χρήσιος	Καραρίνας	38	γεωργός	39/1946 Δικ.Συν.Αρτας	28.02.1948
32	ΚΙΤΣΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	Κων/νος			στρ/της 513 ΤΠ	1145/αμ.απ. Έκτ.Στρατ.Θεσ/κης	23.02.1949
33*	ΚΟΛΟΒΟΣ ΠΟΛΥΒΙΟΣ					Στρατοδικείο	5.1947
34	ΚΟΜΝΗΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Χαράλαμπος	Καλάμου	22		295/45 Πεντ.Εφ.Πατρών	05.12.1947
35	ΚΟΥΚΟΥΤΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Αθανάσιος	Καραινεσιού	44	εργάτης Π.Ε.Μ	22/1945, 11/1946 Δικ.Συν.Αθηνών	18.02.1948
36	ΚΟΥΛΤΣΙΝΙΩΤΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	Κ.	Μεγ.Βάλτου Κορινθίας	26	κτηματίας	58/1946 Δικ.Συν.Παιρών	10.01.1948
37	ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ	Αντώνιος	Θηβών	29	γεωργός	23/1946 Δικ.Συν.Χαλκίδας	03.04.1948
38	ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΕΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	Βασίλειος	Πειραιά	47	ζωγράφος	30/1947 Δικ.Συν.Αθηνών	19.02.1949
39	ΚΟΥΤΣΟΥΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Στρ	Λιβαδικιάς	24	γεωργός	28/1946 Δικ.Συν.Άμφισσας	11.03.1948
40	ΚΟΥΦΟΥΔΑΚΗΣ ΦΩΤΙΟΣ	Ερμανουήλ	Ν.Φαλήρου Πειραιά	42	ανθρακοπώλης	19/1947 Δικ.Συν.Χαλκίδας	19.11.1948

* Ο πρώτος αγωνιστής που εκτελέστηκε στην Κέρκυρα.

ΑΔΑ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΕΤΩΝ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
41	ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ ΚΟΣΜΑΣ	Γεώργιος	Θεσ/κης	25	αιδηρουργός	274/1947 Εκτ.Στρ/κείο Θεσ/κης	04.05.1949
42	ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥ- ΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Βλάσσης	Πάτρας	26	κλωστοϋφ/γός	58/1946 Δικ.Συν.Πατρών	10.01.1948
43	ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΛΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	Νικόλαος	Αθήνας	25	γαλακτοπώλης	51/1947 Δικ.Συν.Αθηνών	04.07.1949
44	ΛΑΜΠΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Γεώργιος	Αγρινίου		ιδ.υπάλληλος	73/1947 Δικ.Συν.Μεσολογ- γίου	23.09.1949
45	ΛΑΜΠΡΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Αργ.	Λιβαδειάς	28	γεωργός	28/1946 Δικ.Συν.Αμφισσας	11.03.1948
46	ΛΑΜΠΡΟΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ	Γεώργιος	Θηβών	19	γεωργός	23/1946 Δικ.Συν.Χαλκίδας	03.04.1948
47	ΛΕΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Κ.	Λιβαδειάς	25	γεωργός	48/1946 Δικ.Συν.Αμφισσας	18.02.1948
48	ΛΙΑΚΟΥΡΗΣ ΗΛΙΑΣ	Αθανάσιος	Αθήνας	27	κλωστοϋφ/γός	19/1945 Δικ.Συν.Θηβών	03.04.1948
49	ΛΟΥΒΑΡΗΣ ή ΔΟΥΒΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Εμμανουήλ	Ν.Φαλήρου Πειραιά	31	μανάβης	19/1947 Δικ.Συν.Χαλκίδας	19.11.1948
50	ΜΑΓΝΗΣΙΑΛΗΣ ή ΜΑΓΝΗΣΙΑΛΙΔΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ	Νικόλαος	Νίκαιας Πειραιά	25	οξυγονοκολλητής	48/1946 Δικ.Συν.Αθηνών	03.04.1948

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΕΤΩΝ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
51	ΜΑΜΑΛΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ	Αθανάσιος	Αράχωβας	31	εργάτης	28/1946 Δικ. Συν. Άμφισσας	11.03.1948
52	ΜΑΝΤΖΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Ζώνης	Κοκκινόχωμα Καβάλας	32		117/1946 Πεντ. Εφ. Θεσ/κης	29.11.1947
53	ΜΑΡΙΩΛΙ ΗΣ ΙΩΑΝΝΙ ΗΣ	Νικόλαος	Ν.Κηφισιάς Αττικής	27	έφεδρος ανθ/γος	141/1954 Αναθεωρ. Δικαστή- ριο	16.11.1954
54	ΜΑΡΜΠΑΛΙΑΡΗΣ ΜΟΣΧΟΣ	Γ.	Κάργιανης	39	κτηνοτρόφος	13/1945 Δικ. Συν. Ξάνθης	26.02.1949
55	ΜΑΡΤΖΟΥΚΟΣ ΙΩΑΝΝΙ ΗΣ	Κων/νος	Μεγάρον Αττικής	20	υποδηματοποιός	15/1946 Δικ. Συν. Αθηνών	03.04.1948
56	ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΙ ΗΣ ΗΛΙΑΣ	Κων/νος	Κερασιάς Ευβοίας	32	εργάτης	18/1947 Δικ. Συν. Λαμίας	08.09.1949
57	ΜΕΛΕΜΕΝΗΣ ή ΜΑΤΡΕΖΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Ιωάννης	Χαλανδρίου Αττικής	31	αμμοκονιαστής	22/1947 Δικ. Συν. Αθηνών	08.09.1949
58	ΜΙΚΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	Μιχαήλ	Πειραιά	20	ιδ. υπάλληλος	32/1946 Δικ. Συν. Αθηνών	11.03.1948
59	ΜΙΤΟΥΣΗΣ ή ΚΑΥΛΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Χρήσιος	Δράμας	33	καπνοπαραγω- γός	58/1946 Δικ. Συν. Σερρών	23.04.1948
60	ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝ/ΝΟΣ	Αθανάσιος	Μάνδρας Αττικής	33	εργάτης	65/1946 Β' Δικ. Συν. Αθηνών	11.03.1948

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΕΤΩΝ	ΕΓΓΡΑΦΗ	ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
61	ΜΟΝΤΕΣΑΝΤΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	Χαράλαμπος	Αθήνας	36	έμπορος	69/1947 Α' Δικ. Συν. Πατρών	16.05.1949
62	ΜΟΥΣΤΑΚΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	Ανδρέας	Αθήνας	45	υποδηματοποιός	19/1947 Δικ. Συν. Αθηνών	11.03.1948
63	ΜΠΑΛΑΚΤΑΡΗΣ ή ΜΠΑΛΑΧΤΑΡΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Κων/νος	Πειραιά	24	λεβητοποιός	38/1947 Δικ. Συν. Αθηνών	08.09.1949
64	ΜΠΑΛΛΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	Ιωάννης	Μαρκόπουλου Αττικής	45	γεωργός	69/1947 Α' Δικ. Συν. Πατρών	16.05.1949
65	ΜΠΑΡΗΣ ή ΒΑΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Γεώργιος	Πάτρας	23	εργάτης	58/1946 Δικ. Συν. Πατρών	18.02.1948
66	ΜΠΑΣΙΟΣ ΣΑΡΑΝΤΗΣ	Ιωάννης	Κορωπίου Αττικής	25	ρυτινοσυλλέκτης	28/1947 Δικ. Συν. Αθηνών	16.06.1949
67	ΜΠΕΗΣ ή ΒΕΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	Παναγιώτης	Μεγάρων Αττικής	24	γεωργός	65/1946 Β' Δικ. Συν. Αθηνών	11.03.1948
68	ΜΠΕΛΛΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ	Παναγιώτης	Αθήνας	27	τορναδόρος	26/1947 Δικ. Συν. Αθηνών	16.09.1949
69	ΜΠΙΤΣΑΣ ή ΜΠΙΡΤΣΑΣ ή ΔΡΙΤΣΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	Τριαντάφυλλος	Λιβαδειάς	29	εργατικός	14/1945 Δικ. Συν. Θηβών	28.02.1948
70	ΜΠΟΥΡΜΠΟΥΝΑΣ ΑΓΑΠΙΟΣ	Δαμιανός	Πειραιά		υαλοουργός	9/1947 Δικ. Συν. Αθηνών	16.06.1949

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΕΤΩΝ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
71	ΜΩΡΑΪΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	Ιωάννης	Πειραιά	25	κλινοποιός	17/1947 Δικ. Συν. Αθηνών	16.06.1949
72	ΝΑΥΠΛΙΩΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	Σπυρίδων	Πειραιά	33	λεβητοποιός	32/1946 Δικ. Συν. Αθηνών	11.03.1948
73	ΝΙΚΟΛΑΟΥ ή ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Αθανάσιος	Λιβαδειάς	25	κρεοπώλης	14/1946 Δικ. Συν. Θηβών	11.03.1948
74	ΝΤΟΥΒΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	Ευστάθιος	Πάτρας	28	κρεοπώλης	11/1947 Δικ. Συν. Αργινίου	23.09.1949
75	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Λουκάς	Θίσβης Θηβών	27	εργάτης	30/1945 Δικ. Συν. Λιβαδειάς	22.07.1948
76	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ή ΑΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Ιωάννης	Χαλαίδας	30	κτίστης	26/1946 Δικ. Συν. Θηβών	03.04.1948
77	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	Δημήτριος	Αθήνας	21	μαθητής γυμνασίου	71/1947 Α' Δικ. Συν. Πειραιά	16.05.1949
78	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΟ-ΠΟΥΛΟΣ ΛΟΥΚΑΣ	Ευθύμιος	Λιβαδειάς			19/1947 Δικ. Συν. Θηβών	20.08.1949
79	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Ιωάννης	Βοβύδη Αιγιαλείας	24	υποδηματοποιός	58/1946 Δικ. Συν. Πάτρας	10.01.1948
80	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	Γρηγόριος	Πειραιά	23	ηλεκτρολόγος	37/1946 Δικ. Συν. Αθηνών	23.04.1948
81	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ	Ερμανουήλ	Αθήνας	27	ιδιωτ. υπάλληλος	32/1947 Δικ. Συν. Αθηνών	20.08.1949

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΕΤΩΝ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
82	ΠΑΠΑΠΑΝΟΣ ή ΡΙΓΟΛΕΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Ηλίας	Πλαίσια Μαλακασίου Ιωαννίνων	30	σοφέρ	12/1946 Δικ. Συν. Αρτας	04.03.1948
83	ΠΑΣΤΙΑΝΙΔΗΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ	Γπαντελής	Δράμιας	27	πιλοποιός (στρατιώτης)	109/1947 Έκτ. Στρ/κείο Θεσ/κης	19.02.1949
84	ΠΕΛΕΚΙΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Κων/νος	Δίστομου Λιβαδειάς	35	αυτοκινητιστής	30/1947 Δικ. Συν. Θηβών	08.09.1949
85	ΠΙΕΡΡΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	Ανδρέας	Αθήνας	22	εργάτης	57/1946 Δικ. Συν. Πατρών	28.02.1948
86	ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	Άγγελος	Ταλλίνης Κορινθίας	23	κτηματίας	58/1946 Δικ. Συν. Πατρών	10.01.1948
87	ΡΕΜΠΑΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Πλ.	Λιβαδειάς	22	γεωργός	10/1946 Δικ. Συν. Λαμίας	04.03.1948
88	ΡΟΔΙΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ή ΑΡΣΕΝΗΣ	Φώιος	Αθήνας	42	εφαρμοστής μηχανικός	7/1946 Δικ. Συν. Θηβών	04.03.1948
89	ΣΑΜΠΑΤΖΗΣ ΟΔΥΣΣΕΥΣ	Πέτρος	Σερρών	34	γεωργός	58/1946 Δικ. Συν. Σερρών	23.04.1948
90	ΣΗΜΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ						04.11.1947
91	ΣΙΦΟΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ		Κρήτης				04.11.1947
92	ΣΚΑΛΙΣΤΗΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Γεώργιος	Γραβούνας Χρυσουπόλεως	20	καπνοπαραγωγός	15/10.2.1947 Δικ. Συν. Δράμιας	26.02.1949

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΕΤΩΝ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
93	ΣΤΟΜΠΟΥΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Κων/νος	Λιβαδειός	20	κηπουρός	10/1946 Δικ. Συν. Λαμίας	04.03.1948
94	ΣΤΡΑΤΗΣ ή ΜΠΑΓΙΑΝΤΕΡΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	Αριστείδης	Θήβας	46	εργατικός	67/1947 Δικ. Συν. Αθηνών	18.02.1948
95	ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ						04.11.1947
96	ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Αθανάσιος	Αράκωβας	32	γεωργός	29/1947 Δικ. Συν. Χαλκίδας	10.05.1948
97	ΤΖΑΒΙΔΑΣ ή ΝΤΖΑΒΙΔΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Μιλτιάδης	Δαουκλή	27	γεωργός	12/1947 Δικ. Συν. Λαμίας	20.08.1949
98	ΤΖΑΝΕΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	Γεώργιος	Αθήνας	27	αρτεργάτης	18/1946 Δικ. Συν. Αθηνών	03.04.1948
99	ΤΖΑΤΖΑΡΙΔΗΣ ΣΙΜΟΣ	Νικόλαος	Κρυόβρυσης	20	μαθητής	63/1948 Έκτ. Στρ/κείο Κοζάνης	16.06.1949
100	ΤΟΓΛΑΤΟΓΛΟΥ ΣΙΜΟΣ	Ευσιάθιος	Νικκίας Πειραιά	29	βυρσοδέψης	37/1946 Δικ. Συν. Αθηνών	23.04.1948
101	ΤΡΑΓΟΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ	Αθανάσιος	Κούλουρα Αιγίου	22	εργάτης	58/1946 Δικ. Συν. Πατρών	10.01.1948
102	ΤΣΑΓΓΑΡΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ	Γεώργιος	Ασιέρι Φηρρών	27	γεωργός	58/1946 Δικ. Συν. Πατρών	10.01.1948

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΕΤΩΝ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
103	ΤΣΕΝΕΚΑΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ	Κων/νος	Ποροβίτσας	27	κτηματίας	57/1946 Δικ. Συν. Πατρών	28.02.1948
104	ΤΣΙΜΠΡΙΔΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ	Παναγιώτης	Βόλου			207/1945 Πενταμ. Εφ. Λάρισα Σ	08.09.1947
105	ΤΣΟΥΚΛΙΔΗΣ ή ΠΥΛΑΡΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	Γεώργιος	Ν. Λιτσίων Αττικής	56	εσιτάτορας	19/1947 Δικ. Συν. Αθηνών	11.03.1948
106	ΦΑΡΑΝΤΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	Μίγας				28/1947 Δικ. Συν. Θηβών	23.02.1949
107	ΦΡΑΓΚΙΑΛΛΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	Μιχαήλ	Αθήνας	33	βυρασοδεύτης	33/1946 Δικ. Συν. Αθηνών	19.11.1948
108	ΧΑΛΛΑΣ ή ΓΛΩΣΣΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Γεράσιμος	Βαλεριάνου	45	κτηματίας	69/1947 Α' Δικ. Συν. Πατρών	16.05.1949
109*	ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ	Ιωάννης	Περιοτερίου Αττικής	36	λογιστής	110/1945 Δικ. Συν. Αθηνών	22.07.1948
110	ΧΙΟΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	Μιχαήλ	Αργοσιολίου Κεφαλλονιάς	33	γεωργός	69/1947 Α' Δικ. Συν. Πατρών	16.05.1949
111	ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	Γεώργιος	Νικαίας Πειραιά	19	μαθητής	37/1946 Δικ. Συν. Αθηνών	23.04.1948
112	ΨΥΛΛΑΚΙΔΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ						04.11.1947

* Ο Δήμαρχος Περιοτερίου Αττικής μετά την απελευθέρωση (Οκτώβριος 1944)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ 14 ΜΑΪΟΥ 1992	ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 324
------------------------	----------------	-----------------------

Λαθ. ΥΠΠΟ/ΔΙΔΑΔ/Υ/455/18404 (6)

Χαρακτηρισμός ως ιστορικού τόπου της νησίδας Λαζαρέτο στην Κέρκυρα.

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:
  - α) Του Ν. 1558/85 περί Κυβέρνησης και Κυβερνητικών Οργάνων που δημοσιεύθηκε στα ΦΕΚ 137/Α'/26.7.85.
  - β) Του άρθρου 52 του Ν. 5351/1932 περί Αρχαιοτήτων.
  - γ) Του Ν. 1469/50 περί προστασίας ειδικής κατηγορίας οικοδομημάτων και έργων τέχνης μεταγενεστέρων του 1830.
  - δ) Του Π.Δ. 944/77 περί Οργανισμού του ΥΠΠΕ.
  - ε) Του Ν. 1943/91 περί εκσυγχρονισμού της οργάνωσης και λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης, αναβάθμισης του προσωπικού της και τις άλλες συναφείς διατάξεις, που δημοσιεύθηκε στα ΦΕΚ 50/Α'/11.4.91.
2. Το Π.Δ. 161/26.4.84 (ΦΕΚ 54/Α'/30.4.84) περί ανακατανομής αρμοδιοτήτων των Γραφείων ΥΠΠΕ-ΥΧΟΠΠ.
3. Όλα τα στοιχεία του φακέλου.
4. Την αερόφινη γλυμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων με αριθμό 2/23.1.92, αποφασίζουμε:

Χαρακτηρίζουμε ως ιστορικό τόπο που χρειάζεται ειδική πρακτική προστασία σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1469/50 τη νησίδα Λαζαρέτο στην Κέρκυρα, διότι:

- α) Αποτελεί μνημείο ιστορίας με τη λειτουργία σε αυτή του πρώτου Λογμοκαθαρτηρίου στον Ελλαδικό χώρο.
- β) Αποτελεί μνημείο της Εθνικής Αντίστασης με τη δημιουργία από τους Ιταλούς στρατοπέδου συγκέντρωσης Ελλήνων κατοπιτών κατά τα χρόνια της Ιταλικής Κατοχής της Κέρκυρας (1941-1943), και
- γ) Αποτελεί μνημείο Εθνικής Συμβολής στο χώρο που έλασαν οι αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης (1946-1949).

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 15 Απριλίου 1992

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΝΝΑ ΦΑΡΟΥΔΑ - ΜΠΕΝΑΚΗ

Υπουργική απόφαση, η οποία χαρακτηρίζει ιστορικό τόπο το νησάκι Λαζαρέτο της Κέρκυρας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε. ΚΕΡΚΥΡΑ, Ιστορία – Μνημεία – Μουσεία

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΠΡΕΚΑ – ΑΛΕΞΑΝΔΡΗ, Κέρκυρα από τη Ναυσικά στην Ευρώπη, εκδ. ΑΔΑΜ.

ΑΘΗΝΑ ΔΟΥΝΤΣΗ, Κέρκυρα το νησί των χρωμάτων, εκδ. ΤΟΠΙΟ.

ΓΙΩΡΓΟΣ Χ. ΣΟΥΡΤΖΙΝΟΣ, Κέρκυρα ταξίδι στο χρόνο, Ιστορική Λαογραφική Εταιρεία Κέρκυρας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΣΠΗΓΟΣ, Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Κέρκυρα 1864 – 1998, εκδ. απόστροφος Κέρκυρα.

ΣΟΥΛΑ ΤΟΣΚΑ – ΚΑΜΠΑ, ‘Νησιώτικοι Παραδοσιακοί Χοροί’, εκδ. ΦΙΛΗΠΠΙΟΤΗ.

Φυλακές Κερκύρας – Λαζαρέτο 1947 – 1949. Μαρτυρίες ‘για σας αδέλφια ...’, εκδ. Σωματείο Λαζαρέτο, Αθήνα 1996.

Πάσχα στη Νύμφη του Ιονίου, εκδ. Φορέας Κορφιάτικης Έκφρασης.

Οδηγός της Κέρκυρας και του Πολιτισμού της, εκδ. Terra Kerkyra.

Κ. ΔΑΦΝΗΣ – Ν. ΚΑΡΥΔΗΣ, Κερκυραϊκά Χρονικά, Τόμος τέταρτος, Κέρκυρα 1995.

ΑΝΕΔΚ, Τοπικό Αναπτυξιακό πρόγραμμα Δήμου Κερκυραίων, ΜΕΝΤΩΡ – ΞΩΠΟΛΙ, συμπεράσματα συνεδρίου, Κέρκυρα 1993.

ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ : Επιμέλεια, Χορευτική παράσταση και φορεσιά, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης, Ελληνικό Τμήμα, Αθήνα 1996.